

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย การแนะนำตำรา และบทวิจารณ์บทความในสาขาการศึกษาและจิตวิทยา สาขานิติศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และการปกครอง สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป สาขาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และอื่น ๆ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยาการและเทคนิคใหม่ ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะและศักยภาพในการสร้างผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า การวิจัยและบริการทางวิชาการระหว่างบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการนำเสนอบทความทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการสังคม และการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

บรรณาธิการบริหาร :

ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัชฎา	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด	ภิญโญอนันตพงษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

กองบรรณาธิการวารสาร :

ศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ยุวัฒน์	วุดิเมธี	สาขาวิชาพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภชาติ	สาขาวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์	ชินทยารังสรรค์	สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบัน พัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า)
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงกะวัต	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล	ชั้นธไชย	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัญจวน	คำวชิรพิทักษ์	สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์ รัชมีเทศ		สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ประจำกองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชั้นธไชย	หัวหน้าบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
William R.	James	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ นุชมนต์	เจมส์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นางสาวทิพนาด	ชาวีรักษ์	ประจำกองบรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

สาขาวิชาการศึกษาและจิตวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา	สุวรรณทัต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ศรียา	นิยมธรรม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภชาติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล	หวังพานิชย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	วิหคโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร	แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล	วิจิตรวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ ดร.นำชัย	ศุภฤกษ์ชัยสกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชานิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สกลธี	ภู่งามดี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ รักศานต์	วิวัฒน์สินอุดม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์	ศรีดี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิติ	เลิศจันทรางกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.สุเทพ	เดชะชีพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
ศาสตราจารย์ ธนสรณ์	แขวงโสภา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์	รัศมีเทศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ บัญญัติ	จุลนาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ทองฟู	ศิริวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์	อานันท์หนองสูงค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กาญจนา	ธรรมมาวาท	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ จรินทร์	เจริญศรีวัฒนกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

สาขาวิชารัฐศาสตร์และการปกครอง

ศาสตราจารย์ ดร.ติน	ปรัชญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยสยาม
ศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์	นาคะตะ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.บุญวัฒน์	วุดิเมธี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	เลาหวิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์	ปรียากร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี	แสงมหาชัย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ ดร. สุชีพ	พิริยสมิทธิ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมาก	ศิริเนาวกุล	มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด
รองศาสตราจารย์ ดำรงค์	ทวีแสงสกุลไทย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครกร	กลั่นความดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย	หิรัญโรดม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อาจารย์ ดร.ภุชชัย	วิสิทธิ์พานิช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดิสร์ อิตร์ศรี รักษาณ		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศาสตราจารย์ ดร.สุตา	เกียรติกำจรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง
อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ	เกษมทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศาสตร์ทั่วไป

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราชญา	กล้าผจญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล	หนิมพานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา	ฤกษ์สำราญ	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.รัชยา	ภักดีจิตต์	มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด
อาจารย์ ดร.พินดา	ชื่นชม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

สาขาวิชาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง

บุรุษพัฒน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ อรทัย

ศรีสันติสุข

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาวิชานิติศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ

ศรีธรรมรักษ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ

โชคเหมาะ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศศักดิ์

โกไศยกานนท์

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร

นทีธนสมบัติ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

อาจารย์ ดร.เจษฎา

อังกาบสี

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเกษมบัณฑิต (KASEM BUNDIT JOURNAL) กำหนดออกเผยแพร่งาน 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ฉบับละ 500 เล่ม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

<http://www.google.co.th> และ (keywords), Kasem Bundit Journal

การส่งต้นฉบับ

On-line: www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu

E-mail: journal@kbu.ac.th

ประสานงานการผลิต :

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ศูนย์ออกแบบและสื่อสิ่งพิมพ์

คำชี้แจง

ทัศนคติ ความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้เป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นพ้องด้วย

จัดพิมพ์โดย :

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-320-2777

โทรสาร. 02-321-4444 ISSN 1513-5667

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

บทบรรณาธิการ

นโยบายทั่วไปของวารสารเกษมบัณฑิต คือ การนำเสนอบทความวิจัย (Research articles) เป็นส่วนใหญ่ โดยมีบทความวิชาการ (Academic articles) บทวิจารณ์บทความ (Article review) หรือตำราปริทัศน์ (Book review) เป็นส่วนประกอบ

วารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้ เป็นฉบับสำหรับปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ในรอบปี 2558 นำเสนอบทความวิจัย 9 บทความ บทความวิชาการ 2 บทความ และตำราปริทัศน์ 1 บทความ (โปรดพิจารณารายละเอียดชื่อเรื่องของบทความต่าง ๆ จากสารบัญ) บทความที่นำเสนอมีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) วารสารเกษมบัณฑิตจึงเป็นเสมือนเวทีทางวิชาการที่เปิดกว้างให้เสรีภาพทางวิชาการแก่บุคคลทั่วไป นักศึกษา และอาจารย์ จากสถาบันการศึกษาและหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในประเทศ และต่างประเทศ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเกษมบัณฑิต ได้รับการเผยแพร่เป็นฉบับ e-Journal ใน Website ของ Google สามารถสืบค้นได้โดยพิมพ์คำว่า “วารสารเกษมบัณฑิต” หรือ “Kasem Bundit Journal” บนช่องสืบค้นในหน้าต่าง ดังนั้นจึงทำให้มีการเผยแพร่ไปทั่วโลก และสามารถสืบค้นบทความต่าง ๆ ที่มีการตีพิมพ์ในอดีตย้อนหลังไปได้อีกด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล ชันธไชย
บรรณาธิการ

สารบัญ

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

บทความวิจัย

1

แนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ณัฐพล ชันธไชย พันเอก(พิเศษ)สิทธิชัย ไวยพุทธ

16

English for the State Railway of Thailand Staff for the Upcoming
ASEAN Economic Community.

พันเอก ประภาส บุญทับ

27

ผลการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสามเหลี่ยม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของ
นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ จังหวัดชลบุรี

ศันสนีย์ อินทรบริสุทธิ์

41

ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กร กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ
พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร

ภาวิน ชินะโชติ

61

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและ
การออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
นั้นทวัน ยัมประเสริฐ ชฎาภา ประเสริฐทรง กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม

82

ชุมชนกับความรู้ในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา ตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม
นิภาพรรณ เจนสันติกุล

สารบัญ

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

94

รูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ฉันทนา ปาปัดถา ณมน จีรังสุวรรณ

111

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทย
ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์

125

ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน
อิงอร ตันพันธ์

บทความวิชาการ

140

การทดสอบซอฟต์แวร์
อุไร ทองหัวไผ่

155

การยกเว้นภาษีจากการขายหรือการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดก
อรรณพ พจนานุกรณ์

บทวิจารณ์หนังสือ

166

Raa, Thijs ten (2013) Microeconomics: Equilibrium and Efficiency.
New York: Palgrave Macmillan (348pp).

ณัฐพล ชันธไชย

เกี่ยวกับผู้เขียน

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

ชื่อ-สกุล	: พันเอก(พิเศษ)สิทธิชัย ไวยพุทธ
คุณวุฒิ	: ประ.ด. (นโยบายสาธารณะและการจัดการ), มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ข้าราชการบำนาญ
สถานที่ติดต่อ	: บ้านเลขที่ 1 ถนนลาดพร้าว 58 เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
E-mail/Tel	: 081-934-5143
ชื่อ-สกุล	: ญัฐพล ชันธไชย
คุณวุฒิ	: Ph.D. (Economics), University of Reading, England
ตำแหน่งปัจจุบัน	: รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ และ บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail/Tel	: nkhanthachai@gmail.com
ชื่อ-สกุล	: พันเอก ประพาส บุญทับ
คุณวุฒิ	: ประ.ด. (ภาษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ตำแหน่งปัจจุบัน	: รองผู้อำนวยการกองพัฒนาการระดมสรรพกำลัง กรมการสรรพกำลังกลาโหม
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
สถานที่ติดต่อ	: กระทรวงกลาโหม ถนนศรีสมาน ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
E-mail/Tel	: khao99@hotmail.com
ชื่อ-สกุล	: ศันสนีย์ อินทรบริสุทธ์
คุณวุฒิ	: ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้อำนวยการพิเศษ หัวหน้างานวิชาการ
สถานที่ติดต่อ	: โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ 13119 ต.หนองขาม อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
E-mail/Tel	: โทร085-831-8260
ชื่อ-สกุล	: ภาวิน ชินะโชติ
คุณวุฒิ	: บธ.ด.(การจัดการ)มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่งปัจจุบัน	: อาจารย์ประจำสาขาการจัดการทั่วไป สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ติดต่อ	: 9/9 หมู่ 9 ถ.แจ้งวัฒนะ ต.บางพลู อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
E-mail/Tel	: 0-5394-4057-14

เกี่ยวกับผู้เขียน

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

ชื่อ-สกุล : นันทวัน ยิ้มประเสริฐ
 คุณวุฒิ : พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต
 ตำแหน่งปัจจุบัน : พยาบาลวิชาชีพแผนกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลกลาง
 สถานที่ติดต่อ : 333 หมู่ที่ 3 ตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ 36150
 E-mail/Tel : mayma_4275@hotmail.co.th

ชื่อ-สกุล : ชฎาภา ประเสริฐทรง
 คุณวุฒิ : กศ.ด.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 E-mail/Tel : dr.chadapa@yahoo.com

ชื่อ-สกุล : กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมนิยม
 คุณวุฒิ : ประ.ด.(การพยาบาล) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 E-mail/Tel : mayma_4275@hotmail.co.th

ชื่อ-สกุล : นิภาพรณ เจนสินติกุล
 คุณวุฒิ : รป.ม. สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เลขที่ 85 ถนนมาลัยแมน อำเภอเมือง
 จังหวัดนครปฐม 73000
 E-mail/Tel : nipapan.ni@hotmail.com

ชื่อ-สกุล : จันทนา ปาปัตถา
 คุณวุฒิ : ประ.ด. (เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำคณะ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 E-mail/Tel : papattha@hotmail.com

เกี่ยวกับผู้เขียน

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

Kasem Bundit Journal Volume 16 No. 2 July – December 2015

-
ชื่อ-สกุล	: อุไร ทอหัวไผ่
คุณวุฒิ	: ประ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ตำแหน่งปัจจุบัน	: รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์
สถานที่ติดต่อ	: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
E-mail/Tel	: thnghph@hotmail.com
-
ชื่อ-สกุล	: อรรถธรณ พจนานูรัตน์
คุณวุฒิ	: น.ม. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	: รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail/Tel	: master.law@kbu.ac.th
-
ชื่อ-สกุล	: ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์
คุณวุฒิ	: น.ด. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail/Tel	: 081-867-0008
-
ชื่อ-สกุล	: อิงอร ต้นพันธ์
คุณวุฒิ	: บช.ม. (การเงิน และ การธนาคาร) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ประธานคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail/Tel	: 086-533-4020

๒ แนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

พันเอก(พิเศษ)สิทธิชัย ไวยพุด¹
ณัฐพล ชันธไชย²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาแนวทางการบริหารจัดการความมั่นคง ปลอดภัย ทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น ปัญหาสังคมจิตวิทยาที่มีต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี รวมไปถึงศึกษาระดับความสำคัญของการบริหารจัดการ การบริการประชาชนของรัฐบาล โดยวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และหาวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยยึดหลักการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การวิจัยนี้ดำเนินการวิธีพื้นฐานโดยวิธีการวิจัยจากเอกสารเสริมด้วยการวิจัยสนามโดยออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ผู้นำศาสนา นักการเมือง นักวิชาการ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หนายความ รวม 39 คน

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายและการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดความชัดเจนต่อเนื่อง ไม่มีเอกภาพในการดำเนินงาน และไม่มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความหวาดระแวง และไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา แนวทางแก้ปัญหาตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มีสาเหตุสัมพันธ์กับความมั่นคง ปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ: ความมั่นคงปลอดภัย การปกครองท้องถิ่น จังหวัดชายแดนภาคใต้

¹ อดีตฝ่ายเสนาธิการประจำรองปลัดกระทรวงกลาโหม และนักศึกษาปริญญาเอก สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

² รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรดุซงกีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ

Administration and Management Guidelines for Political and Local Government Security in the Southern Provinces of Thailand

Senior Colonel Stithichai Waiyaput¹

Nathabhol Khanthachai²

Abstract

This research on Administration and Management Guidelines for Political and Local Government Security in the Southern Provinces of Thailand aimed to study the local conditions and administration as well as political instability and insecurity in the areas. The principles of H.M. King Bhumibol, i.e, Understanding, Realizing and Development were tested as problems solving strategies. In addition, the factors of social psychology that affected the life of people in the southern border provinces were investigated along with roles of public officials in order to analyze the causes of the problems for formulation of public policy for the southern border provinces.

The research relied primarily on secondary data and complemented by interviews of 100 government officials and local people and by in-depth interview of military officers, police officers, civil servants, religious leaders, politicians, academics, local administrators, chiefs of tambons and villages, and lawyers totaling 39 people.

It was revealed that the policy and the overall operation for the resolution of the problems in the southern border provinces were not clear, discontinuous and lack of unity in management to tackle the persistent problems effectively. The muslim people felt suspicious and reluctant to cooperate with the government officers to solve the problems and in development works. However, the principles of Understanding, Realizing and Development were related to the stability and security in the southern border provinces of Thailand.

Keyword: Security, Local government, Southern border provinces

¹ Former staff officer to Deputy Permanent Secretary for Defence, Ph.D. Candidate, Ph.D. Programme in Public Policy and Management Kasem Bundit University

² Associate Professor, Director of Ph.D. Programme in Public Policy and Management, Kasem Bundit University

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศไทย ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ กล่าวคือ ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามและชาวต่างประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาท้องถิ่นของตนเอง แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ของประเทศ แม้ว่าทางราชการจะไม่ถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยและถือปฏิบัติเช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยโดยทั่วไป แต่ก็อาจกล่าวในทางสังคมจิตวิทยาได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ (อารง สุทธาสาสน์, 2544: 51) การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น ละหมาดวันละ 5 เวลา การถือศีลอดปีละ 1 เดือน และการไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ เป็นต้น (อำนาจ สุวรรณกิจบริหาร, 2520: 2) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงจึงกระทำได้อย่างจำกัดที่สุด (ปานเทพ ภูวนารักษ์, 2530: 74) ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ภาษามลายูท้องถิ่น (ภาษายาวี) ภาษามลายูท้องถิ่น มีอิทธิพลเหนือภาษาไทย มีผลต่อเนื้อหาให้ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมเรียนภาษาไทยและพูดภาษาไทย อันเป็นการขัดขวางการพัฒนาประเทศโดยรวม (ประจักษ์ ประจักษ์ปัจฉิม, 2532: 2)

ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 80 ของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ก็เป็นคนชายขอบ (Marginal people) อาจแบ่งปัญหาออกเป็น 3 ระดับ คือ ปัญหา ระดับระหว่างประเทศ ปัญหาระดับชาติ และปัญหาระดับพื้นที่

1. ปัญหาระดับระหว่างประเทศ เป็นภาระหน้าที่ของประเทศมุสลิมและมุสลิมทั่วโลกที่จะต้องช่วยเหลือมุสลิมที่ประสบปัญหาทุกข์ยาก ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการกดขี่ ข่มเหงหรือการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมจากฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความ

ช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นการช่วยเหลือต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2. ปัญหาระดับชาติ เป็นปัญหาทางด้านการบริหาร การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ และขาดความเป็นธรรม การดำเนินงานไร้ประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผล (Accomplishment)

3. ปัญหาระดับพื้นที่ เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ในระดับพื้นที่ องค์การพหุทางด้านมานุษยวิทยาเป็นปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญและสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์การภาคเอกชน และองค์กรเอกชน

การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างก็พยายามที่จะป้องกันมิให้เกิดการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ประเด็นปัญหาหลักของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์(ณัฐพล ชันธไชย, 2012) คือปัญหาความมั่นคงปลอดภัยและสงบเรียบร้อย ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมานาน ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ การปกครอง และความสงบสุขของประชาชนในการดำรงชีพ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาไว้เป็นการเฉพาะ โดยเริ่มการกำหนดนโยบายแห่งชาติในครั้งแรก คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2521 รวมทั้งได้มีการจัดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในปี พ.ศ. 2524 และกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พวม.) หรือโครงการ “ฮารับปันบารู” โดยได้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2539 ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาและให้บังเกิดประโยชน์แก่ราษฎรทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ (ชวลิต ยงใจยุทธ, 2531: 2)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาแนวทางการบริหารจัดการ ความมั่นคงปลอดภัย ทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาปัญหาสังคมจิตวิทยาที่มีต่อการ ประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม และ จารีตประเพณี

3 เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการบริหารจัดการ บริการประชาชนของรัฐบาล ทางด้านสังคม จิตวิทยา ตลอดจนปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินงาน

4 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้และหาวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหา ที่เหมาะสม

5 เพื่อเสนอแนะนโยบายสาธารณะในการสร้าง เสถียรภาพทางการเมืองการปกครองในจังหวัดชายแดน ภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1 ขอบเขตทางด้านสาระของการวิจัยเป็นการศึกษา ด้านสังคมจิตวิทยาด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคง ปลอดภัยของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง 5 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัด สตูล และจังหวัดสงขลา

3 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ระหว่างการศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ และการจัดการ ตั้งแต่ กรกฎาคม 2555 ถึงธันวาคม 2556

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1 ได้ทราบปัญหาพื้นฐานของประชาชนจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในจังหวัด ชายแดนภาคใต้

2 ได้ทราบปัญหาในระดับนโยบาย และการ ดำเนินงานตามนโยบายของทางราชการ รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้ ไม่สามารถดึงมวลชนมุสลิมส่วนใหญ่ให้มาร่วมมือ ร่วม ใจกับทางราชการได้อย่างเต็มที่

3 ทำให้สามารถแนะนำนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นแนว ทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ เหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพของปัญหาที่แท้จริง

4 เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือ ผู้สนใจ ได้นำไปเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน การแก้ไข ปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ประกอบการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมมติฐานในการวิจัย

1 พฤติกรรมการปกครอง และการบริหารของ เจ้าหน้าที่รัฐมีอิทธิพลต่อความมั่นคงปลอดภัยและความ สงบเรียบร้อย

2 ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนในท้องถิ่นมีอิทธิพล ต่อความมั่นคงปลอดภัย และความสงบเรียบร้อย

3 การช่วยเหลือหรืออุปถัมภ์ศาสนาอิสลามมี อิทธิพลต่อความมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย

4 การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อความ มั่นคงปลอดภัย

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นหลักการ จัด ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือหลักในการ จัด ระเบียบการปกครองประเทศโดยทั่วไปทั่วโลกนิยมใช้แบ่ง ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ประเทศที่มีรูปแบบของรัฐเดี่ยวหรือเอก รัฐ (Unitary State) ซึ่งเป็นรัฐที่มีศูนย์กลางในทาง การเมืองการปกครองแห่งเดียวกัน รัฐในรูปแบบนี้มักใช้ หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ออกเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration) และ หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) โดย จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ออกเป็น 3 ระดับ สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้นตามลำดับ คือ การ บริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

1.2 ประเทศที่มีรูปแบบของรัฐเป็นแบบรัฐ รวม (Compound State) ซึ่งเป็นรูปแบบของรัฐที่รัฐตั้งแต่

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

2 รัฐขึ้นไประดมตัวกันแล้วจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมา 2 ระดับ คือ ระดับชาติหรือรัฐบาลกลางแล้วใช้อำนาจอธิปไตยที่ได้รับเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของรัฐที่มาวมตัวกัน กับระดับท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งแต่ละรัฐมีความอิสระหรือเป็นเอกเทศในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ภายในรัฐของตนที่อาจจะแตกต่างจากรัฐอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา รัฐในรูปแบบนี้มักใช้หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ออกเป็น 2 หลักเท่านั้นคือ หลักรวมอำนาจปกครอง (Centralization) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Heywood, 2002: 159) และสามารถดำเนินการได้หลายแนวทางและหลายระดับความเข้มข้น (Wilson and Game, 1998: 19-20)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี

การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลนั้น มีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ หลักตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Efficiency/Value for money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus oriented) หลักความรับผิดชอบต่อการกระทำ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และหลักนิติธรรม (Rule of law) (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี,

<http://c;ocl.senate.go.th/26> ก.ย. 2558) การบริหารกิจการที่ดีค่อนข้างจะเป็นเรื่องแนวคิดทางปทัสถานวัฒนธรรม (Simonis, 2004: 4-6)

3. แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการปกครอง

ความมั่นคงแห่งชาติทางด้านการเมืองระหว่างประเทศนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายทางด้านการเมืองระหว่างประเทศของรัฐบาลเป็นสำคัญ

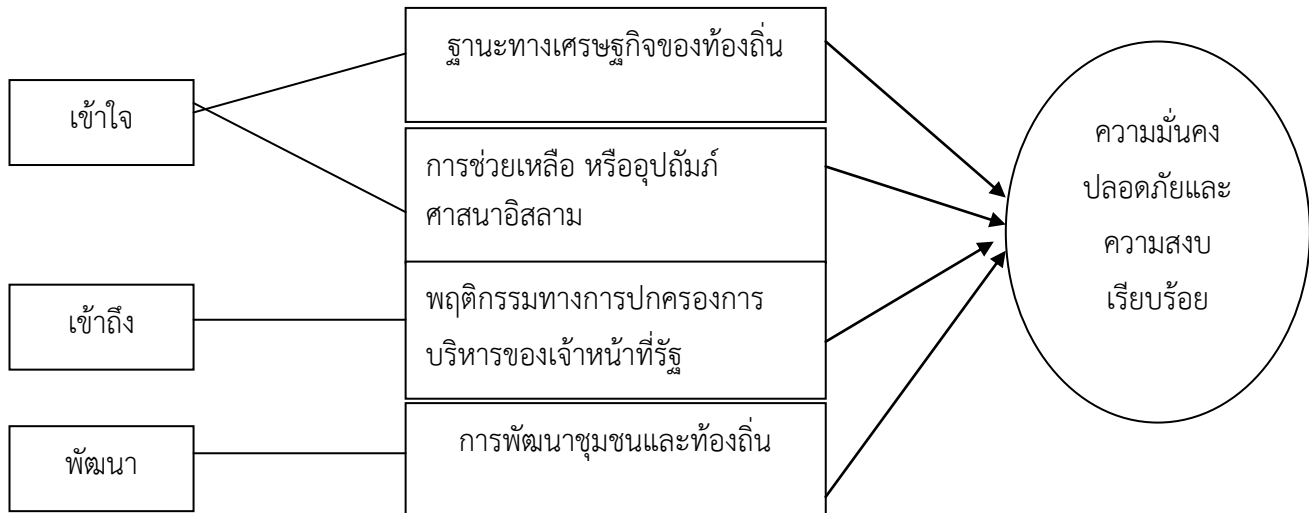
กล่าวคือ ถ้าหากนโยบายต่างประเทศไม่เหมาะสมเป็นต้นว่า นโยบายต่างประเทศเป็นผลให้ไปสร้างศัตรูกับประเทศรอบด้านหรือในการปฏิรูปอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นผลให้เกิดการผลักดันต่อประเทศอื่น ๆ รวมตัวกันสกัดกั้นหรือขัดขวางผลประโยชน์ของชาติ ของตนเอง หรือไปรวมตัวกันทำสงครามกับประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่นนี้ความมั่นคงแห่งชาติ ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ ก็จะสูญเสียไป อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศนั้น ย่อมมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงภายในประเทศด้วย หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากจะให้การดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศเกิดประสิทธิผลเต็มที่ ก็จะต้องสร้างความมั่นคงภายในให้สูงขึ้น และในเวลาเดียวกัน ก็จะต้องถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมสร้างมิตรให้มากขึ้น และหลีกเลี่ยงการสร้างศัตรูโดยไม่จำเป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปรัชญา/แนวทางแก้ปัญหา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ กระบวนทัศน์เชิงปฏิบัติในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นเอกสารของทางราชการ เอกสารวิจัยส่วนบุคคล และหนังสือที่มีจำหน่ายทั่วไป เป็นหลัก (Principal approach) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีเสริม (Complementary approach)

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักการทางศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและส่วนราชการ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้แก่ กองทัพภาคที่ 4 ศอ.บต. พตท. 43 วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันความมั่นคงแห่งชาติ กองประสานราชการ กระทรวงมหาดไทย กอ.รมน. สำนักจุฬาราชมนตรี และสถาบันทางศาสนา เช่น มัสยิด โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย แห่งประเทศไทย

2. ศึกษาเอกสารวิจัยของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ของผู้ที่เคยวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิมและความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลนำผลการวิเคราะห์สรุป และข้อเสนอแนะมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัย

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก บุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยทหาร 13 คน ตำรวจ 2 คน ข้าราชการพลเรือน 4 คน ผู้นำศาสนา 6 คน นักการเมือง 2 คน นักวิชาการ 6 คน ข้าราชการส่วนท้องถิ่น 6 คน รวม 39 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปส่ง และเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรงได้แก่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา แห่งละ 30 คน จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล แห่งละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากเอกสาร

ปัญหาการก่อความไม่สงบหรือการก่อการร้าย เกิดจากเงื่อนไขภายในที่สำคัญ 2 ประการคือ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

1. เงื่อนไขทางสังคมจิตวิทยา อันเป็นพื้นฐานจากความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันก่อให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความหวาดระแวงที่ฝังใจลึก ซึ่งชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการยอมรับและการให้เกียรติเช่นเดียวกับชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ

มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะสังคมที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นชนกลุ่มใหญ่ในจังหวัด เพราะมีคนนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากประมาณกว่าร้อยละ 80 (เฉพาะใน 5 จังหวัด คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล) ประกอบกับคำสอนของอิสลามห้ามสมรสกับคนต่างศาสนา นอกจากคนศาสนาอื่นมาเข้ารับรีต ด้วยเหตุนี้เองชาวไทยมุสลิมจึงมีการสมรสกันในหมู่พวกนับถือศาสนาเดียวกัน การโยกย้ายภูมิลำเนา จำนวนคนที่นับถือศาสนาอิสลามจึงจะมีแต่เพิ่มขึ้นตามอัตราส่วน

2. เคร่งครัดในการนับถือศาสนาจนเป็นแบบอย่าง ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งชีวิตจิตใจ ศาสนาแห่งความนึกคิดและศาสนาแห่งการปฏิบัติ ประกอบกับเป็นชนหมู่มาก และนับว่าศาสนาอิสลามตั้งรกรากอยู่ในดินแดนนี้ ผู้คนจึงต้องปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัดทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อเป็นแบบอย่างของมุสลิมทั้งประเทศ

3. พุฒภาษามลายูในชีวิตประจำวัน เนื่องจากในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย วัฒนธรรมทางภาษาของมาเลเซีย จึงถ่ายทอดไปมากันทั้ง 3 จังหวัด (เว้นสตูล) ได้มาก ประกอบกับมุสลิมศึกษาศาสนาอิสลามจากภาษามลายู จึงใกล้ชิดกับภาษามลายูมาก และนำไปใช้ในการพูดจาติดต่อกันในชีวิตประจำวันอีกด้วย ส่วนภาษาไทยนั้นพูดกันน้อย เพราะไม่จำเป็นเนื่องจากเป็นชนหมู่มากในพื้นที่นั้นเอง ในชีวิตประจำวันจึงไม่ค่อยมีโอกาสดูใช้ภาษาไทยขาดความชำนาญ พูดได้ไม่ถนัดเหมือนภาษามลายู

4. มุสลิมความเป็นอยู่ง่าย ๆ ปฏิบัติศาสนกิจและดำรงตนอยู่ในคำสอนของศาสนา โดยเคร่งครัด ไม่ค่อย

จะยอมรับวัฒนธรรมภายนอกที่ไม่สอดคล้องกับหลักของศาสนา

5. มุสลิมมีสายสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างแน่น ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมีสูง ทุกคนต่างมุ่งที่จะรักษาเอกลักษณ์แห่งความเป็นมุสลิมมิให้ต่างพร้อย มุสลิมรักดินแดนถิ่นกำเนิด น่าจะ สอดคล้องกับพระคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งบัญญัติว่า “สุเจ้าทั้งหลายอย่าก่อความเสียหายขึ้นในแผ่นดิน การรักษาบ้านเกิดเมืองนอนนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการศรัทธามั่นในองค์อัลเลาะห์” ประกอบกับความเคร่งครัดในการนับถือศาสนา จึงส่งเสริมให้มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรักและหวงแหน ในถิ่นกำเนิดมากขึ้นไปอีก ประกอบอาชีพพึ่งพาการเกษตรเป็นหลักตามฤดูกาล ได้แก่ การทำสวนยางพารา การทำนา การทำการประมง แต่มีได้ทำเป็นลำสัน ประชาชนมีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรน้อย คุณภาพดินอยู่ในระดับต่ำขาดเทคโนโลยีการผลิตภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นเหตุให้ประสบกับปัญหาความยากจน

2. เงื่อนไขในทางการเมืองการปกครอง จากความรู้สึกว่าอำนาจรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนไม่จริงใจและไม่ให้ความเป็นธรรม

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 รูปแบบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลได้ถูกแทนที่ด้วยการปกครองส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค ส่งผลให้มณฑลปัตตานีถูกแบ่งออกเป็น 3 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยนโยบายปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างรุนแรงเริ่มตั้งแต่สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้นโยบายรัฐนิยมซึ่งเป็นแนวทางที่พยายามสร้างความเป็นไทยให้เกิดแก่ประชาชนทั้งประเทศไม่เว้นแต่ประชาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต่างก็ได้รับผลกระทบจากนโยบายนี้เช่นกัน ในที่สุดจึงกลายเป็นประเด็นของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน แต่คำถามที่สำคัญก็คือ เหตุใดการสร้างความเป็นไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเป็นที่มาของความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ อาจกล่าวได้ว่าน่าจะมาจากเนื้อหาของนโยบาย รัฐนิยมมุ่งลบล้างความเป็นอิสลามลง ซึ่งจะ

เห็นได้ว่านัยที่หนึ่งมีผลกระทบต่อคำสอนและความเชื่อทางศาสนาและมีความเกี่ยวข้องกับนัยที่สองที่กระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่

กล่าวได้ว่า ต้นเหตุของความขัดแย้งมาจากนโยบายการปกครองของรัฐที่มุ่งเน้นการผสมกลมกลืน คนต่างวัฒนธรรมให้กลายเป็นคนไทยในแบบที่รัฐต้องการไม่ว่าจะเป็นความพยายามในการเร่งรัดให้ประชาชนทั่วประเทศนับถือศาสนาพุทธอันเป็นผลมาจากการออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 หรือการประดิษฐานพระพุทธรูปไว้ในโรงเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือการบังคับให้ชาวมุสลิมแต่งกายตามแบบที่รัฐบาลกำหนด โดยจะไม่ได้รับ

ความสะดวกในการติดต่อกับราชการหากยังแต่งกายตามแบบประเพณี (เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร, 2547: 32) เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของชาวมุสลิมในพื้นที่แทบทั้งสิ้น

ผลการวิจัยสนาม

จากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เชิงสถิติ ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองการพัฒนา กับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความสงบเรียบร้อยกับด้านตัวแปรอื่น ๆ (Pearson correlation)

ตัวแปรต้น	ความสงบ เรียบร้อย	ความปลอดภัย ใน ชีวิต และ ทรัพย์สิน
ฐานะเศรษฐกิจของท้องถิ่นเป็นอย่างไร	.229*	.619**
ประชาชนในท้องถิ่นอยู่ดีกินดี	.276**	.689**
การพัฒนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง	.418**	.382**
รัฐบาลให้ความช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น	.504**	.427**
ข้าราชการในท้องถิ่นได้ช่วยพัฒนาท้องถิ่น	.420**	.357**
รัฐบาลได้ความช่วยเหลือจากศาสนาอิสลาม	.427**	.339**
ท้องถิ่นของท่านมีปัญหาความเดือดร้อนที่ต้องแก้ไข	.458**	.447**
เจ้าหน้าที่รัฐที่ท่านรู้จักติดต่อด้วยมีความซื่อสัตย์	.534**	.428**
เจ้าหน้าที่รัฐที่ท่านรู้จักติดต่อด้วยมีความเสียสละ	.453**	.359**
เจ้าหน้าที่รัฐที่ท่านรู้จักติดต่อด้วยมีความสามารถ	.439**	.434**
เจ้าหน้าที่รัฐที่ท่านรู้จักติดต่อด้วยมีความยุติธรรม	.539**	.514**
เจ้าหน้าที่รัฐที่ท่านรู้จักติดต่อด้วยมีความจริงใจต่อประชาชน	.530**	.458**

หมายเหตุ ** สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ 0.01

* สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ 0.05

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ซึ่งสามารถแบ่งตัวแปรต้นได้เป็น 3 กลุ่ม ตามหลักการแก้ปัญหา คือ เข้าใจ (ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ และความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่น) เข้าถึง (เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ติดต่อ สื่อสัต์ยเสียสละ มีความสามารถ ยุติธรรมและจริงใจ) และพัฒนา

(ข้าราชการ รัฐบาล และท้องถิ่น) ตัวแปรทุกตัวในแต่ละกลุ่มมีสหสัมพันธ์ ในทางบวกกับความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 หรือ 0.01

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุตัวแปรที่มีอิทธิพล (Independent variables) ต่อความมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)	ความมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย					
	สปส. การ ถดถอย(B)	ความ คลาด เคลื่อน มาตร ฐาน (SE)	สปส. การ ถดถอย ปรับ มาตรฐาน (Beta)	t	ระดับ นัย สำคัญ (P)	F
ค่าคงที่	.555	.368		1.509	.135	21.283***
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	.192	.036	.598	5.359	.000	
ปัญหาความเดือดร้อนที่ของท้องถิ่น	.178	.114	.121	1.561	.122	
ข้าราชการในท้องถิ่นได้ช่วยพัฒนาท้องถิ่น	-.638	.204	-.383	-3.121	.002	
รัฐบาลให้ความช่วยเหลือค้าชูศาสนาอิสลาม	-.144	.147	-.073	-.777	.439	
รัฐบาลให้ความช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น	.482	.182	.299	2.649	.010	
ท้องถิ่นมีการพัฒนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง	.102	.149	.059	.681	.498	
ประชาชนในท้องถิ่นอยู่ดีกินดี	.336	.139	.195	2.428	.017	
ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะเศรษฐกิจ	.189	.132	.112	1.431	.156	

หมายเหตุ : *** มีนัยสำคัญที่ $p < 0.001$ $R^2 = .652$ R^2 ปรับค่า = .621

จากข้อมูลตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าผลการวิเคราะห์เชิงพหุตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของจังหวัดชายแดนใต้จากข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏอย่างชัดเจนว่าความช่วยเหลือของรัฐบาลในการพัฒนาท้องถิ่น การกินดีอยู่ดี ของประชาชน และพฤติกรรมของข้าราชการเป็นสาเหตุของความมั่นคงปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอย่างชัดเจน โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 หรือต่ำกว่า ทั้งนี้สอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งทรงกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเข้าใจ เข้าถึง การพัฒนา ผลการวิจัยดังกล่าวนี้จึงสัมพันธ์กับแนวพระราชดำริ เชิงยุทธศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าวแล้ว

ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด

1 ปัญหาสำคัญของท้องถิ่น

ปัญหาพื้นฐานของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย ปัญหาทางด้านการก่อความไม่สงบ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ ปัญหา ยาเสพติดที่ระบาดอยู่ในกลุ่มเยาวชน ปัญหาทางการศึกษา ปัญหาความไม่เป็นธรรมที่ทางเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติกับประชาชน และปัญหาการอุ้มฆ่าผู้บริสุทธิ์ เช่น ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

2 แนวทางในการแก้ปัญหาในท้องถิ่น

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันล้วนแล้วเป็นแนวทางที่ทางการเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้มีข้อสรุปร่วมกับประชาชน จึงทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเริ่มทวีคูณมากยิ่งขึ้น การเข้าใจประชาชนเข้าใจถึงปัญหาของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล การเข้าใจประชาชน และเข้าถึงปัญหาของประชาชนนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรดำเนินการสร้างความสมานฉันท์ สร้างความปรองดองระหว่างรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน สอดส่องดูแลความทุกข์ยากของประชาชน และ

ถอนกำลังทหารออกจากพื้นที่แล้วให้ประชาชนในพื้นที่ดูแลกันเอง

3 ความต้องการให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความช่วยเหลือ

ประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความช่วยเหลือทั้งทางตรง และทางอ้อม ก็เป็นสิ่งที่ประชาชนคาดหวังจากรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่เสมอ ประชาชนส่วนใหญ่อยากให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำนโยบายการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาใช้ให้สัมฤทธิ์ผล ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติสำหรับบางเหตุการณ์ ต้องให้การสนับสนุนทางการศึกษามากขึ้น เพราะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระบบการศึกษายังอยู่ในเกณฑ์ด้อยพัฒนา การศึกษานั้นสามารถนำพาประเทศชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองได้ รวมทั้งการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน และการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชนในพื้นที่

4 ความต้องการให้ทางราชการบริการ หรือสนับสนุนช่วยเหลือชุมชน

ประชาชนต้องการให้สนับสนุนช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนทางด้านทุนทรัพย์ อยากให้มีกองทุนประจำหมู่บ้าน ให้ได้รับความยุติธรรมเป็นที่ไว้วางใจสำหรับประชาชน ให้สนับสนุนทางการศึกษา ทางด้านอัตลักษณ์ความเป็นอยู่ของชาวมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม ให้ความรู้ทางด้านหลักกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และให้ถอนกำลังทหารออกจากพื้นที่หรือชุมชน

5 ความคิดเห็นในการปรับปรุงตนเอง หรือองค์กรของข้าราชการหรือรัฐบาล

ควรปรับปรุงทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้ระลึกอยู่เสมอว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นไม่ได้ทำเพื่อตนเอง แต่กำลังทำเพื่อประเทศชาติ และปรับปรุงทางด้านโครงสร้างของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพที่ดีกว่านี้

6 ความคิดเห็นในการไม่เข้าใจหลักศาสนาอิสลามของรัฐ

ไม่เข้าใจหลักศาสนาอิสลามของรัฐบาลนั้น ทำให้ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จได้ เพราะศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนมาก สิ่งที

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติบางอย่างนั้นยังผิดกับหลักการของอิสลาม เพราะฉะนั้นสิ่งที่ที่สุดควรที่จะต้องทำความเข้าใจในศาสนาอิสลาม ตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชาสูงสุดจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน

7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุคของ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ กับยุคของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ปัจจุบันถือว่าประเทศไทยกำลังเจอกับวิกฤติที่เกิดขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 อันเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้คนไทยขาดความสามัคคีไม่ว่าจะเป็นในยุค พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ หรือยุคนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มิอำนาจทางเผด็จการเข้ามาแทรกแซงการบริหารประเทศ มีความเป็น 2 มาตรฐาน เศรษฐกิจตกต่ำ และมีความไม่สงบสุขทุกพื้นที่ของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

8 ความคิดเห็นต่อปัญหาความยุติธรรมเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ยังขาดความยุติธรรม แต่อ้างเอาความยุติธรรมหาประโยชน์ใส่ตนและพวกพ้อง อีกทั้งยังเป็นการใช้อำนาจโดยที่ไม่ได้นึกถึงความสงบสุขของประชาชนและบ้านเมือง

9 ความคิดเห็นต่อแนวทางที่สำคัญที่จะให้เกิดความปรองดองในพื้นที่

แนวทางสำคัญในการสร้างความปรองดองนั้นต้องสร้างความรู้สึกร่วม ความเข้าใจร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ทำกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ร่วมกัน

10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ดี เป็นประเทศที่พัฒนาไปได้ไกลมาก เป็นประเทศที่ให้ความเสรีในการนับถือศาสนาเหมือนกับประเทศไทย แต่ประเทศมาเลเซียจะเน้นไปทางศาสนาอิสลามค่อนข้างมาก เพราะโดยเฉลี่ยแล้วประชากรส่วนมากจะนับถือศาสนาอิสลาม เป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยกว่าประเทศไทย ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและไม่มีปัญหากับรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

11 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานโดยขาดศีลธรรม มีวาระซ่อนเร้น หาผลประโยชน์ใส่ตัวและให้พวกพ้อง เป็นการเพิ่มอทธิพลและอำนาจให้กับตนเอง อีกทั้งยังเป็นการเลือกปฏิบัติ ขาดธรรมภิบาล

12 ความคิดเห็นต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยขาดจริยธรรม ไม่จริงใจในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานเพื่อหวังสิทธิประโยชน์และผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ปฏิบัติงานไม่ตรงจุดกับปัญหาที่เกิดขึ้น และเพียงเพื่อให้สิ้นสุดหรือจบภารกิจตามระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จของภารกิจหรือการแก้ไขปัญหาบรรลุผลสำเร็จ

13 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐและรัฐบาล

การดำเนินงานไม่เหมาะสม ควรให้มีมาตรฐานเดียวทุกชนชั้น ควรเพิ่มเติมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรเพิ่มความรับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น ควรเข้าใจและเข้าถึงประชาชนให้มากกว่านี้ ควรเพิ่มความปลอดภัยให้กับประชาชน

14 ความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาของรัฐบาล

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาจเป็นเพราะรัฐบาลแก้ปัญหาอย่างไม่ตรงจุดที่ประชาชนต้องการ แก้ปัญหาโดยขาดความเป็นธรรม และรัฐบาลเองกำลังเป็นตัวฉนวนของปัญหาที่เกิดขึ้น

15 ความคิดเห็นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นประชาชนต้องการไปพบหาผู้ใด

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการไปพบกับผู้ใหญ่บ้านและอิหม่าม เพื่อขอคำปรึกษาแนะนำ และให้ความช่วยเหลือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ซึ่งนำเสนอตามลำดับแล้วนั้น ผู้วิจัยจะได้ประมวลโดยสรุป เพื่อกำหนดเสนอแนะในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ

1. ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวางจริง ๆ ในการจัดทำนโยบายตามกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะความต้องการของประชาชนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือมีส่วนได้ส่วนเสียจากปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง เพื่อทำให้เกิดการยอมรับ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วมมือร่วมใจและให้การสนับสนุนกับทางราชการในการแก้ไขปัญหา

1.2 ใช้นโยบายการแก้ไขปัญหาเชิงสันติ โดยไม่ใช้กำลังปราบปรามเพื่อการแก้ไขปัญหา มีระบบการรับฟังและตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและจริงใจ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีส่วนร่วมและมีความรู้สึกได้เองว่าการต่อสู้หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง ทำให้สถานการณ์ความรุนแรงลดลงและการแก้ไขปัญหาสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น

1.3 ให้ความสำคัญในการใช้นโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นนโยบายแห่งชาติเป็นหลักในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐบาล แต่จะต้องกำหนดนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องและสนับสนุนต่อนโยบายแห่งชาติ โดยไม่หวังผลทางการเมืองมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ

1.4 ควรเลือกเฟ้นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ไปประจำจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1) ต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มีสุขภาพดี และควรมีบุคลิกที่เหมาะสมไม่เคยเสียหายในทางราชการ และต้องเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิม

2) ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างดี มีนิสัยเข้ากับประชาชนได้อย่างดี

3) ข้าราชการที่ส่งไปประจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสามารถใช้ ภาษา มาลายู ภาษาอาหรับ และ

ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เพราะประชาชนชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่รู้ภาษาไทย

ซึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้จะสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือและไว้วางใจในหมู่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นผลให้ประชาชนนิยมชมชอบ มีความพอใจ รักใคร่ นับถือ มั่นใจ และเคารพนับถือ ซึ่งเป็นผลทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจในรัฐบาล

1.5 จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเป็นการเฉพาะทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน โดยถือหลักกว่าเป็นการทำสงครามอุดมการณ์ทางความคิด ไม่ใช่การทำสงครามโดยใช้กำลังอาวุธ เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเข้าใจ และเข้าถึงปัญหาและเอกลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จริง ๆ ปรับแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินงานให้มีความชัดเจนและอุทิศตนต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและจริงใจ

2 ด้านการบริหารจัดการที่ดี

2.1 จัดทำนโยบายโดยให้มีเนื้อหาสาระทางทฤษฎีและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเฉพาะหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 จัดทำนโยบายแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดนโยบายอย่างมีระบบ และครบถ้วนถูกต้อง มีการใช้ฐานข้อมูลตามกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เห็นสภาพของปัญหาที่แท้จริง การแปรนโยบายไปสู่การปฏิบัติหรือการดำเนินงานตามนโยบายให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนการตรวจสอบและการประเมินผลนโยบาย ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ของนโยบาย

2.3 เพิ่มเนื้อหาสาระของนโยบายในประเด็นปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาการปลุกกระตือรือร้นความคิดชาตินิยมและการบิดเบือนคำสอนทางศาสนา รวมทั้งการจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความรู้สึกของประชาชนทั้งประเทศ โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดความรู้สึก ความเข้าใจที่ถูกต้องใน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

เรื่องประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี อันเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 สร้างเอกภาพในการดำเนินงานการแก้ไข ปัญหาในระดับวัฒนธรรมองค์กร ในการเชื่อมโยงภารกิจหลักทั้ง 2 ด้านของ 2 หน่วยงาน คือ ภารกิจด้านการเมือง หรือการพัฒนาของ ศอ.บต. และงานด้านการทหารหรือ การปราบปรามของ พตท. ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้อง ควบคู่กันไปสู่เป้าหมายเดียวกันจริง ๆ

2.5 การดำเนินงานแผนงานโครงการต่าง ๆ ใน การแก้ไขปัญหานั้น ต้องเน้นการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม มากกว่านามธรรม ให้ประชาชนได้เห็น ได้สัมผัส และได้ใช้ ประโยชน์จริง ๆ ไม่ใช่เพียงแค่เป็นการโฆษณาสร้างภาพ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองหรือความอยู่รอดของรัฐบาล เท่านั้น

3 ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางการเมืองการ ปกครอง

3.1 จัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นห้วงระยะเวลา 5 ปี เหมือน ก่อนหน้านี้ เพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินงานการแก้ไข ปัญหา โดยมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามความจำเป็น ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลง

3.2 สร้างความเป็นเอกภาพทางความคิดต่อ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากเป็นปัญหาที่อยู่ใน ภาวะวิกฤต และมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่าง ยิ่ง โดยการสร้างเวทีกระบวนการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยน ความเห็น ระดมความคิด เพื่อให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้องของ ปัญหา และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องจริง ๆ

3.3 รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนทางด้าน กีฬา ส่งเสริมนักกีฬาที่มีความสามารถที่จะสร้างชื่อเสียงให้ ประเทศชาติ

3.4 เปิดโอกาสให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังทางการเมืองการ ปกครอง และการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ เพราะ เหตุการณ์ความรุนแรงหรือการก่อความไม่สงบในพื้นที่มี

พื้นฐานมาจากปัญหาการเมืองการปกครอง สงคราม ประชาชนหรือสงครามอุดมการณ์ ไม่สามารถเอาชนะได้ ด้วยกำลังทหาร แต่ต้องเอาชนะด้วยการเมือง โดยมีการ ปฏิรูปการเมืองการปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นลักษณะของเขตการปกครองพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการแก้ไขปัญหา

3.5 เปลี่ยนสมมุติฐานการมองปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้แบบเดิม ๆ จากการที่ต้องใช้อำนาจหรือใช้ กำลังปราบปรามตั้งแต่สมัยรัฐนิยม เป็นเรื่องการต่อสู้ทาง ความคิดทางสังคมจิตวิทยาในเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี หรือเรียกว่าเป็นสงคราม อุดมการณ์ตามแนวสันติวิธี เป็นการก้าวอย่างให้พ้นจาก ความมีอคติหรือความไม่เป็นธรรม

3.6 การดำเนินงานด้านการข่าวต้องมีความ ชัดเจนแน่นอนจริง ๆ ต้องแยกมิตรแยกศัตรูให้ชัดเจน การ ข่าวอย่างเหวี่ยงแหจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหวี่ยงแห การดำเนินการต้องยึดหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติรัฐ ไม่ ใช้อำนาจอย่างไร้ขอบเขต การดำเนินการต่อผู้บริสุทธิ์ถือ เป็นการจุดชนวนเหตุของการต่อต้าน และทำให้เหตุการณ์ ทวีความรุนแรงมากขึ้น

3.7 ส่งเสริมและสนับสนุนความสำนึกทางชาติ พันธุ์ โดยถือว่าพื้นฐานทางอัตลักษณ์เชิงชาติพันธุ์เป็นสิ่ง ที่ ดึงงามและจะต้องคงอยู่ และควรเกิดขึ้นกับชนทุกชาติ วรรณะวัยการกระทำหรือการรณรงค์ต่าง ๆ ในเชิง ชาตินิยมของรัฐบาลที่จะกระทบหรือกระตุ้นความรู้สึกของ ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดความคิด ความเชื่ออย่างสุดโต่งทางเชื้อชาตินิยมมากขึ้น การแก้ไข ปัญหาที่ยากที่จะคลี่คลายไปได้

3.8 จัดทำโครงการปรองดองสมานฉันท์ระหว่าง รัฐบาลกับแกนนำกลุ่มต่าง ๆ ที่นิยมใช้ความรุนแรงตาม นโยบายเชิงสันติ โดยถือหลักว่าการปรองดองไม่ใช่การ กระทำฝ่ายเดียวของรัฐบาล แบบที่รัฐบาลดำเนินการกับ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง แต่จะต้องมีการพบปะเจรจา หรือกันของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อลดการใช้ความรุนแรง ทั้งที่ เกิดจากการก่อความไม่สงบและการใช้กำลังปราบปราม

เพื่อให้ไม่ให้เกิดปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ขาดแคลนลูกหลานที่ยากแก่การเยียวยารักษา

3.9 โครงการตามพระราชดำรินในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทำประโยชน์ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านอาหารเพื่อการยังชีพ การศึกษาอาชีพของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม พัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบพร้อมทั้งมีหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนโครงการพระราชดำรินต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประสบความสำเร็จอย่างดี และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากความคิดเห็นของผู้วิจัย จึงควรให้ดำรงโครงการตามพระราชดำรินต่อไป และเพิ่มโครงการศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการให้เข้าถึงประชาชนทุกส่วนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

1 ขยายกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาให้กว้างขวางครอบคลุมกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยเฉพาะ

ประชาชนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ จริง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ที่มีความเห็นแตกต่าง นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป

2 ขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน และมีการศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการประเมินผลนโยบาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะชี้ให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของนโยบาย และทำให้เห็นภาพเชิงลึกประเด็นต่าง ๆ ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบและชัดเจนยิ่งขึ้น

3 เพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์เชิงสำรวจจากการใช้เพียงแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสังเกตการณ์ และการจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นเพิ่มเติม

4 ดำเนินการศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจอย่างแนบเนียน ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ โดยหน่วยงานหรือนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ไม่มีอคติและเป็นกลางจริง ๆ เพื่อเพิ่มค่าของความถูกต้องและถูกต้องในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์หรือคลี่คลายไปในที่สุด

บรรณานุกรม

เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร.(2547). **หะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ กบฏ หรือวีรบุรุษ**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม.

ชวลิต ยงใจยุทธ, พลเอก.(2531) **สรุปคำกล่าว ผบ.ทบ.** (เอกสารโรเนียว), (1-2).

ณัฐพล ชันธไชย.(2555).ปณิณกระเปียบวิจัย : การกำหนดประเด็นปัญหาของการวิจัย.วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 13

ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) 1-11.

ประกิจ ประจันปัจฉินิก.(2532). **การแก้ไขปัญหาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บังเกิด**

ผลอย่างถาวร. เอกสารวิจัย. วิทยาลัยการทัพบก.

ปานเทพ ภูวนารถนุรักษ์, พ.อ.(2530). **การยุติสถานการณ์การก่อการร้ายของโจรคอมมิวนิสต์มาลายาให้เสร็จสิ้น**

ลงโดยเร็ว. เอกสารวิจัย. วิทยาลัยการทัพบก.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2558). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองมีดี**. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก :

<http://click.senate.go.th>. [วันที่ 26 กันยายน 2558].

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

อารง สุทธาศาสน์.(2544). **แนวทฤษฎีในการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อย, รวมบทความสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนาจ สุวรรณกิจบริหาร .(2520). **คำบรรยายต่อประชาชนภาคใต้ ในการอบรมประชาชน จังหวัดยะลา ปีตตานี**
ของ กอ.รมน. ระหว่างปี 2515-2520.

Wilson, David and Game, Chris.(1998). **Local Government in the United Kingdom: United**
Kingdom. Palgrave Macmillan.

Haywood, Andrew.(2002). **A comparatives of Local government and ministration: Bangkok.**
Kurusapha

ภาษาอังกฤษสำหรับเจ้าหน้าที่การรถไฟแห่งประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

พันเอกประภาส บุญทับ¹

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่การรถไฟแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบ สอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการออกแบบหลักสูตรการสอนทักษะภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามคือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่าทักษะการฟังและการพูด เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ สำหรับทัศนคติของชาวต่างชาติแล้ว ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่การรถไฟสามารถสื่อสารได้ในระดับที่เป็นที่เข้าใจ แม้จะมีอุปสรรคในเรื่องของการอ่านออกเสียงและการใช้คำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุที่ทำให้การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติขาดประสิทธิภาพคือ ปัญหาในเรื่องขีดจำกัดในภาษาอังกฤษ ขาดความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษ และอิทธิพลของภาษาไทย ผลที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ได้นำมาเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบหลักสูตรทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับเจ้าหน้าที่การรถไฟให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การรถไฟแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่การรถไฟ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

English for the State Railway of Thailand Staff for the Upcoming ASEAN Economic Community

Colonel Prapas Boontub¹

Abstract

The purpose of this study was to find the needs required for more effective English communication skills for Thai railway staff by using five point Likert scale questionnaires, interview, and observation. Data obtained was used as a basis for designing a training course for more effective communication skill development. The statistical devices for data analysis were percentage and frequency distribution, standard deviation, and arithmetic mean. The findings revealed that the railway staff found speaking and listening skills to be the most problematic aspects of communicating in English with foreign passengers. The foreign passengers perceived that railway staff used English comprehensibly, even though some barriers in communication were found in terms of pronunciation, and inadequate vocabulary. The findings also demonstrated that the interplaying factors causing the railway staff to react to criticisms from foreign passengers incorrectly were their limited English communication skills, lack of English pragmatic knowledge, and influence of Thai language. This research also concluded with recommendations to provide some guidance for designing a training course for more effective English communication skills development for railway staff.

Keywords: State Railway of Thailand(SRT), Railway staff

¹Ph.D. Candidate, SuanSunandhaRajabhat University

Introduction

In 2015, ASEAN will launch the ASEAN Community (AC). Thailand, as a geographical center of this region, surrounded by Laos, Myanmar, Cambodia, and Malaysia, is at an advantage in the area of logistics. Thailand could easily become ASEAN's logistics hub which is able to distribute passengers and goods to and from other countries in the 10-member bloc of nations and also in the global market. Thailand's government has also been in talks with China regarding a high-speed train project which would link Laos and Thailand via Nong Khai Province to the southern border and Malaysia (Runckel, 2013). In Thailand, English is regarded as a foreign language. It is thought that English is learned at school to ensure that Thais can all communicate with speakers of the language (Phillipson, 1992). However, most Thai people rarely use English in their daily lives, especially in listening and speaking, posing very serious problem for them when entering the AC. Many Thais cannot understand and speak English well in both face-to-face contact and through the media, and especially when using the telephone. As stated in Tubtimtong (1993), these interactive and productive skills are difficult to fulfill because the medium of instruction of all subjects at all levels is in the Thai language, which is not conducive to the development of foreign language competence and capacity.

Thai railway staff have been trained to reset their attitudes in preparation for work in a new era of AC; that is, to be ready to communicate with passengers with a service-oriented mind, hospitality and generosity. They should be able to adapt themselves readily to be able to come

into contact with people from other countries. As mentioned in Sucompa (1998), because Thai people are generous, modest, peaceful, and helpful, whenever railway staff encounter problems concerning communication with foreign passengers, they themselves must seek ways to solve the problems by using gestures first, followed by asking foreign passengers to write down or draw what they need to express. Otherwise when mutual understanding is to be achieved, railway staff will need to ask for help from interpreters. However, railway staff will neither avoid answering any questions nor refuse to help foreign passengers. Consequently, they attempt to communicate with foreign passengers using whatever language resources they have at their disposal.

Objective of the Study:

The objective of this research is to find out about the English language used required by Thai railway staff. It is hoped that the research results will reveal language skills and functions that are useful for railway staff.

Therefore, this research attempts to:

1. Survey the functional needs of English for railway staff,
2. Survey the needs of English communication of foreign passengers who use the railway services,
3. Study railway staff's general difficulties or problems in using English,
4. Conduct a linguistic analysis of Railway English language according to the needs of railway staff and foreign passengers, and

5. Develop an English handbook for railway staff and foreign passengers.

Literature Review

English for Specific Purpose (ESP)

ESP has a long history in the field of English teaching. It started in the 1960s when general English courses did not meet learners' needs. There are three reasons common to the emergence of all ESP courses: the demands of a Brave New World, a revolution in linguistics, and a focus on the learner (Hutchinson & Waters, 1987). There are two key historical periods of life in relation to ESP. First, when the end of the Second World War came in 1945, it brought with it an "...age of enormous and unprecedented expansion in scientific, technical and economic activity on an international scale for various reasons, most notably being the economic power of the United States in the post-war world, and the role of an international language fell to English". English became the accepted international language. It created a new generation of learners who knew specifically why they were learning a language. Second, the oil crisis of the early 1970s resulted in western money and knowledge flowing into oil-rich countries. English suddenly became by business and commercial pressures able to apply an influence (Hutchinson & Waters, 2006, p. 105).

English for Specific Purposes is a movement based on the proposition that all language teaching should be tailored to the specific learning and language use needs for identified groups of students. It is also sensitive to the socio-cultural contexts in which these students

will use English (Celce – Murcia, 2001). English for Specific Purposes is known as a learner-centered approach, since it meets the needs of (mostly) adult learners who need to learn a foreign language for use in their specific fields of study, such as in science, technology, medicine, leisure, and in academic learning. ESP programs are developed because there is a demand for language courses in which certain contents, skills, motivations, processes, and values are identified and integrated into specialized, often short-term, courses.

English for Occupational Purposes

English for Occupational Purposes (EOP) is more general compared to ESP because it does not focus on the specific job disciplines but it is more based on general basic skills required by students in order to be prepared for the workforce. Examples of basic skills of EOP are the same as those of ESP: reading, writing, listening, and speaking. "English for Specific Purposes is a term that refers to teaching or studying English for a particular career (for example law or medicine) or for use in business" (International Teacher Training Organization, 2005). Robinson (1989) describes ESP as a type of ELT (English Language Teaching) and defines it as being a "goal-oriented language learning", which means that students have to attain a specific goal in the process of learning. According to the same author, "Students study ESP not because they are interested in the English language as such but because they have to perform tasks in English. Their command of the English language must be such that they can

reach a satisfactory level in their specialist subject studies”.

Data Collection

Data collection employed the following procedure:

1. The information in relation to conducting the research was obtained by the researcher from the public relations officers of SRT.

2. The Inter-office Communication letter introducing the researcher and the objectives of this research was submitted to the governor and several executives of the State Railway of Thailand to request permission and their cooperation to collect data from the staff.

3. One week after sending the letter, questionnaires were handed out to targeted railway staff and also to foreign passengers from major popular tourist railway stations, and were then collected by the researcher one week later.

4. After checking the completed questionnaires, they were then prepared for data analysis by use of a statistical program.

5. In addition to the questionnaires, the researcher used qualitative methods and semi-structured interviews to gain further in-depth information beyond the survey questionnaires and to clarify quantitative evaluation findings. In this research, a total of 15 railway staff were interviewed. The interview time varied in length from 20-30 minutes. It was necessary to ask permission from some subjects to have a follow up interview, as more information was required. The interview was recorded by a phone recording upon receiving the consent of the interviewees. In cases where interviewees were not comfortable

with phone recordings, note taking was used instead.

6. The semi-structured interviews for foreign passengers were conducted on individual foreign passengers at major popular tourist railway stations in six regions of Thailand. First of all, participants were questioned regarding their personal data. After that, they were asked how well railway staff used English irrespective of their overall communication skills. Speaking skills were discussed in terms of pronunciation accuracy, appropriate use of vocabulary, comprehensible sentence structure, and use of compensatory strategies to overcome any communication difficulties. Listening skills were considered in terms of idea recognition, understanding of details, and compensatory strategies used to overcome limitations in comprehension. Finally, foreign passengers were asked how satisfied they were with their interaction and communication with railway staff. Either audio recordings or note-taking was employed, of course with the prior permission of all participants.

7. This investigation checklist sought to observe the way railway staff used their English skills in communicating with foreign passengers at HuaLampong Railway Station which is more frequently visited by foreigners than any other railway station in Thailand. The objective of the observations was to obtain more information to supplement the data gained from interviews and questionnaires regarding railway staff's competency of English communication while dealing with foreign passengers. The location and work at this station provided railway staff with more opportunities to use English with foreign passengers than those working at other stations.

Therefore, this was seen as a purposeful sampling of the location of the railway's workplace and the nature of the railway's work. This selected site was believed to be an information-rich case and was studied in depth (Wiersma&Jurs, 2005). Railway staff whose shifts were in operation at this station during the two-week observations were involved inevitably in the research.

8. The researcher consistently attended the railway station over a period of two weeks. Observations were undertaken at settings by the researcher using the checklist. The procedure that the researcher employed for recording data was frequency-count recording (Gall, Gall, & Borg, 2003).

9. The researcher recorded each time the target behavior occurred while observing railway staff interacting with foreign passengers who visited the railway station for varying reason, such as reporting lost documents, asking for information, and asking for help.

10. After completing part A in the checklist, the researcher asked foreign passengers to give their opinions regarding railway staff's English communication skills. The researcher then recorded their responses in part B in the checklist. Data from the checklists were analyzed for frequency and percentages.

The Results of the study

Importantly, all railway staff absolutely agreed that English is essential for their present jobs and 80% of them viewed that attending an English course is necessary for them. The majority of them realized that an English training course helps them improve their English skills in order

for them to be able to communicate with passengers more fluently.

In terms of English proficiency, railway staff perceived their own English proficiency as being moderate in all four skills which are listening, speaking, reading, and writing. As for their difficulties in communicating in English listening, speaking, writing and reading skills are seen as being moderately difficult respectively.

In terms of the needs of English language functions in all four main skills, railway staff identified their needs as follows:

In relation to listening skills, the most needed functions are listening to conversations face to face. Regarding speaking skills, the English language functions mostly needed are welcoming, greeting and saying goodbye to passengers. As regards to reading skills, all English language functions are deemed as being moderate. With regards to writing skills, all items were considered to be moderate.

The levels of English language skills difficulties

Skills	$\bar{X}$	S.D.	Meaning
Listening	3.25	1.19	Moderate
Speaking	3.25	1.21	Moderate
Reading	3.18	1.21	Moderate
Writing	3.22	1.22	Moderate
Total	3.22	1.21	Moderate

In terms of the difficulties with English language functions in all four main skills,

railway staff clarified their difficulties as being at a moderate level.

The railway staff's problems in English language listening skill in their jobs

Problems of listening skill	$\bar{X}$	S.D.	Meaning
Listening to the suggestion, explanation	3.10	1.24	Moderate
Listening to conversations face to face	3.07	1.23	Moderate
Listening to conversation by phone	3.06	1.29	Moderate
Listening to various English accent	3.14	1.25	Moderate
Listening to the technical terms, idiomatic expressions, slang	3.10	1.33	Moderate
Listening to the ticket booking	2.97	1.26	Moderate
Listening to personal details and information	3.01	1.24	Moderate
Listening to the railway information	2.91	1.24	Moderate
Others (please specify)...	-	-	-
Total	3.04	1.26	Moderate

Thai stress and accents were the most difficult for foreign passengers to understand when railway staff were using English.

The difficulties of understanding English speaking of the railway staff

Factors causing difficulties to the participants to understand when the railway staff speak English	Frequency	Percentage
Thai stress and accents	124	34.64
Lack of vocabulary	61	17.04
Pronunciation	63	17.60
Speaking rate (such as too slow, too fast)	17	4.75
Sentence intonation	31	8.66
Choice of word	11	3.07
Grammar	17	4.75
Initial sound (such as <u>sh</u> rimp)	15	4.19
Final sound (such as ma <u>sk</u>)	19	5.31

From a random interview with fifteen of the railway staff, they showed that they needed to practice their listening and speaking skills. They think their own English proficiency is insufficient for work and they needed to improve their English skills. They would like the SRT to arrange English training courses for them as this would be useful for them in their job.

The English course currently provided is not sufficient to their needs. They also reasoned that an English training course is important for them because it helps them improve their ability and fluency in English communication skills when dealing with foreign passengers. Participants expressed their strong desire to concentrate on content related to their field of work. They suggested more flexible and developed teaching aids such as language laboratories to have the opportunities to practice their speaking and listening skills. They expressed their wish to have

more qualified EOP teachers. They also suggested listening as much as possible to native speakers.

From a random interview with fifteen foreign passengers, it was found that all of them have never had a serious problem during conversations with staff. It was found that there were only minor problems found in real life situations; for example, railway staff could not grasp the whole message when foreign passengers spoke using long statements. In addition, foreign passengers found that railway staff avoided having a conversation with long statements or that railway staff avoided taking part in general conversations with foreign passengers instead, they only answered questions. Foreign passengers suggested that railway staff should try to have general conversations with foreign passengers in order to practice and enhance their English communication skills.

The researcher observed conversations between both railway staff and foreign passengers. The findings were as follows.

- Grammar uses of some railway staff were incorrect. They omitted the auxiliary verb to be. They also repeated the same words and their sentence structures were incorrect.

- The skills which railway staff need during their duties were speaking and listening skills.

- Most of the foreign passengers were satisfied with the railway staff's English communication skills.

- The communication between railway staff and foreign passengers were concerned with greeting and asking about railway services and information.

- Railway staff avoided having conversations with long statements and avoided having general conversations with foreign passengers. There were only 5 or 6 staff who felt confident enough to have a long conversation and discussion with foreign passengers.

- The researcher found that some staff would not ask foreign passengers directly if they did not understand what the foreign passengers said or misunderstood something; instead they would ask for help from colleagues to clarify problems for them.

Therefore, the findings from the present study provide useful sources for course contents from which a syllabus designer or course developer could benefit. The results are analyzed from data collected from railway staff. Consequently, the result is that further English language development is required for their current duties. This would help increase the

confidence of railway staff in conversing in English and for handling all cases and performing their job duties in English. As a consequence, increased English language proficiency in staff will lead to a greater level of passenger service satisfaction and to potential competitiveness and success as a business when joining the AC.

Discussions

It is indicated in the results of the study that all railway staff are qualified in better position in general English communication skills but they do require further training in English for a specific context. All railway staff agreed on the fact that knowledge of the English language is very useful in increasing their performance levels at work. Most railway staff thinks that speaking and listening are an integral part of their jobs but in the specific domain. For example, asking questions about some railway information is the main function including requesting something, giving information, and listening to conversation. Regarding reading and writing, eighty percent of learners think that these skills are useless for them in general purposes but these skills have an important role on their work because they have to read ticket details, memos/bills, reports and letters. In the case of writing, this is seen as being not too different from reading where they have to write railway details, notes, and fill in related work forms. It is clear that all of the railway staff deal with their work over the phone and also through use of the internet. Thus, both of these functions, the four skills of English language are used primarily for specific purposes.

Conclusion

It is clear that railway staff have an urgent need for English in this service. Cultural differences, differences in background knowledge, shyness, and a lack of confidence are some of the conditions that prevent railway staff from interacting with foreign passengers. Some important features of the needs analysis questionnaire captured the researcher's attention. The railway staff who were selected by head railway staff to answer questionnaires were railway staff who required English for work. The majority of railway staff was from HuaLumphong, which is a station that all foreign passengers are required to pass through. For that reason, an important portion of the course must cover specific topics related to railway staff's needs and requirements at that specific railway station. Another important aspect was the concern about railway staff's lack of time for studying English since they mostly all answered that they do not have much time to practice English outside of work.

With regards to railway staff's lack of confidence and shyness, when observing Thai railway staff interaction with foreign passengers, the researcher realized that they do not talk much. They simply go about doing their job without explaining a lot in detail. However, railway staff should also know the importance of

the differences between various cultures when explaining details and to make sure that foreign passengers understand.

Combining the interviews of railway staff and foreign passengers, there were several aspects that need to be included in any syllabus. According to the results, there were important topics to be addressed, such as question formation used to collect foreign passengers' information. The biggest issue there might be railway staff's lack of confidence in using English for communication and their lack of knowledge relating to cultural differences.

In conclusion, there were several important aspects which came from the needs analysis questionnaires, interviews, and observations that helped to shape the course. These are: the skills most needed for their jobs are listening and speaking, and the context of the course should be designed mostly for practical situations. Topics should be related to railway staff's field and the course should also cover educating foreign passengers, telephone skills, giving advice, giving instructions, checking for understanding, explaining details and interactions. Only a few cultural topics were addressed. Finally, based on their preferences, most of the activities during the course were to be conducted in pairs, groups of 3 or 4, and also as a whole class.

References

- Celce-Murcia, M. (2001). Language teaching approaches: An overview. In M. Celce-Murcia (Ed.), **Teaching English as a Second or Foreign Language** (pp. 3-11). Boston: Heinle&Heinle.
- Gall, M. D., Gall, J. P., & Borg, W. R. (2003). **Educational research: An introduction**. (7th ed.). Boston, MA: A & B Publications.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). **English for Specific Purposes**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (2006). **English for Specific Purposes** (22nd ed.). Cambridge: CUP.
- International Teacher Training Organization. **EFL Teaching Terminology and Glossary**. 17 Nov. 2005. <http://www.teflcertificatecourses.com/tefl-articles/eflteachingterminology.html>.
- Phillipson, R. 1992. **Linguistic Imperialism**. Oxford: Oxford University Press.
- Robinson, Pauline C. (1989). An overview of English for Specific Purposes. In H. Coleman (Ed.), **Working with Language: A Multidisciplinary Consideration of Language Use in Work Contexts** (pp.395-428). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Runckel W.C. (2013). **Asia Opportunities: ASEAN Economic Community (AEC) in 2015**, http://www.business-in-asia.com/asia/asean_economic_community.html.
- Sucompa, S. 1998. **A Survey Study of Current Needs and Problems in Using Technical English for Tourism for the Higher Certificate Level Students of Rajamangala Institute of Technology (RIT)**. M.A Thesis in Applied Linguistics, Mahidol University.
- Tubtimtong, W. (1993). **The Problems of Translating Communicative Needs into Course Design and Implementation**. Paper presented at the SEAMED Regional Language Center Regional Seminar (Singapore, April 19-21, 1993).
- Wiersma, W., & Jurs, S. G. (2005). **Research Methods in Education**. (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

ผลการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสามเหลี่ยม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ จังหวัดชลบุรี

คันสนีย์ อินทรบริสุทธิ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ และศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 32 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

การวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ประถมศึกษา

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ

The Effects of Mathematics Project Activities in the Topic of Triangles on the Mathematics Learning Achievement and Mathematics Connection Ability of Prathom Suksa V Students at Chumchon Wat Nongkor School in Chon Buri Province

Sansanee Intrabornisut¹

Abstract

The purposes of this research were to compare mathematics learning achievement between Prathom Suksa V students learning with mathematics project activities and Prathom Suksa V students learning with conventional activities, and to study mathematics connection ability of Prathom Suksa V students learning with mathematics project activities.

The research sample consisted of 64 Prathom Suksa V students in two classrooms obtained by cluster sampling from those studying in the second semester of the 2011 academic year at Chumchon Wat Nongkor School in Chon Buri Province.

It was revealed that the mathematics learning achievement of the group of Prathom Suksa V students learning with mathematics project activities was significantly higher than that of the group of Prathom Suksa V students learning with conventional activities at the .05 level. The mathematics connection ability of the group learning with mathematics project activities was at the good level.

Keywords: Mathematics project activities, Learning achievement, Mathematics connection ability, Prathom Suksa.

¹ Specialist teachers Wat Nongkor School.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดสาระหลักในการเรียนรู้คณิตศาสตร์จำนวน 6 สาระ ดังนี้ สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ สาระที่ 2 การวัด สาระที่ 3 เรขาคณิต สาระที่ 4 พีชคณิต สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะ สาระที่ 6 จะบูรณาการอยู่ในการจัดการเรียนรู้ทุกสาระ เนื่องจากประกอบด้วย 5 มาตรฐาน คือ 1) มีความสามารถในการแก้ปัญหา 2) มีความสามารถในการให้เหตุผล 3) มีความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมาย และการนำเสนอ 4) มีความสามารถในการเชื่อมโยง 5) มีความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 56-57)

จากความสำคัญของคณิตศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการฝึกปฏิบัติ ฝึกให้นักเรียน

คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนการสอนต้องผสมผสานทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ด้านทักษะกระบวนการ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน ผู้สอนควรคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการการเรียนรู้จึงควรจัดให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีหลายรูปแบบ เช่น การเรียนร่วมกันทั้งชั้นเรียน การเรียนเป็นกลุ่มย่อย การเรียนเป็นรายบุคคล สถานที่ที่จัดก็ควรมีทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน มีการจัดให้ผู้เรียนไปศึกษาในแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่น จัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และความเหมาะสมของผู้เรียน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักบูรณาการความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลงานและปรับปรุงงาน ตลอดจนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545: 184-185)

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดได้มากมายหลายวิธี แต่ละวิธีแตกต่างกันไป ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งในด้านความถนัด ความรู้เดิม ลักษณะแบบแผนการเรียนรู้ของเขา ครูจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เพื่อที่จะให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน (ลัดดา ภูเกียรติ, 2544: 17) เพื่อสนองความ

ต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในบรรดากิจกรรมที่หลากหลายเหล่านั้นการเรียนรู้โดยโครงการ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียน เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ และมีโอกาสศึกษา อย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง นอกจากนี้โครงการจะเป็นวิธีการเรียนรู้ใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ เป็นการเรียนรู้ในด้านลึกและเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนเกิดความสงสัย อยากรู้ สนใจ และความต้องการคำตอบ (ธัญญ์รัฐ ชาวเหนือ, 2543: 62) โครงการคณิตศาสตร์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ซึ่งผู้เรียนมีโอกาสดำรงศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจ แก้ปัญหาหรือแก้ข้อสงสัย เชื่อมโยงความรู้หรือขยายองค์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในประเด็นที่สนใจ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนได้คิดและทำอย่างอิสระภายใต้การดูแลให้คำแนะนำของครูที่ปรึกษาหรือผู้รู้ (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2554: 6) นอกจากนั้นยุพิน พิพิธกุล (2550: 8) ได้กล่าวว่าโครงการคณิตศาสตร์ เป็นงานที่ผู้ทำได้คิดอย่างอิสระเป็นการฝึกปฏิบัติในข้อสงสัย โดยอาศัยความรู้หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่ตนสนใจจะศึกษาและค้นคว้าให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าการทำโครงการคณิตศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และตอบสนองต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะรู้จักการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม รู้จักนำคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้โดยสัมพันธ์กับกับศาสตร์อื่น และสามารถใชในชีวิตจริง ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มองเห็นประโยชน์และคุณค่าของคณิตศาสตร์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

มีเหตุมีผล แก้ปัญหาได้ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ยุพิน พิพิธกุล, 2547: 15)

จากการจัดการเรียนการสอนเรื่องรูปสามเหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน ผลการประเมินตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง ผู้เรียนส่วนมากไม่ผ่านการประเมินตัวชี้วัด หาความยาวรอบรูปของรูปสามเหลี่ยม หาพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม และแก้ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ ความยาวรอบรูปของรูปสามเหลี่ยม ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการขาดกิจกรรมนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ จากปัญหาดังกล่าวและการได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกการทำโครงการเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้ลงมือปฏิบัติจริงเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าและเห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นไปตามผลงานวิจัยของเจียมใจ จันทรศรี (2550) ปราณีต ธรรมโลกา (2550) พรนตร ตีระมัตย์ (2550) สมชาย ทองบ่อ (2551) รัชชล พัสตุสาร (2552) และรัชณี พุ่มแห้ว (2552) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกเรื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องรูปสามเหลี่ยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ เนื่องจากเรื่องรูปสามเหลี่ยมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นรูปธรรม สามารถเชื่อมโยงกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้อย่างชัดเจน เหมาะสมกับผู้เรียนที่ยังไม่เคยทำโครงการคณิตศาสตร์มาก่อน ทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่ม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ จังหวัดชลบุรี จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 128 คน ซึ่งการจัดห้องเรียนเป็นแบบละความสามารถ มีทั้งนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในห้องเดียวกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 32 คน ได้มาโดยการ สุ่มแบบกลุ่ม แล้วนำห้องเรียน 2 ห้องเรียนมาจับฉลาก เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ และกลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบแผนวัดก่อนและหลังการทดลอง มีกลุ่มเปรียบเทียบ โดยมีแบบแผนของการวิจัยดังนี้

กลุ่มทดลอง $O_1 \quad X \quad O_2$
 กลุ่มควบคุม $O_3 \quad O_4$

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ เรื่องรูปสามเหลี่ยม จำนวน 16 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ และการจัดกิจกรรมแบบปกติ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม
โครงงานคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยมจำนวน 16
แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1
ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4
เรื่องชนิดของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6
เรื่องความยาวรอบรูปของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-10
เรื่องส่วนประกอบของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11-12
เรื่องมุมภายในของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13-16
เรื่องการทำพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม

แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ใช้
จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์
ระยะต่าง ๆ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-6
ใช้จัดการเรียนรู้ในระยะที่ 1 เริ่มเรียนรู้สู่โครงงาน
เบื้องต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-12
ใช้จัดการเรียนรู้ในระยะที่ 2 ประสานสาระและระบุ
วิธีดำเนินงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13-15
ใช้จัดการเรียนรู้ในระยะที่ 3 สอดประสานทำ
โครงงานที่สมบูรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16
ใช้จัดการเรียนรู้ในระยะที่ 4 เพิ่มพูนประสบการณ์
ทำโครงงานที่สนใจ

5.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง
รูปสามเหลี่ยมโดยวิธีสอนแบบปกติ จำนวน
16 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ
1 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4

เรื่องชนิดของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6

เรื่องความยาวรอบรูปของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-10

เรื่องส่วนประกอบของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11-12

เรื่องมุมภายในของรูปสามเหลี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13-16

เรื่องการทำพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม

5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้เรื่องรูปสามเหลี่ยม จำนวน 2 ฉบับ
ใช้ก่อนและหลังเรียน เป็นข้อสอบคู่ขนาน แต่ละ
ฉบับมี 2 ตอน แบบทดสอบตอนที่ 1 จำนวน 20 ข้อ
เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตอนที่
2 จำนวน 2 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย เวลา
สอบ 1 ชั่วโมง

5.4 แบบประเมินความสามารถในการ
เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตาม
ขั้นตอนดังนี้

6.1 ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์
ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ก่อนเรียนเรื่องรูปสามเหลี่ยม

6.2 ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2554 โดยใช้เวลาเรียนปกติ วันละ 1
ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่ม
ทดลองโดยใช้กิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ตาม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุม
ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้
แบบปกติ สอนในเนื้อหาสาระเดียวกัน

มีสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้เดียวกัน

6.3 เมื่อเสร็จสิ้นการสอนกลุ่มตัวอย่างครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ 16 ชั่วโมงแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเรื่องรูปสามเหลี่ยม

6.4 ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วบันทึกไว้ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

6.5 ตรวจให้คะแนนโครงงานคณิตศาสตร์ที่สมบูรณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ตามแบบประเมินความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

7.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่

ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม

7.3 ศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยมของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น คือ

1) ประชากรทุกกลุ่มมีความแปรปรวนเท่ากัน ทดสอบด้วย Levene's test 2) ประชากรทุกกลุ่มมีสมมติฐานที่ถดถอย/ความชันเท่ากัน 3) ตัวแปรร่วมสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกับตัวแปรตาม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 – 3

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบของเลวิน เพื่อทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

กลุ่ม	<i>F</i>	<i>df</i> ₁	<i>df</i> ₂	<i>p</i>
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์	.046	1	62	.830
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ				

p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่

ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติไม่แตกต่างกัน ($F = .046$; $df = 1,62$; $p = 0.830$) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นข้อที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับวิธีสอน

แหล่งความแปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
วิธีสอน	8.923	1	8.923	1.105	.297
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียน	426.399	1	426.399	52.802	.000
วิธีสอน $\times$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียน	0.006	1	.006	.001	.978
ความคลาดเคลื่อน	484.528	60	8.075		
รวม		63			

$p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับวิธีสอน สรุปได้ว่าสัมประสิทธิ์ถดถอย/

ความชันไม่แตกต่างกัน ($F = 0.001$; $df = 1,60$; $p = 0.978$) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นข้อที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

แหล่งความแปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียน	458.809	1	458.809	57.761*	.000
วิธีสอน	93.382	1	93.382	11.756*	.001
ความคลาดเคลื่อน	484.534	61	7.943		
รวม		63			

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 57.761$; $df = 1,61$; $p = .000$)

ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นข้อที่ 3 คือ ตัวแปรร่วมสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทั้ง 3 ข้อ แสดงว่าข้อมูลไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น และจาก

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

การทดสอบนัยสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์หลังเรียน เมื่อควบคุมตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน พบว่า มีอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 11.756$; $df = 1,61$; $p = .001$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยที่ยังไม่ได้ปรับแก้	ค่าเฉลี่ยที่ปรับแก้แล้ว
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์	24.19	23.68
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ	20.72	21.22

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ หลังเรียนที่ปรับแก้แล้ว ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

การเปรียบเทียบกลุ่ม	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย	ความคลาดเคลื่อน	p
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์และกลุ่มที่รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ	2.458	0.717	.001
กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์(02)และกลุ่มที่รับการจัดโครงงานคณิตศาสตร์(01)	-2.458	0.717	.001

จากตารางที่ 4 และ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ที่ปรับแก้แล้ว ($\bar{x} = 23.68$) สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ ($\bar{x} = 21.22$) อย่างมีนัย ($P < 0.001$)

ดังนั้นจากตารางที่ 3, 4 และ 5 จึงสรุปได้ว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์สูงกว่าการจัดกิจกรรมแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสามเหลี่ยม จากการทำโครงงานที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดีมาก (มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง

3.75-4.00) จำนวน 3 โครงการ อยู่ในระดับดี (มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.75-3.50) จำนวน 7 โครงการ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของการทำโครงการคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 3.38 แสดงว่าความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยม อยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่สมควรอภิปรายดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสามเหลี่ยม ได้จัดสอดแทรก ในรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกการทำโครงการเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากเรียนรู้เนื้อหาสาระจากบทเรียนแล้ว โดยนำการทำโครงการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะกิจกรรมฝึกทักษะ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และประยุกต์ใช้ความรู้ รวมทั้งการขยายฐานความรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับบทเรียนในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป จากโครงการที่มีองค์ประกอบง่าย ๆ แล้วค่อยเพิ่มองค์ประกอบให้มากขึ้นจนกระทั่งสมบูรณ์ตามรูปแบบของการจัดทำโครงการ โครงการจึงเปรียบเสมือนเป็นคำถามปลายเปิดที่กระตุ้นให้นักเรียนได้หาตัวอย่างที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลังเรียน ได้ฝึกการค้นหาคำตอบความรู้โดยการทำโครงการ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา

สาระชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นไปตามแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงการของ ปรีชา เนาว์เย็น ผล (2554: 32-42) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 เริ่มเรียนรู้สู่โครงการเบื้องต้น ให้นักเรียนจัดทำโครงการจากกิจกรรมที่นักเรียนคุ้นเคยอยู่แล้ว โดยการพัฒนาจากกิจกรรมการเรียนรู้หรือจากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ระยะที่ 2 ประสานสาระและกระบวนการดำเนินงาน นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรมในรูปแบบโครงการมากยิ่งขึ้น แต่ยังอยู่ภายในกรอบจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน ระยะที่ 3 สอดประสาน ทำโครงการที่สมบูรณ์ เป็นระยะที่นักเรียนจะเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำโครงการที่อาจอยู่นอกกรอบของจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการคิดวางแผน และจัดทำโครงการเอง และระยะที่ 4 เพิ่มพูนประสบการณ์ทำโครงการ ที่สนใจ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนจัดทำโครงการโดยตรง เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มของนักเรียนคิดหัวข้อโครงการเองตามความสนใจ ในลักษณะที่เปิดมากขึ้น มีความเป็นอิสระมากขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โครงการอาจมีความเชื่อมโยงสาระคณิตศาสตร์หลายเรื่อง หรือมีความเชื่อมโยงกับสาระอื่นในลักษณะบูรณาการก็ได้การดำเนินตามขั้นตอนดังกล่าว มีผลทำให้นักเรียนสามารถจัดทำโครงการคณิตศาสตร์ได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างมีความหมาย นักเรียนเรียนรู้จากการ

ลงมือปฏิบัติ ตั้งแต่ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน ศึกษาเอกสารความรู้ นำความรู้ไปฝึกทำแบบฝึกปฏิบัติ เมื่อสงสัยสอบถามกันเองภายในกลุ่ม หากยังหาคำตอบภายในกลุ่มไม่ได้ นักเรียนก็มีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ส่งผลให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและเข้าใจสาระสำคัญของบทเรียน นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ทฤษฎีนี้เน้นว่าความรู้เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียน ผู้เรียนใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่เป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก ผู้เรียนแต่ละคนจะสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นแนวการสอนตามทฤษฎีนี้ จึงเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน โดยผู้สอนคอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่ออกมาใช้ และไตร่ตรองสิ่งที่ได้จากการอภิปรายกับผู้อื่น ผู้สอนมีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ตั้งประเด็นปัญหาที่ท้าทาย และช่วยเหลือให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้เอง (อัมพร ม้าคนอง, 2546: 6-7) สอดคล้องกับคำกล่าวของปรีชา เนาว์เย็นผล (2554: 6) ว่า โครงงานคณิตศาสตร์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนมีโอกาสได้สำรวจศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจ แก้ปัญหา หรือแก้ข้อสงสัย เชื่อมโยงความรู้หรือขยายองค์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในประเด็นที่สนใจ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนได้คิดและทำอย่างอิสระภายใต้การดูแลให้คำแนะนำของครูที่ปรึกษาหรือผู้รู้

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้สะท้อน

ความคิดของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มออกมาในรูปแบบของโครงงานคณิตศาสตร์ที่ต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหา การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบกลุ่มเล็ก นักเรียนมีโอกาสดูฝึกการเป็นผู้นำ-ผู้ตาม ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นไปตามแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ประการหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะเป็นกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ปรึกษาหารือ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลซึ่งกันและกัน ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคิด และมีประสบการณ์มากขึ้น (กรมวิชาการ 2544: 188) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนภัสสร สุทธิกุล (2546) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ค 014 คณิตศาสตร์ 4 ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำโครงงานคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำโครงงานคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของอารีรัตน์ ขวัญทะเล (2546) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องจำนวนและตัวเลขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยการทำโครงงานคณิตศาสตร์สูงกว่าที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้โครงงานคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ ได้สำรวจข้อมูลและเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในขณะเดียวกันก็สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการที่มืองค์ประกอบง่าย ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มองค์ประกอบจนกระทั่งได้โครงการสมบูรณ์เต็มรูปแบบ ซึ่งการทำโครงการในระยะแรกนักเรียนจะได้ทำโครงการที่สอดคล้องกับกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดของบทเรียน ในกรอบของจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงการขยายขอบข่ายขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เป็นการสอดแทรกโครงการเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียน เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จแล้วจึงเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงการประเภทต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการทำโครงการอย่างเต็มที่ การเรียนรู้โดยการใช้ปฏิบัติกิจกรรมโครงการแบบค่อยเป็นค่อยไปเช่นนี้ ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงทั้งการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ องค์ความรู้หรือกระบวนการภายในคณิตศาสตร์เอง และการเชื่อมโยงความรู้หรือกระบวนการทางคณิตศาสตร์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ และคุณค่าตลอดจนรู้วิธีที่จะนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมาเชื่อมโยงและใช้ในชีวิตจริงได้ ส่งผลให้ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเจียมใจ จันทรศรี (2550) พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องทศนิยมของนักเรียน หลังจากใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์เรื่องทศนิยมมีค่าเฉลี่ย 3.4 จัดอยู่ในระดับดี งานวิจัยของ พรเนตร ตีระ

มาตย์ (2550) พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยจัดอยู่ในเกณฑ์ดี งานวิจัยของ สมชาย ทองบ่อ (2551) พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี งานวิจัยของ รัชชชล พัสตุสาร (2552) พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องการประมาณค่าของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์เรื่อง การประมาณค่าอยู่ในระดับดี งานวิจัยของ รัชณี ทุมแห้ว (2552) พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องอัตราส่วนและร้อยละของนักเรียน หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อการจัด กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์นั้น ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม หากเป็นไปได้ควรให้นักเรียนทำกิจกรรมในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งนักเรียนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมภายในกลุ่มอย่างเต็มที่ โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ดูแล และอำนวยความสะดวกแต่หากมีความจำเป็น บางกิจกรรมที่นักเรียนต้องทำนอกเวลาเรียน ครูที่ปรึกษาต้องให้เวลา ดูแล แนะนำ ช่วยเหลือให้นักเรียนได้จัดทำโครงการ จนสำเร็จ

1.2 ก่อนที่จะนำกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจแนวทาง

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

การจัดทำโครงการให้เข้าใจ ต้องเตรียมตัว
เตรียมข้อมูล เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
ไว้ให้นักเรียน เพื่อที่จะได้ช่วยให้นักเรียนทำ
โครงการคณิตศาสตร์ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ
ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยการจัดกิจกรรมโครงการ
คณิตศาสตร์ในเนื้อหาสาระและในระดับชั้นอื่น ๆ
ต่อไป

บรรณานุกรม

- เจียมใจ จันทรศรี. (2550). กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์เรื่องทศนิยมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัญญัญญู ขาวเหนือ. (2543). การกำหนดโครงการสำหรับนักเรียน. วิชาการ. 3(6).
- นภัสสร สุทธิกุล. (2546). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำ
โครงการคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพมงคลรังสี จังหวัด
กาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2554). โครงการคณิตศาสตร์. ประมวล สารชุดวิชาการจัดประสบการณ์เรียนรู้
คณิตศาสตร์ หน่วยที่ 13 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรเนตร ตีระมาตย์. (2550). กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับ
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2547). โครงการคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- _____. (2550). โครงการคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- รักษชล พัสตุสาร. (2552). กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์เรื่องการประมาณค่า สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชณี พุ่มแห้ว. (2552). กิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). โครงการเพื่อการเรียนรู้หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชาการ, กรม. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สมชาย ทองบ่อ. (2551). **กิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองแปน จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อัมพร ม้าคนอง. (2546). **คณิตศาสตร์ : การสอนและการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อารีรัตน์ ขวัญทะเล. (2546). **การศึกษาผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนและตัวเลขของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการทำโครงงานคณิตศาสตร์.**
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร

ภาวิน ชินะโชติ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิก เพื่อเปรียบเทียบระหว่างความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานที่ทำงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 386 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่า ระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจสูงที่สุด พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ มีความสำนึกต่อหน้าที่สูงที่สุด ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การจำแนกตามเพศในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน ในด้านอื่นๆพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พฤติกรรมการเป็นสมาชิก ขององค์การจำแนกตามอายุ การศึกษา รายได้ และอายุงาน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P \leq 0.01$ และ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมพบว่ามี ความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ พนักงานธนาคารพาณิชย์

¹ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

The Relationship between Employee Engagement and Organizational Citizenship Behavior of Small Commercial Bank Staffs in Bangkok.

P. Chinachoti¹

Abstract

The purposes of this research were: To assess the level of organizational engagement and organizational citizenship behavior of small commercial bank staff in Bangkok; To compare the organizational citizenship behavior of the bank staff as classified by demographic variables; And to analyse the correlation between the organization engagement and the organizational citizenship behavior. The sample was small commercial bank staffs in Bangkok, totaling 386. F-test and Pearson correlation were done for analytical purposes.

The research findings were as follows: The level of organizational engagement was high, particularly the affective commitment. The level of organizational citizenship behavior was high, especially the affective conscientiousness. Organization engagement was statistically and significantly different at $p \leq 0.01$ in terms of age, education, income and duration of employment. The organizational citizenship behavior was different with respect to age, education, income, and duration of employment at $p = 0.001$. The correlation between organizational engagement and organizational citizenship behavior was positive with statistical significance at the 0.01 level.

Key word: Organizational engagement, Organizational citizenship behavior, Commercial bank staffs

¹ Lecturer in General Management School of Management Science Sukhothai Thammathirat Open University

บทนำ

ประเทศไทยเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอก และภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2554) การบริหารจัดการบุคคลที่ดีมีผลต่อความมั่นคงขององค์กรเพราะ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพนั้นจะช่วยให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ และสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศให้สามารถยืนหยัดในโลกได้อย่างภาคภูมิใจและยั่งยืน องค์กรให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร เนื่องจากองค์การประกอบด้วยบุคคลหลายคนเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุทั้งเป้าหมายขององค์กรและเป้าหมายส่วนบุคคล ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย (Motowidlo, Borman and Schmit, 1997)

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะในบรรดาสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์จะมีขนาดของสินทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุด นอกจากนี้ ระบบของธนาคารพาณิชย์ยังสามารถสร้างปริมาณเงินทวีคูณ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นที่สนใจของหลายฝ่าย

ไม่ว่าจะเป็นธนาคารกลางซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สิปปภาส พรสุขสว่าง, 2553) ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยเป็นสถาบันการเงินที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภคให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าได้หลากหลายมากขึ้น ธนาคารได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า และเป็นการเพิ่มช่องทางในการหารายได้แก่ธนาคาร ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า รวมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกเพื่อให้ลูกค้ามาใช้บริการของธนาคารมากขึ้น ในการขยายตัวที่รวดเร็วของธนาคารความสำคัญอยู่ที่พนักงานที่อยู่ในองค์กรต้องมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กร โดยสร้างขึ้นจากความผูกพันเพื่อช่วยเหลือให้องค์กรพัฒนาได้อย่างยั่งยืนจากการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ความไม่แน่นอนทางการเมือง ความท้าทายต่อกระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรม และสังคม โดยเฉพาะผลกระทบต่อธุรกิจของลูกหนี้ของสถาบันการเงิน การปรับตัวของระบบธนาคารพาณิชย์ต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ส่งผลให้มีการแข่งขันที่รุนแรง (สุธิดา คิวานนท์, 2555 : 2) โดยธนาคารพาณิชย์ต้องระดมเงินระหว่างสถาบันการเงินมากขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ในด้านฐานะและผลการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่ดีเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ฝากเงิน และพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานของพนักงานเช่นการตั้งเป้าหมายต่อรายที่สูงขึ้น และระบบการทำงานที่ต้องนำเชื่อถือ รวดเร็วขึ้น ทำให้พนักงานเกิดแรงกดดันในการทำงานมาก

ขึ้นผู้ที่เป็นพนักงานต้องมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่จะต้องยอมรับ และปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเต็มที่

พฤติกรรมที่บุคคลสร้างสรรค์และกระทำขึ้นเองด้วยความสมัครใจนอกเหนือจากหน้าที่ที่องค์กรกำหนด โดยไม่ได้ตระหนักถึงผลตอบแทนที่จะได้รับจากองค์กร เป็นพฤติกรรมที่ช่วยสนับสนุนผลการปฏิบัติงานของบุคคล และส่งเสริมประสิทธิผลขององค์กรโดยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เป็นหนึ่งในพฤติกรรมบทบาทพิเศษด้วย จากการศึกษาแนวคิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรได้ข้อสรุปว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของกลุ่มหรือองค์กร (Spector, 2003) โดยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรจะทำให้ระบบสังคมในองค์กรดำเนินไปด้วยความราบรื่น ลดความขัดแย้ง เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร และมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร (Employee engagement) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เนื่องจากความผูกพันต่อองค์กรเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานและองค์กร โดยบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรแสดงว่าเป็นผู้ที่ต้องการจะอยู่กับองค์กรต่อไป ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น เพราะเห็นว่าองค์กรได้ให้ความช่วยเหลือ ให้ประโยชน์แก่ตนเอง และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงมีความต้องการที่จะตอบแทนให้กับองค์กรโดยแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมบทบาทพิเศษตามความสามารถ และศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ เพื่อส่งเสริมให้องค์กรมีประสิทธิผล พฤติกรรมบทบาทพิเศษที่ว่านี้ ก็คือ

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรนั่นเอง (Riggio, 2002: 239)

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยจึงเลือกศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย เพื่อให้้องค์กรรู้ว่า จะพัฒนาระบบการทำงานอย่างไรเพื่อส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรเกิดความผูกพันยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมขององค์กร และเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรเพื่อทุ่มเทพลังความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในขณะเดียวกันก็พยายามรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกภาพที่ดีขององค์กร ทำประโยชน์ให้แก่้องค์การได้ มีความเต็มใจ และทุ่มเทที่จะใช้สติปัญญาและความสามารถทั้งหมดเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยมีความจงรักภักดี และตั้งใจที่จะอยู่กับองค์กร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอายุงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย.

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย สังกัดสำนักงานใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร ธนาคารขนาดเล็กจะประกอบด้วย ธนาคารที่มีส่วนแบ่งตลาดของสินทรัพย์รวมต่ำกว่าร้อยละ 3 ของสินทรัพย์รวมธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ ซึ่งประชากรมีจำนวน 11,277 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างขึ้นจากการศึกษาดำรงเอกสาร และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สำหรับแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล สร้างแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย/ เดือน และอายุงาน

ส่วนที่ 2 ความผูกพันต่อองค์กร สร้างแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ด้าน ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ ความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่กับองค์กร และความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐาน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร สร้างแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ด้าน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ การคำนึงถึงผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น ความสำนึกต่อหน้าที่ และการให้ความร่วมมือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics)

1.1 ความถี่ร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในส่วนของข้อมูลการวัดระดับความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ของพนักงานระดับปฏิบัติการ

2. การทดสอบเชิงอนุมาน (Inferential analysis) ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความแตกต่าง ของระดับความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ การทดสอบทีเทส (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Shcheffe)

2.2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ความผูกพันต่อองค์กร กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร โดยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 35 – 49 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีอายุงานระหว่าง 4 – 6 ปี

ตอนที่ 2 ความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยมีระดับความผูกพันต่อองค์การภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจมากที่สุด สำหรับด้านที่น้อยที่สุดคือความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานมีระดับความผูกพันต่อองค์การโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

- ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของธนาคารมากที่สุด มีระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ ธนาคารแห่งนี้ เป็นสิ่งที่มีความหมายเป็นอย่างมาก มีระดับความผูกพันต่อองค์การ อยู่ในระดับมาก

- ความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่ รู้สึกว่ามีผลตอบแทนและผลประโยชน์ที่ได้รับจากธนาคารมีส่วนทำให้ตัดสินใจทำงานอยู่กับธนาคารแห่งนี้ต่อไปมากที่สุด มีระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ เชื่อว่าตนเองมีทางเลือกน้อยมากในการตัดสินใจลาออกจากธนาคารมีระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลาง

- ความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่ รู้สึกว่าการเป็นพนักงานที่ธนาคารแห่งนี้ต่อไปเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วมากที่สุด มีระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ พนักงานรู้สึกผิดหากลาออกจากธนาคารในขณะนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ มีด้านความสำนึกต่อหน้าที่มากที่สุด สำหรับด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่เต็มใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานมากที่สุด สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีภาระงานมาก และช่วยเหลือแนะนำเพื่อร่วมงานที่เข้ามาทำงานใหม่ในการปรับตัว แม้ไม่ถูกขอร้องให้ทำ

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของธนาคารและหน่วยงานเสมอมากที่สุด สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ มีความตรงต่อเวลาในการทำงาน

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่สนับสนุนการกระทำขององค์การที่มุ่งเน้นในสิ่งที่ถูกต้อง และพยายามทำงานให้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์มากที่สุด สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ ไม่พูดวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบเกี่ยวกับงาน

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความสำนึกต่อหน้าที่ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

พยายามป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ พยายามหลีกเลี่ยงการสร้างปัญหาให้กับเพื่อนร่วมงาน

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความร่วมมือในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่ เข้า

ร่วมและมีส่วนร่วมในการประชุมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของธนาคารเป็นหลัก สำหรับข้อที่น้อยที่สุดคือ ติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของธนาคารแห่งนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

ความผูกพันต่อองค์การ	เพศ		อายุ		การศึกษา		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		อายุงาน	
	t-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.
ด้านจิตใจ	1.669	0.096	7.949	0.000	4.879	0.008	13.189	0.000	5.387	0.001
ด้านการคงอยู่กับองค์การ	-0.274	0.785	7.897	0.000	9.831	0.000	9.478	0.000	2.815	0.039
ด้านบรรทัดฐาน	1.018	0.309	3.246	0.040	2.018	0.13	1.342	0.261	0.667	0.570
โดยรวม	1.081	0.280	7.348	0.000	8.069	0.000	10.274	0.000	3.843	0.01

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(1) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การจำแนกตามเพศ พบว่า พนักงานชายและพนักงานหญิงของธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

(2) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุ พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน ได้แก่ ต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 – 49 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ และด้านการคงอยู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามการศึกษา พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ได้แก่ ไม่เกินอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ และด้านการคงอยู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานกับองค์การไม่แตกต่างกัน

(4) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ได้แก่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ระหว่าง 30,001-40,000 บาท และ มากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ และด้านการคงอยู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานไม่แตกต่างกัน

(5) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงาน พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน ได้แก่ ตั้งแต่ 1 - 3 ปี , 4 - 6 ปี, 7 - 9 ปี และมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย จำแนกตามอายุ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กจำแนกตามช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุระหว่าง 35-49 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

- ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พบว่าอายุต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 - 49 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปี กับ อายุระหว่าง 35- 49 ปี มีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 และพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปี กับอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- ความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การ พบว่า อายุต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 – 49 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุ ต่ำกว่า 34 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุระหว่าง 35 - 49 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน พบว่า อายุต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 – 49 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน คือพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุระหว่าง 35 - 49 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความผูกพันต่อองค์กร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กจำแนกตามการศึกษาที่ต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กการศึกษาระดับปริญญาตรีกับปริญญาโทขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พบว่า ระดับการศึกษาไม่เกิบนอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์

ขนาดเล็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี กับ ปริญญาโทขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การ พบว่า ระดับการศึกษาไม่เกิบนอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี กับ ปริญญาโทขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความผูกพันต่อองค์กร จำแนกตามรายได้ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีจำนวน 4 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาทกับมากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทกับระหว่าง 30,001-40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทกับมากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พบว่า รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ระหว่าง 30,001-40,000 บาท และมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 4 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-

20,000 บาท กับ ระหว่าง 20,001–30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับระหว่าง 30,001–40,000 บาท มีและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทกับมากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาทกับ30,001-40,000 บาท มีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความผูกพันต่อองค์การจำแนกตาม

อายุงาน พบว่าความผูกพันต่อองค์การในภาพรวม

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของในองค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

ความผูกพันต่อองค์การ	เพศ		อายุ		การศึกษา		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		อายุงาน	
	t-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.
ด้านการให้ความช่วยเหลือ	1.477	0.141	2.539	0.080	9.000	0.000	11.844	0.000	4.737	0.003
ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น	0.596	0.552	16.691	0.000	5.974	0.003	17.722	0.000	10.534	0.000
ความอดทนอดกลั้น	2.437	0.015	7.629	0.000	5.966	0.003	9.863	0.000	5.939	0.001
ความสำนึกต่อหน้าที่	1.165	0.245	5.456	0.000	5.004	0.007	3.516	0.015	9.000	0.000
ด้านการให้ความร่วมมือ	0.529	0.597	1.468	0.232	4.171	0.016	9.271	0.000	7.442	0.000
โดยรวม	1.753	0.080	10.424	0.000	10.701	0.000	17.380	0.000	12.190	0.000

ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กจำแนกตามอายุงานแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พบว่าอายุงาน 1–3 ปี, 4–6 ปี, 7–9 ปีและมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่อายุงาน 1-3 ปีกับมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอายุงาน 4-6 ปีกับมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2 มีดังนี้

(1) ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามเพศ พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเพศชายและเพศหญิงมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น ด้านความสำนึกต่อหน้าที่ และด้านการให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในด้านการอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุ พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุแตกต่างกันได้แก่ต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 – 49 ปี และ มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่น ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านความสำนึกต่อหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(3) ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามการศึกษา พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีการศึกษาแตกต่างกันได้แก่ (ไม่เกิณอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป) มีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของในองค์การด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความสำนึกต่อหน้าที่ และด้านการให้ความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(4) ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ได้แก่ ระหว่าง 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท 30,001-40,000 บาท และ มากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น และด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านความสำนึกต่อหน้าที่ และการให้ความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(5) ผลเปรียบเทียบพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงาน พบว่าพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน ได้แก่ ตั้งแต่ 1 - 3 ปี ตั้งแต่ 4 - 6 ปี ตั้งแต่ 7 - 9 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป มีระดับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความสำนึกต่อหน้าที่ และการให้ความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทย

พฤติกรรม การเป็นสมาชิก จำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่ำกว่า 34 ปี ระหว่าง 35 - 49 ปี

และ มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุต่ำกว่า 34 ปี กับ 35-49 ปี มีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุที่แตกต่างกันมีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุต่ำกว่า 34 ปี กับ 35-49 ปี มีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และอายุต่ำกว่า 34 ปี กับ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุต่ำกว่า 34 ปี กับ 35-49 ปี มีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุต่ำกว่า 34 ปี กับ 35-49 ปี มีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พฤติกรรม การเป็นสมาชิก จำแนกตามการศึกษา พบว่า พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามการศึกษาที่แตกต่างกันมีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ไม่

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านการคำนึงถึงผู้อื่นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามการศึกษาที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ปริญาตรีกับปริญาโทขึ้นไปมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร
ด้านความสำคัญต่อหน้าที่ของพนักงานธนาคาร
พาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตาม
การศึกษาที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านการให้ความร่วมมือของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามการศึกษาที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกันได้แก่ ปริญาตรึกับปริญาโทขึ้นไปมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านการให้ความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร
จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าปริญญาตรีกับ
ปริญญาโทขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ
องค์กรในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีจำนวน 5 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 20,001-30,000 บาท ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท ระหว่าง 10,001-

20,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป ระหว่าง 20,001-30,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป และรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีจำนวน 4 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 20,001-30,000 บาท ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป และรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีจำนวน 4 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 20,001-30,000 บาท และรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป และ ระหว่าง 20,001-30,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีจำนวน 1 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ มากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความสำนึกต่อหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความร่วมมือของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 20,001-30,000 บาท ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท และรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท กับ 50,001 บาท ขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกจำแนกตามอายุงาน พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป อายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และอายุงาน ตั้งแต่ 7-9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่

ตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ตั้งแต่ 7 - 9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 7-9 ปี มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และ อายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการคำนึงถึงผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 4 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่

อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 7-9 ปี อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป อายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 7-9 ปี และอายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความสำนึกต่อหน้าที่ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป อายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และอายุงานตั้งแต่ 7-9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการสำนึกต่อหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความร่วมมือของพนักงานธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุงานที่แตกต่างกันมีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุงานตั้งแต่ 1 - 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป อายุงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป อายุงานตั้งแต่ 7-9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในด้านการให้ความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ

พฤติกรรมการเป็นสมาชิก ขององค์การ	ความผูกพันต่อองค์การ			โดยรวม
	ด้านจิตใจ	ด้านการคงอยู่ กับองค์การ	ด้านบรรทัดฐาน	
การให้ความช่วยเหลือ	0.509 (0.000)	0.220 (0.000)	0.221 (0.000)	0.716 (0.000)
การคำนึงถึงผู้อื่น	0.476 (0.000)	0.188 (0.000)	0.092 (0.083)	0.777 (0.000)
ความอดทนอดกลั้น	0.364 (0.000)	0.116 (0.029)	0.070 (0.189)	0.748 (0.000)
ความสำนึกต่อหน้าที่	0.435 (0.000)	0.129 (0.015)	0.106 (0.045)	0.789 (0.000)
การให้ความร่วมมือ	0.374 (0.000)	0.325 (0.000)	0.314 (0.000)	0.634 (0.000)
โดยรวม	0.761 (0.000)	0.816 (0.000)	0.763 (0.000)	0.459 (0.000)

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บคือค่าระดับนัยสำคัญ(P)

ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 3 คือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกตามรายด้านมีดังนี้

(1) คู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนใหญ่พบว่า

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมกับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.816

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือกับความผูกพันต่อ

องค์การด้านจิตใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.509

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการให้ความร่วมมือกับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.374

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นกับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกันในระดับต่ำแต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(2) คู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

- พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การด้านความสำนึกต่อหน้าที่กับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกันในระดับต่ำแต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) สำหรับคู่ที่ไม่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ พฤติกรรมการ เป็นสมาชิกที่ขององค์การด้านการคำนึงถึงผู้อื่นกับ ความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน โดยมีค่า สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.092

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ อรัญญา ไชยสร (2556) ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพ บรรยากาศขององค์การ ความผูกพันต่อ องค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษา ครูมีบุคลิกภาพ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น บุคลิกภาพแบบหัวน้าวอยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นด้านบรรยากาศขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การและด้านพฤติกรรมการเป็น สมาชิกที่ดีขององค์การ อยู่ในระดับมาก และยัง สอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญวุฒิ บุญชม (2553) ผลการศึกษาระดับความผูกพันของบุคลากรต่อ องค์การในภาพรวมได้พบว่าประชากรมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับสูง

สมมติฐานที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตาม การศึกษา และอายุงาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 คือมี ระดับความผูกพันต่อองค์การโดยในภาพรวม แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชาญวุฒิ บุญชม (2553) ผลการศึกษาความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน มีความผูกพันต่อ องค์การแตกต่างกัน และ ยังพบอีกว่าอายุ และ

รายได้ มีระดับความผูกพันต่อองค์การโดยใน ภาพรวมแตกต่างกัน และยังพบอีกว่าผลการ เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ จำแนกตาม เพศ คือ พนักงานชายและพนักงานหญิงของ ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีระดับความผูกพันต่อ องค์การในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นูรีมัน ดอเลาะ และคณะ (2556) ผลการ เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ จำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาและศาสนาที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อ องค์การไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ พิเศษฐ์ มอญไซ (2554) พนักงานการไฟฟ้าส่วน ภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วน บุคคล คือ เพศ ต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อ องค์การ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ของพนักงานธนาคาร พาณิชย์ขนาดเล็กในประเทศไทยจำแนกตามอายุ การศึกษา รายได้ และอายุงาน พบว่าเป็นไปตาม สมมติฐานที่ 2 คือ มีระดับพฤติกรรมการเป็น สมาชิกขององค์การ โดยในภาพรวมแตกต่างกัน และ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิก ที่ดีในองค์การ จำแนกตามเพศ พบว่าไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ 2 คือ พนักงานชายและพนักงานหญิง ของธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีระดับพฤติกรรมการ เป็นสมาชิกขององค์การในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ จันทิรา พิกุลทอง (2552) พนักงาน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (สำนักงานใหญ่) มีปัจจัย ส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานใน องค์การ และระดับตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน มี พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การแตกต่างกัน ยกเว้นด้านเพศ

สมมุติฐานที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ พบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 3 คือ ผลการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากความผูกพันต่อองค์การเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างพนักงานกับองค์กร เป็นการแสดงออกที่มากกว่าความจงรักภักดี และผลักดันให้บุคคลกับองค์กรเต็มใจอุทิศตนให้กับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ อรัญญา ไชยศรี (2556) ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบหัวน้าว แสดงตัว เปิดรับประสบการณ์ ประนีประนอม มีจิตสำนึกบรรยากาศขององค์การและความผูกพันต่อองค์การร่วมกันมีความความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมถึงงานวิจัยของ อาภาพร ทศนแสงสุรีย์ (2552) และ Podsakoff et al. (2000) ผลการวิจัยพบว่าความผูกพันต่อองค์การร่วมกันมีความความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกในองค์การในภาพรวมกับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่กับองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวก เนื่องจากความผูกพันต่อองค์การเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นเหนียวระหว่างบุคคลกับองค์กร เป็นการแสดงออกที่มากกว่าความจงรักภักดี และผลักดันให้บุคคลกับองค์กรเต็มใจอุทิศตนให้กับองค์กร เช่นเดียวกับ Jex (2002) ที่กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การเป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรตลอดไป บุคลากรจะแสดงตนว่าเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กร มีค่านิยม และเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจขององค์การ ให้ประสบ

ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมวรรณ ชูสาย (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์การโดยรวม ด้านความรู้สึกรู้ ด้านผลประโยชน์และด้านบรรทัดฐาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการรับพนักงานเข้ามาสู่ธนาคารสามารถรับพนักงาน ทั้งเพศชาย และเพศหญิงได้ ผู้บริหารควรจัดการฝึกอบรมให้กับพนักงานที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ การสำนึกในหน้าที่ และการทำงานเป็นทีม

2. เพื่อให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การในระดับสูง ควรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถของพนักงาน ควรส่งเสริมให้พนักงานได้ปฏิบัติงานที่ตนเองมีความถนัดและชอบ ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงาน สร้างขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน ให้ความช่วยเหลือ ให้โอกาสก้าวหน้ากับพนักงานในหน้าที่การงาน เพื่อให้พนักงานเกิดรู้สึกว่าจะมีความอบอุ่นที่ได้ปฏิบัติงานกับธนาคารนี้

3. เพื่อให้พนักงานในธนาคารมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ในด้านต่าง ๆ คือ มีความสำนึกในหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน มีส่วนร่วมในองค์การ การอดทนอดกลั้น และการคำนึงถึงผู้อื่น จึงควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานด้วยกัน โดยกำหนดการทำงานที่เป็นงานส่วนรวมเน้นเรื่องการช่วยเหลือกันในการทำงานของพนักงาน มีการกำหนดงบประมาณในการให้รางวัลสำหรับผู้

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

ปฏิบัติงานดี สร้างชื่อเสียงให้แก่ธนาคาร เพื่อให้ เกียรติ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานคน
พนักงานเกิดความรู้สึกรว่าองค์กรให้ความสำคัญ ให้ อื่น ๆ อย่างปฏิบัติตาม

บรรณานุกรม

- จันทิรา พิกุลทอง. (2552). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : กรณีศึกษา ธนาคารอาคาร
สงเคราะห์ (สำนักงานใหญ่). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชาญวุฒิ บุญชม. (2553). ความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) .คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม .สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2554). รายงานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน 2554.
- นุรีมัน ดอเลาะ อนิวัช แก้วจำนง และ อรจันทร์ ศิริโชติ. (2556). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3.
- ปัทมวรรณ ชูสาย.(2547). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
ขององค์กรของพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิศิษฐ์ มอญไข.(2554). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดเชียงใหม่. การ
ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ลีปภาส พรสุขสว่าง. (2553). เศรษฐศาสตร์: ตลาดการเงินและสถาบันการเงิน.กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธิดา คิวานนท์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในงาน กับความตั้งใจเปลี่ยนงานของบุคลากรสาย
งานเทคโนโลยีสารสนเทศ. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื (2554) .แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559.
- อาภาพร ทศนแสงสุรย์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การในเชิงบวก ความผูกพัน
ต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในวิสาหกิจขนาดย่อม ประเภท
อุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาจิตวิทยา
อุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อริญญา ไชยสร. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่าง**บุคลิกภาพ** บรรยายภาพขององค์กร ความผูกพัน ต่อองค์กร กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัด นครศรีธรรมราช. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้** ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2556

Jex, S.M. (2002). **Organization Psychology: A Scientist-Practitioner Approach**. New York: Wiley.

Motowidlo, S. J., W. C. Borman., and M. J. Schmit. (1997). “A Theory of Individual Differences in Task and Contextual Performance”. **Human Performance**. 10 (2): 71–83.

Podsakoff, P. M., et al. (2000). Organizational Citizenship Behaviors: A Critical Review of the Theoretical and Empirical Literature and Suggestions for Future Research. **Journal of Management**. 26 (3): 513-563.

Riggio, R. E. (2002). **Introduction to Industrial / Organizational Psychology**. 4th ed. NJ:Prentice-Hall.

Spector, A. et al. (2003). Efficacy of an Evidence-Based Cognitive Stimulation Therapy Programs for People with Dementia. **British Journal of Psychiatry**. 183 page 248-254.

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

นันทวัน ยัมประเสริฐ¹
 ชฎาภา ประเสริฐทรง²
 กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล เพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร และการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 การสังเคราะห์งานวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ได้แก่ การขาดความรู้ในการปฏิบัติตัว มีพฤติกรรมการรับประทานอาหาร และพฤติกรรมออกกำลังกายที่ไม่เหมาะสม การพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร และการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีแนวทางดังนี้ 1) การจัดการตนเองด้านการรับประทานอาหาร ได้แก่ รับประทานอาหารที่มีไขมันต่ำ หลีกเลียงแป้ง อาหารหวาน เพิ่มอาหารที่มีกากใย รับประทานอาหารประเภทผักผลไม้ การจัดการตนเองด้านการออกกำลังกาย มีการออกกำลังกายแบบแอโรบิก ได้แก่ โยคะ และประยุกต์การออกกำลังกายอื่นมาออกกำลังกาย เช่น มโนราห์ ฟ้อนหมอรำกลอน ฟ้อนเจิง รำไม้พลอง เป็นต้น 2) การจัดการโดยทีมสุขภาพ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและวิธีปฏิบัติตน การกระตุ้นให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่องทางโทรศัพท์ การใช้โปรแกรมยัติ หรือจดหมาย การเยี่ยมบ้าน 3) การจัดการโดยสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การให้กำลังใจโดยกลุ่มเพื่อน เป็นต้น โดยนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้เพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร และการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน

การศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะอีกด้วยว่าควรนำแนวปฏิบัติการพยาบาล ที่ใช้ในหน่วยงาน มีการติดตามผลลัพธ์ของการใช้ในระยะยาว และควรมีการพัฒนาแนวปฏิบัติให้ทันสมัยด้วยองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชนและสังคม

คำสำคัญ: สังเคราะห์แนวปฏิบัติการพยาบาล การจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร การออกกำลังกาย การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด โรคเบาหวานชนิดที่ 2

¹ นักศึกษา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

³ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

The Development of Nursing Practice Guideline on Behavior Management of Diet and Exercise for Blood Glucose Control of Type II Diabetes

Nuntawan Yimprasert¹

Chadapa Prasertsong²

Kamontip Khungtumneam³

Abstract

This research aimed to synthesize past studies and develop, by means of empirical evidence, clinical nursing practice guideline for food and exercise behavior management to control blood glucose level of patients with Diabetes Mellitus Type II. Past studies revealed that factors influencing blood glucose level were insufficient knowledge of eating behavior and exercise.

The research recommended the following for the development of clinical nursing practice guideline for food and exercise behavior management to control blood glucose level of patients with Diabetes Mellitus Type II: 1) self-management on eating behavior e.g., low fat meals, avoiding sweetened food and carbohydrate, eating fiber and vegetable, and self-management on exercise including yoga and local dance application, for instance, Manorah, Zheng dance (Long Stick Exercise), Tai Chi; 2) management by health team by means or knowledge dissemination on diabetes and practices, and consistently monitor via telephone, postcard or mail, and home visiting; 3) management by social environment consisting of family and friends support by implementing clinical nursing practice guideline for food and exercise management for controlling glucose blood level.

It was also recommended to apply clinical nursing guideline in organizations, monitor results in long term and update practice guideline with latest knowledge relevant to context of each community and society.

Keywords: Clinical nursing practice guideline, Management of food behavior, Exercise for blood glucose level control, Type II diabetes.

¹ Master of Nursing of science community Nurse practitioner.

² Lecturer, Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet university.

³ Lecturer, Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet university.

บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังโรคหนึ่งที่มีความสำคัญมากทางระบาดวิทยา และก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุข สมาพันธ์เบาหวานนานาชาติ และองค์การอนามัยโลก รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2555 ทั่วโลกมีประชากรป่วยเป็นเบาหวานมากกว่า 371 ล้านคน (International Diabetes Federation. 2012) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 ถึงร้อยละ 47 นอกจากนั้นองค์การอนามัยโลก คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2568 ผู้ป่วยโรคเบาหวานในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นจำนวนประมาณ 1,923,000 คน โดยใน พ.ศ. 2554 มีผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่เกิดขึ้นจำนวน 501,299 คน และระหว่าง พ.ศ. 2554-2563 เพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง 501,299-553,941 คนต่อปีและ ในพ.ศ. 2563 จะมีจำนวนผู้ป่วยเบาหวานสูงถึง 8,200,000 คน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2554) ดังนั้นอัตราความชุกของโรคเบาหวานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

โรคเบาหวานชนิดที่ 2 (type 2 diabetes mellitus) เป็นผลจากพยาธิปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการร่วมกัน ได้แก่ ภาวะดื้ออินซูลิน และภาวะขาดอินซูลินสัมพัทธ์ ซึ่งหมายถึง ความบกพร่องในการหลั่งอินซูลินเพิ่มขึ้น เพื่อชดเชยภาวะดื้ออินซูลิน โดยที่ผู้ป่วยอาจมีภาวะใดภาวะหนึ่งเด่นกว่าอีกภาวะหนึ่งก็ได้ มักพบในผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ สาเหตุหลักเพราะในผู้ป่วยขาดการจัดการพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ให้อยู่ระดับใกล้เคียงปกติที่สุด (สมพงษ์ สุวรรณลัยกรม, 2551) หลักในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้ได้ผลดีมี 5 ข้อดังนี้ 1) การบริโภคอาหารที่สมดุลกับสุขภาพ 2) การออกกำลังกายสม่ำเสมอ 3) การจัดการภาวะเบาหวาน

และข้อเสนอแนะทางการแพทย์ที่เหมาะสม 4) งดสูบบุหรี่ และละ หรือลดปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ และ 5) การมีจิตใจสบายและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สุพัตรา ศรีวิณิชชากร. 2555)

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ใหม่โดยทำการสรุปข้อความรู้ใหม่ จากการดำเนินการวิจัยแต่ละเรื่องที่มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง และนำผลการวิจัยไปสร้างความรู้ใหม่พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนมีความสำคัญในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นการสร้างความรู้ใหม่ไปใช้ในการจัดการพฤติกรรมเพื่อควบคุมระดับน้ำตาล เพราะมีความสำคัญต่อการลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยโรคเบาหวาน พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการจัดการพฤติกรรม เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยการพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและช่วยลดโอกาสการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่จะตามมาได้ แนวปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพยาบาลในการศึกษาครั้งนี้โดยใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลของซูกัพ (Soukup. 2000) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) ระบุกำหนดปัญหาทางคลินิก 2) เป็นระยะสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ 3) เป็นระยะที่นำโครงการลงสู่การปฏิบัติ และ 4) เป็นระยะของการวิเคราะห์เข้ามาเป็นรูปแบบในการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกาย เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 วิธีการหนึ่งในการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีคือ การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคเบาหวาน และการจัดการพฤติกรรมหรือควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานจากบททบทวนวรรณกรรม ข้อมูลเบื้องต้นพบว่าการควบคุมพฤติกรรมเกี่ยวกับอาหาร และการออก

กำลังกายมีส่วนอย่างมากในการควบคุมระดับน้ำตาลในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 เพราะการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารสามารถป้องกันไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่จะตามมาได้ ส่วนการออกกำลังกายจะช่วยเผาผลาญสารอาหารในร่างกาย ซึ่งทำให้สามารถควบคุม หรือลดระดับน้ำตาลในเลือดได้

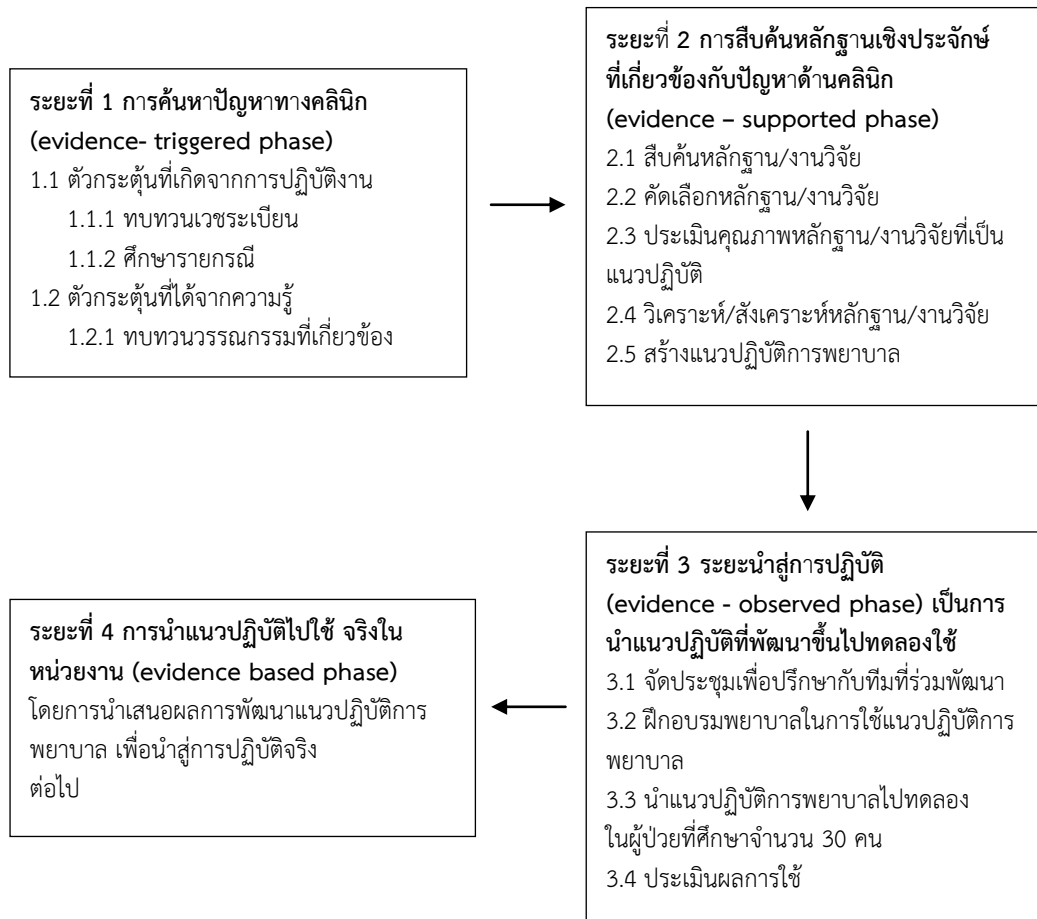
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์และพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและ

การออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

กรอบแนวกระบวนการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ และสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปทดลองในผู้ป่วยที่ศึกษาสังเคราะห์และนำไปสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ดังแผนภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบหลักฐานเชิงประจักษ์การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (The Center for Advanced Nursing Evidence-Base Practice Model) (Soukup, 2000อ้างในฟองคำ ดิลกสกุล, 2552)

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะของการสังเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์การจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ตัวอย่างเป็นรายงานผลการวิจัยจากปริญญาณิพนธ์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่พิมพ์ขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2546-2556 รวม 10 ปี ที่ศึกษาการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกาย เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งหมด 50 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาจำนวน 34 เรื่อง เป็นข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย เกี่ยวข้องกับการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกาย เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

2. ระยะของการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

วิจัยโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำนวน 30 คน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองสอง หมู่ 13 อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรหลักของการวิจัย ได้แก่ ระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 การจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร และการจัดการพฤติกรรมออกกำลังกาย

แนวปฏิบัติการพยาบาลซึ่งสังเคราะห์จากการวิจัยในขั้นที่ 1 เพื่อใช้ในการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร และการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นตัวอย่างของการวิจัยโดย

ประยุกต์แนวทางปฏิบัติการพัฒนารูปแบบหลักฐานเชิงประจักษ์การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง(The Center for Advanced Nursing Evidence-Base Practice Model) (พองคำ ดิลกสกุลชัย. 2552) มี 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การค้นหาปัญหาทางคลินิก (Evidence - triggered phase) ซึ่งได้จากแหล่งความรู้ ดังนี้

1) ตัวกระตุ้นจากปัญหา (Practice triggered) ปัญหาที่ได้จากการปฏิบัติงาน พบว่าผู้ป่วยระดับน้ำตาล ในกระแสเลือดสูงในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เกิดจากปัจจัยด้านพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการรับประทานอาหาร

2) ตัวกระตุ้นจากความรู้ (Knowledge triggered) จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการรับประทานอาหาร การขาดการออกกำลังกาย การขาดความรู้ในการปฏิบัติตัว

ระยะที่ 2 การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านคลินิก (evidence – supported phase) ในการคัดเลือกหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง

1) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกโดยผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบในการสืบค้นโดยใช้รูปแบบการกำหนดด้วยตัวย่อ PICO ของเคร็ก และสมิธ (Craig and Smith. 2002) ดังนี้

P (Population) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
I (Intervention) พฤติกรรมจัดการระดับน้ำตาลใน กระแสเลือด โรคเบาหวานชนิดที่ 2 การรับประทานอาหารการออกกำลังกาย

C (Comparison) ไม่มีการเปรียบเทียบ

O (Outcome)ระดับน้ำตาลในกระแสเลือดในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

2) กำหนดคำสำคัญในการสืบค้น (Keyword หรือ word หรือ phrase) คำสำคัญที่ใช้ในการสืบค้นประกอบด้วยคำที่เป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้กรอบของ PICO (PICO framework) ของแคร็กและสมิท (Craig and Smith, 2002

ภาษาไทย - แนวทางปฏิบัติ/ การรักษา/

การพยาบาล

- การควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือดโรคเบาหวานชนิดที่ 2

- พฤติกรรมการจัดการระดับน้ำตาล ในกระแสเลือดโรคเบาหวานชนิดที่ 2

ภาษาอังกฤษ - Glycemic control/glycated Hemoglobin concentration

- Behavior management of Diet for Glycemic control

- Behavior management of Exercise for Glycemic control

3) วิธีการสืบค้นและผลการสืบค้นงานวิจัย กำหนดแหล่งในการสืบค้นข้อมูลการศึกษาครั้งนี้เป็นการสืบค้นบทความวิจัยและบทความวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของศูนย์บรรณสาร และสื่อการศึกษาฐานข้อมูล (Online databases) และการใช้โปรแกรมการค้นหาข้อมูล (Search engine) และวารสารออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือ คือ Diabetes Care โดยข้อมูลมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- Thai Library Integrated System (ThaiLIS)

- Science Direct

- Springer Link

- Google Advanced Scholar

- <http://care.diabetesjournals.org>

4) กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินระดับของงานวิจัย (Level of evidence)

การวิเคราะห์ระดับของความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์(Strength of evidence) ใช้เกณฑ์ของมิวนิกและไพน์เอ้าท์ (Melnyk BM, Fineout-Overholt E, 2005) ซึ่งแบ่งเป็น 7 ระดับดังนี้

ระดับ 1 หลักฐานจากการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ (Systematic review) หรือการวิเคราะห์ห่อหุ้ม (Meta analysis) จากงานวิจัยเชิงทดลองที่มีการสุ่ม และมีกลุ่มควบคุมทั้งหมด หรือแนวปฏิบัติการทางคลินิกที่สร้างจากหลักฐานที่มาจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของงานวิจัยเชิงทดลองที่มีการสุ่มและมีกลุ่มควบคุม

ระดับ 2 หลักฐานจากงานวิจัยเชิงทดลองที่มีการสุ่ม และมีกลุ่มควบคุม (Randomized controlled trial : RCT) หรืองานวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่ม (Experimental study) ที่มีการออกแบบการทดลองอย่างดี

ระดับ 3 หลักฐานที่ได้จากงานวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มควบคุมมีการออกแบบวิจัยอย่างดี (Quasi-experimental studies:nonrandomized controlled, single group pre-test, time series, matched case controlled studies) แต่ไม่มีการสุ่ม

ระดับ 4 หลักฐานที่ได้จากงานวิจัยที่เป็นการศึกษาย้อนหลังหรือการศึกษาติดตามไปข้างหน้าที่มีการออกแบบวิจัยอย่างดี (Retrospective studies, หรือ prospective studies)

ระดับ 5 หลักฐานที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของงานวิจัยเชิงบรรยาย

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

หรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ (Descriptive and qualitative study)

ระดับ 6 หลักฐานที่ได้จากงานวิจัยเดี่ยวที่เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายหรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ

ระดับ 7 หลักฐานที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะและ/หรือรายงานจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะเรื่อง (Opinion of respected authorities based on their clinical experience or the opinion of an expert committee)

5) การพัฒนาแนวปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์สาระ (Content analysis) โดยนำแต่ละเรื่องมาอ่านทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจ ตีความข้อมูลและแยกแยะใส่ตารางที่แสดงวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ระเบียบวิธีวิจัย สถานที่ เครื่องมือ และผลการศึกษาค้นหานี้ นำมาสังเคราะห์เป็นการพัฒนาแนวปฏิบัติการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ตามรูปแบบการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงประเทศสหรัฐอเมริกา (Soukup, 2000 อ้างถึงใน พงศ์คำ ติลกสกุลชัย, 2552) ซึ่งผู้ศึกษา ขอนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) โดยข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่ศึกษา
- 2) องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์
- 3) แนวปฏิบัติการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย

ผลการสืบค้นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการควบคุมโรคในบุคคลที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในประเทศไทย จำนวน 34 เรื่อง เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2556 งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวารสารงานวิจัย 26 เรื่อง วิทยานิพนธ์ จำนวน 8 เรื่อง การออกแบบวิจัยแบบกึ่งทดลอง 25 เรื่อง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดจำนวน >120 คน จำนวน 12 เรื่อง รองลงมา คือ อยู่ระหว่าง 31 – 60 คน จำนวน 7 เรื่อง และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ราย จำนวน 4 เรื่อง ตามลำดับสถานที่ทำการศึกษามากที่สุด คือ บ้าน จำนวน 12 เรื่อง รองลงมา คือ ที่แผนกผู้ป่วยนอกและบ้าน จำนวน 7 เรื่อง และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาของวิธีการจัดการพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดส่วนใหญ่มากกว่า 12 – 24 สัปดาห์ จำนวน 13 เรื่อง รองลงมา คือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ จำนวน 6 เรื่อง

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

2.1 การจัดการพฤติกรรมด้านอาหารในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

1. การจัดการตนเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการรับประทานอาหารหลักสี่อย่างอาหารหวาน ลดอาหารประเภทไขมัน เพิ่มอาหาร ที่มีกากใย อาหารประเภทธัญพืชมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. การควบคุมอาหารโดยการเลือกรับประทานอาหารที่มีใยอาหารหลักสี่อย่างอาหารที่มีไขมันทรานส์ (Trans Fat) เพราะเป็นอาหารที่มีการด

ไขมันไม่อิ่มตัว (Parillo M. and Riccardi G., 2004) รับประทานอาหารประเภทแป้งสาลี (Jordi Salas-salvad, et al. 2011) รับประทานอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตต่ำ (Meng-chuan huang, et al. 2010) การรับประทานอาหารโปรตีนเน้นปลาที่มีโอเมก้าสูง ผลไม้ และผักใบเขียว ทำให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดเป็น

1.2. วิธีการที่จะให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมอาหารได้ด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามหลักการควบคุมอาหารจากสมาคมโรคเบาหวานสหรัฐอเมริกา (American Diabetes. Association หรือ ADA) (Ma Y, et al. 2009) รวมถึงการควบคุมสัดส่วน การรับประทานอาหารคาร์โบไฮเดรตต่อโปรตีนต่อไขมัน ที่ 30:30:40 ทำให้ระดับน้ำตาลสะสมลดลง (HbA1C) จาก ร้อยละ 9.8 เป็นร้อยละ 7.6 (Mary C and Frank Q. 2006)

1.3. พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดเพิ่มสูงขึ้น คือ การรับประทานอาหารไม่ตรงเวลา การรับประทานอาหารก่อนนอน และการรับประทานจุลินทรีย์ (รัฐพล เวทธรณสุธี และคณะ. 2553)

1.4. วิธีการตรวจสอบว่าควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดจะใช้วิธีการประเมินจากค่าวัดระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (HbA1C) วัดดัชนีมวลกายวัดระดับน้ำตาลในกระแสเลือด และวัดไขมันใต้ผิวหนัง (Mary C and Frank Q. 2006)

2.การจัดการโดยทีมสุขภาพเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 เป็นการพยาบาล การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวาน การป้องกันภาวะแทรกซ้อนตลอดจนการให้การรักษอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งการให้ความรู้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกระตุ้นและทบทวนการฝึกทักษะการปฏิบัติและมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ทั้งจากโรงพยาบาลจนถึงที่บ้านโดยใช้วิธีการที่สะดวกและเหมาะสมเช่นการติดตามทางโทรศัพท์ การใช้ประโยชน์บัตรหรือจดหมายกระตุ้นเตือนและการเยี่ยมบ้านดังนี้

2.1. การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และวิธีปฏิบัติตนที่ถูกต้อง การสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบในตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีความต่อเนื่องของการดูแลในเรื่องการควบคุมอาหารโดยบุคลากรทางด้านสุขภาพ ได้แก่ พยาบาล นักโภชนาการ แพทย์ และนักจิตวิทยา (Hilde Bastiaens, et al. 2009)

2.2. การเสริมแรงทางโทรศัพท์ ในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พร้อมการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ในเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนตลอดจน การมารับการรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อควบคุมระดับน้ำตาล ในกระแสเลือด (Kate Lorig, et al. 2008)

2.3. การเยี่ยมบ้านเพื่อให้ความรู้ฝึกทักษะเพิ่มเติม ประเมินพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การดูแลและให้กำลังใจและสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการควบคุมอาหาร (ปิ่นทรีย์ คุ่มสุข. 2552)

3. การจัดการโดยสิ่งแวดล้อมเน้นการส่งเสริมด้านครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ได้โดยส่งเสริมในเรื่องการรับประทานอาหาร ดังนี้

3.1. การใช้แรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน โดยมีกลุ่มเพื่อนผู้ป่วยที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานด้วยกันซึ่งสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีเป็นผู้ทำหน้าที่ให้แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น ความรู้เรื่องโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อน พฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด (เสาวลักษณ์ ศรีดา เกษ และจิรพงศ์ วสุวิภา. 2553)

3.2. การแก้ปัญหาและการสนับสนุนทางสังคมโดยเฉพาะครอบครัว เพื่อน และชุมชนเกี่ยวกับแบบแผนการรับประทานอาหาร (Diane K, et al. 2013)

2.2 การจัดการพฤติกรรมด้านการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับ วิธีการจัดการพฤติกรรมในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ คือ การจัดการตนเอง การจัดการโดยทีมสุขภาพ และการจัดการโดยสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดของวิธีการและการวัดผลลัพธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดการตนเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการออกกำลังกายด้วยตนเอง สร้างเสริมแรงจูงใจในเรื่องการออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ ซึ่งการออกกำลังกายให้ได้ผลสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือดได้ ควรออกกำลังกาย ระยะเวลา 30 - 60 นาที 150 นาที/สัปดาห์ ต่อเนื่องอย่างน้อย 12 สัปดาห์ ได้แก่ ออกกำลังกายแบบฟิตเนส ไร้มัลลิ่ง การออกกำลังกายแอโรบิก และการเล่นโยคะ แต่ละงานวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการออกกำลังกายด้วยตนเองที่บ้าน (Warren R, et al. 2008 : Yorgi Mavros, et al. 2013 : Van Dijk, et al. 2012 : Norton, et al. 2012 : Maria Helen. 2009) พฤติกรรมและเทคนิคการออกกำลังกายมีผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือด

ระยะยาว และมีผลต่อระดับค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือดลดลง (Leah Avery, et al. 2012)

1.2. ระยะเวลาการออกกำลังกาย ซึ่งควรออกกำลังกาย ระยะเวลา 30-60 นาที 150 นาที/สัปดาห์ ต่อเนื่องอย่างน้อย 12 สัปดาห์ (Warren R et al. 2008 : Tasuku Terada. 2013 : Bello Al, et al. 2011 : Van Dijk, et al. 2013 : Norton, et al. 2012 : Maria Helen. 2009)

1.3. แบบแผนความเชื่อในการออกกำลังกาย สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือด ระดับค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือด และน้ำตาลในกระแสเลือดลดลง (Kashfi, et al. 2012)

1.4. การจัดโปรแกรมการออกกำลังกายเฉพาะกลุ่มบุคคล ออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้มัลลิ่ง (กมลรัตน์ ปานทอง. 2547) สร้างเสริมสุขภาพด้วยโยคะ (รัชนิกร ราชวัฒน์. 2550) การสร้างเสริมสุขภาพด้วยสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงก (นวพร ไพวัลย์สถาพ. 2554) การออกกำลังกายแอโรบิก (Bacchi E, et al. 2012 : Senechal M, et al. 2013 : Bello Al, et al. 2011 : Valerie H. Myers, et al. 2012)

2.การจัดการโดยทีมสุขภาพเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการออกกำลังกาย โดยได้รับคำปรึกษาจากนักกายภาพบำบัด ในโปรแกรมการออกกำลังกาย

2.1. การให้ความรู้และมีการสาธิตเชิงปฏิบัติการ การประเมินสภาพร่างกายก่อนการออกกำลังกาย การกำหนดเป้าหมายในการออกกำลังกาย และการมีตัวแบบของผู้ที่ออกกำลังกาย สมุดบันทึกการเดินออกกำลังกายของผู้ที่เป็นเบาหวาน คู่มือการปฏิบัติตัวการออกกำลังกายสำหรับ ผู้ที่เป็นเบาหวาน (พูนทรัพย์ สมกล้า. 2552 : กัญญา สุยะมั่ง. 2551 : รัชนิกร ราชวัฒน์. 2550)

2.2. การส่งเสริมสมรรถนะและการสนับสนุนการดูแลตนเองในการออกกำลังกาย โดยคำปรึกษาจาก นักกายภาพบำบัด ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 หลังจากนั้น วัดระดับค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือด น้ำตาลในกระแสเลือดลดลง (Van der Heijden, et al. 2012 : Hilde Bastiaens, et al. 2009)

2.3. การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ หลังจากผู้ป่วยเบาหวานกลับไปอยู่ที่บ้าน ในเรื่องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การให้แรงเสริมทางบวก และให้รางวัลทางคำพูด ทำให้การควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือดลดลง (Aliha JM, et al. 2013)

3. การจัดการโดยสิ่งแวดล้อมเน้นการส่งเสริมด้านครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ได้โดยส่งเสริมในเรื่องการออกกำลังกาย งานวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1. การสร้างเสริมแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ประเมินปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกาย เช่น แผ่นซีดีบันทึกประสบการณ์การออกกำลังกายของตัวแบบผู้ที่เป็นเบาหวาน (กัญญา สุยะมั่ง. 2551)

3.2). การแก้ปัญหาและการสนับสนุนทางสังคมโดยเฉพาะครอบครัว เพื่อน และชุมชน ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนอารมณ์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย (Diane K et al. 2010)

3. แนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

เมื่อพิจารณาพบว่า มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพียงพอที่จะดำเนินการต่อจึงดำเนินการการนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลไปใช้ คือ จัดทำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และเครื่องมือสนับสนุนการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล ประกอบด้วย

3.1 แนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

3.2 แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

3.3 คู่มือการให้ความรู้ ด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

3.4 นำแนวปฏิบัติและเครื่องมือประกอบการใช้แนวปฏิบัติ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

3.5 การนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลไปใช้ในวันที่ 28 ตุลาคม 2557 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดย กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองสอง หมู่ 13 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สามารถเข้าใจภาษาไทย สื่อสารภาษาไทยได้ดี มีการรับรู้ วัน เวลา สถานที่ บุคคลตามปกติ และผู้ป่วยยินดีเข้าร่วม โครงการ มีขั้นตอนดังนี้

1. ทีมพัฒนาแนวปฏิบัติแนะนำตัวเอง และแจ้งแนวทางการให้การพยาบาลให้ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทราบถึงแนวปฏิบัติการพยาบาล เพื่อสร้างความเข้าใจ ขอความร่วมมือและขอ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

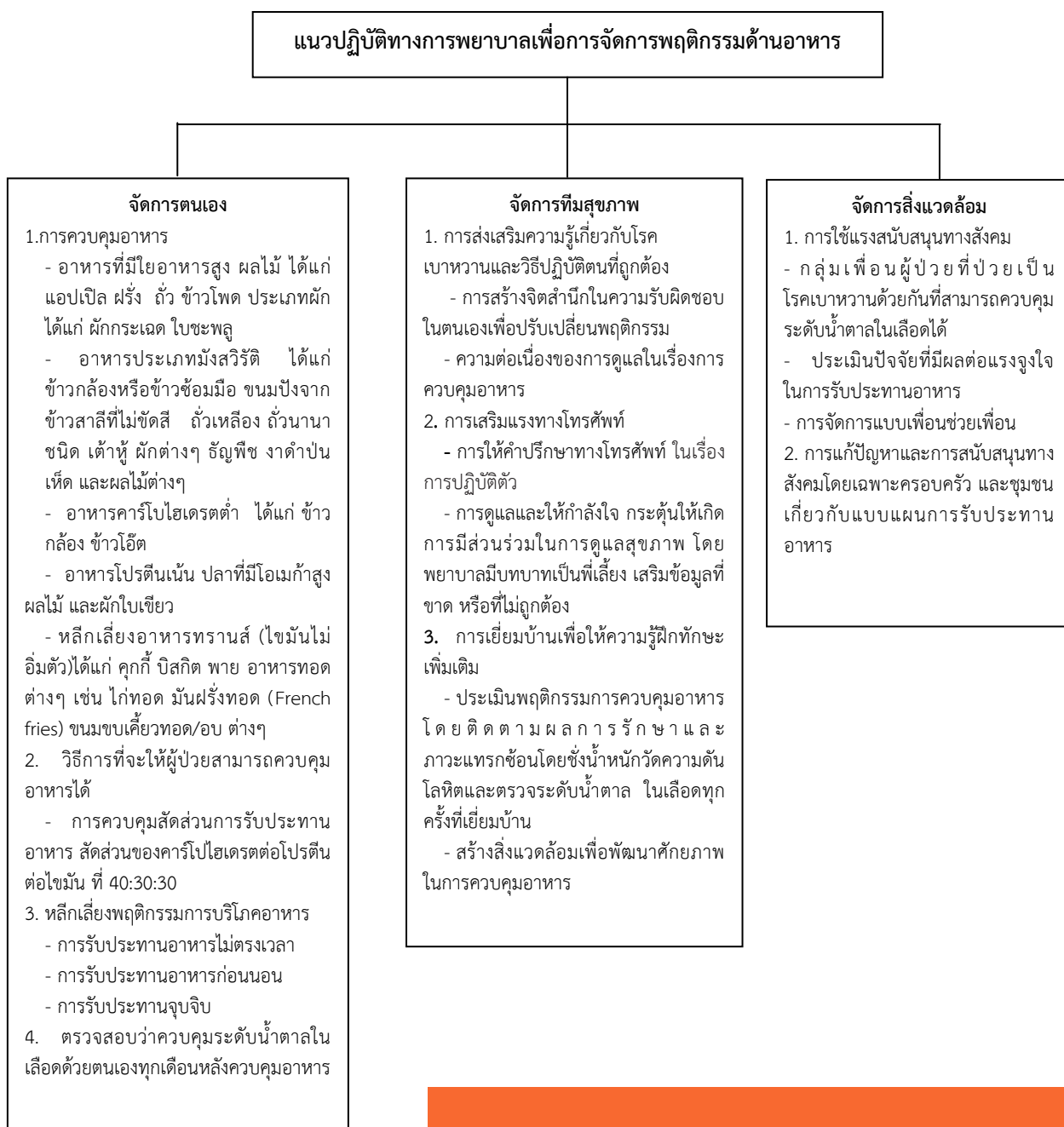
อนุญาตให้การพยาบาลตามแนวปฏิบัติทางการพยาบาลที่พัฒนาขึ้นโดย

2. แจ้งข้อมูลการให้การพยาบาล ให้ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ได้รับทราบเป็นระยะ

3)ข. ผู้ศึกษาติดตามเยี่ยมผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ได้รับการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลและติดตามประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

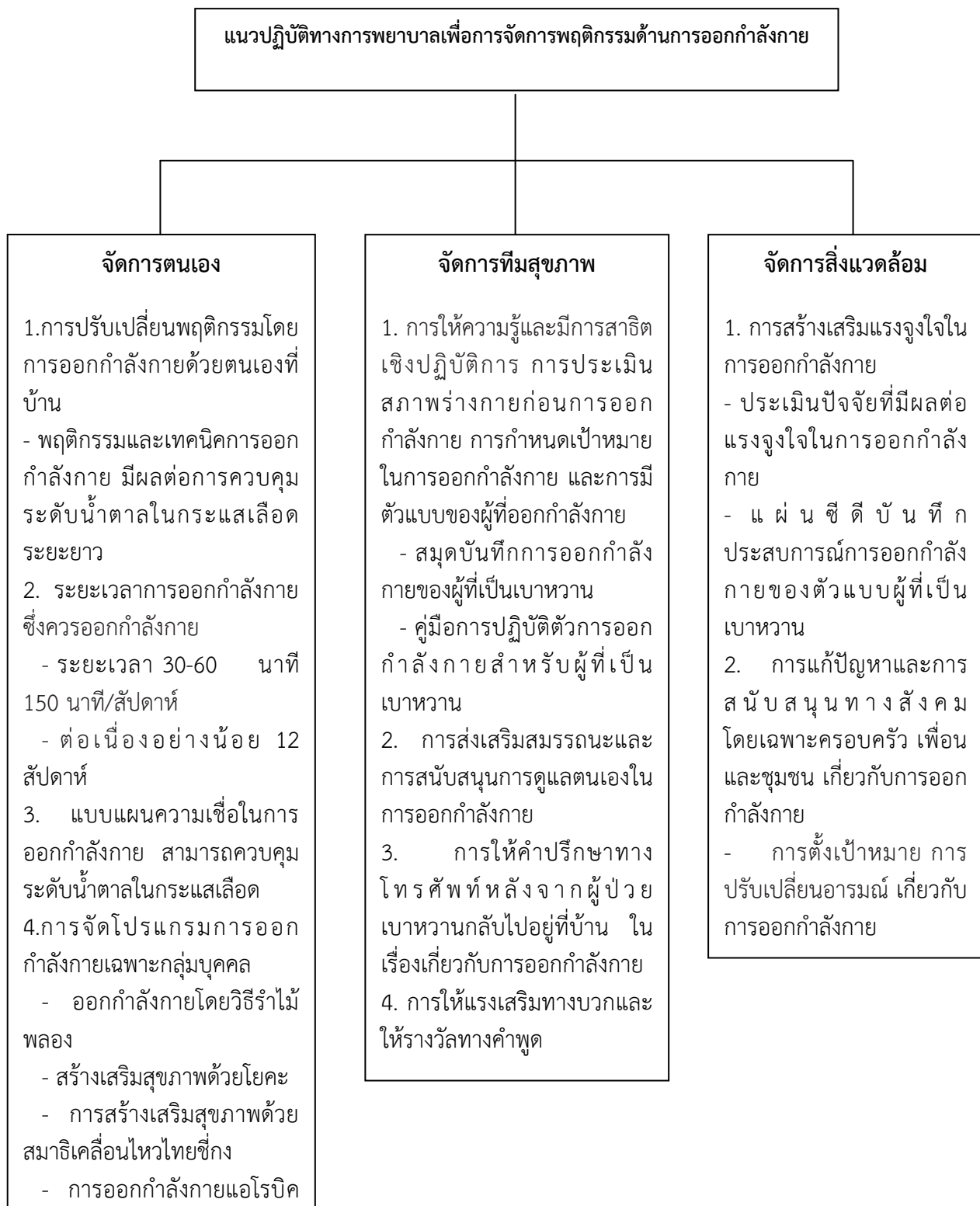
3.6 ประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาล เพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกาย ในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิด ที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งผลการศึกษานำเสนอด้วยตาราง ประกอบการบรรยายตามลักษณะ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวปฏิบัติเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร

แผนภาพที่ 3 แนวปฏิบัติเพื่อการจัดการพฤติกรรมด้านการออกกำลังกาย

สรุปและอภิปรายผล

สามารถจำแนกแนวปฏิบัติได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย ผลการสืบค้นงานวิจัยการสังเคราะห์แนวปฏิบัติการจัดการพฤติกรรมควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ตามคำสำคัญ ที่ระบุได้ทั้งหมด 50 เรื่อง และผ่านเกณฑ์การคัดเลือกโดยใช้แบบคัดกรองงานวิจัยและแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย 34 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยแบบทดลองเป็นงานวิจัยที่ได้รับตีพิมพ์ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 31 – 60 ราย เป็นการศึกษาในสถานบริการแผนกผู้ป่วยนอกและมีระยะเวลาของการศึกษาทดลองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ วิธีการจัดการพฤติกรรมควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายเพื่อการควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

การจัดการพฤติกรรมด้านอาหารเพื่อการควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

การจัดการตนเอง เพื่อควบคุมน้ำตาลในเลือดในเรื่องการรับประทานอาหาร โดยรับประทานอาหารที่มีใยอาหารสูง เช่น ผลไม้ และผักใบเขียว อาหารประเภทมันฝรั่ง วิธีที่จะทำให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมอาหารได้ การควบคุมสัดส่วนการรับประทานอาหาร คือ สัดส่วนของคาร์โบไฮเดรตต่อโปรตีนต่อไขมัน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมบริโภคอาหาร การรับประทานอาหารไม่ตรงเวลา การรับประทานอาหารก่อนนอน การรับประทานจุลินทรีย์ และการตรวจสอบระดับน้ำตาลในเลือดด้วยตนเอง

การจัดการโดยทีมสุขภาพ การให้ความรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระตุ้นและทบทวน การฝึกทักษะการปฏิบัติและมีการติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งจากโรงพยาบาลจนถึงที่บ้าน โดยใช้วิธีการที่สะดวกและเหมาะสมเช่นการติดตามทางโทรศัพท์การใช้ไปรษณียบัตรหรือจดหมายกระตุ้นเตือนและการเยี่ยมบ้าน และการจัดการโดยสิ่งแวดล้อมเน้นการส่งเสริมด้านครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มเพื่อนผู้ป่วยที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานด้วยกัน ซึ่งสามารถควบคุมน้ำตาลในเลือดได้ดี เป็นผู้ทำหน้าที่ให้แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น ความรู้เรื่องโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อน พฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมน้ำตาลในเลือด

การจัดการพฤติกรรมด้านการออกกำลังกายเพื่อการควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 การจัดการตนเอง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการออกกำลังกายด้วยตนเองที่บ้าน การมีแบบแผนความเชื่อในการออกกำลังกาย สามารถควบคุมน้ำตาลในกระแสเลือด ระดับค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือด และน้ำตาลในกระแสเลือดลดลง ซึ่งโปรแกรมการออกกำลังกายอาจจะจัดให้เหมาะสมกับเฉพาะบุคคล อาทิเช่น ออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลอง โยคะ การเคลื่อนไหวไทยซิ้ง การออกกำลังกายแอโรบิก มีระยะเวลาการออกกำลังกาย ซึ่งควรออกกำลังกายระยะเวลา 30 – 60 นาที 150 นาที/สัปดาห์ ต่อเนื่องอย่างน้อย 12 สัปดาห์

การจัดการโดยทีมสุขภาพ การส่งเสริมสมรรถนะและการสนับสนุนการดูแลตนเองในการออกกำลังกาย โดยคำปรึกษาจากนักกายภาพบำบัดพยาบาลวิชาชีพ โดยการให้ความรู้และมีการสาธิตเชิงปฏิบัติการ การประเมินสภาพร่างกายก่อนการออกกำลังกาย การกำหนดเป้าหมายในการออก

กำลังกาย และการมีตัวแบบของผู้ที่ออกกำลังกาย สมุดบันทึกการเดินออกกำลังกายของผู้ที่เป็น เบาหวาน คู่มือการปฏิบัติตัว การออกกำลังกาย สำหรับผู้ที่เป็นเบาหวาน การให้คำปรึกษาทาง โทรศัพท์หลังจากผู้ป่วยเบาหวานกลับไปอยู่ที่บ้าน และการให้แรงเสริมทางบวก และให้รางวัลทาง คำพูด

การจัดการโดยสิ่งแวดล้อมเน้นการส่งเสริม ด้านครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ประเมินปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกาย เช่น แผ่นซีดี บันทึกประสบการณ์การออกกำลังกายของตัวแบบผู้ที่เป็นเบาหวาน การแก้ปัญหาและการสนับสนุนทาง สังคมโดยเฉพาะครอบครัว เพื่อน และชุมชน ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนอารมณ์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย

แนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อจัดการ พฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกายใน การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย เบาหวานชนิดที่ 2

ข้อมูลทั่วไป ด้านอายุพบว่า กลุ่มประชากร ทั้งหมด 30 คน มีกลุ่มประชากรมีอายุ 40-60 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 50 และอายุ 61-80

ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ข้อมูลด้าน เพศ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 8 คน ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่ม ประชากร พบว่า กลุ่มประชากรมีระดับน้ำตาลใน เลือดก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 179.67 มิลลิกรัม/เดซิลิตร โดยมีระดับน้ำตาลในเลือดต่ำสุด เท่ากับ 101 มิลลิกรัม/เดซิลิตร และระดับน้ำตาลใน เลือดสูงสุดเท่ากับระดับน้ำตาลในเลือด 297 มิลลิกรัม/เดซิลิตร และหลังการทดลองกลุ่ม ประชากร มีระดับน้ำตาลในเลือด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 165.03 โดยมีระดับน้ำตาลในเลือดต่ำสุดเท่ากับ 100 มิลลิกรัม/เดซิลิตรและระดับน้ำตาลในเลือด สูงสุดเท่ากับระดับน้ำตาลในเลือด 291 มิลลิกรัม/ เดซิลิตร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง การทดลองและหลังการทดลองในแนวทางการ ปฏิบัติการพัฒนากายาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรม การออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลใน เลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test โดยจำแนกตาม รายด้าน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ
แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาการพยาบาลเพื่อ
จัดการพฤติกรรมด้านอาหารและการออกกำลังกาย
ในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย

เบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการ
ทดลอง โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks
Test นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระดับน้ำตาลในเลือด ระหว่าง ก่อน – หลัง การทดลองในแนวทางการ
จัดการพฤติกรรมด้านอาหารกับการออกกำลังกาย

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนา การพยาบาล	N (30)	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	Asymp.Sig (2 tailed)
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง การจัดการพฤติกรรมด้านอาหารในภาพรวม					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-4.818	.00
Positive Ranks	30(b)	14.00	465.00		
Ties	0(c)				
หลังการทดลอง- ก่อนการทดลอง การจัดการพฤติกรรมด้าน การออกกำลังกายในภาพรวม					
Negative Ranks	0(a)	2.00	.00	-4.817	.00
Positive Ranks	30(b)	14.96	465.00		
Ties	0(c)				

(a) หลังการทดลอง < ก่อนการทดลอง (b) หลังการทดลอง > ก่อนการทดลอง (c) หลังการทดลอง = ก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง
ก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแนวทางการ
ปฏิบัติการพัฒนาการพยาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรม
ด้านอาหารและการออกกำลังกายในการควบคุม
ระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
ในภาพรวม โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks
Test พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการ
พฤติกรรมด้านอาหารในภาพรวมหลังการทดลอง

($\bar{x}$ = 34.99, S.D. = 2.88) สูงวก่อนการทดลอง
($\bar{x}$ = 24.83, S.D. = 3.60) อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ <.05 และผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มี
การจัดการพฤติกรรมด้านการออกกำลังกายใน
ภาพรวมหลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 16.70, S.D. =
2.16) สูงวก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 9.40, S.D. =
2.87) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง
ของแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาการพยาบาลเพื่อ
การจัดการพฤติกรรมด้านอาหารและด้านออกกำลัง
กายของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้าร่วมการ

ทดลอง โดยจำแนกตามรายด้านได้แก่ การจัดการ
ตนเอง การจัดการโดยครอบครัวและชุมชน และ
การจัดการโดยทีมสุขภาพ โดยใช้สถิติ Wilcoxon
Signed Ranks Test

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับน้ำตาลในเลือด ก่อน – หลัง การทดลองการจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนา การพยาบาล	N (30)	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	Asymp.Sig (2 tailed)
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง การจัดการพฤติกรรมด้านอาหาร ด้านการจัดการตนเอง					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-4.627	.00
Positive Ranks	27(b)	14.00	378.00		
Ties	3(c)				
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง ด้านการจัดการโดยครอบครัวและชุมชน					
Negative Ranks	1(a)	2.00	2.00	-4.643	.00
Positive Ranks	27(b)	14.96	404.00		
Ties	2(c)				
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง ด้านการจัดการโดยทีมสุขภาพ					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-4.878	.00
Positive Ranks	30(b)	15.50	465.00		
Ties	0(c)				

(a) หลังการทดลอง < ก่อนการทดลอง (b) หลังการทดลอง > ก่อนการทดลอง (c) หลังการทดลอง = ก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง
ก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแนวทางการ
ปฏิบัติการพัฒนาการพยาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรม
ด้านอาหารในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของ
ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสถิติ Wilcoxon
Signed Ranks Test โดยจำแนกตามรายด้าน
พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการ
พฤติกรรมด้านอาหารในการควบคุมระดับน้ำตาลใน

เลือดจากการจัดการตนเองหลังการทดลอง ($\bar{X}$ =
2.95, S.D. = .26) สูงวก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =
2.27, S.D. = .37) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการ
จัดการพฤติกรรมด้านอาหารในการควบคุม
ระดับน้ำตาลในเลือดจากการจัดการโดยครอบครัว
และชุมชนหลังการทดลอง ($\bar{X}$ = 2.85, S.D. = .26)
สูงวก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 2.15, S.D. = .28)
และผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

พฤติกรรมด้านอาหารในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดจากการจัดการโดยทีมสุขภาพ ($\bar{x}$ = 3.00, S.D. = .70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับน้ำตาลในเลือด ก่อน – หลัง การทดลองการจัดการพฤติกรรมด้านออกกำลังกาย

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนา การพยาบาล	N (30)	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	Asymp.Sig (2 tailed)
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง					
การจัดการพฤติกรรมด้านออกกำลังกาย					
ด้านการจัดการตนเอง					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-4.885	.00
Positive Ranks	30(b)	15.50	465.00		
Ties	0(c)				
ด้านการจัดการโดยครอบครัวและชุมชน					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-5.007	.00
Positive Ranks	30(b)	15.50	465.00		
Ties	0(c)				
ด้านการจัดการโดยทีมสุขภาพ					
Negative Ranks	0(a)	.00	.00	-4.890	.00
Positive Ranks	30(b)	15.50	465.00		
Ties	0(c)				

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง การทดลองและหลังการทดลองในแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาการพยาบาลเพื่อจัดการพฤติกรรม การออกกำลังกายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test โดยจำแนกตาม รายด้าน พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการพฤติกรรมการออกกำลังกายจากการจัดการตนเองหลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.93, S.D. = .44) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 1.81, S.D. = .51) ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการพฤติกรรมการออกกำลังกายการจัดการโดยครอบครัวและชุมชน หลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.61, S.D. = .43) สูงกว่า

ก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 1.71, S.D. = .47) และ ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีการจัดการพฤติกรรมการออกกำลังกายการจัดการโดยทีมสุขภาพ หลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.00, S.D. = .00) สูงกว่า ก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 0.63, S.D. = .66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าการศึกษาการสังเคราะห์แนวปฏิบัติการ การจัดการพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในประเทศไทยที่พบนั้นมีเพียงเล็กน้อย และงานวิจัยที่พบยังให้ผลขัดแย้งกันอยู่ไม่สามารถสรุปได้ จึงควรมีการศึกษา

เกี่ยวกับวิธีการจัดการพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยสิ่งแวดล้อม เน้นการส่งเสริมด้านครอบครัวเพิ่มเติมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการชุมชน และสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- กนลรัตน์ ปานทอง. (2547) ผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมีต่อการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กัญญา สุยะมั่ง. (2551) ผลของโปรแกรมสร้างเสริมแรงจูงใจในการออกกำลังกายต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปณทรีย์ คุ่มสุข. (2552). ผลของโปรแกรมควบคุมอาหารที่บ้านในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ต่อระดับน้ำตาลในเลือดและพฤติกรรมการควบคุมอาหาร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พูนทรัพย์ สมกล้า. (2552). ผลของโปรแกรมการออกกำลังกายโดยการใช้ยางยืดต่อพฤติกรรม การออกกำลังกายและการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้สูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พองคำ ดิลกสกุลชัย. (2552). การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ : หลักการและวิธีปฏิบัติ (Evidence-based Nursing : Practice and Method). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนปริวรรต.
- รัฐพล เวทสรณสุธี และคณะ. (2553). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมบริโภคอาหารของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลไม่ได้. รายงานวิจัยโรงพยาบาลศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี หน้า 1-21.
- นวพร ไพรวัลย์สถาพร. (2554) ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพด้วยสมาธิเคลื่อนไหวไทยซึ่งง่ต่อระดับน้ำตาลในเลือดและความเครียดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ .สม. (สาธารณสุขศาสตร์) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชนิกร ราชวัฒน์. (2550). ผลของการใช้โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยโยคะต่อความเครียดและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ (สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพงษ์ สุวรรณวลัยกร (2551). ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.vcharkarn.com/varicle/36790> (20 มกราคม 2556)

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ และจิรพงศ์ วสุวิภา. (2553). การปรับรูปแบบบริการร่วมกับการใช้แรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน สถานีอนามัยตำบลหัวทุ่ง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : รายงานวิจัย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรขอนแก่น.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2554) “รายงานการสำรวจสภาวะสุขภาพประชาชนไทย” วารสารสาระสุขภาพ. 4(25) หน้า 19 – 23

สุพัตรา ศรีวณิชชากร. (2555) การจัดการโรคเรื้อรังในชุมชน. สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน กรุงเทพมหานคร : บ. ที คิว พี จำกัด.

Aliha JM et al. (2013) “Group Education and Nurse-Telephone Follow-Up Effects on Blood Glucose Control and Adherence to Treatment in Type 2 Diabetes Patients” *Int J Prev Med.* 4(7) page 797–802.

Bacchi E et al. (2012) “Metabolic Effects of Aerobic Training and Resistance Training in Type 2 Diabetic Subjects” *Diabetes Care.* 35 page 676-682.

Bello AI et al. (2011) “Effects of aerobic exercise on selected physiological parameters and quality of life in patients with type 2 diabetes mellitus” *International Journal of General Medicine.* 4 page 723–727.

Diane K. King et al. (2010). “Self-Efficacy, Problem Solving, and Social-Environmental Support Are Associated With Diabetes Self-Management Behaviors” *Diabetes Care.* 33(4) page 751–753.

Hilde Bastiaens et al. (2009) “Supporting diabetes self-management in primary care : Pilot-study of a group-based programmed focusing on diet and exercise” *Primary care diabetes.* 3 page 103–109.

Jordi salas-salvad et al. (2011) “Reduction in the Incidence of Type2 Diabetes With the Mediterranean Diet” *Diabetes Care.* 9(34) page 14–19.

Kate lorig et al. (2008) “Spanish Diabetes Self-Management With and Without Automated Telephone Reinforcement” *Diabetes Care.* 31 page 408–414.

Kashfi SM et al. (2012) “The Effect of Health Belief Model Educational Program and Jogging on Control of Sugar in Type 2 Diabetic Patients. *Journal of Iranian Red Crescent Medical.* 14 (7) page 442-446.

International Diabetes Federation. (2012). *Diabetes Atlas.* Fifth Edition : 1-2.

Leah Avery et al. (2012). “Changing Physical Activity Behavior in Type 2 Diabetes” *Diabetes Care.* December ; 35(12) page 2681-2689.

- Parillo M. and Riccardi G. (2004) "Diet composition and the risk of type 2 diabetes : epidemiological and clinical evidence" **British Journal of Nutrition**. 9(2) page 7–19.
- Maria P & Helen D. (2009) "The role of exercise and nutrition in type II diabetes mellitus management. **Journal of Health Science**, 3(4) page 216-221.
- Mary C Gannon and Frank Q Nuttall. (2006) "Control of blood glucose in type 2 diabetes without weight loss by modification of diet composition". **Nutrition & Metabolism** 2006, 3:16.
- Ma Y et al. (2009) "A Randomized Clinical Trial Comparing Low-Glycemic Index versus ADA Dietary Education among Individuals with Type 2 Diabetes" **Journal of Nutrition**. 24(1) page 45–56.
- Meng-chuan huang et al. (2010) "Prospective Randomized Controlled Trial to Evaluate Effectiveness of Registered Dietitian–Led Diabetes Management on Glycemic and Diet Control in a Primary Care Setting in Taiwan. **Diabetes Care**. 33(2) page 233–239.
- Norton et al. (2012) "Exercise training improves fasting glucose control" **Open Access Journal of Sports Medicine**. 3 page 209–214.
- Senechal M, et al. (2013) Changes in Body Fat Distribution and Fitness Are Associated With Changes in Hemoglobin A_{1c} After 9 Months of Exercise Training. **Diabetes Care September**. 36(9) page 2843-2849
- Tasuku Terada. (2013) Exploring the Variability in Acute Glycemic Responses to Exercise in Type 2 Diabetes. **Journal of Diabetes Research**, 13 page 1-5.
- Warren R et al. (2008) "Effect of a Low–Resource-Intensive Lifestyle Modification Program Incorporating Gymnasium-Based and Home-Based Resistance Trainion Type 2 Diabetes Risk in Australian Adults" **Diabetic care**, 31(12) page 2244–2250.
- Valerie H. Myers et al. (2013) Exercise Training and Quality of Life in Individuals With Type 2 Diabetes. **Journal of Diabetes Care**. 36 page 1884-1890
- Vander Heijden et al. (2012) "Testing the effectiveness of a self-efficacy based exercise intervention for inactive people with type 2 diabetes mellitus: design of a controlled clinical trial" **Journal of BMC Public Health**. 12 page 2-8.
- Van Dijk et al. (2012) "Exercise Therapy in Type 2 Diabetes" **Diabetes Care**. 35 page 948–954.

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

Yorgi Mavros et al. (2010) Changes in Insulin Resistance and HbA_{1c} Are Related to Exercise-Mediated Changes in Body Composition in Older Adults With Type 2 Diabetes. **Journal of Diabetes Care**. 36(8) page 2372-2379.

ชุมชนกับความรู้ในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา ตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม

นิภาพรณ เจนสันติกุล¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน ความรู้ในการจัดการภัยพิบัติ และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการภัยพิบัติของชุมชนตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐมโดยใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้เฉลี่ย 53,508.62 บาท/ปี และลักษณะของตำบลบางช้างเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ส่วนภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่มี 2 ประเภท ได้แก่ วาตภัย และอุทกภัย โดยในรอบ 10 ปี มีอุทกภัยเกิดขึ้นจำนวน 102 ครั้ง และมีพื้นที่ได้รับผลกระทบ 6 หมู่บ้าน (ร้อยละ 54.55) ความรู้ในการจัดการภัยพิบัติเกิดขึ้นจากประสบการณ์และการตระหนักถึงผลเสียภัยที่เกิดขึ้นที่ผ่านมา และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบางช้างมีศักยภาพทางความรู้และทางการเงิน และความพร้อมในการเตรียมความพร้อมและการป้องกัน ความสามัคคีและความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชนบางช้าง การมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ และ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนบางช้าง

คำสำคัญ: ชุมชน ความรู้ การจัดการภัยพิบัติ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Community and Knowledge on Disaster Management: A case Study of Bangchang Sub-District, Nakhon Pathom Province

Nipapan Jentsantikul¹

Abstract

This research aimed to conduct a community study, with special reference to knowledge on disaster management and factors affecting disaster management. The methodology for data collection included participant observation, focus group and documentary research. It was demonstrated that the majority of people in the Sub-District were occupied with agriculture with averaged revenue of 53,508.62 baht/year. Bangchang is a semi-urban and semi-rural community. Disasters that were broken out in Bangchang were caused mainly by storm and flood. In the past 10 years, the flood broke out 102 times and affected six villages (54.55%). Knowledge in disaster management emerged from experience and the realization of damages that occurred in the past. Factors contributing to disaster management were that the people in the Bangchang community were equipped with knowledge and money as well as readiness to be prepared for disaster prevention. Additionally, it was concerned with unity and cooperation of the people in the community. Moreover, networks of collaboration with government sector, private sector and other organizations contributed greatly to effective disaster management. Finally, there was the strong community leadership that was recognized by the people in Bangchang community.

Key words: Community, Knowledge, Disaster management.

¹ Lecturer of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University.

บทนำ

ความแปรปรวนของภูมิอากาศโลก และปรากฏการณ์อื่นที่ตามมา เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญที่ทำให้กระแสน้ำร้อนผิดปกติ และเกิดขึ้นในเขตศูนย์สูตร ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบอากาศ ในเขตร้อน ทำให้อากาศร้อนมากขึ้น มีความแห้งแล้งมากขึ้น ตลอดจนปรากฏการณ์ลานีญาที่มีผลทำให้เกิดมรสุม มีฝนตกยาวนานขึ้น และปัญหาอุทกภัย (อดิศร เรือลม, 2556: 43) อีกทั้งการขยายตัวของเมือง หรือกระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanization) อันเกิดจากการที่ประชากรในชุมชนมีจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการใช้พื้นที่เพื่อสร้างอาคารสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับการตั้งถิ่นฐาน (อดิศร เรือลม, 2556: 42) ส่งผลให้พื้นที่ชุมชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นในรูปแบบของภัยพิบัติโดยเฉพาะอุทกภัย กล่าวคือโดยสถิติย้อนหลัง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2532-2553 ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากอุทกภัยคิดเป็นมูลค่ารวม 1.3 แสนล้านบาท โดยปีที่ได้รับ ความเสียหายมากที่สุด คือ ปี 2553 มูลค่า 16,338 ล้านบาท (สถาบันพัฒนาการชลประทาน สำนักวิจัยและพัฒนา, 2555: 1)

การบริหารจัดการน้ำและการลดความเสี่ยง โดยมีการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาภัย ควรได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง และระดมทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2556: 5) จากเหตุการณ์มหาอุทกภัย พ.ศ. 2554 สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการหลายประการ ได้แก่ บ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางน้ำ ปัญหาการวางผังเมือง และปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารงาน ที่มีลักษณะของความเป็นราชการในประเทศอินเดีย Takeda & Helms (2006: 204-205) พบว่า ระบบราชการสำหรับการบรรเทาภาวะฉุกเฉินจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสินามิในอินเดียมีความล่าช้า และไม่สามารถดึงข้อมูลจากภายนอกได้ และ

ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นการจัดการความรู้ของประชาชนในชุมชน และการทำให้ประชาชนทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและนิลบล สุพานิช (2549:43) ได้สรุปปัจจัยหลักในการบริหารจัดการภัยพิบัติไว้ ดังนี้

1. ชุมชน เครือข่าย และอาสาสมัครเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
2. แผนการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติประจำปีชุมชน
3. กระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถ การฝึกอบรมและการฝึกซ้อมแผนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
4. การเฝ้าระวังภัย การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ
5. กฎ ระเบียบ กติกาและข้อตกลงในการร่วมมือในชุมชน ซึ่งควรสอดคล้องและไม่ขัดต่อกฎหมาย และนโยบายของประเทศ
6. กระบวนการติดตามการทำงานและการประเมินผล

จากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการภัยพิบัติในชุมชนจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในชุมชนโดยการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนตามแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน แนวทางการจัดการของการพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐานทางเป็นความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และเพื่อแก้ไข ปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของชุมชน เกิดชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือกันในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

ดำเนินการ และการประเมินผลจึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง (Cohen & Uphoff, 1977)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในลุ่มน้ำท่าจีนที่ประสบปัญหาน้ำท่วมและมีสาเหตุมาจากปริมาณฝนที่ตกลงมามากจนเกินขีดความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำท่าจีน ประกอบกับพื้นที่และสภาพลำนน้ำมีความลาดชันน้อย และสภาพของแม่น้ำท่าจีนตอนล่างคดเคี้ยวส่งผลให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างช้า ๆ เกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง (ส่วนบริหารจัดการน้ำ สำนักบริหารการจัดการน้ำและอุทกวิทยา, 2555: 90) ทำให้หลายพื้นที่ในรับผลกระทบจากภาวะน้ำล้นตลิ่งช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ดังเช่น ตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐมที่พบปัญหาของน้ำท่วมในลักษณะน้ำท่วมรายวัน อันเกิดจากน้ำขึ้นน้ำลง ประกอบกับการมีฝนตกชุก จึงส่งผลต่อที่อยู่อาศัย และยังทำให้พื้นที่การเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุของ การเกิดโรคต่าง ๆ อาทิ น้ำกัดเท้า เป็นต้น (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2557: 26) และจากสถานการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในประเทศไทยปี 2554 จังหวัดนครปฐมเป็นหนึ่งใน 23 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบ โดยเริ่มเกิดสถานการณ์น้ำเอ่อล้นตลิ่งในพื้นที่ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2554 เป็นต้นมา จนถึง วันที่ 10 พฤศจิกายน 2554 จากข้อมูลของศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาตภัย จังหวัดนครปฐม พบว่า มีพื้นที่ประสบอุทกภัยในจังหวัดนครปฐม จำนวน 7 อำเภอ 99 ตำบล 854 หมู่บ้าน ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 168,608 คน หรือ 47,094 ครัวเรือนโดยมีผู้เสียชีวิต 9 ราย (จันทนา เบญจทรัพย์, 2554)

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนในตำบลบางช้างตระหนักและพยายามปรับตัวเข้ากับสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อลดความสูญเสียทางด้านการเกษตรและที่อยู่อาศัย ตลอดจนมีการ

ร่วมมือกันในการเตรียมความพร้อม กับสภาพปัญหาอุทกภัยในรูปแบบต่าง ๆ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน ความรู้ในการจัดการภัยพิบัติ และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการภัยพิบัติของชุมชน บางช้าง จังหวัดนครปฐมเพื่อใช้เป็นตัวแบบในการจัดการความรู้และการสร้างความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย คือ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบางช้างและ เพื่อกำหนดกรอบแนวประเด็นการสาธนาเสวนาโดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชนจำนวน 2 คน ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ประชาชนในพื้นที่จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 6 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ คือ มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในตำบลบางช้างไม่น้อยกว่า 10 ปี และ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการด้านภัยพิบัติในชุมชน

เครื่องมือวิจัย/วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต (observation) โดยผู้วิจัยดำเนินการสังเกตทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบเป็นทางการ โดยการเข้าไปติดต่อกับชุมชน บางช้าง และลงไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชนที่มีร่องรอยของระดับน้ำที่เคยท่วมตามหมู่บ้าน และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการโดยการเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมหมู่บ้านของพื้นที่บางช้างและทำการบันทึกข้อมูลลงแบบสังเกต

2. การสานเสวนา (Focus Group) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนบางช้าง

และประสบการณ์การจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมาและทำการบันทึกข้อมูลลงแบบสานเสวนา

ภาพประกอบที่ 1: ลักษณะทางกายภาพในตำบลบางช้าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบางช้าง เพื่อศึกษาถึงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีและผลการพัฒนาที่ผ่านมา และทำการบันทึกข้อมูลลงแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันและดำเนินการตรวจสอบความเชื่อถือได้ในระดับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้าด้านวิธีการ ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสานเสวนาเพื่อยืนยันผลจากแหล่งข้อมูล (ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2553: 259)

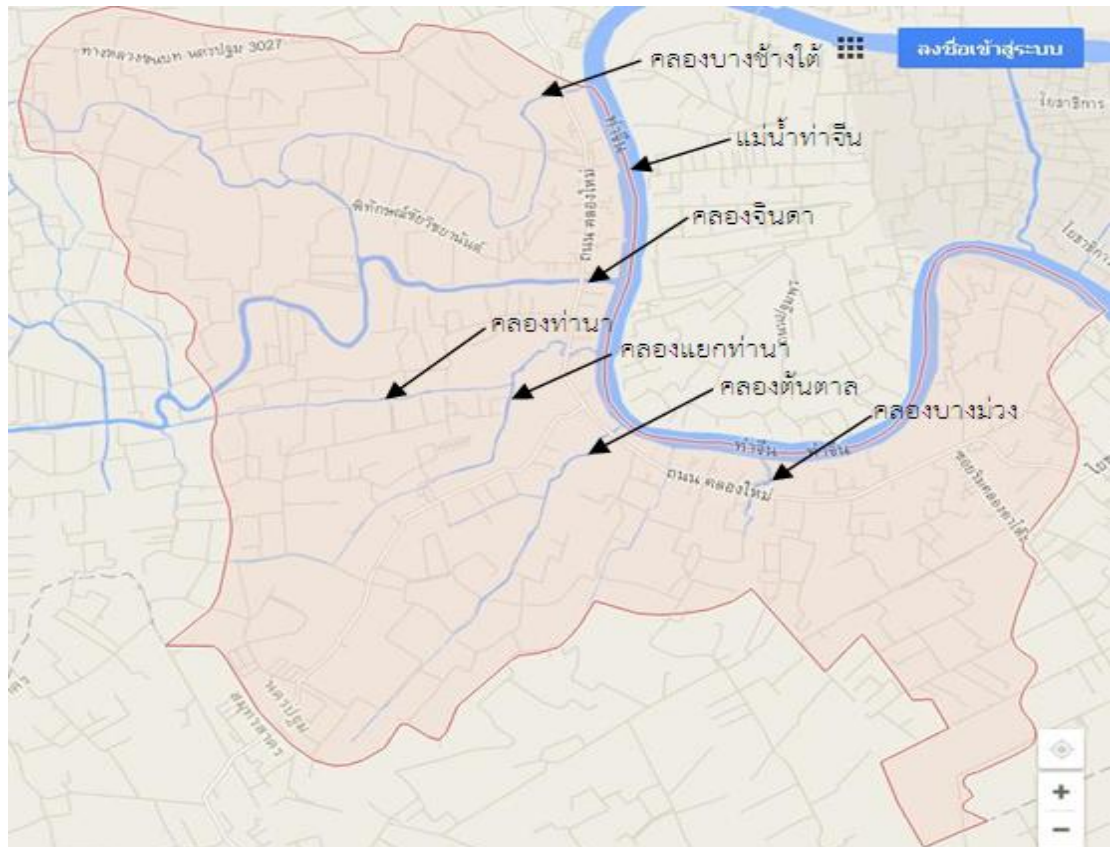
ผลการวิจัย

ชุมชนบางช้างมีประชากรทั้งสิ้น 7,751 คน ประชาชน ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ฝรั่ง มะนาว ชมพู่ กล้วยไม้ และมะพร้าว น้ำหอม อาชีพรอง คือ ค้าขาย และรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม โดยปฏิทินการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจจะพิจารณาตามฤดูกาลและความต้องการของตลาด ซึ่งการเพาะปลูกประชาชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและมีการพัฒนาสายพันธุ์พืชเศรษฐกิจด้วยตนเอง ทำให้ชุมชนบางช้างมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีพื้นที่ ที่มีการรวมตัวของอาคารสิ่งปลูกสร้าง โดยมีระบบโครงข่ายคมนาคม และสิ่งบริการพื้นฐาน จากลักษณะทางกายภาพ เช่น บ้านเรือนที่ส่วนโครงสร้างเป็นไม้และพื้นเป็นปูนไม่มีรั้วปิดแต่มีการจัดสรรพื้นที่ระหว่างกัน ถนนส่วนใหญ่เป็นถนน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

คอนกรีต และลักษณะวิถีชีวิต การดำรงชีวิตของ
ประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ มีปฏิสัมพันธ์

กันผ่านกิจกรรมงานบุญ งานทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมตามประเพณีเทศกาล

ภาพประกอบที่ 2: แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลบางช้าง และแม่น้ำ คูคลองในตำบลบางช้าง

ภาพประกอบที่ 3: บริเวณปากคลองจินดาติดแม่น้ำท่าจีนในพื้นที่หมู่ 1 บ้านบางช้างใต้ ตำบลบางช้าง

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนบางช้างมี 2 ประเภท คือ วาตภัยและอุทกภัย ซึ่งในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีอุทกภัยเกิดขึ้นจำนวน 102 ครั้ง และส่งผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรของประชาชนอย่างมาก โดยในตำบลบางช้างประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่ติดริมคลองจินดา เช่น หมู่ 1 บ้านบางช้างใต้ หมู่ 5 บ้านหัวอ่าว เป็นต้น ในอดีตการจัดการอุทกภัยจะเป็นแบบตั้งรับ เพราะประชาชนในชุมชนต่างคนต่างทำ แก้ไขตามสถานการณ์ ทำให้การจัดการไม่เป็นระบบ ต่อมาประชาชนในชุมชนบางช้างได้ร่วมกันหาข้อตกลงและปรับวิธีการจัดการภัยพิบัติเป็นแบบเชิงรุกด้วยการตกลงร่วมกันในเรื่องของการจัดการอุทกภัยเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อม เช่น การจัดทำคันล้อม การร่วมกันทำความสะอาดคูคลอง การกำจัดขยะและวัชพืช การเตรียมกระสอบทรายในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ซึ่งข้อตกลงต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำขึ้นมานั้นเกิดขึ้นจากประชาชนในชุมชนของตนเอง

สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนบางช้างเป็นชุมชนที่มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังคำกล่าวของผู้นำชุมชนท่านหนึ่งที่ว่า “การสร้างคันล้อมสวน เป็นการแก้ไขกันตามสามัญสำนึก เราไม่มีวิธีการชัดเจน หากเกิดน้ำท่วมใครจะสูบน้ำออกก่อนกันจะเป็นการตกลงกันของประชาชนในชุมชน แม้ว่าบางครั้งจะมีความขัดแย้งแต่สามารถไกล่เกลี่ยได้โดยอาศัยคนกลางเป็นสำคัญ” นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าความรู้ในการจัดการนี้ไม่มีการกำหนดไว้ตายตัว ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และมีการดำเนินการกันเองเป็นรายหมู่บ้าน เพราะลักษณะน้ำท่วมที่เกิดในชุมชนนั้น เป็นการท่วมรายวันจากน้ำขึ้นน้ำลง

สำหรับปัจจัยที่หนุนเสริมให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. ประชาชนในชุมชนบางช้างมีศักยภาพในการเตรียมความพร้อม และการป้องกัน ซึ่งประชาชนอาศัยประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาในการสังเกตการณ์ระดับน้ำ การฟังข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวโดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

เป็นผู้ดำเนินการซึ่งจะกระจายข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบข้อมูลในช่วงที่เกิดอุทกภัยให้เตรียมความพร้อมก่อนเกิดอุทกภัย 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้างจะนำข้อมูลมาจากส่วนราชการ การปรึกษาหารือร่วมกัน การเตรียมเครื่องมือด้วยตนเอง การจัดทำคันดินล้อมสวน การสร้างเขื่อนดิน การสร้างเขื่อนคอนกรีต การจัดศาลาเอนกประสงค์สำหรับเป็นสถานที่ไว้พักพิงเมื่อยามเกิดอุทกภัย เป็นต้น ดังที่ประชาชน ท่านหนึ่งกล่าวว่า “เวลาน้ำมาจะริบชุดดินทำเป็นคันกันน้ำและรับย้ายของไว้ที่แห้งและนำเครื่องสูบน้ำมาสูบน้ำพร้อมกับชุดร่องน้ำให้ระบายน้ำลงคลอง”

2. ความสามัคคีและความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชน ประชาชนในชุมชนบางช้างมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นหลักสำคัญ คือ การคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย ดังนั้นจะมีการตกลงกันโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยน และมีการใกล้เคียงกันเมื่อเกิดข้อขัดแย้ง

3. เครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล ได้แก่ กรมชลประทาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง ภาคเอกชน ได้แก่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และองค์กรอื่น ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นต้น ซึ่งประชาชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “อบต.จะให้ความช่วยเหลือเวลาอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เช่น กระสอบทรายหากเราไม่พอเราจะติดต่อไปยัง อบต.ให้ดำเนินการให้” กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมมือกันในการให้ความรู้และการให้ถุงยังชีพ เครื่องอุปโภค/บริโภค กรมชลประทานสนับสนุนในการสำรวจปรึกษาหารือร่วมกันในการสร้างประตูลอยน้ำ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ภายใต้โครงการนครปฐมนครแห่งความสุข ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาสาสมัครจากกองทัพเรือในการขุดลอกคูคลอง และหน่วยงานอื่น ๆ ของภาครัฐ อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ภาพประกอบที่ 4: สภาพคลองต่าง ๆ ในตำบลบางช้างแสดงให้เห็นสวะ และวัชพืชจำนวนมากที่ขวางการไหลของน้ำ

4. ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนบางช้าง เนื่องจากผู้นำชุมชนมีการไต่ถามความเป็นอยู่และเอาใจใส่ประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ดังที่ประชาชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “ผู้นำชุมชนมีบทบาทมากเวลาชาวบ้านทุกข์ยาก จะคอยนำเสนอต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อมาช่วยเหลือ มาดูแล และมาพบปะ หรือกลุ่มอื่น ๆ อาทิ กลุ่มรักแม่น้ำท่าจีน” เป็นต้น รวมไปถึงผู้ประกอบการโรงงานในพื้นที่ ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่ง ที่กล่าวว่า “เมื่อชุมชนบางช้างประสบปัญหา องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ต่างก็ให้การสนับสนุน ทั้งเรื่องงบประมาณ กระสอบทราย ถุงยังชีพ เครื่องผลักดันน้ำ จังหวัดก็สนับสนุนงบประมาณ องค์การบริหาร

ส่วนตำบลบางช้างก็ทำหน้าที่ประเมินสถานการณ์ซื้อวัสดุ ทราย กระสอบ หากประชาชนมีอุปกรณ์ไม่พอ ก็สามารถมาขอได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล” ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิด และยอมรับในความสามารถของผู้นำ ดังนั้นเมื่อเผชิญปัญหาที่ไม่สามารถใกล้เคียงกันได้ ประชาชนในชุมชนบางช้างจะเชิญผู้นำในหมู่บ้านของตนมาเป็น ผู้เจรจาไกล่เกลี่ย ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น อย่างเช่น สถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้น ในกรณีที่น้ำมามากและมีบางพื้นที่ไม่ได้ปลูกพืชสวนไว้เป็นที่ดินว่างเปล่า กับพื้นที่ข้างเคียงที่มีการปลูกพืชสวนไว้จำนวนมาก ก็จะมีการเจรจากันเพื่อจัดสรรและวางแผนร่วมกันในการเปิดช่องทางน้ำให้ไหลเร็วขึ้นหรือการลดระดับน้ำ

ภาพประกอบที่ 5: ส่วนหนึ่งของกระสอบทรายที่ชาวบ้านในตำบลบางช้างใช้ป้องกันน้ำท่วมเมื่อปี 2554

สรุปและอภิปรายผล

1. ชุมชนบางช้างเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีประชาชนที่มีศักยภาพทางความรู้และทางการเงิน มีรายได้ที่ค่อนข้างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ที่ประชาชนใน

ชุมชนตระหนักและเข้าใจปัญหาด้านภัยพิบัติ และการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ มนตรี กรพุมมาลย์ และภุทขันธ์ กุณทลบุตร (2546: 38-39) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งว่า มีลักษณะดังนี้

1) สมาชิกของชุมชน มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนในการที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

2) สมาชิกของชุมชนพร้อมจะร่วมมือกันจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนในการทำให้จำนวนน้ำลงเพื่อลดการท่วมในพื้นที่การเกษตร ผู้นำชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในการพูดคุยทำความเข้าใจกันเพื่อลดความขัดแย้ง

3) มีกระบวนการของชุมชนที่ร่วมกันจัดการปัญหาของตนเองและชุมชน

4) สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน

5) สมาชิกของชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

6) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชน มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

7) การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

8) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชน หรือท้องถิ่นอื่นๆ รวมทั้งภาคราชการ เอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ

ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันและชุมชนบางช่วงมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะขององค์การทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงกันทางสังคมนำไปสู่การประสานงานและมีความร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน (Putnuam, 1995: 65)

2. ความรู้ในการจัดการภัยพิบัติในชุมชน พบว่า เป็น ความรู้ที่อยู่ในตัวแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์ เช่น การสังเกตระดับน้ำ เป็นการเรียนรู้จากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ผ่านมา ซึ่งไม่ได้มีการสื่อสารหรือถ่ายทอดในรูปของตัวเลข สูตร

หรือลายลักษณ์อักษร ความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้ และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการ พบว่า ลักษณะการจัดการอุทกภัยในชุมชนเป็นแบบเชิงรุก ซึ่งแตกต่างจากการจัดการในอดีตที่แก้ไขปัญหาตามสถานการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น สอดคล้องกับแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยชุมชนบางช่วง มีกลไกการเฝ้าระวัง แจ้งเตือนภัยและประสานติดตามด้วยการใช้หอกระจายข่าว โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางช่วง การกระจายข่าวสารผ่านผู้นำชุมชน การได้รับการอบรมความรู้จากเจ้าหน้าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการเตรียมความพร้อมและการป้องกัน

สำหรับปัจจัยที่หนุนเสริมให้ชุมชนบางช่วง มีศักยภาพในการจัดการ ได้แก่

1) ประชาชนในชุมชนบางช่วงมีศักยภาพและความพร้อมในการเตรียมความพร้อมและการป้องกัน สอดคล้องกับ Newport et al (2003: 33) ได้กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจะไม่มีประสิทธิภาพเลยหากปราศจากซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีความเสี่ยง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระบุทรัพยากร ความสามารถ กลไกการรับมือ การอำนวยความสะดวกด้านเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการวางแผนความเป็นไปได้และระบบปฏิบัติการซึ่งจะมีความเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนมากกว่า

2) ความสามัคคีและความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชนบางช่วงที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันทำให้ประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหา และสามารถเข้าถึงการใช้ทรัพยากรด้วยพลังอำนาจของตนเอง สอดคล้องกับ พันธุ์ศิริ ธีระวงษ์ (2556: 51) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจากอุทกภัย หมู่บ้านเก่ากอ ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

พบว่า บทบาทของภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติโดยการระดมทรัพยากรภายในหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้นบนฐานความสัมพันธ์ที่เป็นเครือญาติถือเป็นหลักการพึ่งตนเองได้อย่างเด่นชัด ความสัมพันธ์ที่เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันที่อาศัยช่องทางการติดต่อสื่อสารกันภายใต้บริบทต่างๆ ของพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น เครื่องเสียงตามสาย หอกระจายข่าว การเดินบอก และสื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

3) เครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชนและองค์กรอื่นๆ ซึ่งความเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นจากค่านิยมร่วมกันของทุกภาคส่วน (Dempwolf & Lyles, 2012: 7)

4) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนบางช่วง

จาก 4 ปัจจัยข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ปิยจันทร์ (2554) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร (อยู่เจริญโมเดล) พบว่า ชุมชนอยู่เจริญเป็นชุมชนเขตเมือง เป็นชุมชนที่มีความคล่องตัวสูงในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชน เพราะวิถีชีวิตเดิมมีการเอื้ออาทร มีจิตอาสาสูง จึงเป็นทุนที่สำคัญของชุมชน ปัจจัยที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการกอบกู้วิกฤตน้ำท่วม ได้แก่ มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเป็นนักบริหารจัดการ ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือคนในชุมชนที่มีการศึกษาดี มีอาชีพหลากหลายที่

นำมาช่วยพัฒนาชุมชนในภาวะวิกฤต การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชนในชุมชน การมีเครือข่ายทางสังคมที่ดีทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ความรู้ในการจัดการของชุมชนบางช่วงเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการได้รับความรู้จากเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการอบรมให้จึงเป็นความรู้ที่ยังไม่มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมมือกันนำความรู้เหล่านี้มารวบรวมและจัดทำเป็นคู่มือสำหรับการจัดการภัยพิบัติในชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมเรียนรู้ภัยพิบัติให้กับเยาวชน การจำลองสถานการณ์ภัยพิบัติในชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ถึงแนวทางการจัดการอุทกภัยในชุมชนของตนเองและสามารถเตรียมความพร้อมในการป้องกันชุมชนต่อไป

2. เด็กและเยาวชนในชุมชนบางช่วงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติในระดับที่น้อยจึงควรมีการสร้างความตระหนักและวางแผนทางการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติให้ชัดเจนเพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และทำให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญถึงวิธีการและแนวทางการจัดการที่ดี

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และนิลุบล สุพานิช. (2549). แนวทางการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาคสนามในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท โรงพิมพ์ คลังวิชา จำกัด.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2556). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 “บทว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย”. สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

- จันทนา เบญจทรัพย์. (2554). **การจัดการภัยพิบัติจังหวัดนครปฐม**. จาก http://www.codi.or.th/flood/index.php?option=com_flexicontent&view=items&cid=18:knowledge-and-experience&id=86:2011-11-16-11-04-11&Itemid=11 เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2556.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2557). สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการอุทกภัยในตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม. **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**, 11 (2); 25-30.
- ปรีชา ปิยจันทร์. (2547). ชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ. 2554: กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร (อยู่เจริญโมเดล). **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม**, 7 (2); 17-28.
- ผ่องพรรณ ตรีมงคล และสุภาพ ฉัตรารณ. (2553). **การออกแบบการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พันธ์ศิริ ธนาธิวงค์. (2556). เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจากอุทกภัย หมู่บ้านเก่ากอ ตำบลทอนหงส์อำเภอพหลิมบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารวิทยบริการ**, 24 (1); 51-71.
- มนตรี กรรพุมมาลย์ และภูซงค์ กุณทลบุตร. (2546). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพัฒนาการชลประทาน สำนักวิจัยและพัฒนา. (2555). **มหาอุทกภัย 2554**. กรุงเทพฯ: กรมชลประทาน.
- ส่วนบริหารจัดการน้ำ สำนักบริหารการจัดการน้ำและอุทกวิทยา. (2555). **แผนบริหารจัดการน้ำและเพาะปลูกพืชฤดูฝนในเขตชลประทาน พ.ศ. 2555**. กรุงเทพฯ: กรมชลประทาน.
- อดิศร เรือลม. (2556). บทวิเคราะห์การผังเมืองกับการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่ต้นน้ำยม. **วารสารกรมโยธาธิการและผังเมือง**, 40; 41-47.
- Cohen, J., & Uphoff, N. (1977). **Rural Development Participation: Concepts and Measure for Project Design, Implementation and Evaluation**. Ithaka: Cornell University.
- Dempwolf, C.S. & Lyles, L.W. (2012). The Uses of Social Network Analysis in Planning: A Review of the Literature. **Journal of Planning**, 27 (1); 3-21.
- Newport, J. et al. (2003). Community Participation and Public Awareness in Disaster Mitigation. **Disaster Prevention and Management**, 12 (1); 33-36.
- Putnam, R.D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. **Journal of Democracy**, 6 (1); 65-78.
- Takeda, M. B. & Helms, M. M. (2006). Bureaucracy Meets Catastrophe: Analysis of the Tsunami Disaster Relief Efforts and Their Implications for Global Emergency Governance. **The International Journal of Public Sector Management**, 19 (2); 204-217.

รูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ฉันทนา ปาปัดลา¹

ณมน จีรังสุวรรณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเพื่อออกแบบและประเมินรูปแบบการพัฒนาลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และประเมิน รับรองรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การร่วมมือกัน ทักษะการคิด ทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรม

การประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า คุณสมบัติที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีความจำเป็น ด้านองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาและด้านความเหมาะสมของการออกแบบและการนำไปใช้

คำสำคัญ: ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การศึกษาระดับอุดมศึกษา

¹อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดีย คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Model for Development of Mass Communication Technology Graduates Based on Thai Qualifications Framework for Higher Education

Chantana Papattha¹

Namon Jeerungsuwan²

Abstract

The purposes of the research were to specify mass communication technology graduates' characteristics based on Thai Qualifications Framework for Higher Education (MCTGC TQF), and to design as well as evaluate the MCTGC TQF Model. The research result revealed that there were seven elements which were essential for development of MCTGC TQF features: contents knowledge, communications, technologies, collaboration, thinking skills, professional skills and practice, and morality and ethics. Additionally, it was also demonstrated that the MCTGC TQF Model was most appropriate both overall and the individual aspects, particularly theoretical concept for necessary factor analysis, development factors, and the appropriateness of design and application.

Keywords: Mass communication technology graduates' characteristics,
Thai Qualifications Framework (TQF), Higher education

¹Lecturer in Multimedia Technology, Faculty of Mass Communication Technology,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

²Assi.Prof, Information and Communication Technology for Education, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology north Bangkok.

บทนำ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2552: 6) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยไว้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้ประกาศมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านทักษะพิสัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2553: 1-2) ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิต เฉพาะทางโดยเน้นบัณฑิตนักปฏิบัติ จึงได้มีการกำหนดกรอบมาตรฐานด้านทักษะพิสัยเพิ่มเติม

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีภาระกิจรับผิดชอบผลิตบัณฑิตด้านสารสนเทศ มหาวทิยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualification Framework, TQF) อย่างไรก็ดีในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของบัณฑิตด้านสารสนเทศ ส่งผลให้ทุกสถาบันที่จัดการศึกษาด้านนี้ต้องดำเนินการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิขึ้นมาเอง โดยอาศัยกระบวนการวิพากษ์หลักสูตรการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรโดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาตามมหาวิทยาลัยกำหนด

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรสายวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พิจารณาเห็นความจำเป็นในการวิเคราะห์ลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบ TQF และออกแบบรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับพัฒนาบัณฑิตด้านสารสนเทศในระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อออกแบบรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

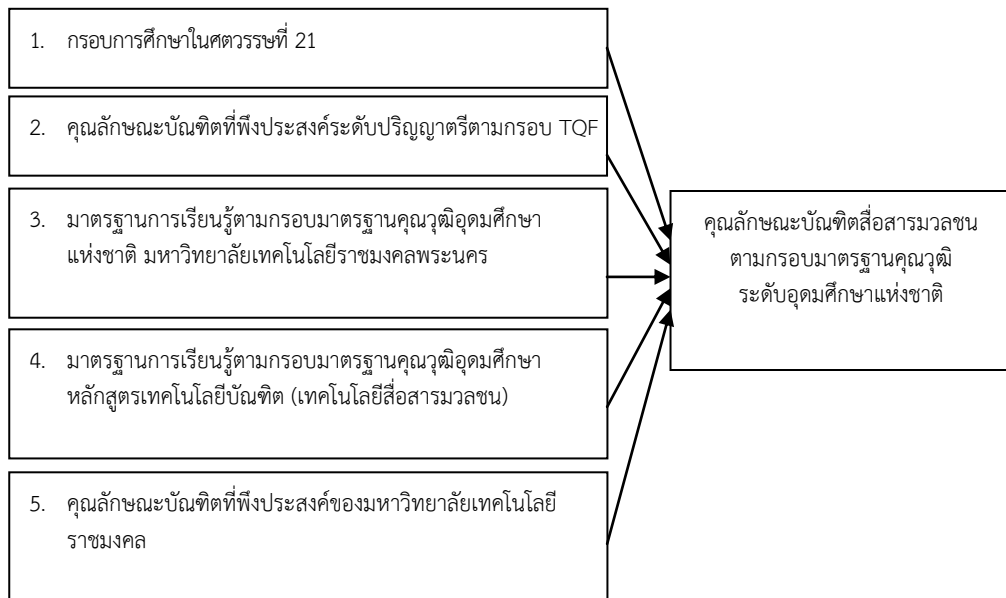
กระบวนการวิจัย

วิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. กรอบแนวความคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. คุณลักษณะบัณฑิตระดับปริญญาตรี ตามกรอบ TQF
3. มาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4. มาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (เทคโนโลยีสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

5. ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ภาพที่ 1 การกำหนดลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้านดังกล่าวแล้ว

ระยะที่ 2 การออกแบบรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและเทคโนโลยี จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยี

บัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิกรอบมาตรฐานมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จำนวน 3 ท่านโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ ดังนี้

5 = มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 = มีความเหมาะสมมาก

3 = มีความเหมาะสมปานกลาง

2 = มีความเหมาะสมน้อย

1 = มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ

นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาผลการประเมินรูปแบบ โดยกำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

- 4.21-5.00 มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 3.41-4.20 มีความเหมาะสมมาก
- 2.61-3.40 มีความเหมาะสมปานกลาง
- 1.81-2.60 มีความเหมาะสมน้อย
- 1.00-1.80 มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการจัดทำลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำรูปแบบที่จัดทำขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรับรองรูปแบบอีกครั้ง ขั้นสุดท้ายจึงสรุปผลลักษณะของบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

ผลการศึกษา

ระยะที่ 1 วิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษา

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่

1. ความรู้เนื้อหา (Content knowledge) คือ ต้องได้รับการจัดการศึกษาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General courses) ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาภาษาไทย 2) กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ 3) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และ 5) กลุ่มวิชาพลศึกษาและนันทนาการ หมวดวิชาเฉพาะ (Main courses subjects) ประกอบด้วย 1) กลุ่มวิชาแกน 2) กลุ่มวิชาชีพบังคับและ 3) กลุ่มวิชาชีพเลือกและหมวดวิชาเลือกเสรี (Free elective subjects)

2. การสื่อสาร (Communications) คือมีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสาร 5 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal communication) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large group communication) การสื่อสารในองค์กร (Organizational communication) และการสื่อสารมวลชน (Mass communication)

3. การใช้เทคโนโลยี (Technologies) คือมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารการปฏิบัติงาน และในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ เครื่องมือและอุปกรณ์ (Devices and hardware) วัสดุและโปรแกรม (Materials and software) และ วิธีการและเทคนิค (Methods and techniques)

4. การร่วมมือกัน (Collaboration) คือความสามารถในการรวมกิจกรรมร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลอื่น ร่วมปฏิบัติงานกลุ่มได้เป็นอย่างดีซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน (Positive interdependence) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual accountability) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงาน (Interpersonal and small-group skills) และการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group procession)

5. ทักษะการคิด (Thinking skills) คือมีความสามารถในการใช้ทักษะด้านการคิดที่สำคัญ และมีความจำเป็น ได้แก่ การสร้างสรรค์ (Creativity) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)

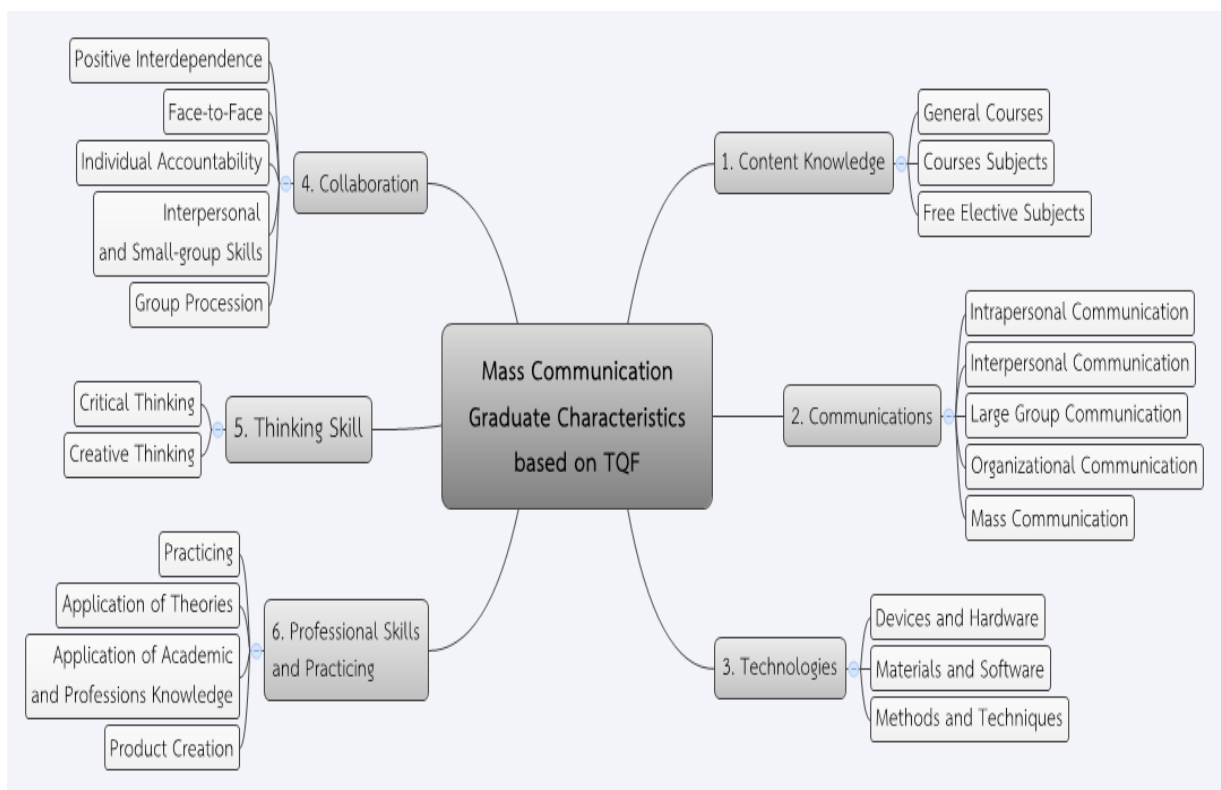
6. ทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ (Professional skills and practice) คือ การได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งด้านทฤษฎีและการ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

ปฏิบัติ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การฝึกปฏิบัติ (Practicing) การประยุกต์ใช้ทฤษฎี (Application of theories) การบูรณาการความรู้วิชาการและวิชาชีพ (Application of academic and professions

knowledge) และการสร้างสรรค์ผลงาน (Product creation)

สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเป็นแผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 2

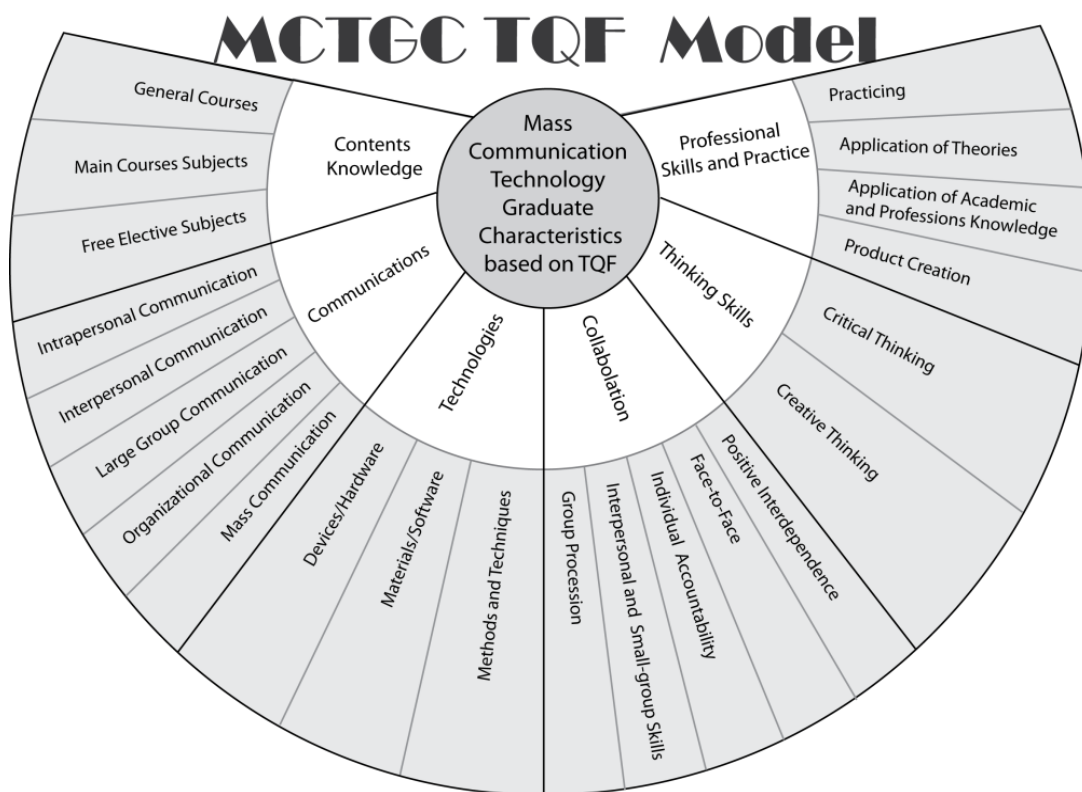

ภาพที่ 2 แผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์คุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่ 2 การออกแบบรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

จากแผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงได้นำมาออกแบบรูปแบบการ

พัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ ร่าง MCTGC TQF Model โดยเปรียบ MCTGC TQF Model เป็นเสมือนดวงตาของบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถตามกรอบ TQF ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ร่างรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สามารถสรุปผลการประเมินความเหมาะสมดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

รายการ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ความเหมาะสม
ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ	4.49	0.51	มากที่สุด
ด้านองค์ประกอบลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่ตามกรอบTQF 6 ด้าน	4.63	0.49	มากที่สุด
สรุปในภาพรวม	4.57	0.49	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความเหมาะสมด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านองค์ประกอบคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF 6 ด้าน ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.49) และด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ($\bar{x}=4.49$, S.D.=0.51) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

รายการ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ความเหมาะสม
ความรู้เนื้อหา (Content knowledge)	4.52	0.51	มากที่สุด
การสื่อสาร (Communications)	4.56	0.50	มากที่สุด
การใช้เทคโนโลยี (Technologies)	4.56	0.51	มากที่สุด
การร่วมมือกัน (Collaboration)	4.47	0.55	มากที่สุด
ทักษะการคิด (Thinking skills)	4.50	0.51	มากที่สุด
ทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ (Professional skills and practice)	4.47	0.56	มากที่สุด
สรุปในภาพรวม	4.51	0.52	มากที่สุด

จากตาราง ที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านการสื่อสาร (Communications) ($\bar{x}=4.56$, S.D.=0.50) ด้านการใช้เทคโนโลยี (Technologies)

($\bar{x}$ =4.56, S.D.=0.51) และด้านความรู้เนื้อหา (Content knowledge) ($\bar{x}$ =4.52, S.D.=0.51) ด้านทักษะการคิด (Thinking skills) ($\bar{x}$ =4.50, S.D.=0.51) ด้านการร่วมมือกัน (Collaboration) ($\bar{x}$ =4.47, S.D.=0.55) ด้านทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ (Professional

skills and practice) ($\bar{x}$ =4.47, S.D.=0.56) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การออกแบบและการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมของการออกแบบและการนำรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้

รายการ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ความเหมาะสม
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF มีการใช้แนวคิดครอบคลุมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.56	0.53	มากที่สุด
การออกแบบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF มีองค์ประกอบครบตามความจำเป็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.44	0.53	มากที่สุด
รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF สามารถนำไปเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชน	4.44	0.53	มากที่สุด
สรุปในภาพรวม	4.48	0.51	มากที่สุด

จากตาราง ที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของการออกแบบและการนำรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.48, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ คุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF มีการใช้แนวคิดครอบคลุมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x}$ =4.56, S.D.=0.53) การออกแบบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยี

สื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF มีองค์ประกอบครบตามความจำเป็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x}$ =4.44, S.D.=0.53) และรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบ TQF สามารถนำไปเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาบัณฑิตสื่อสารได้ ($\bar{x}$ =4.44, S.D.=0.53) ตามลำดับ

ผลการประเมินรับรอง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองรูปแบบมีความเหมาะสมดีแล้ว จำนวน 5 ท่าน และรับรองรูปแบบมีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จำนวน 4 ท่าน

ผู้วิจัยพิจารณาถึงความเหมาะสมและได้ปรับปรุงแบบให้มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ควรเพิ่มคุณลักษณะบัณฑิต ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบTQFจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ ทำให้ได้องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม (Morality and ethics) สำหรับบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ได้แก่ 1) ความเป็นไทย (Decency) 2) ระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา (Discipline and punctuality) 3) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Self and social responsibility) 4) ความเป็นประชาธิปไตย (democracy) 5) จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน (Mass communication professional ethics)

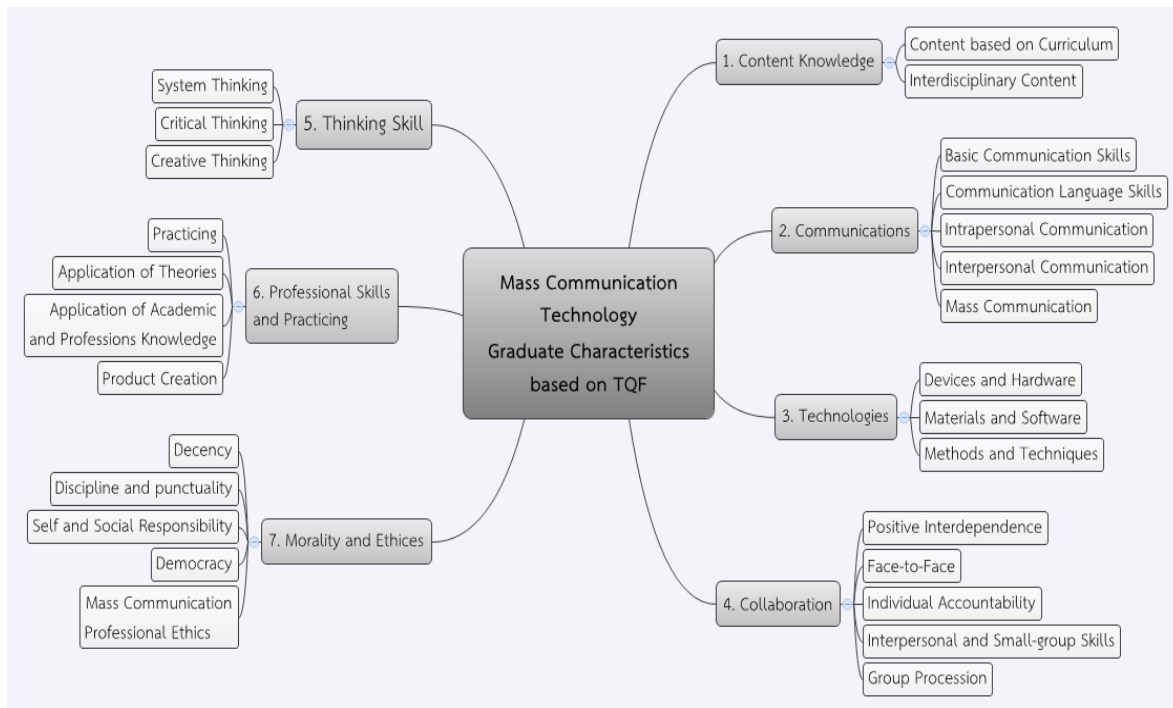
ประเด็นที่ 2 ด้านเนื้อหาความรู้ จากเดิมที่ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาความรู้ตามกรอบที่ปรากฏในหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยทำการปรับกรอบแนวคิดด้านความรู้เนื้อหาใหม่ โดยรวมกรอบเดิมให้เป็น 1 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบด้านเนื้อหาตามหลักสูตร (Content-based curriculum) และด้านเนื้อหาเพิ่มเติมที่จะเน้นในลักษณะเนื้อหาที่เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary content) คือ ความรู้เนื้อหาที่มีอยู่มากมายที่อยู่นอกห้องเรียน โดยเน้นกระบวนการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Access data source) การเลือกใช้เนื้อหา (Content selection)

และการปรับใช้เนื้อหาให้เหมาะสม (Adaptive content)

ประเด็นที่ 3 ด้านการสื่อสาร (Communications) จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ปรับปรุงองค์ประกอบด้านการสื่อสาร (Communications) สำหรับบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารพื้นฐาน (Basic communication skills) 2) ทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communication language skills) 3) การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intra-personal communication) 4) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) และ 5) การสื่อสารมวลชน (Mass communication)

ประเด็นที่ 4 ด้านทักษะการคิด (Thinking skills) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงองค์ประกอบด้านทักษะการคิด (Thinking skills) สำหรับบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ได้แก่ 1) การคิดอย่างเป็นระบบ (System thinking) 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) 3) การคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)

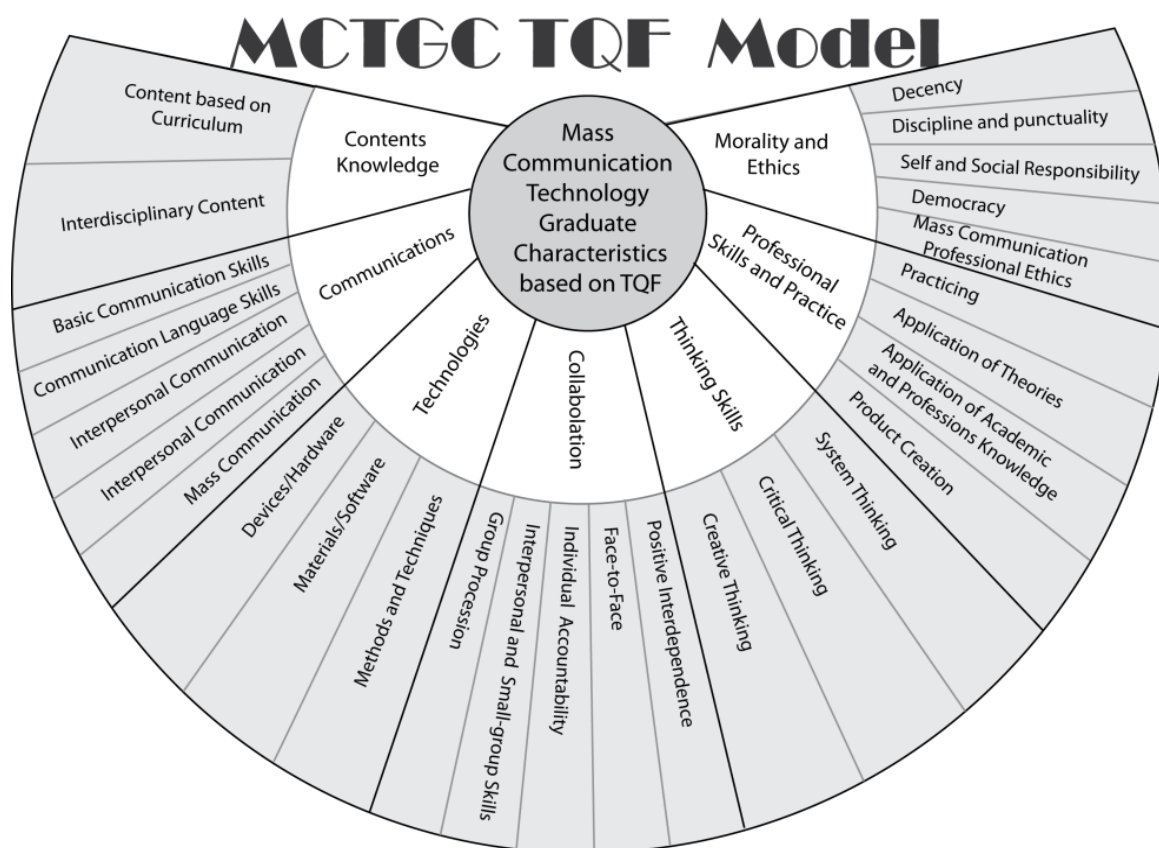
สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสามารถสร้างเป็นแผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากแผนภาพเชื่อมความสัมพันธ์องค์ประกอบสำหรับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยจึงได้ออกแบบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต

เทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ MCTGC TQF Model (Mass Communication Technology Graduate' Characteristics Based on Thai Qualifications Framework for Higher Education) ได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 รูปแบบการพัฒนาลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากภาพที่ 5 แสดง MCTGC TQF Model หรือ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จาก MCTGC TQF Model ฉบับร่างที่ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ปรับเป็น 7 องค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

ความรู้เนื้อหา (Content knowledge) มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1) เนื้อหาตามหลักสูตร (Content-based curriculum) ประกอบด้วย

1.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General courses) ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาไทย (Thai language) กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ (Foreign language) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (Social and humanities) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Mathematics and science) กลุ่มวิชาพลศึกษาและนันทนาการ (Physical education and recreation)

1.2) หมวดวิชาเฉพาะ (Main courses subjects) ได้แก่ กลุ่มวิชาแกน (Main subjects) กลุ่มวิชาชีพบังคับ (Major Subjects) และกลุ่มวิชาเลือก (Main elective Subjects)

1.3) หมวดวิชาเลือกเสรี (Free elective subjects)

2) เนื้อหาที่เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary Content) ประกอบด้วย

2.1) การเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Access data source)

2.2) การเลือกใช้เนื้อหา (Using message)

2.3) การปรับใช้เนื้อหาให้เหมาะสม (Adaptive content)

การสื่อสาร (Communications) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทักษะการสื่อสารพื้นฐาน (Basic communication skills) คือ ทักษะการฟัง (Listening) การพูด (Speaking) การอ่าน การอ่าน (Reading) และการเขียน การเขียน (Writing)

2) ทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communication language skills) ได้แก่ ภาษาไทย (Thai language) และภาษาต่างประเทศ (Foreign language)

3) การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal communication)

4) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) ประกอบด้วย การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to face communication) การสื่อสารกลุ่มเล็ก (Small group communication) การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large group communication) และการสื่อสารในองค์กร (Organizational communication)

5) การสื่อสารมวลชน (Mass communication) ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ (Newspaper) นิตยสารและวารสาร (Magazine

and journalism) วิทยุโทรทัศน์ (Television) และวิทยุกระจายเสียง (Radio broadcasting)

การใช้เทคโนโลยี (Technologies) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) เครื่องมือและอุปกรณ์ (Devices/Hardware)

2) วัสดุหรือโปรแกรม (Materials/ Software)

3) วิธีการและเทคนิค (Methods and techniques)

การร่วมมือกัน (Collaboration) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (Positive interdependence)

2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face)

3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual accountability)

4) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงาน (Interpersonal and small-group skills)

5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group procession)

ทักษะการคิด (Thinking skills) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การคิดอย่างเป็นระบบ (System thinking)

2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)

3) การคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)

ทักษะวิชาชีพและการปฏิบัติ (Professional skills and practice) มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การฝึกปฏิบัติ (Practicing)

2) การประยุกต์ใช้ทฤษฎี (Application of theories)

3) การบูรณาการความรู้วิชาการและวิชาชีพ (Application of academic and professions knowledge)

4) การสร้างสรรค์ผลงาน (Product creation)

คุณธรรมจริยธรรม (Morality and ethics) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1)ความเป็นไทย (Decency)

2)มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา (Discipline and punctuality)

3)ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Self and social responsibility)

4) ความเป็นประชาธิปไตย (Democracy)

5) จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน (Mass communication professional ethics)

สรุปผล

ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้เนื้อหา การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การร่วมมือกัน ทักษะการคิด ทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรม

การประเมินรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.49) ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51$, S.D.=0.52) ด้านองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.54$, S.D.=0.51) ด้านความเหมาะสมของการออกแบบและการนำรูปแบบการ

พัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.54$, S.D.=0.51) และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การรับรองรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

อภิปรายผล

ลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้เนื้อหา การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การร่วมมือกัน ทักษะการคิด ทักษะวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งบัณฑิตระดับปริญญาตรี ตามกรอบ TQF (คณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 19-20) โดยทั่วไปได้แก่การมีความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้องและเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา มีความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อน และพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเอง และความรู้จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย มีความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูล ข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพสิ่งสำคัญคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้น ๆ ในกรณีของหลักสูตรวิชาการที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานในวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่าง ๆ ใน สาขานั้น ๆ ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และการประเมินความสำคัญของการวิจัยในการ

ขยายองค์ความรู้ในสาขาวิชา ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นลักษณะที่คาดหวังในตัวผู้จบการศึกษาที่หล่อหลอมจากการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชา จึงต้องครอบคลุมลักษณะที่คาดหวังจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านเป็นอย่างน้อย ได้แก่ 1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาและหาข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้ 2) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ 3) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อกำหนดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน 4) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ และ 5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์บัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งปัจจุบันอยู่ในช่วงของศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการนำกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความเหมาะสม ดังที่เคน เคย์ (Ken Kay, JD อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. 2554: 40) ประธานกลุ่มภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียน รู้จักคิด รู้เรียน ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิตและการกำหนดลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

แห่งชาติตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552: 1) ได้ดำเนินการโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

ด้านองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากที่สุดและความเหมาะสมของการออกแบบและการนำรูปแบบการพัฒนาลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ในแต่ละสาขาวิชา มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ มคอ.1 ด้านเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน หรือนิเทศศาสตร์ ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการดังนั้น ในการจัดทำลักษณะบัณฑิตเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552: 3) ได้กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คือ 1) เพื่อเป็นกลไกหรือ

เครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการ อุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วย การนำไป เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการ เรียนรู้ของนักศึกษา 2) เพื่อกำหนดเป็นหมายในการ ผลิตบัณฑิตให้ชัดเจนโดยกำหนดมาตรฐานผลการ เรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิ/ ปริญาของสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ และเพื่อให้ สถาบันอุดมศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญใน สาขา/สาขาวิชาได้ใช้เป็นหลัก และเป็นแนวทางใน การวางแผน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการ จัดการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตร การ ปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนวิธีการเรียนรู้ ตลอดจน กระบวนการวัดและการประเมินผลนักศึกษา 3) เพื่อเชื่อมโยงระดับต่าง ๆ ของคุณวุฒิใน ระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อบุคคลจะได้มี โอกาสเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและ หลากหลายตามหลักการศึกษาตลอดชีวิต มีความ ชัดเจนและโปร่งใส สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐาน คุณวุฒิในระดับต่าง ๆ กับนานาชาติได้ 4) เพื่อ

ช่วยให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา และเป็นกลไกในการประกันคุณภาพภายในของ สถาบัน อุดมศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นกรอบอ้างอิง สำหรับผู้ประเมินของการประกันคุณภาพภายนอก เกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต และการจัดการเรียนการ สอน 5) เพื่อเป็นกรอบของการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความ มั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งใน และต่างประเทศเกี่ยวกับความหมายของคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งคุณลักษณะ อื่น ๆ ที่คาดว่าจะบัณฑิตจะมี 6) เพื่อประโยชน์ใน การเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิระหว าง สถาบันอุดมศึกษา ทั้งในและต่างประเทศในการย้าย โอนนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา การ ลงทะเบียนข้ามสถาบัน และการรับรองคุณวุฒิผู้ สำเร็จการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ 7) เพื่อให้มี การกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเองของ แต่ละสาขา/สาขาวิชา และ 8) เพื่อนำไปสู่การลด ขั้นตอน/ระเบียบ (Deregulation) การดำเนินการ ให้กับสถาบัน อุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และ แนวทางปฏิบัติ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 จาก http://graduateschool.bu.ac.th/tqf/images/pdf/tqf_th.pdf
- คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2555). **หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555**. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ณมน จีรังสุวรรณ. (2555). **หลักการออกแบบและประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2553). **ประกาศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เรื่อง มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15

กุมภาพันธ์ 2556 จาก http://regis.rmutp.ac.th/academic/course/tqf/announced-rmutp_tqf.pdf

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554) . **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: Openworlds.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552) . **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

Partnership for 21st Century Skills. (2011) . **Framework for 21st Century Learning.**

Retrieved September 1, 2012, From: <http://www.p21.org>

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทย

ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ ได้แก่ ศึกษาลักษณะสำคัญทางวิชาการและปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทย ด้วยวิธีการวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการประชุมระดมสมอง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของชุมชนในการปฏิบัติภารกิจการอำนวยความยุติธรรม ได้แก่ การป้องกันควบคุมอาชญากรรม จัดการความขัดแย้ง การลดและเยียวยาความเสียหายหรือความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรมหรือการกระทำผิด การเสริมพลังและการรับรู้ผลกระทบกลับคืนสู่ชุมชนด้วย ซึ่งอาศัยความเป็นปึกแผ่นทางสังคมและกฎหมายเป็นเครื่องมือรองรับกระบวนการยุติธรรมชุมชนที่เกิดขึ้นจากชุมชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตาม และร่วมรับประโยชน์ โดยชุมชนดำเนินการกันเองหรือร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมก็ได้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือความไร้ระเบียบใด ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความปลอดภัย ความเป็นธรรม ความสงบสุข และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชนอย่างยั่งยืน

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น สามารถนำไปปรับใช้ทางปฏิบัติได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมไทย ไม่ว่าจะเป็นช่วงก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือภายหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้วก็ตาม ได้แก่ ขั้นตอนก่อนฟ้องคดี ระหว่างการพิจารณาคดี หรือหลังมีคำพิพากษา

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยนั้น ควรมีทิศทางการพัฒนาระบบงานยุติธรรมแห่งอนาคต ทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ โดยการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและกำหนดเป็นแผนนโยบายแม่บทแห่งชาติ ส่วนในเชิงกลยุทธ์ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบในเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม เยียวยาและลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์, กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

Community Participation in the Criminal Restorative Justice Process in Thailand.

Yotsak Kosaiyakanon ¹

Abstract

The main objectives of this research were to study main characteristics and practices, community participation process, and the development of guideline for community participation in restorative justice of Thai crime. Documentary research, in-depth interview, and brainstorming approaches were adopted as main research approaches. Main research results were: Community participation was a process whereby community actions provided justice. These actions included the prevention and control of crime, conflict management, decreases in violence and remedies for damages stemming from committing crimes or offences, empowerment and reestablishment of the wrong doers to the community. All of these actions depended on social harmony and using the law as a tool to facilitate the community justice participation process. The community justice process was a result of community participation in cogitation, decision making, practice, follow up, and benefit sharing. Communities could carried out those activities themselves or in conjunction with government agencies in the justice process. This opened opportunities for communities to access justice through preventing and correcting crime problems or any disorder in the community. Protection, security, justice, peace, and a better quality of life in the community could accordingly be obtained in a sustainable manner.

The creation of a community participation process could be practically adapted in all steps of the Thai justice process, whether prior to or after an entry into the justice process. This included prior to prosecution, during trials, or after judgments had been rendered. The development of the community participation process in the Thai justice process would indicate a direction for the future development of the restorative justice system. This could be in the aspect of tactics through announcing this policy to the parliament and formulating a master policy. In the aspect of strategies, systematic work could be encouraged and supported in a proactive and receptive manner. This could prevent and solve problems of crime, remedies and reduce the occurrence of conflicts in the community in a sustainable and concrete manner.

Key words: Community participation, Restorative justice , Criminal justice process

¹Asst. Prof, Faculty of Law, Kasem Bundit University

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยได้ยึดมั่นถือมั่นกับการใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมโดยอาศัยการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) อันประกอบด้วยองค์กรของรัฐ คือ ตำรวจ อัยการ ศาลยุติธรรม และราชทัณฑ์ เป็นต้น โดยมุ่งใช้กลไกการบังคับใช้กฎหมายในอันที่จะลงโทษแก่อาชญากรหรือผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแต่ละองค์กรมีภาระหน้าที่ ที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแบบพิธีการ (Formalism) เท่านั้น เริ่มตั้งแต่การจับ การสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้องคดี ตลอดไปจนถึงพิจารณาคดีและพิพากษาลงโทษทางอาญาในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการที่ซับซ้อนมาก จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการที่ยาวนาน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ท้ายที่สุดแล้วการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมก็ไม่ได้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา บางครั้งยังมีการดำเนินการที่ไม่โปร่งใสและไม่สามารถเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายและชุมชนได้อย่างเพียงพอ กลับสร้างความขัดแย้งให้เกิดมีมากขึ้นและนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำอีกในภายภาคหน้า จนอาจกล่าวได้ว่า การดำเนินคดีอาญาตามแบบพิธีอย่างเดียวนั้น ไม่ได้มีความเหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักความยุติธรรมในสังคมไทยเท่าไรนัก

การบริหารกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นแนวความคิดที่ได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้อย่างทั่วไปในแทบทุกประเทศ เพื่อเป็นทางออกของปัญหาวิกฤติในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเกิดจากปัญหากฎหมายอาญาเฟ้อ (overcriminalisation) ปัญหาประสิทธิภาพของการดำเนินคดีอาญาอันเนื่องมาจากความขาดแคลนบุคลากร เครื่องมือ สถานที่และงบประมาณ การนำผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำผิดทุกคนเข้าสู่กระบวนการจึงตกเป็นภาระหนักที่กระบวนการยุติธรรมต้องแบกรับโดยไม่อาจจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ประเด็นปัญหาหนึ่ง

ที่ถูกหยิบยกวิพากษ์วิจารณ์กันมากในระบบการดำเนินคดีอาญา ก็คือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งดูเหมือนในเวทีโลกได้กล่าวถึงไว้ในเรื่องการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาช่วยแก้ไขปัญหาลोकแตกดังกล่าว แม้กระทั่งในประเทศไทยก็เกิดความตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้มากเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว ซึ่งได้มีการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปของ “เวทีความคิดเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย” จัดโดยคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติและสถาบันกฎหมายอาญา ได้มีการระดมความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ และนำมาสังเคราะห์เพื่อการพัฒนา นโยบายและทิศทางใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทยเกี่ยวกับ “บทบาทของประชาสังคมกับกระบวนการยุติธรรม” ที่ระบุถึงการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีปัญหาที่ชุมชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักได้อย่างแน่นอน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2547 : 14)

นอกจากนั้น ยังมีอิทธิพลการพัฒนาระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทัศนงานยุติธรรม (Justice Paradigm) จากกระบวนการทัศนงานยุติธรรมที่เน้นแบบพิธีทางการและการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด (Retributive Justice) ไปสู่กระบวนการทัศนงาน “ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (Restorative Justice) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมร่วมกันระหว่างผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และชุมชน โดยแนวคิดนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างลึกซึ้งมีได้ บนพื้นฐานของระบบกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือในงานวิจัยฉบับนี้ขอเรียกว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชน” แม้กระทั่งการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 11 (The United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice) ชื่อหัวข้อหลักในการประชุม คือ

“การผนึกกำลังและการโต้ตอบ : การดำเนินกลยุทธ์ร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา” (Synergies and Responses : Strategic Alliances in Crime Prevention and Criminal Justice) ซึ่งหัวข้ออภิปรายสำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการหัวข้อหนึ่ง คือ “เรื่องความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การมีส่วนร่วมของชุมชน การเบี่ยงเบนและมาตรการทางเลือกอื่น ๆ” (Restorative Justice : Community Involvement, and Other Alternative Measures) ซึ่งมีผลทำให้กิจกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมไทยในช่วงเวลาต่อมาปรากฏเรื่องของการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมสมัยใหม่ทั้งสิ้น (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2543 : 4-5)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายนั้น ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นใดให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวบทบัญญัติของกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ย่อมหมายถึงประสิทธิภาพที่มาจากภาคประชาสังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย จึงกล่าวได้ว่า ถึงเวลาแล้วที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องมีการคำนึงถึงบทบาทและความสำคัญของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามาช่วยเสริมการทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย ถึงจะสามารถควบคุมสังคมให้เกิดความสงบสุขและอำนวยความยุติธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมได้เป็นอย่างดี จึงเกิดคำถามแก่ผู้วิจัยในประเด็นสำคัญให้ชวนคิดได้ว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินคดีอาญาของไทยได้หรือไม่อย่างไร” และในประเด็นต่อไปที่ว่า “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมไทยพร้อมเปิดพื้นที่ให้ชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนมากน้อยเพียงไร โดยนำมาใช้ทางปฏิบัติในรูปแบบขั้นตอนและวิธีการใดบ้าง” อันเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อค้นหาคำตอบในทางวิชาการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนในการดำเนินคดีอาญาโดยใช้กระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและระบบกฎหมายไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษาประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1) ศึกษาลักษณะสำคัญในทางวิชาการและทางปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ รวมถึงสภาพปัญหาและความเคลื่อนไหวของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การไกล่เกลี่ยระหว่างเหยื่ออาชญากรรมกับผู้กระทำความผิด การระงับข้อพิพาทหรือการลงโทษโดยชุมชน การประชุมกลุ่มครอบครัว การนั่งพิจารณาแบบล้อมวง และการบูรณาการคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เชิงวิชาการและการเปรียบเทียบทั้งในประเทศและของต่างประเทศ

2) ศึกษาขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทั้งก่อนและหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในช่วงก่อนฟ้องคดี ระหว่างพิจารณาคดี ระหว่างการรับโทษหรือพ้นการลงโทษไปแล้วก็ตาม รวมถึงการประยุกต์ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานีความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ได้แก่ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ เป็นต้น

3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกฎหมาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกระเบียบวิธีวิจัยทั้ง 3 แบบ คือ

1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ได้ใช้การศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายและทำการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เลือกใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เจาะลึก (In depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา เช่น ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล พนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น

3) การประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ถือเป็นเทคนิคที่เลือกใช้กับกลุ่ม (group technique) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อประเมินผลการศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องของวิจัยครั้งนี้อีกรอบหนึ่ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่สำคัญ ๆ แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจำแนกประเภทแห่งคดีในทางปฏิบัติ พบว่าสามารถนำการมีส่วนร่วมของชุมชนไปปรับใช้กับลักษณะแห่งคดีทางอาญาได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นคดีสำหรับเด็กและเยาวชน คดีสำหรับผู้ใหญ่ คดีความรุนแรงในครอบครัว หรือคดีอาชญากรรมให้โทษ เป็นต้น

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญา คือการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการดำเนินคดีอาญารูปแบบหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่า ผลดีของการมีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทหรือความขัดแย้งในชุมชนซึ่งเป็นมาตรการทางเลือกที่สำคัญที่ช่วยลดปริมาณคดีที่จะเข้ามาสู่ศาล และส่งผลดีแก่ทั้งทุกฝ่ายรวมถึงชุมชนผู้ได้รับผลกระทบด้วย อีกทั้งยังสามารถฟื้นฟูความสัมพันธ์

ของคู่กรณีและชุมชนได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยศาลเสมอไป

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในคดีเด็กและเยาวชน คือการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนำมาใช้กับความผิดที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำ (Juvenile Delinquents) ภายใต้รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferences หรือ FGCs) ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้นก่อนฟ้องคดี เพราะชุมชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่โดยตรงจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ทำให้ทราบปัญหาที่เป็นสาเหตุตลอดทั้งแนวทางออกของการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ดี จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นพร้อมแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูด้วย ซึ่งหากประสบผลสำเร็จพนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องและทำให้สิทธินักคดีอาญามาฟ้องระงับ

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในคดีความรุนแรงในครอบครัว คือการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนำมาใช้กับความผิดที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) ซึ่งให้ความสำคัญกับผู้หญิง เด็ก และอาจรวมถึงคนชราที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในฐานะประธานของปัญหามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ด้วยการคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เสียหายและแสวงหาวิธีการที่จะให้ผู้กระทำผิดเยียวยาจิตใจและปรับปรุงนิสัยความประพฤติอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นด้วยการเข้ารับการบำบัดรักษา โดยเล็งเห็นว่าหากส่งตัวผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กระแสหลักและรับโทษจำคุกก็จริงจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาในครอบครัว เช่น ขาดรายได้ เกิดความแตกแยก

เพราะขาดมาตรการและกลไกสนับสนุนให้เกิดความสมานฉันท์ในครอบครัว ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับเรื่องนี้ได้ โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนก็สามารถนำมาใช้กับเรื่องนี้ได้โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ให้สามารถไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ต้องรับโทษจำคุก หรือหลีกเลี่ยงอย่างอื่นแทนการดำเนินคดี หรือแทนการบังคับโทษจำคุก อันเป็นเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อยู่แล้ว จึงสามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในกฎหมายคุ้มครองความรุนแรงในครอบครัวได้ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถเลือกการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาล ผู้ทำหน้าที่ประสานงานหรือประณอมข้อพิพาทดังกล่าว หรืออาจออกมาตรการบังคับให้ต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเสียก่อนก็ได้

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในคดียาเสพติดให้โทษ คือการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนำมาใช้กับเหยื่อของยาเสพติด (Drug Victim) เพื่อหันเหการลงโทษในคดียาเสพติดให้โทษ (Drug Diversion Programs) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่มองผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดเป็นเพียงผู้ช่วยมิใช่อาชญากร เมื่อถูกตำรวจจับกุมมาก็กำหนดให้ได้รับโอกาสที่จะได้รับการบำบัดรักษา โดยตำรวจจะต้องนำตัวผู้ต้องหาส่งตัวต่อศาลโดยเร็ว เพื่อให้พิจารณาสั่งการให้มีการตรวจพิสูจน์และจัดทำแผนบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม โดยสามารถแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายฉบับนี้ ให้มีการกำหนดให้ตัวแทนชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมเป็น “คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” ซึ่งเดิมมีเพียงตัวแทนภาครัฐที่ประกอบด้วยอัยการ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นเลขานุการ โดยทางอัยการสามารถชะลอการฟ้องไว้ก่อน หากผลการบำบัดรักษา

เป็นไปด้วยดี คณะอนุกรรมการจะเสนอให้มีการยุติคดีโดยถือว่าผู้เสพพ้นจากการกระทำผิดโดยไม่มีประวัติติดตัวว่าเคยต้องโทษมาก่อน เท่ากับกฎหมายฉบับนี้ต้องการให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดแทนการส่งไปฟ้องคดี และหากผู้นั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขการบำบัดและผลการบำบัดเป็นที่พอใจผู้นั้นก็จะได้รับการปลดปล่อยจากคดีนั้นโดยอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้อง ภายใต้การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องโดยชุมชน เพื่อให้สามารถคืนสู่ชุมชนได้อย่างพลเมืองดี จึงเห็นได้ว่า “ชุมชน” เป็นหุ้นส่วนในการจัดและลดปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับปัญหาเสพติดให้โทษที่ระบาดอยู่ในชุมชนได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในลักษณะที่เป็นตัวแปรและเป็นห่วงโซ่สำคัญต่อการป้องกันอาชญากรรมและระบอบคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อีกทั้งชุมชนยังสามารถช่วยในการบำบัดรักษาและการควบคุมยาเสพติดได้ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐนั่นเอง

2. ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการปรับใช้ทางปฏิบัติพบว่า สามารถนำการมีส่วนร่วมของชุมชนไปปรับใช้ได้ในทุกขั้นตอนทั้งก่อนและหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และใช้ได้ในทุกกระบวนการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็คือการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพากระบวนการยุติธรรมก็ได้กลายเป็นมาตรการที่อาจนำไปสู่การกำหนดผลในทางปฏิบัติเหล่านี้ได้ เช่น ลดการกระทำความผิดซ้ำ ลดจำนวนอาชญากรรมในชุมชน เป็นต้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงนำมาพัฒนาได้ตามลำดับ แม้การมีส่วนร่วมมีหลายระดับหรือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในเวลาใดเวลาหนึ่งหรือตลอดไป แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นมีที่มาจากความสมัครใจ การริเริ่มและความต้องการของชุมชน ไม่ว่าในระดับใดล้วนสามารถนำไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จและความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างยั่งยืนได้ และดัชนีแสดงความสำเร็จขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เป็นผู้นำการเป็นหุ้นส่วนต้องตระหนักและ

พิจารณาถึงความต้องการของชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพก่อให้เกิดศักยภาพได้แท้จริง ปัจจัยความสำเร็จขององค์ประกอบขึ้นอยู่กับตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหา เพราะมีเป้าประสงค์เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในชุมชน การส่งเสริมความสามารถและการเยียวยาความเสียหายหรือผลร้ายที่เกิดจากอาชญากรรม องค์การในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับตัวแทนชุมชนอย่างแท้จริง ได้แก่ ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ เช่น ตำรวจในพื้นที่ หรือผู้ได้รับผลกระทบ เช่น ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย หรือผู้สนับสนุนและครอบครัว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ครูอาจารย์ นักเรียน เจ้าของทรัพย์สิน ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้นำชุมชน เจ้าของธุรกิจและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในชุมชนและได้รับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิต

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็คือการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยพึ่งพากระบวนการยุติธรรมอาญา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในชั้นพนักงานสอบสวน ก่อนการส่งฟ้องคดีในชั้นพนักงานอัยการ ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล ระหว่างการรับโทษในชั้นราชทัณฑ์ หรือแม้กระทั่งก่อนและหลังการปล่อยตัวในชั้นคุมประพฤติก็ตาม ย่อมแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์นั้น สามารถนำมาปรับใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นในชั้นสอบสวน ในชั้นระหว่างการพิจารณาคดีก่อนและหลังมีคำพิพากษา หรือแม้กระทั่งระหว่างการรับโทษในชั้นบังคับคดี ซึ่งแท้จริงแล้วเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น ก็คือสิ่งเดียวกัน คือการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม การแก้ไขและจัดการความขัดแย้ง การเยียวยาเสริมพลัง และการรับคืนผู้กระทำความผิดสู่ชุมชน อันเป็นภารกิจเดียวกันกับยุติธรรมชุมชน กระบวนการยุติธรรมโดยรัฐเองก็มีความต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (involvement model) โดย

ให้ประชาชน/ชุมชนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลดำเนินกิจกรรมการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ในขณะที่การปฏิบัติภารกิจของยุติธรรมชุมชนเองก็เรียกร้องการทำงานร่วมกันแบบเป็นหุ้นส่วน (partnership model) ระหว่างชุมชนกับศาล อัยการ ตำรวจ คุมประพฤติ หรือราชทัณฑ์ ให้ทุกภาคส่วนร่วมกันทำงานแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ (Tandem) กับชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและเพิ่มความปลอดภัยสาธารณะแก่ชุมชน

3. ผลการศึกษาจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการประยุกต์โดยหน่วยงานของรัฐ

3.1 สถาปนาความ แม้นบุคคลทั่วไปอาจมองว่าผู้ประกอบวิชาชีพทนายความน่าที่จะต้องการให้เกิดคติความขึ้นโรงขึ้นศาลจะได้มีคดีความกันนั้นไม่เป็นความจริง เพราะหากเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมการให้คำแนะนำและเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดข้อยุติอย่างสมานฉันท์ได้ก็ถือว่าเป็นการทำหน้าที่ที่มีคุณค่าแล้ว เมื่อเขามีความจำเป็นต้องต่อสู้คดีหรือจะปรึกษากฎหมายก็จะกลับมาใช้บริการทางวิชาชีพในภายหลังได้ อีกทั้งการยุยงให้ผู้อื่นเป็นคดีความโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรก็เป็นเรื่องที่ผิดมรรยาททนายความอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 หากผู้ทำหน้าที่ทนายความเกิดทัศนคติความเข้าใจที่ถูกต้องในความสำคัญของแนวคิดยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น ย่อมกลายเป็นผู้มีวิชาชีพที่เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจของยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือประชาชน/ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

3.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการยอมรับในเบื้องต้นว่าวิธีการทำงานของตำรวจนั้นไม่ได้ผลและอาจไม่มีประสิทธิภาพ หากไม่เข้าถึงประชาชน/ชุมชนในแต่ละพื้นที่ปฏิบัติงาน จึงต้องสร้างสายสัมพันธ์ขึ้นใหม่ด้วยวิธีการที่แตกต่างออกไป ด้วยการสร้างศักยภาพให้ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบร่วมกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความปลอดภัยแห่ง

สาธารณชน โดยระดับการมีส่วนร่วมหรือเป็นหุ้นส่วนจะแตกต่างกันไปตามแต่ละชุมชน ส่วนรูปแบบที่พบ (กรมคุมประพฤติ : 2549, น. 50-60) ได้แก่ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (community policing) ตำรวจบ้าน (citizen police academics-CPA) ตำรวจชุมชนป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (situational crime prevention) ผู้ตรวจการชุมชน (community ombudsperson) เป็นต้น

3.3 สำนักงานอัยการสูงสุด ก็ให้ความสำคัญตามหลัก “ทนาย/อัยการชุมชน” (community lawyer/prosecution partnerships) ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับหน่วยงานกฎหมายในสหรัฐที่เริ่มปรับเปลี่ยนบทบาทดั้งเดิมแบบตั้งรับไปสู่บทบาทเชิงรุกเข้าไปสร้างความร่วมมือในชุมชนเช่นกัน โดยทำงานกับกลุ่มคนพิเศษเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้โชยยาเสพติด กลุ่มเหยื่ออาชญากรรม โดยฟื้นฟูความสัมพันธ์และสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับชุมชน รวมทั้งจัดการความขัดแย้งและข้อพิพาทโดยคำนึงถึงผลดีผลเสียต่อเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิดที่ต้องได้รับการปรับพฤติกรรมและความปลอดภัยของชุมชนมากกว่าการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว โดยอัยการชุมชน (community prosecution) ปรับบทบาทจากผู้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนไปสู่บทบาทนักแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีประสิทธิภาพในการจัดการกับอาชญากรรมร่วมกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชน โดยอาจร่วมกับตำรวจในพื้นที่เป้าหมายด้วยการศึกษาข้อมูลการกระทำผิดในพื้นที่ และออกแบบการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เหล่านี้ล้วนมีความต้องการอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยิ่ง

3.4 สำนักงานศาลยุติธรรม ก็ได้มีการนำกระบวนการที่เกี่ยวกับ “ศาลชุมชน” (community court partnerships) ในต่างประเทศ มาใช้เป็นแนวทางในการปรับกระบวนการทางยุทธศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มระดับการสื่อสารระหว่างศาลกับชุมชน และทำงานเชิงรุกเพื่อกำจัดจุดอ่อนที่ยอมรับว่าการทำงานของศาล

แบบเดิมนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสาเหตุการกระทำผิดได้ รวมทั้งไม่สามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ผล ศาลยุติธรรมจึงควรดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงรุกด้วยเช่นกัน ได้แก่ ศาลชุมชน (community court) ศาลเพื่อนเยาวชน (teen/peer court) ศาลครอบครัว (family court) ศาลสุขภาพจิต (mental health court) ศาลยาเสพติด (Drug Court) หรือศาลคดีขับรถขณะมึนเมาสุรา (DUI court) เป็นต้น สำนักงานศาลยุติธรรมจึงควรให้ความสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานในชุมชนแบบพิเศษ รวมถึงควรที่จะได้มีการร่วมกันจัดทำกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อยืนยันความมั่นใจให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความยุติธรรมบางเรื่องบางประเภทได้ และเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและความเข้มแข็งของชุมชน อันเป็นการขับเคลื่อนเชิงรุกเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ เมื่อมีปัญหาลักษณะคดีแบบใดเกิดขึ้นมากในเขตอำนาจศาลใด ก็ควรหยิบเอาปัญหานั้น ๆ มาดำเนินการกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขมิให้เกิดขึ้นได้อีกในเชิงรุกควบคู่ไปกับการวินิจฉัยตัดสินคดีในเชิงรับด้วย

3.5 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ก็มีภารกิจอำนาจและหน้าที่โดยตรงหน่วยงานหนึ่ง โดยแบ่งลักษณะของงานที่สำคัญออกเป็น 3 กอง คือ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท และกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การกำหนดให้มีการพัฒนาระบบและมาตรการส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย สิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมการระงับข้อพิพาทโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ดำเนินการสรรหาบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ดังกล่าวในรูปแบบของ “อาสาสมัคร” โดยเฉพาะการผลักดันมาตรการรับรองยุติธรรมชุมชนที่สำคัญได้แก่ การออกระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วย “เครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. 2548” จัดตั้งเครือข่าย “อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ” (อสภ.) กำหนดบทบาทและหน้าที่

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ก็คือ การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงานด้านสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนดำเนินการหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลไกการจัดการความขัดแย้งในชุมชน และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีเหตุความไม่เป็นธรรมในชุมชน พร้อมทั้งประสานการดำเนินงานร่วมกับผู้แทนกระทรวงยุติธรรมประจำจังหวัด เครือข่ายยุติธรรมชุมชน หรือเครือข่ายอื่น ๆ ในพื้นที่ด้วย (ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์ : 2549 : 11)

3.6 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก็ได้มีการประยุกต์การมีส่วนร่วมของชุมชนในส่วนงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2 ส่วน คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในการเปียงเบนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งเข้าไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เท่ากับมีการนำแนวคิดแนวคิดยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีเด็กและเยาวชนมาระยะหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นระบบงานยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนของไทย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่ได้บัญญัติถึงอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจและพนักงานอัยการในการแจ้งความเห็นและมีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด เพราะเห็นว่าอาจกลับตนเป็นคนดีได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 63 โดยมีหลักการสำคัญในการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด (Accountability) ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือและการยอมรับจากชุมชนนำมาบูรณาการ (Reintegration) ร่วมกันระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย (Victim Participation) ความรับผิดชอบของครอบครัว (Family Responsibility) และการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement) เพื่อการหัน

เหตเด็กและเยาวชนออกจากระบบ (Diversion) และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน (Reduce Recidivism) เป็นต้น

3.7 กรมคุมประพฤติ ก็เป็นอีกหน่วยงานที่จัดตั้งและดำเนินงานมาเป็นเวลานานแล้ว มุ่งเน้นบทบาทการเป็นหน่วยงานที่พัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกใหม่ ๆ ที่ลดคดีเข้าสู่ศาลและระบบยุติธรรม พัฒนาระบบทนายที่มีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหาและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดเพื่อให้สามารถคืนคนดีสู่สังคมไทยอย่างมีคุณภาพ โดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มากำหนดเป็นทิศทางอนาคตที่สามารถคุ้มครองผู้เสียหาย สร้างความสำนึกและรับผิดชอบผู้กระทำผิดและส่งเสริมบทบาทชุมชนโดยสามารถลดปริมาณคดีในระบบยุติธรรมได้ด้วยการดำเนินการในลักษณะของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างมิติใหม่ในความร่วมมือระหว่างกระบวนการยุติธรรมของรัฐกับภาคประชาชนในรูปแบบหุ้นส่วน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 กรมคุมประพฤติดำเนินนโยบายแนวร่วมและสร้างเครือข่ายชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอาชญากรรมด้วยการยกระดับการทำงานกับชุมชนไปสู่การเป็นหุ้นส่วนกับชุมชนให้มากขึ้น ภายใต้พื้นฐาน “ยุติธรรมชุมชน” (community Justice) กรมคุมประพฤติดำเนินการประยุกต์แนวคิดยุติธรรมชุมชนดำเนินงานในรูปแบบและโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการประสานเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โครงการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหายาเสพติด หรือโครงการคืนคนดีสู่สังคม เป็นต้น

3.8 กรมราชทัณฑ์ การดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนก็เกิดขึ้นได้กับการปฏิบัติงานตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ โดยมีกิจกรรมการประยุกต์ใช้อยู่ ได้แก่ การใช้กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพแบบชุมชนบำบัด (Therapeutics Community) ควบคู่ไปกับการกักกันด้วย หรือการนำแนวคิด “การล้อมวงพิจารณาความโดยชุมชน” (Sentencing Circle) ซึ่งสามารถนำมาใช้กับเหยื่อและชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการราชทัณฑ์ได้ โดยการ

ล้อมวงพิจารณาความโดยชุมชน ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยผู้นำประชุมจะเน้นการอภิปรายถึงการประณามการกระทำผิดแต่หลีกเลี่ยงการประณามคุณลักษณะของผู้กระทำผิด โดยผู้กระทำผิดจะต้องอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า มีความรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์และคิดว่าจะแก้ปัญหายังไง ส่วนผู้เสียหายจะแถลงถึงผลกระทบของอาชญากรรมทางร่างกาย เศรษฐกิจ และอารมณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดและญาติมีโอกาสที่จะรู้สึกสำนึกในการกระทำของพวกเขาและขอโทษผู้เสียหาย จากนั้นจึงให้มีการตกลงที่จะลงนามข้อตกลงที่จะชดเชยความเสียหาย เช่น ในรูปของการจ่ายค่าชดเชย ทำงานชดใช้ผู้เสียหายหรือสังคม หรือการทำกิจกรรมอื่นๆ ตามแต่จะตกลง จึงเห็นได้ว่า ระบบงานราชทัณฑ์ยุคใหม่ควรจะทำหน้าที่ควบคู่กับชุมชน เพื่อชุมชน (Practiced with and for the Community) โดยโครงสร้างการปฏิบัติงานก็ใช้ชุมชนเป็นรากฐานได้ เช่น นักโทษประพฤติดีหรือเหลือโทษไม่มากนัก อาจส่งไปร่วมทำงานกับชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพก่อนคืนคนดีสู่สังคม งานบริการสังคม หรือแม้กระทั่งข่าวล่าสุดเกี่ยวกับโครงการ “เปิดเรือนจำสู่ประชาชน” หรือ “เรือนจำเอกชน” ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมไทย ที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในชุมชนเป็นสำคัญ แม้กระทั่งแนวความคิดเกี่ยวกับ “การลงโทษในชุมชน” (Community Penalty) หรือ “การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน” (community corrections partnerships) ซึ่งมักมีหน่วยงานเป็นหุ้นส่วนนี้ทำให้สามารถจับมือกับชุมชนดำเนินมาตรการลงโทษแบบก้าวหน้ากรณีกระทำผิดเงื่อนไข และเสริมแรงเชิงบวกเมื่อความประพฤติดีขึ้นได้ รวมทั้งทำให้ชุมชนสามารถรับมือกับภารกิจการรับผู้กระทำผิดหรือผู้พ้นโทษกลับคืนสู่ชุมชนได้อย่างแนบเนียนยิ่งขึ้น

3.8 สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยชุมชนนั้นมีมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว โดยการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และ

องค์กรทางศาสนา รวมทั้งสำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้พัฒนา “โครงการเครือข่ายชุมชนในลักษณะโครงการนำร่องดำเนินงานในทุกภาคของประเทศ” เพื่อสร้างรูปธรรมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มุ่งเน้นการพัฒนาาระบบและกลไกของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เอื้อและสนับสนุนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชุมชน หรือสามารถจัดยาเสพติดให้หมดไปจากชุมชน หรือสามารถป้องกันไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชน และเป็นการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน จนปัญหาไม่สามารถกลับมาแพร่ระบาดได้อีก นอกจากนั้นยังสามารถขยายเครือข่ายการแก้ไขปัญหายาให้กว้างออกไปเป็นการลดความรุนแรงของปัญหาและขจัดปัญหาในระดับชุมชนได้ ต่อมาได้มีการจัดตั้ง “สำนักงานประสานและสนับสนุนภาคประชาชน” (สสช.) ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนและเครือข่าย ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน ทั้งนี้ในปัจจุบันได้มีองค์กรชุมชนที่ดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่า 6,000 ชุมชน ทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทยนั้น มีข้อเสนอแนะ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาเชิงนโยบาย ควรจะได้มีการกำหนดแผนแม่บทแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาในเชิงยุทธศาสตร์ มีแนวทางการกำหนดนโยบายที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1.1.การกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาระบบงานยุติธรรมแห่งอนาคต ภาครัฐตั้งแต่ระดับรัฐบาลต้องมีทิศทางที่ชัดเจน และต้องแถลงนโยบายด้านนี้ต่อรัฐสภาให้ชัดเจนเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้เป็นกลไกเชิงระบบและโครงสร้างหน้าที่ในการรักษาคุณภาพด้านความยุติธรรมของชุมชนที่

ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้การส่งเสริม สนับสนุนกระตุ้นของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกประเภทคดี ทุกรูปแบบ ทุกขั้นตอน และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การจัดการกับอาชญากรรมและการกระทำผิด ที่มีลักษณะป้องกัน ควบคุม จัดระเบียบชุมชนให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง คุ่มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จัดการหรือยุติความขัดแย้งด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และระงับข้อพิพาทโดยรูปแบบตามจารีต ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกัน ตลอดจนการเยียวยาความรุนแรงและการให้โอกาสรับผู้กระทำผิดกลับสู่ชุมชนได้รับความเอื้ออาทรจากชุมชน

1.2.การบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยกำหนดไว้ในแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ มุ่งเน้นมิติใหม่การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกระดับ ทุกขั้นตอน และทุกกระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด เพื่อลดการพึ่งพิงการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มากที่สุด โดยส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมชุมชนให้กลายเป็นมิติใหม่ของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างชาวนาตาล ด้วยการกลับไปหาชุมชน ไปหาทุนทางสังคม ไปเริ่มที่ต้นเหตุของปัญหา และเป็นการเคารพต่อชุมชนหรือประชาชน อันเป็นการเปลี่ยนมุมมองของการอำนวยความสะดวก และสะท้อนความจริงว่า การอำนวยความสะดวกยุติธรรมย่อมจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ โดยอาจดำเนินการกันเอง หรือดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็ได้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประสิทธิภาพสูงสุดแก่หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เพิ่มมากขึ้น

1.3.การพัฒนาเชิงกระบวนการ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (participation community process) หมายถึงการสร้างกระบวนการการดำเนินกิจกรรมของชุมชนใน

ภารกิจการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ได้แก่ การป้องกัน ควบคุมอาชญากรรม จัดการความขัดแย้ง การลดและเยียวยาความเสียหายหรือความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรมหรือการกระทำผิด การเสริมพลังและการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนด้วย โดยการนำทุนทางสังคมที่ดำรงและศักยภาพของชุมชนมาใช้ ด้วยการฟื้นฟูระบบยุติธรรมเชิงจารีตหรือพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนในรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งชุมชนร่วมกันดำเนินการเองหรือร่วมกับภาครัฐที่ยอมเปิดหน้างานของตนให้ชุมชนสามารถเข้ามาทำงานร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ง่ายขึ้น โดยมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมหรือความไร้ระเบียบใด ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความปลอดภัย ความเป็นธรรม ความสงบสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชน

สำหรับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ต้องมีองค์ประกอบ 5 ข้อ คือ (1) ต้องเป็นปฏิบัติการในระดับพื้นที่ (2) ต้องเป็นกระบวนการแก้ปัญหา (3) ต้องเป็นการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ (4) ต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน (5) ต้องมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ด้วย และสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงรุก ซึ่งมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมการกระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ ก่อนที่จะเกิดอาชญากรรม เช่น การเฝ้าระวังอาชญากรรมในชุมชน หรือการแก้ไขปัญหาที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดในชุมชน กับ (2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงรับ ซึ่งมุ่งเน้นกิจกรรมใด ๆ ภายหลังที่เกิดอาชญากรรมแล้ว เช่น การยุติหรือลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน การช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อและชุมชน การฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยชุมชน เป็นต้น

ส่วนวิธีการปฏิบัติงานของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มี 5 วิธีการ คือ (1) ร่วมคิดหรือร่วมริเริ่ม (2) ร่วมวางแผนหรือร่วมตัดสินใจ (3) ร่วม

ลงมือหรือร่วมปฏิบัติ (4) ร่วมติดตามประเมินผล และ (5) ร่วมรับประโยชน์ โดยสามารถกำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการเชิญชวน (invitation) (2) ขั้นตอนการรับทราบกฎเกณฑ์พื้นฐาน (ground rules) (3) ขั้นตอนการบรรยายความรู้สึก การสรุปและการตระหนัก (describe summarize and recognize) (4) ขั้นตอนการแสวงหาความลงตัวในข้อตกลงร่วมกัน (search for agreement) (5) ขั้นตอนข้อตกลงและแสดงความยินดี (summarize agreement and congratulate) และ (6) ขั้นตอนติดตามผล (follow up)

นอกจากนั้น ผลการประเมินกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สร้างขึ้น เพื่อนำมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางอาญาของไทยพบว่า

1. ช่วยในการป้องกัน ลดปัญหาอาชญากรรม และความไม่สงบเรียบร้อยในชุมชน เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนมักเกิดขึ้นจากการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่สาเหตุ อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการเชิงรุก และมีรูปแบบการแก้ปัญหาที่ไม่จำกัดอยู่ที่การลงโทษเท่านั้น แต่เน้นที่การจูงใจให้ผู้กระทำผิดเกิดความละอาย เกิดความสำนึก และยอมร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดี กิจกรรมของยุติธรรมชุมชนจึงเน้นไปในการป้องกันอาชญากรรมและลดความขัดแย้งในชุมชนเป็นสำคัญ

2. ช่วยในการแก้ปัญหาอาชญากรรมและความขัดแย้งในชุมชนต้องตรงตามความต้องการของคนในชุมชน เมื่อคนในชุมชนได้รับผิดชอบปัญหาในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น ย่อมต้องสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน มากกว่าความต้องการจากหน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมากำหนดและดำเนินการให้

3. ช่วยในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดให้แก่ชุมชนและผู้เสียหาย เนื่องจากยุติธรรมชุมชนไม่เน้นว่ารัฐเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิด แต่เน้นว่าชุมชนและเหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้เสียหายโดยตรง การแก้ปัญหาอาชญากรรมจึงเน้นให้ผู้กระทำผิด

รับผิดชอบต่อการกระทำผิด โดยเยียวยาความเสียหายให้กับเหยื่อและชุมชนโดยตรง

4. ช่วยให้ผู้กระทำผิดปรับตัวกลับเข้าสู่ชุมชนได้ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในชุมชน การแก้ปัญหาจึงควรเกิดขึ้นในชุมชนด้วย จึงไม่ควรถูกแยกตัวผู้กระทำผิดออกจากชุมชนโดยการจำคุกเท่านั้น แต่ควรทำให้ผู้กระทำผิดเข้าใจถึงสาเหตุของการกระทำผิด รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ผู้กระทำผิดต้องร่วมรับผิดชอบและแก้ไขผลร้ายจากการกระทำผิดนั้น โดยมองว่าผู้กระทำผิดก็คือคนในชุมชนที่ควรได้รับโอกาสแก้ไขโดยชุมชนเป็นผู้ให้การช่วยเหลือให้กลับมาอยู่ร่วมในสังคมได้โดยปกติสุข

5. ช่วยให้ประหยังบประมาณของรัฐในการแก้ปัญหาอาชญากรรมและความขัดแย้งต่าง ๆ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เป็นการใช้ทรัพยากรในชุมชน จึงช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และยังเป็นแก้ไขปัญหาคาใจที่ต้นเหตุ จึงสามารถลดงบประมาณของรัฐที่จะไปแก้ปัญหที่ปลายเหตุได้

2. การพัฒนาเชิงกฎหมาย มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ๆ แบ่งออกเป็น 5 ประการ คือ

2.1. การรื้อฟื้นประวัติศาสตร์กฎหมายเชิงคุณค่า เมื่อในสังคมไทยดั้งเดิมของเรานั้น เคยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่แล้วในอดีตกาลที่ผ่านมา จึงควรที่จะมีการรื้อฟื้นประสพการณ์ของกฎหมายในอดีตนำกลับมาใช้ใหม่ โดยพิจารณาที่เป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ช่วงยุคก่อนการปฏิรูปกฎหมาย หรือที่เรียกว่า “กฎหมายสมัยโบราณ” เช่น ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงรัตนโกสินทร์ เกี่ยวกับกฎหมายสามเส้นสิบห้าวา หรือกฎหมายโจรห้าเส้น ไปจนถึงช่วงยุคหลังปฏิรูปกฎหมายในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา แม้เราจะเอาระบบกฎหมายตะวันตกมาใช้เยอะ แต่ก็เห็นร่องรอยพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 และพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ที่ยังให้ความสำคัญกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการจัดการความขัดแย้งในชุมชน รวมถึงการออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 702/2521 เกี่ยวกับเรื่องการ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

ปรับปรุงแก้ไขของคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยส่วนภูมิภาค และโครงการจัดตั้งศาลหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2526 เหล่านี้ก็คือคุณค่าของร่องรอยทางประวัติศาสตร์กฎหมายของไทยที่ควรให้ความสำคัญในการรื้อฟื้นนำมาใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงการอนุรักษ์คุณค่าจารีตประเพณีและวัฒนธรรมทางกฎหมายของไทยในเชิงกฎหมายจารีตหรือกฎหมายชาวบ้านด้วยอีกทางหนึ่ง

2.2. การบังคับใช้กฎหมายในฐานะที่เป็นเครื่องมือ พบว่า ควรนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมการนำกระบวนการยุติธรรมชุมชนมาใช้ทางปฏิบัติเพิ่มขึ้น โดยการใช้กฎหมายในการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร เช่น พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หรือการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น พระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 หรือการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการถ่ายทอดภารกิจให้แก่ชุมชน เช่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เป็นต้น

2.3. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง พบว่า กฎหมายในปัจจุบันเอื้อต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่แล้ว เฉพาะในส่วนที่ยังเป็นอุปสรรคก็ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ประมวล

กฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แลพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 เป็นต้น

2.4. การบัญญัติกฎหมายใหม่เป็นการเฉพาะเรื่อง พบว่า หากมีความจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายเฉพาะเรื่องโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในฐานะที่เป็นประธาน หรือเป็นเจ้าของอำนาจตามความพร้อมและศักยภาพของชุมชน มิใช่บัญญัติแต่เพียงให้ชุมชนนั้นเป็นเครื่องมือเท่านั้น ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. เป็นต้น

2.5. การบัญญัติกฎหมายกลางเป็นการทั่วไป พบว่า แนวทางการออกกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายแกนกลาง เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต ควรที่จะได้มีการพัฒนาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีใช้อยู่จริงนำมากำหนดแนวทางการบัญญัติกฎหมายกลาง เพื่อรองรับอำนาจของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการอำนวยความยุติธรรมให้มีลักษณะเป็นธรรมนุญแม่บท ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมและองค์กรอิสระอย่างสภาหรือสมัชชายุติธรรมแห่งชาติกำกับดูแลโดยตรง

บรรณานุกรม

- กรมคุมประพฤติ .(2549). **คัมภีร์ทาง สร้างความรู้ ก้าวสู่ยุติธรรมชุมชน : ถอดบทเรียนโครงการพลังเครือข่าย ยุติธรรมชุมชนแก้ไขปัญหายาเสพติด** กรุงเทพฯ, บริษัทศรีบูรพาการพิมพ์ จำกัด.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์.(2543), **กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.,
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย.(2547). **ระบบความยุติธรรมแห่งอนาคตกับสันติสุขในสังคมและ ชุมชน**, บทความร่วมเสนอในการสัมมนาทางวิชาการ , เรื่อง “เหลียวหลังแลหน้า : ยี่สิบปีเศรษฐกิจ สังคมไทย” จัดโดย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ,
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย.(2550).“**ยุติธรรมชุมชน: บทบาทการอำนวยความยุติธรรมโดยชุมชนเพื่อชุมชน**” . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, .
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ. (2550).**ยุติธรรมชุมชน: การเปิดพื้นที่ของชุมชนในการอำนวยความ ยุติธรรม**” . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,
- ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์. (2549). **บทบาทอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ(อสภ.) ในการระงับข้อพิพาทและ จัดการความขัดแย้งในชุมชน**. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ,
- Barton , C.(2000). Theory of Restorative Justice, **Australian Journal of Professional and Applied Ethics**, vol.2,no.1, July
- David R.Karp and Todd R.Clear, (2000).“**Community Justice : A Concrptual Framework**”, Vol 2, Boundary Chanhes in Criminal Justice, Criminal Justice :

ความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

อิงอร ตันพันธ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับหัวหน้างานเพศหญิง อายุ 20-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพการสมรสโสด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 20,000 บาท อายุงาน ตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป และมีความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์การ แบ่งเป็นด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ด้านรูปแบบในการทำงาน ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการปฏิบัติงานขององค์การ อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านโอกาสความก้าวหน้าการทำงาน และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง และความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ แบ่งเป็นด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อกำหนดขององค์การ ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์การ และด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พบว่าเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส และอายุงานที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน แต่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์การ หัวหน้างาน นิคมอุตสาหกรรมบางชัน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

Employee Engagement of Supervisor to the Organizations in Bangchan Industrial Estate

Ing-orn Tanphan ¹

Abstract

This study was a quantitative research by using a questionnaire to collect data from supervisor level at Bang Chan Industrial Estate Organizations.

Findings indicated that most of respondents were females, age between 20-34 years, single, earned bachelor degree, average income less than 20,000 baht, at least 8 years of work experienced. The opinion on factors of organization of supervisor level at Bang Chan Industrial Estate Organizations ,for people, work, quality of life, company practices were found with high degree level, as for opportunities, salary, and total rewards were at medium level, as for a Organizational Citizenship Behaviors willingness to courtesy, altruism, conscientiousness, civic virtue, and sportsmanship were at high level. Also found that factors regarding the difference of gender, age, education, marriage status, and duration of work not affecting the employee engagement, but the difference of income affecting the employee engagement at statistically significant 0.01 levels, and the relation among factors of organization and employee engagement at statistically significant 0.01 levels.

Key word: Employee commitment, supervisor, and Bang Chan Industrial Estate.

¹Asst. Prof, Master of Business Administration Programme, Kasem Bundit University

บทนำ

ภายใต้การแข่งขันทางเศรษฐกิจบนเวทีโลกที่รุนแรงในขณะนี้ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพนั้นจะช่วยให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ และสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศให้สามารถยืนหยัดในเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจและยั่งยืน ประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นสิ่งที่ต้องทำคือการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้บุคลากรที่ทำงานภายในองค์กรมีความรัก ความพึงพอใจในงาน ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า....ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านงานและปัจจัยด้านการจัดการเมื่อมีความพึงพอใจในงาน จะทำให้เกิดความผูกพัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (Riggio, 2002) ความผูกพันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงาน เพราะถ้าพนักงานมีความพึงพอใจในงานที่ทำงานก็จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ทুমเทสติปัญญาและความสามารถทั้งหมดเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ข้อมูลจากการสำรวจและวิจัยโดยบริษัทที่ปรึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์หลายแห่งบ่งชี้อย่างชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความสามารถในการแข่งขัน การเติบโต ความมั่นคงและยั่งยืนรวมถึงผลตอบแทนรวมของผู้ถือหุ้นขององค์กรอีกด้วย

นิคมอุตสาหกรรมเป็นแหล่งรวมผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สำคัญของประเทศ มีบทบาทสำคัญในการผลิตการใช้และบริการสินค้า ความสำคัญคือเป็นกลไกของรัฐในการขับเคลื่อนภาคการผลิตของเอกชนให้มีความสามารถในการแข่งขันกับการค้าโลกเสรี เป็นเครื่องมือในการผลักดันการผลิตให้มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่สูงขึ้น สิ่งที่คุณประกอบการควรให้ความสนใจมากที่สุดคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์กร เพื่อนำไปสู่ความผูกพันอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงอยู่

ตลอดเวลา ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมภายนอก และแม้แต่ปัจจัยภายในองค์กรก็มีส่วนทำให้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงได้ตลอดเวลา พนักงานระดับหัวหน้างานจัดเป็นระดับหนึ่งของพนักงานที่มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเติบโต เกี่ยวเนื่องกับความสำเร็จและสร้างความมั่นคงให้กับองค์กร จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารควรทราบถึงระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างาน เพื่อจะได้กำหนดนโยบายส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันที่มีต่อปัจจัยภายในองค์กร ด้านรูปแบบในการทำงาน (Work) ด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (People) ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (Opportunities) ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) ด้านการปฏิบัติงานขององค์กร (Company Practices) และด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์กร (Employee Engagement) ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน ด้านพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือ (Altruism) ด้านพฤติกรรม การคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) ด้านพฤติกรรมมีส่วนร่วมในองค์กร (Civic Virtue) และด้านพฤติกรรม การปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อกำหนดขององค์กร (Conscientiousness)

3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับหัวหน้างาน จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในองค์การกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ (Employee Engagement) ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบการบริหารปัจจัยภายในองค์การที่สำคัญเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความผูกพันในองค์การของพนักงานระดับหัวหน้างาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่พนักงานระดับหัวหน้างาน (Supervisor) ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวน 365 คนและเพื่อป้องกันความผิดพลาด จากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยจึงสำรองกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกเป็นโรงงานละ 14-15 คน เป็นจำนวน 454 คนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) แบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามขนาดโรงงานใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) กำหนดให้อัตราส่วนเท่าๆกันในทุกโรงงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์การและระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ ดังนี้

1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. เกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์การ

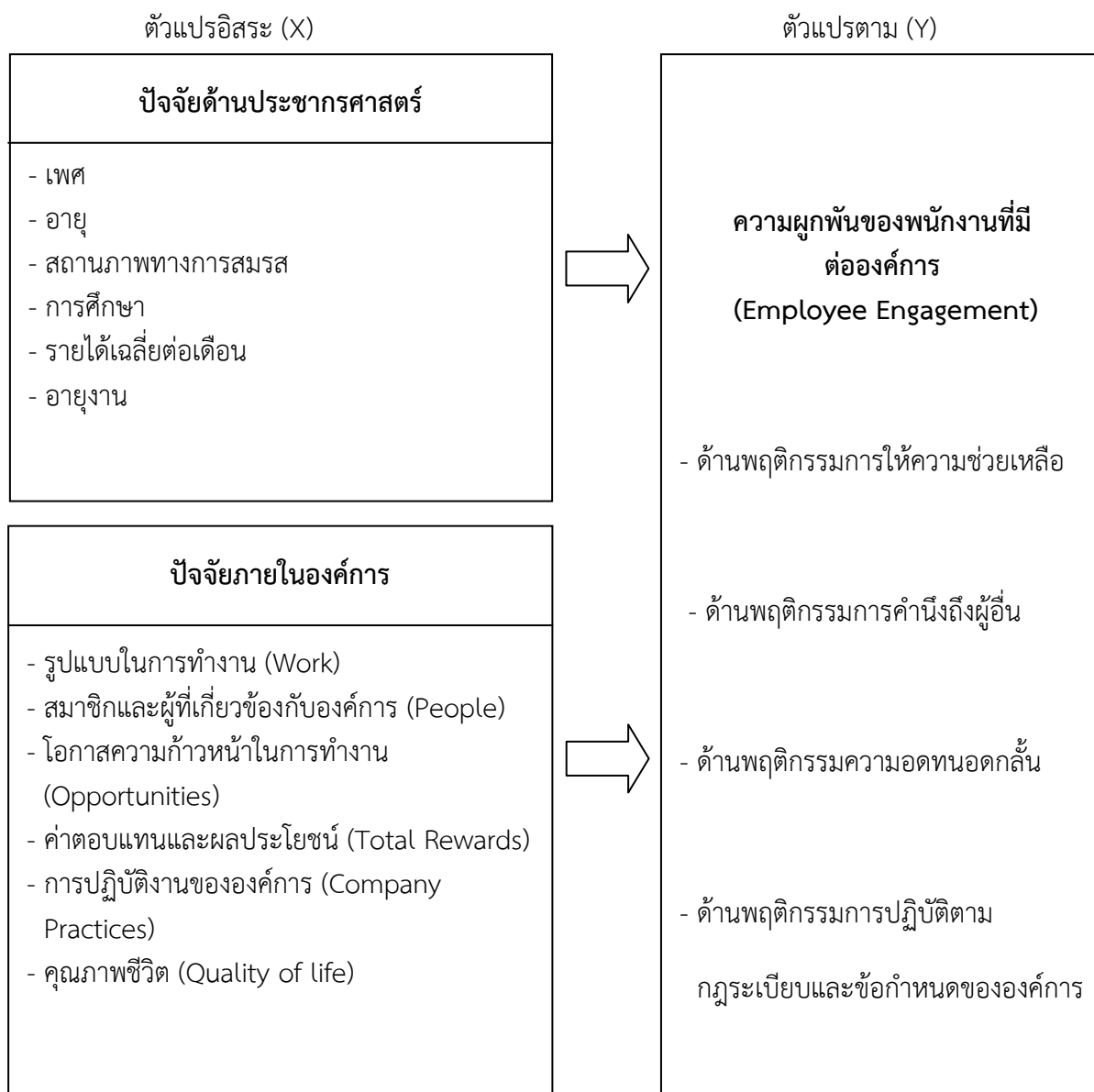
ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับความผูกพันของพนักงานต่อองค์การ ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.9695

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามไปยังพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันจำนวน 33 แห่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์กร 6 ด้าน ได้แก่ รูปแบบในการทำงาน (Work) สมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กับองค์กร (People) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (Opportunities) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) การปฏิบัติงานขององค์กร (Company Practices) คุณภาพชีวิต (Quality of life) และของระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างาน ต่อองค์กร (Employee Engagement) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (Altruism) ด้าน

พฤติกรรมการณ์คำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร (Civic Virtue) ด้านพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดขององค์กร (Conscientiousness)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การทดสอบทีเทส (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในการเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Correlation) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในองค์การกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันที่ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-34 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพการสมรสโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 20,000 บาท อายุงาน (ที่ทำงานปัจจุบัน) มีอายุงาน ตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันที่มีต่อปัจจัยภายในองค์การความคิดเห็นของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันที่มีต่อปัจจัยภายในองค์การพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์การอยู่ในระดับมากเรียงลำดับดังนี้ด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) ด้านรูปแบบในการทำงาน (Work) ด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ด้านการปฏิบัติงานขององค์การ (Company Practices) มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ด้านโอกาสความก้าวหน้าการทำงาน (Opportunities) และ ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) โดยมีรายละเอียดดังนี้ด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) เมื่อพิจารณาเป็นราย

ข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “ผู้บังคับบัญชาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน” รองลงมา “ท่านและผู้บังคับบัญชามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน” และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ “การได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน จากผู้บังคับบัญชา แม้กระทั่งจากลูกค้า” ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ “การมีโอกาสดำเนินการส่งเสริมนักเรียนร่วมงานนอกเวลาทำงาน” พนักงานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยมีความคิดเห็นระดับปานกลาง

ด้านรูปแบบในการทำงาน (Work) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน” รองลงมา “งานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับหน้าที่และความรู้ความสามารถ” และ “หน่วยงานกำหนดขั้นตอนในการทำงานที่ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ “หน่วยงานมีจำนวนพนักงานที่เหมาะสมกับปริมาณงาน” มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “หน่วยงานให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล และเป็นไปตามกฎและระเบียบด้านอาชีวอนามัย” รองลงมา “ความพอใจในช่วงเวลาที่เป็นอิสระจากงานในแต่ละวัน” และ “หน่วยงานมีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมสำหรับการใช้งาน” และ “ความพอใจกับการใช้เวลาในการทำงานครบถ้วน สังคม และเวลาส่วนตัว” ตามลำดับ สำหรับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความพอใจต่อจำนวนวันหยุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน” พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยมีความคิดเห็นระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติงานขององค์การ (Company

Practices) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “หน่วยงานมีระเบียบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและเหมาะสม” รองลงมา “ได้รับทราบนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน” และ “หน่วยงานเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของบริษัท” ตามลำดับ สำหรับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “หน่วยงานมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่บริษัทอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ” พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีความคิดเห็นน้อยที่สุดโดยมีความคิดเห็นระดับปานกลาง ด้านโอกาสความก้าวหน้าการทำงาน (Opportunities) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “งานในหน้าที่ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ช่วยให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถให้มากยิ่งขึ้น” รองลงมา “ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง” และ “ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่มีโอกาสเจริญก้าวหน้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น” ตามลำดับ สำหรับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “หน่วยงานมีการจัดทำสายงานอาชีพที่ชัดเจน(Career Path)ว่าพนักงานในตำแหน่งปัจจุบันจะสามารถเติบโตไปยังตำแหน่งใดในอนาคตได้บ้าง โดยต้องมีขีดความรู้ความสามารถอย่างไร” พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยมีความคิดเห็นระดับปานกลาง และ ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “ได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์ อันได้แก่ ค่าจ้างเงินเดือน ค่าล่วงเวลา เบี้ยขยัน รวมถึงสวัสดิการอื่น ๆ เหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบ” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับ “การได้รับการปรับค่าตอบแทนและผลประโยชน์ จากการประเมินผลการ

ทำงานอย่างถูกต้องและเป็นธรรม” และ “ได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ” และ “ได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอและเหมาะสม” ตามลำดับ “ได้รับเงินรางวัลพิเศษ อันเกิดจากความสำเร็จในการทำงาน” มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์กร (Employee Engagement) ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับมาก ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) รองลงมา ด้านพฤติกรรมการให้ช่วยเหลือ (Altruism) ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และ ข้อ ก า หนด ของ องค์กร (Conscientiousness) ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร (Civic Virtue) และด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน เช่น ให้ความเคารพในความเป็นเพศหญิงของเขา ไม่ข่มเหงรังแกหรือกระทำร้ายต่อผู้อื่นน้อยกว่าให้ได้รับความเจ็บปวด หรืออับอายเหมือนเขาไม่ได้เป็นมนุษย์ ท่านเคารพในความแตกต่างของเขา เช่น ศาสนา เชื้อชาติ หรือความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากท่าน” รองลงมา “พิจารณามอบหมายงานให้คนอื่นทำ โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมของเขา” และ “มีความเต็มใจหากจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อความเหมาะสม” ตามลำดับ สำหรับ ความผูกพันต่อองค์กรเกี่ยวกับ “เพื่อนร่วมงานและ

ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในตัวท่าน” มีความผูกพันต่อการน้อยที่สุด

ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (Altruism) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อการอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “ตั้งใจที่จะใช้ความพยายามร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ” รองลงมา มีความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “ความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี” และ “เต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ไม่ได้อยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบ” ตามลำดับ สำหรับ ความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “ในหน่วยงานสามารถทำงานร่วมมือกันและประสานงานกันได้ดีเป็นอย่างดี” และ “เต็มใจที่จะทำงานต่อให้เสร็จ แม้ว่าจะเลเวลเวลาเลิกงานไปแล้ว แม้จะไม่ได้รับค่าล่วงเวลา” มีความผูกพันต่อการน้อยที่สุด ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดขององค์กร (Conscientiousness) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อการอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบ ข้อบังคับใหม่ ๆ ของบริษัทได้เสมอ” รองลงมา มีความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “ยอมรับในกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่บริษัทได้กำหนดขึ้น” และ “เต็มใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้บังคับบัญชาหากมีการเปลี่ยนแปลง” และ “เป้าหมายของหน่วยงานอยู่ในแนวเดียวกันกับเป้าหมายของท่าน” ตามลำดับ สำหรับ ความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “ค่านิยม หรือแนวทางที่ยึดถือปฏิบัติของหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่านิยมหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตของท่าน” มีความผูกพันน้อยที่สุด

ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กร (Civic Virtue) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อการอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงานกับบริษัทแห่งนี้” รองลงมา

มีความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “มีความภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าท่านเป็นพนักงานของบริษัทแห่งนี้” และ “ยินดีจะทำงานอยู่ในบริษัทแห่งนี้ตลอดไปตราบที่บริษัทยังดำรงอยู่” ตามลำดับ สำหรับ ความผูกพันเกี่ยวกับ “ท่านจะแนะนำให้เพื่อนฝูงมาทำงานกับบริษัทที่ท่านทำงานอยู่” มีความผูกพันน้อยที่สุด

ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อการอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ “ท่านจะพยายามทำงานให้ดีที่สุด แม้บางครั้งจะต้องทำงานภายใต้แรงกดดันหรือความเครียด เพื่อประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้กับบริษัท” รองลงมา มีความผูกพันต่อการเกี่ยวกับ “เต็มใจที่จะทุ่มเทในการทำงาน ในอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน” และมีความผูกพันต่อการอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับ “มีความอดทนต่อความไม่สะดวกสบาย โดยการนำงานจากที่ทำงานกลับไปทำต่อที่บ้านจนเสร็จ” และ “ท่านรับได้ในพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเพื่อนร่วมงาน” มีความผูกพันต่อการน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อการ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อการ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์พบว่าพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันเพศชายและเพศหญิงมีความผูกพันต่อการไม่แตกต่างกัน (Sig. 0.874) อายุแตกต่างกันมีความผูกพันต่อการไม่แตกต่างกัน (Sig. 0.112) โดยพนักงานที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีความผูกพันต่อการมากที่สุด ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อการไม่แตกต่างกัน (Sig. 0.459) โดยพนักงานระดับหัวหน้างานที่มีการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. มีความผูกพันต่อการมากที่สุด สถานภาพทางการสมรสแตกต่างกันมีความผูกพันต่อการไม่แตกต่างกัน (Sig. 0.888) โดยพนักงานระดับหัวหน้างานที่มี

สถานภาพทางการสมรสแยกกันอยู่มีความผูกพันต่อองค์การมากที่สุดรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 (Sig. 0.000) โดยพนักงานระดับหัวหน้างานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 35,000 บาท มีความผูกพันต่อองค์การมากที่สุด และอายุงาน แตกต่างกันมีความผูกพันต่อ

องค์การไม่แตกต่างกัน (Sig. 0.108) โดยพนักงานระดับหัวหน้างานที่มีอายุงานตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การมากที่สุด

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

ตารางที่ 1 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของ พนักงานระดับหัวหน้างาน

ปัจจัยภายในองค์การ		ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับหัวหน้างาน ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน					
		ด้าน พฤติกรรม การให้ความ ช่วยเหลือ (Altruism)	ด้าน พฤติกรรม การคำนึงถึง ผู้อื่น (Courtesy)	ด้าน พฤติกรรม ความอดทน อดกลั้น (Sportsman ship)	ด้าน พฤติกรรม การมีส่วนร่วม ใน องค์การ (Civic Virtue)	ด้านพฤติกรรม การปฏิบัติตาม กฎระเบียบ และข้อกำหนด ขององค์การ (Conscientio usness)	โดยรวม
ด้านรูปแบบในการ ทำงาน(Work)	rxysig.	0.610 0.000**	0.621 0.000**	0.648 0.000**	0.624 0.000**	0.641 0.000**	0.723 0.000**
ด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ องค์การ (People)	rxysig.	0.661 0.000**	0.698 0.000**	0.652 0.000**	0.673 0.000**	0.700 0.000**	0.777 0.000**
ด้านโอกาส ความก้าวหน้าใน การทำงาน (Opportunities)	rxysig.	0.517 0.000**	0.540 0.000**	0.664 0.000**	0.641 0.000**	0.638 0.000**	0.693 0.000**
ด้านค่าตอบแทน และผลประโยชน์ (Total Rewards)	rxysig.	0.444 0.000**	0.428 0.000**	0.660 0.000**	0.628 0.000**	0.568 0.000**	0.632 0.000**
ด้านการปฏิบัติงาน ขององค์การ (Company Practices)	rxysig.	0.588 0.000**	0.560 0.000**	0.681 0.000**	0.679 0.000**	0.668 0.000**	0.733 0.000**
ด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life)	rxysig.	0.640 0.000**	0.604 0.000**	0.714 0.000**	0.671 0.000**	0.679 0.000**	0.761 0.000**
โดยรวม	rxysig.	0.650 0.000**	0.645 0.000**	0.763 0.000**	0.743 0.000**	0.735 0.000**	0.815 0.000**

หมายเหตุ ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กร กับ ความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกคู่ ทั้งนี้คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ปัจจัย ภายในองค์กรโดยรวมกับความผูกพันของพนักงาน ระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์กันใน ทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.815 คิดเป็น 81.5% เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรรายด้าน กับ ความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ โดยรวม พบว่า รูปแบบในการทำงาน กับความผูกพัน ของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 72.3 % ($r_{xy} = 0.723$) สมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ กับความผูกพันของ พนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ใน ทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 77.7% ($r_{xy} = 0.777$) โอกาสความก้าวหน้าใน การทำงาน กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้า งานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 69.3% ($r_{xy} = 0.693$) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ กับความผูกพัน ของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 63.2% ($r_{xy} = 0.632$) การ ปฏิบัติงานขององค์การ กับความผูกพันของพนักงาน ระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 73.3% ($r_{xy} = 0.733$) คุณภาพชีวิต (Quality of Life) กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 คิดเป็น 76.1% ($r_{xy} = 0.761$) เมื่อ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรราย ด้านกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อ องค์การโดยรวม พบว่าทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งคู่ที่มีความสัมพันธ์ มากที่สุดคือปัจจัยภายในองค์กรด้านสมาชิกและผู้ที่ เกี่ยวข้องกับองค์การ กับความผูกพันของพนักงานระดับ หัวหน้างานต่อองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันคิดเป็น 77.7% ($r_{xy} = 0.777$) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life) กับความผูกพันของ พนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การโดยรวมมี ความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันคิดเป็น 76.1% ($r_{xy} = 0.761$) และด้านการปฏิบัติงานขององค์การ (Company Practices) กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้า งานต่อองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทาง เดียวกันคิดเป็น 73.3% ($r_{xy} = 0.733$) ตามลำดับ สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือปัจจัยภายใน องค์กรด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างาน ต่อองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คิด เป็น 63.2% ($r_{xy} = 0.632$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน องค์กรโดยรวมกับความผูกพันของพนักงานระดับ หัวหน้างานต่อองค์การรายด้าน พบว่าทุกคู่มี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งคู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ปัจจัยภายในองค์กร โดยรวมกับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อ องค์การด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้นมี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คิดเป็น 76.3% ($r_{xy} = 0.763$) รองลงมาได้แก่ปัจจัยภายในองค์กรโดยรวมกับ ความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การ ด้านพฤติกรรมมีส่วนร่วมในองค์การ มีความสัมพันธ์ กันในทิศทางเดียวกันคิดเป็น 74.3% ($r_{xy} = 0.743$) และ ปัจจัยภายในองค์กรโดยรวมกับความผูกพันของ พนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การด้านพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดขององค์การ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันคิดเป็น 73.5% ($r_{xy} = 0.735$) ตามลำดับ สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ปัจจัยภายในองค์กรโดยรวมกับความผูกพันของ พนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การด้านพฤติกรรม การ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

คำนึงถึงผู้อื่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คิดเป็น 64.5% ($r_{xy} = 0.645$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การรายด้าน กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การโดยรวมพบว่า ปัจจัยภายในองค์การด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) ที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การโดยรวมมากที่สุด มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน 77.7% ($r_{xy} = 0.777$)

สรุปและอภิปรายผล

Aon Hewitt ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาด้านการบริหารงานบุคคลระดับโลก ได้นำผลจากการศึกษาวิจัยธุรกิจต่างมาเป็นเวลานานกว่า 10 ปีสรุปออกมาเป็นรูปแบบจำลองที่กล่าวถึงปัจจัยภายในองค์การที่เป็นตัวผลักดันนำไปสู่ความผูกพันต่อองค์การ (Employee Engagement) ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 6 ประการคือ รูปแบบในการทำงาน (Work) สมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (Opportunities) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) การปฏิบัติงานขององค์การ (Company Practices) และคุณภาพชีวิต (Quality of life) ผู้วิจัยนำรูปแบบนี้มาวัดความคิดเห็นของพนักงานระดับหัวหน้างานพบว่าความคิดเห็นของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อปัจจัยภายในองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมากแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) มีความสำคัญอันดับแรก โดยให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน รองลงมาคือด้านรูปแบบในการทำงาน (Work) ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงานด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ในประเด็นหน่วยงานให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล และเป็นไปตามกฎระเบียบด้านอาชีวอนามัยด้านการปฏิบัติงานขององค์การ (Company Practices)

ในประเด็นหน่วยงานมีระเบียบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและเหมาะสมด้านโอกาสความก้าวหน้าการทำงาน (Opportunities) ในประเด็นงานในหน้าที่ที่ทำอยู่ในปัจจุบันช่วยให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Richard MacBain(2006)ที่พบว่าปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความผูกพันต่อองค์การคือปัจจัยด้านองค์การ (Organization) ด้านการจัดการและด้านผู้นำและด้านชีวิตการทำงานซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับปัจจัยด้านการปฏิบัติงานขององค์การ ปัจจัยด้านสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การและปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) ในประเด็นได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ได้แก่ ค่าจ้างเงินเดือน ค่าล่วงเวลา เบี้ยขยัน รวมถึงสวัสดิการอื่น ๆ เหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบ ที่เห็นว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดความผูกพันต่อองค์การน้อยที่สุดเป็นเพราะในช่วงปี 2553 - 2554 กรุงเทพมหานครประสบภัยน้ำท่วมส่งผลกระทบต่อธุรกิจทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม และช่วงปี 2555 -2556 ประสบปัญหาจากราคาพลังงานที่ปรับสูงขึ้น รวมทั้งนโยบายค่าแรงขั้นต่ำของรัฐบาลปี 2557 ปัญหาจากอัตราการส่งออกที่ตกต่ำส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการดำเนินงานและผลประกอบการที่มีแนวโน้มลดลงทำให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมขาดความสามารถในการจ่ายค่าตอบแทนและผลประโยชน์ให้เป็นที่พอใจของพนักงาน

ในส่วนความผูกพันในองค์การงานวิจัยฉบับนี้ใช้แนวคิดของ Organ(1988) เกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ มาใช้วัดความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งแนวคิดนี้วัดความผูกพันออกมาในรูปของพฤติกรรม โดยเห็นว่าหากมีความผูกพันต่อองค์การใดแล้วบุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่ได้ถูกบังคับให้กระทำตามบทบาทหน้าที่ แต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความผูกพันต่อองค์การซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรโดยรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจำแนกปัจจัยของพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การออกเป็น

5 องค์ประกอบ ได้แก่พฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือ (altruism) พฤติกรรม การคำนึงถึงผู้อื่น (courtesy) พฤติกรรม ความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) พฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อกำหนดขององค์กร หรือ ความสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness) และพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในองค์กร (civic virtue) องค์ประกอบดังกล่าวนี้ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและมีผู้นำนามาศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมาก ผลการศึกษาพบว่าความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานอยู่ในระดับผูกพัน (Engaged) โดยพนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก งานวิจัยของ พรรษา เสือคำ (2553) ที่พบว่าพนักงานของบริษัทวีสคอนสตรัคชั่น จำกัดมีความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของกนกวรรณ มั่งนุ้ย (2553) ที่พบว่าความคิดเห็นโดยรวมของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่ปฏิบัติงานสาขาในเขตกรุงเทพมหานครมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของประจวบ คงอินทร์ (2554) ที่พบว่าพนักงานบริษัทพีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) มีความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมดีมาก งานวิจัยของจันทนา เสียงเจริญ (2554) ที่พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง งานวิจัยของกณทิมา คุณาวงศ์ (2556) ที่พบว่าความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านพฤติกรรม การคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงระดับความผูกพันที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือด้านพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือ (Altruism) เกี่ยวกับความตั้งใจที่จะใช้ความพยายามร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ ด้านพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อกำหนดขององค์กร (Conscientiousness) เกี่ยวกับสามารถยอมรับ

การเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบ ข้อบังคับใหม่ๆ ของบริษัทได้เสมอ ด้านพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในองค์กร (Civic Virtue) เกี่ยวกับความรู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงานกับบริษัทแห่งนี้ สอดคล้องกับข้อสรุปของ Aon Hewitt (2013) ที่กล่าวถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ทำงาน (Work Experience) ที่ทำให้เกิดผลลัพธ์จากความผูกพันต่อองค์กรที่สำคัญ 3 ประการคือ 1.พนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะต้องพูด (Say) ถึงองค์กรในแง่ดีเวลาที่มีคนมาต่อว่าหรือบอกว่าองค์กรไม่ดี พนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะไม่ร่วมตำหนิองค์กรไปด้วยกับคนอื่น แต่จะพยายามพูดถึงสิ่งที่ดีขององค์กรให้คนอื่นเห็นว่าองค์กรไม่ได้เป็นอย่างที่คุณอื่นพูดกัน และจะไปพูดถึงองค์กรในทางที่ดีให้บุคคลภายนอกได้รับทราบ 2.ยังคงต้องการทำงานกับองค์กรอยู่อีก (Stay) ไม่มีความคิดที่จะย้ายหรือเปลี่ยนงานไปทำที่อื่น แม้จะถูกทาบทามและเสนอค่าตอบแทนให้สูงกว่าที่ได้รับแต่ก็ไม่สนใจไม่คิดจะไปไหน 3.พยายามสร้างสรรค์สิ่งดีๆ (Strive) ให้กับองค์กร ไม่ใช่ไม่เคยคิดที่จะลาออกแต่อยู่ไปวันๆ ทำงานเรื่อยๆ ไม่เคยคิดทำสิ่งดีๆ ให้กับองค์กรเลย และจากงานวิจัยเรื่องความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรหลายๆ ชิ้นนั้นชี้ให้เห็นว่าถ้าพนักงานขององค์กรมีความรู้สึกผูกพันกับองค์กรอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงไม่คิดลาออกแต่จะไม่ริบที่เปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อสร้างผลงานที่ดีขึ้นให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่องด้วย ความผูกพันเป็นความหมายที่ลึกซึ้ง ต้องการเห็นองค์กรอยู่รอดได้และเติบโตอย่างยั่งยืน

การทดสอบสมมติฐานระดับความผูกพันตามลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า

ด้านเพศ พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีเพศ ที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา โภคา (2552) ที่พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรไม่แตกต่างกันงานวิจัยของ บรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานงานวิจัยของ พรรษา เสือคำ (2553) ที่พบว่าเพศที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ พบว่าพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีอายุแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของพิทยา โภคา (2552) ที่พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของพรรษา เสือคำ (2553) ที่พบว่าอายุที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านอายุพบว่าพนักงานระดับหัวหน้างานที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าพนักงานที่มีอายุน้อยสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่าอายุมีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน งานวิจัยของ วิชุดา นุชพงษ์ (2553) ที่พบว่าพนักงานที่มีอายุเกินกว่า 40 ปีมีความผูกพันต่อองค์การสูงกว่าพนักงานที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี

ด้านระดับการศึกษาพบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท สอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา โภคา (2552) ที่พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การแตกต่างกัน งานวิจัยของ พรรษา เสือคำ (2553) ที่พบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 งานวิจัยของจันทนา เสี่ยงเจริญ (2554) ที่พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การของพนักงานแตกต่างกัน งานวิจัยของ วิชุดา นุชพงษ์ (2553) ที่พบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีระดับความผูกพันต่ำกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านสถานภาพทางการสมรส พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีสถานภาพทางการสมรสแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา โภคา (2552) ที่พบว่าสถานภาพที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของ บรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่าสถานภาพไม่มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าพนักงานที่มีสถานภาพทางการสมรสแยกกันอยู่มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าคนโสด และสมรส หรือแยกกันอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา นุชพงษ์ (2553) ที่พบว่าพนักงานที่สมรสแล้วมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าพนักงานที่โสด

ด้านอายุงาน พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต ไชยกิจ (2552) ที่พบว่าระยะเวลาการทำงานไม่มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าพนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไปมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา โภคา (2552) ที่พบว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์การแตกต่างกัน งานวิจัยของพรรษา เสือคำ (2553) ที่พบว่าอายุงานที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 งานวิจัยของ วิชุดา นุชพงษ์ (2553) ที่พบว่าพนักงานที่มีอายุงานมากกว่า 10 ปีมีระดับความผูกพันต่อองค์การสูงกว่าพนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 5-10 ปีงานวิจัยของจันทนา เสี่ยงเจริญ (2554) ที่พบว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การของพนักงานแตกต่างกัน

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า พนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของพรราชา เสือคำ (2553) ที่พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 งานวิจัยของจันทนา เสี่ยงเจริญ (2554) ที่พบว่าเงินเดือนที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การของพนักงานแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับหัวหน้างานพบว่าปัจจัยภายในองค์การโดยรวม มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การโดยรวม สอดคล้องกับรูปแบบจำลองของ Aon Hewitt (2013) ที่กล่าวว่าปัจจัยภายในองค์การเป็นปัจจัยที่ผลักดันทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์การ และจะแสดงความผูกพันออกมาในรูปแบบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมบางชันผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายในองค์การที่สำคัญ 6 ประการคือรูปแบบในการทำงาน (Work) สมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (People) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (Opportunities) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ (Total Rewards) การปฏิบัติงานขององค์การ (Company Practices) และคุณภาพชีวิต (Quality of life) เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความผูกพันของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อองค์การที่สำคัญดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดค่าตอบแทนและผลประโยชน์ตามสภาพเศรษฐกิจปรับโครงสร้างค่าตอบแทนให้มีความทัดเทียมกับธุรกิจที่มีลักษณะงานใกล้เคียงกัน

2. ผู้บริหารระดับสูงควรกำหนดจำนวนพนักงานที่เหมาะสมกับปริมาณงาน มีการจัดทำสายงานอาชีพ กำหนดสมรรถนะของตำแหน่งที่ชัดเจน วางแผนการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่สายงาน สนับสนุนให้โอกาสในการศึกษาต่อ และการอบรมสัมมนาที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งอย่างยุติธรรม

3. ผู้บริหารระดับสูงควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างชื่อเสียง ภาพลักษณ์ให้แก่บริษัทอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ผู้บริหารระดับสูงควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน และมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมสำหรับการใช้งาน

5. ผู้บริหารระดับสูงควรจัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันภายในองค์การเพื่อสร้างความรักความสามัคคีอันจะก่อให้เกิดความผูกพันกันในกลุ่มพนักงานนอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาควรให้ความชื่นชมและยอมรับในความสามารถของพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีซึ่งจะส่งผลให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าตนทรงคุณค่าและมีประโยชน์ต่อองค์การ ตลอดจน สนับสนุนการจัดกิจกรรมให้พนักงานได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานนอกเวลาทำงาน

6. ผู้บริหารระดับสูงควรกำหนดกฎระเบียบสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ด้วยวิธีการเช่น เริ่มงานและเลิกงานยืดหยุ่น เข้าสายเลิกช้า มีวันหยุดเพิ่มขึ้น กรณีไม่ขาด ไม่ลา ไม่สาย ให้หยุดงานโดยได้รับค่าจ้างในวันเกิดของพนักงาน เป็นการ Recognition พนักงาน ให้สิทธิไม่ต้องเข้าบริษัทสัปดาห์ละ 1 วัน ไปนั่งทำงานที่บ้านหรือที่ไหนก็ได้ ให้วันหยุดพักผ่อนเพิ่มหรือสะสมวันหยุดพักผ่อนเนื่องจากในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้า การติดต่อสื่อสาร การเชื่อมต่อถึงกันและกัน การทำงานสามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง การตามงานทำได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เวลาในการทำงานต้องมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยเรื่องความยืดหยุ่นในการทำงานปรากฏชัดว่ามีผลทำให้พนักงานลดอัตราการขาดงานลงไปได้มากกว่าเดิม ทำให้พนักงานรู้สึกว่าการให้ความสำคัญกับเขาในฐานะมนุษย์ไม่ใช่หุ่นยนต์ พนักงาน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

จะใส่ใจและให้ความสำคัญกับการทำงานให้องค์กรมากขึ้น

7. ผู้บริหารระดับสูงควรปลูกจิตสำนึกพนักงานให้เห็นถึงความสำคัญของงานที่ปฏิบัติเปิดโอกาสให้แสดงความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานให้พนักงานมีส่วน

ร่วมในการประชุมกำหนดนโยบายตามความเหมาะสม เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานระหว่างพนักงานระดับหัวหน้างานกับผู้บริหารเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร

บรรณานุกรม

กนกวรรณ มั่งน่วย. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคาร

กสิกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานปฏิบัติงานสาขาในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กัณทิมา คุณาวรค์. (2556). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จันทนา เสียงเจริญ. (2554). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน).

การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บรรพต ไชยกิจ. (2552). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เวสเทิร์นดิจिटอล (ประเทศไทย) จำกัด.

การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประจวบ คงอินทร์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท ฟิรพัฒน์

เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พิทยา โภคา. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของโรงงานอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์พลาสติกจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

พรรษา เสือคำ. (2553). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท วลี คอนสตรัคชั่น จำกัด.

ภาคินพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วิชุดา นุชพงษ์. (2553). ความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณี กลุ่มบริษัท จัสมินกรุ๊ป.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Hewitt Aon. (2013). Employee engagement .[Online]. Available:

<http://www.hrtalentmanagement.com/.../aon-hewitts-2013-Trends-in-global-employee-engagement /-E>

Organ, D. W. (1988). Organizational Citizenship Behavior: The Goods Soldier Syndrome.

Lexington, MA: Lexington.

Richard Mcbrain. (2006). The Practice of Engagement. Strategy HRReview, 6:16.

Riggio, R. E. (2002). Introduction to Industrial/Organizational Psychology. 4th ed. NJ: Prentice-Hall.

Yamane, Taro. (1973). Statistics : an Introductory Analysis 3rded. New York : Harper & Row Publication.

การทดสอบซอฟต์แวร์

อุไร ทองหัวไผ่¹

บทคัดย่อ

การทดสอบซอฟต์แวร์มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาข้อผิดพลาดที่มีอยู่ในระบบ ผู้ที่ทำการทดสอบเรียกว่า ทีมทดสอบประกอบไปด้วย นักทดสอบมืออาชีพ นักวิเคราะห์ระบบ นักออกแบบระบบ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการโครงแบบ และ ผู้ใช้ การทดสอบความผิดพลาดของซอฟต์แวร์แบ่งเป็น 2 ระดับคือระดับโปรแกรม และ ระดับระบบ สำหรับระบบขนาดใหญ่การทดสอบแบ่งเป็น 6 ระยะได้แก่ การทดสอบมอดูลหรือทดสอบหน่วย การทดสอบรวม การทดสอบฟังก์ชัน การทดสอบประสิทธิภาพ การทดสอบการยอมรับ และการทดสอบการติดตั้ง การทดสอบซอฟต์แวร์สามารถทำให้ลูกค้ามั่นใจได้ว่าระบบสามารถกระทำหน้าที่และสามารถแก้ปัญหาได้ตามข้อกำหนดที่ระบุในเอกสารกำหนดความต้องการได้อย่างถูกต้อง เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ เครื่องมือจำลอง ระบบเฝ้าสังเกต และเครื่องมือการวิเคราะห์ เอกสารที่จำเป็นในการทดสอบได้แก่ แผนทดสอบ ข้อกำหนดการทดสอบและประเมินผล รายละเอียดการทดสอบและรายงานการวิเคราะห์การทดสอบ

คำสำคัญ: การทดสอบซอฟต์แวร์ แผนทดสอบ ทีมทดสอบ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Software Testing

Urai Thonghuaphai¹

Abstract

Software testing aims to find errors that exist in the system. Group of persons who perform the testing are the test team. Test team members consist of professional testers, system analysts, system designers, configuration management specialists, and users. Testing of software errors is divided into two levels i.e, the program level, and system level. In the development of a large system, testing involves 6 stages, namely, module testing or unit testing, integration testing, function testing, performance testing, acceptance testing and installation testing. System testing can ensure that the system will be functioning as required and can help solve the problem that occurs. Several tools are available for example, simulators, monitor, and analyzer. Several types of documentation are needed in the software testing, e.g., test plan, test specification and evaluation, test description, and test analysis report.

Key words: System testing, Test plan, Test team, Module testing, Unit testing.

¹Asst. Prof Computer Science, Ramkhamhang University.

บทนำ

การทดสอบซอฟต์แวร์ (software testing) เป็นขั้นตอนหลักของการพัฒนาซอฟต์แวร์ เป็นกระบวนการค้นหาข้อผิดพลาดที่มีอยู่ในระบบ ช่วยให้ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี ผู้ที่ทำการทดสอบเรียกว่า ทีมทดสอบ (test team) โดยทั่วไปประกอบไปด้วย นักทดสอบมืออาชีพ นักวิเคราะห์ นักออกแบบระบบ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการโครงการ และ ผู้ใช้ การทดสอบซอฟต์แวร์ประกอบด้วยหลายขั้นตอน และแบ่งออกเป็นหลายระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนการทดสอบซอฟต์แวร์

การทดสอบความผิดพลาดของซอฟต์แวร์แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ การทดสอบระดับโปรแกรมและการทดสอบระดับระบบ ดังมีรายละเอียดดังนี้

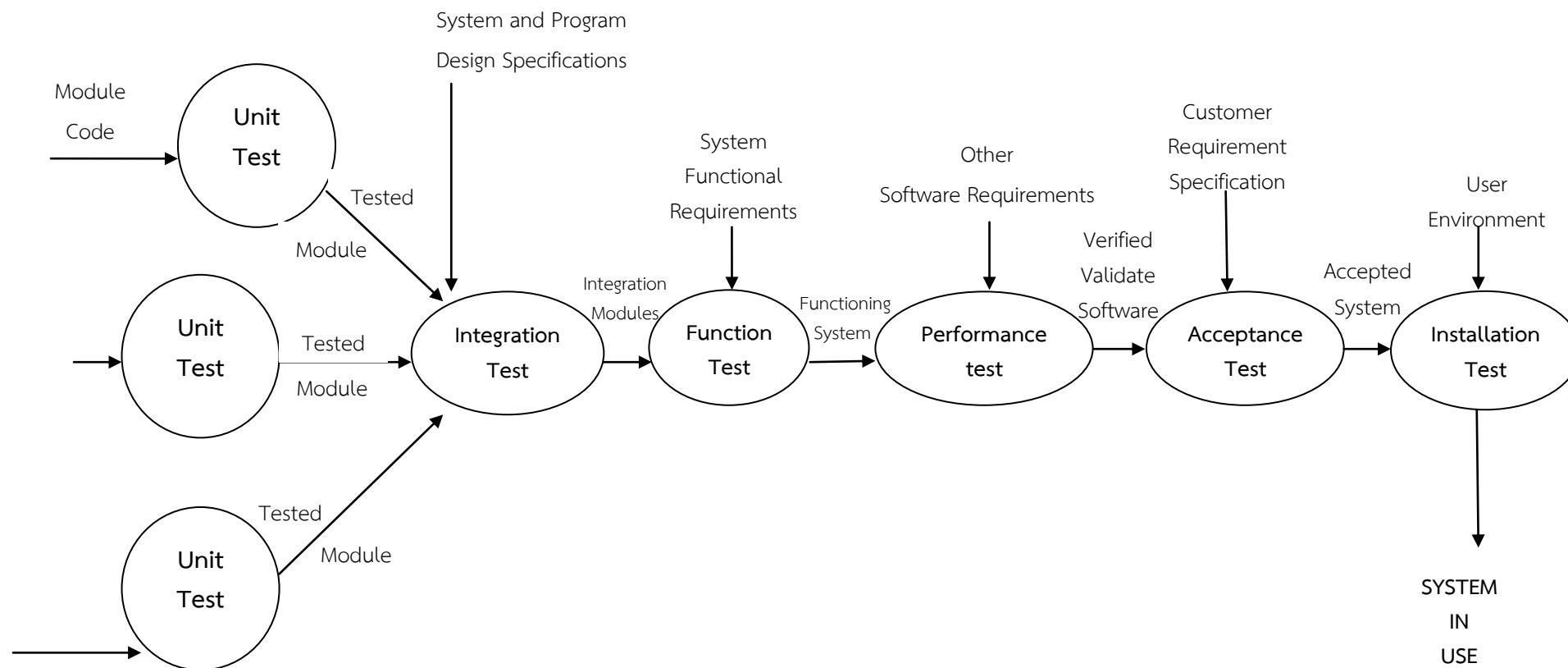
1. การทดสอบระดับโปรแกรม มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบโปรแกรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยโปรแกรมเมอร์เมื่อรวมกันเป็นระบบการทำงานแล้วสามารถทำงานได้ตามที่ออกแบบไว้ ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในระดับนี้ได้แก่ ความผิดพลาดของขั้นตอนวิธี (algorithm error) ความผิดพลาดด้านไวยากรณ์ (syntax error) ความผิดพลาดทางด้านการคำนวณ (computation and precision error) ความผิดพลาดของเอกสาร (documentation error) ความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงานเกินสิ่งที่กำหนดไว้ (stress and overload error) ความผิดพลาดที่ระบบทำงานเกินประสิทธิภาพของ

ระบบ (capacity or boundary error) ความผิดพลาดของเวลา (timing or coordination error) ความผิดพลาดในเรื่องประสิทธิภาพ (throughput หรือ performance error) ความผิดพลาดในการกู้คืน (recovery error) ความผิดพลาดในด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ (hardware and system software error) ความผิดพลาดของมาตรฐานและกระบวนการ (standard and procedure error) เป็นต้น

2. การทดสอบระดับระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการที่ระบุในเอกสารกำหนดความต้องการ ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในระดับนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการไม่ชัดเจน การแปลความหมายไม่ถูกต้อง การสื่อสารระหว่างทีมงานพัฒนาผิดพลาด การออกแบบระบบและการออกแบบโปรแกรมผิดพลาด การพัฒนาโปรแกรมและเอกสารผิดพลาด ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นนี้สามารถเกิดขึ้นจากลูกค้า นักออกแบบระบบ นักออกแบบโปรแกรม โปรแกรมเมอร์ ทีมงานทดสอบ รวมทั้งทีมงานในการบำรุงรักษาระบบ

ระยะของการทดสอบซอฟต์แวร์

การพัฒนาระบบงานขนาดใหญ่ การทดสอบซอฟต์แวร์แบ่งเป็น 6 ระยะได้แก่ การทดสอบมอดูลหรือทดสอบหน่วย การทดสอบรวม การทดสอบฟังก์ชัน การทดสอบประสิทธิภาพ การทดสอบการยอมรับและการทดสอบการติดตั้ง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงระยะของการทดสอบ

1. การทดสอบมอดูลหรือทดสอบหน่วย(module testing หรือ unit testing) เป็นระยะแรกของการทดสอบ หลังจากที่ถูกพัฒนาโปรแกรมได้เขียนคำสั่งโปรแกรมตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้น ระยะนี้เป็นการค้นหาข้อผิดพลาดของมอดูลหรือหน่วยโปรแกรม อาจเป็นรูปแบบหรือไวยากรณ์ภาษาผิดพลาด ความหมายผิดพลาด สูตรการคำนวณผิดพลาด หรือลำดับของการทำงานผิดพลาด กระบวนการทดสอบหน่วยมีหลายวิธีการได้แก่

1.1 การทบทวนโปรแกรม (program review) เป็นกระบวนการทบทวนคำสั่งโปรแกรมและเอกสารที่โปรแกรมเมอร์พัฒนาขึ้นซึ่งแปลจากรายละเอียดที่ระบุในเอกสารการออกแบบโปรแกรมไปเป็นคำสั่งโปรแกรมและเอกสาร โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและค้นหาความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในโปรแกรมโดยวิธีการตรวจสอบตลอดโปรแกรม (program walk-through) ซึ่งเป็นวิธีการทบทวนโปรแกรมที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์โดยผู้พัฒนา โปรแกรมจะนำคำสั่งโปรแกรมและเอกสารที่ได้จากการพัฒนาเสนอให้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและค้นหาความผิดพลาดในโปรแกรมเป็นระยะ ๆ อย่างไม่เป็นทางการ หรืออาจใช้วิธีการตรวจสอบโปรแกรม (program inspection) เป็นการทบทวนโปรแกรมอย่างเป็นทางการมีเอกสารประกอบการตรวจสอบโดยการทบทวนโปรแกรมวิธีนี้ ผู้พัฒนาโปรแกรมต้องพัฒนาโปรแกรมให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนจึงเสนอให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการทบทวนโปรแกรม

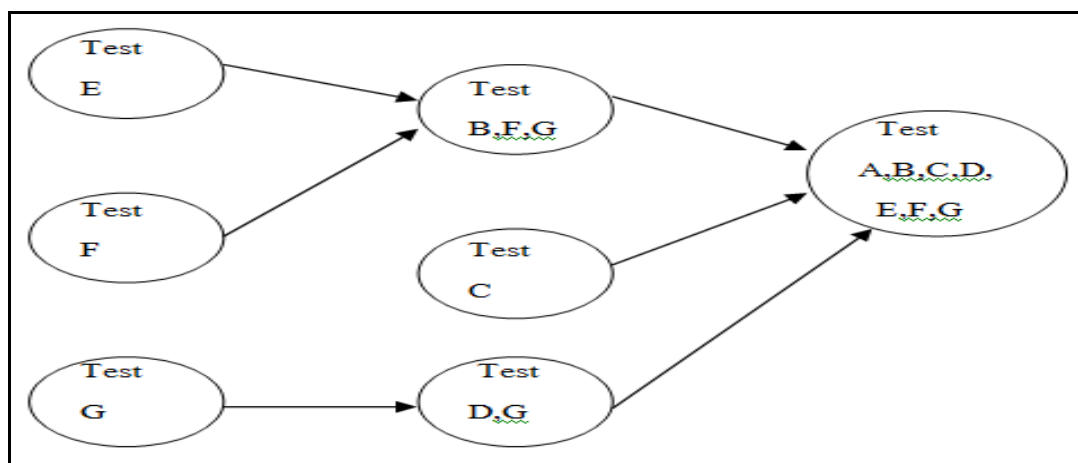
1.2 การพิสูจน์ความถูกต้องของโปรแกรม (proving programs correct) เป็นการทดสอบข้อเท็จจริงทางโครงสร้างของโปรแกรม พิจารณาการไหล

ของตรรกะโดยเขียนคำสั่งโปรแกรมใหม่ในเทอมของระบบตรรกะที่เป็นทางการ ซึ่งสามารถพิสูจน์นิพจน์ใหม่เหล่านี้ด้วยทฤษฎีบทคณิตศาสตร์ ซึ่งค่าความเป็นจริงของทฤษฎีสามารถนำมาใช้พิสูจน์ความถูกต้องของโปรแกรมได้

1.3 การทดสอบโปรแกรม (testing programs) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโปรแกรมในมุมมองที่แตกต่าง โดยแสดงวิธีการที่โปรแกรมดำเนินการจากภายนอกโปรแกรม เป็นชุดของการทดลอง (experiment) ผลลัพธ์ที่ได้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของโปรแกรมเพื่อทำงานในสถานการณ์ที่กำหนดในสภาพแวดล้อมจริง โดยทุก ๆ คำสั่งและการปฏิบัติการจะถูกประมวลผลอย่างน้อย 1 ครั้ง กลยุทธ์ของการทดสอบในลักษณะนี้เรียกว่ากล่องขาว(white box) การทดสอบโปรแกรมต้องกระทำอย่างละเอียด ข้อมูลทดสอบต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปได้ทั้งหมด

2. การทดสอบรวม (integration testing) เป็นการทดสอบการทำงานของมอดูลโปรแกรมทั้งหมด โดยนำมอดูลทั้งหมดมาทดสอบรวมกัน วิธีการทดสอบรวมนั้นจะถูกมองเป็นลำดับขั้นของมอดูลสอดคล้องกับการออกแบบเป็นมอดูล(modular design) แต่ละมอดูลจะอยู่ในชั้น(layer)ของการออกแบบ ซึ่งมีหลายวิธีการดังกล่าวต่อไปนี้

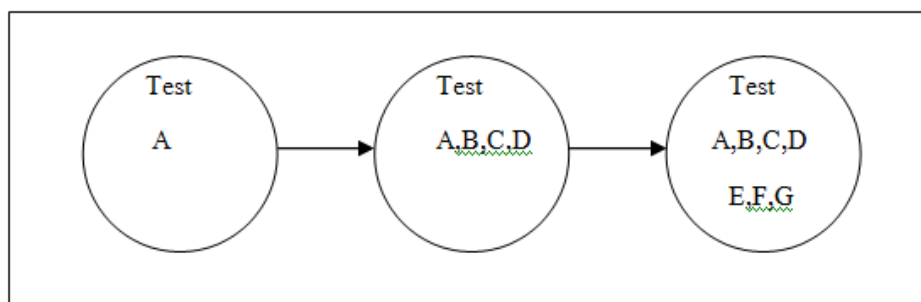
2.1 วิธีการจากล่างขึ้นบน(bottom-up approach) เป็นปรัชญาที่นิยมในการรวมมอดูลสำหรับทดสอบระบบขนาดใหญ่ วิธีการนี้มอดูลในระดับล่างสุดถูกทดสอบก่อน ต่อจากนั้นจะเรียกมอดูลในลำดับขั้นที่อยู่ก่อนนำมาทดสอบรวมกัน กระทำทีละลำดับขั้นจากล่างขึ้นบนจนกระทั่งทดสอบครบทุกมอดูล วิธีการนี้เป็นประโยชน์เมื่อมีรูทีนอรรถประโยชน์(utility routine)เป็นมอดูลในระดับล่างจำนวนมากที่ถูกเรียกใช้โดยมอดูลในระดับบน

ภาพที่ 2 แสดงวิธีการจากล่างขึ้นบน

2.2 จากบนลงล่าง(top-down approach) การทดสอบวิธีการนี้จะเริ่มจากมอดูลระดับชั้นบนสุดซึ่งจะทดสอบตัวเอง ต่อจากนั้นมอดูลในลำดับชั้นถัดมาจะถูกเรียกเพื่อรวมและทดสอบเป็นหน่วยใหญ่ขึ้น และจะ

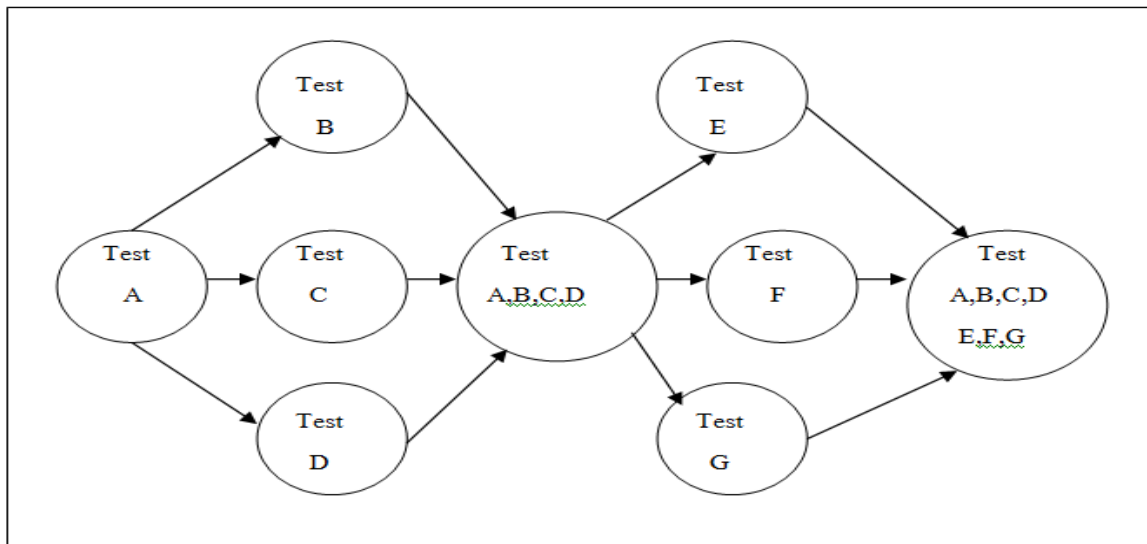
กระทำซ้ำในลำดับชั้นถัด ๆ มาจนกระทั่งทุกมอดูลรวมกันเพื่อทดสอบทั้งหมด วิธีการทดสอบวิธีนี้อาจเรียกมอดูลที่ยังไม่ได้ทำการทดสอบดังนั้นอาจต้องเขียนโปรแกรมจำลองกิจกรรมของมอดูลที่ขาดหายไป

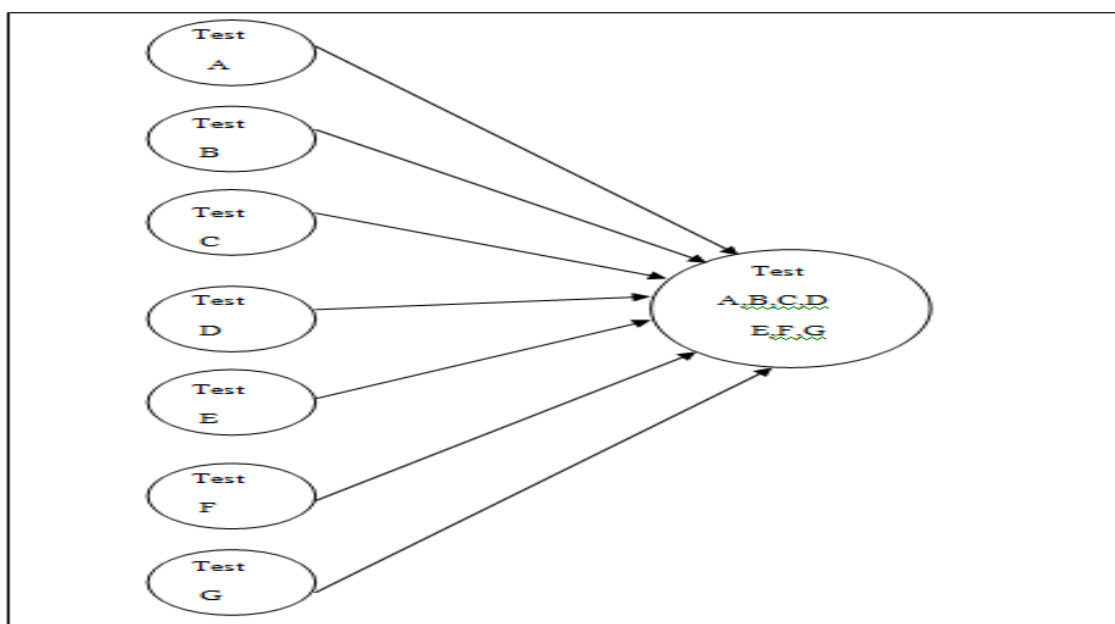
ภาพที่ 3 วิธีการจากบนลงล่าง

วิธีการหนึ่งในการหลีกเลี่ยงการจำลองกิจกรรมของมอดูลที่ขาดหายไปโดยการให้แต่ละระดับชั้นทำการทดสอบตนเองก่อนที่จะนำมารวมกัน เรียกว่า การทดสอบการปรับเปลี่ยนจากบนลงล่าง(modified top-down testing) ดังภาพที่ 4

2.3 วิธีการบิก-แบง(big-bang approach) เป็นการทดสอบรวมที่นำทุกมอดูลในระบบทั้งหมดมาทดสอบแยกออกจากกัน ต่อจากนั้นจึงนำมอดูลทั้งหมดมารวมกันเพื่อทดสอบรวมเพียงครั้งเดียว ดังภาพที่ 5

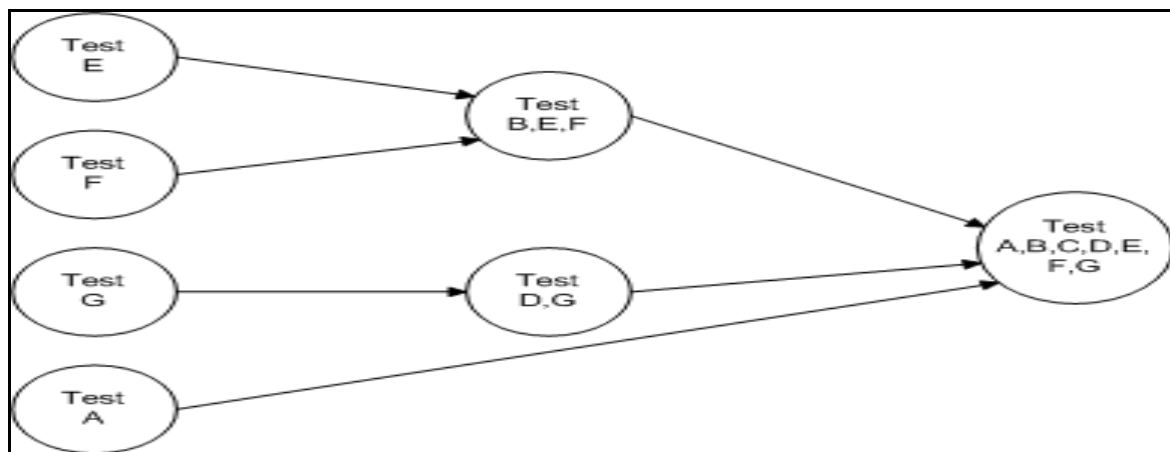
ภาพที่ 4 การทดสอบการปรับเปลี่ยนจากบนลงล่าง

ภาพที่ 5 แสดง การทดสอบรวมวิธีการบิก-แบง

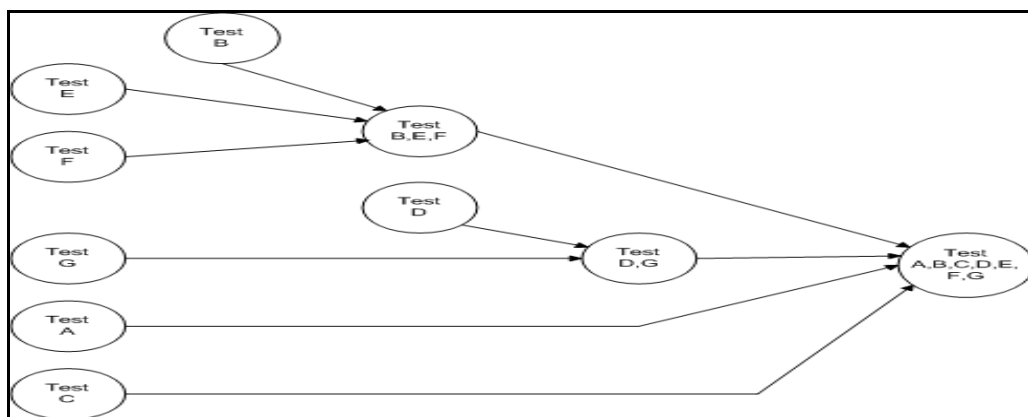
2.4 วิธีการแซนวิช(sandwich approach) เป็นวิธีการทดสอบรวมที่ผสมผสานระหว่างวิธีการจากบนลงล่างและวิธีการจากล่างขึ้นบน วิธีการนี้มองระบบเป็น 3 ชั้นเหมือนกับการทำแซนวิชได้แก่ ชั้นเป้าหมาย(target layer)ซึ่งเป็นชั้นที่อยู่ตรงกลาง ชั้นที่อยู่เหนือชั้นเป้าหมายและชั้นที่อยู่ล่างชั้น

เป้าหมาย โดยการทดสอบรวมวิธีจากบนลงล่างถูกใช้ในระดับชั้นบนสุด และ วิธีการทดสอบรวมจากล่างขึ้นบนถูกใช้ในระดับชั้นล่างสุด การทดสอบถูกควบคุมโดยชั้นเป้าหมายซึ่งเลือกลำดับการทดสอบจากคุณลักษณะของระบบหรือโครงสร้างลำดับชั้นของระบบ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แสดง การทดสอบรวมวิธีการแซนวิช

อาจปรับเปลี่ยนวิธีการทดสอบรวมเพื่อให้มอดูลในระดับชั้นเป้าหมายสามารถทดสอบตนเองก่อนที่จะนำมาทดสอบรวมได้ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงการทดสอบรวมวิธีการปรับเปลี่ยนแซนวิช

การเลือกวิธีการในการทดสอบรวมนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของระบบและความคาดหวังของลูกค้าที่ต้องการเห็นภาพการทำงานของระบบ ผู้ทดสอบต้องสร้างแผนงานการทดสอบรวมให้ระบบสามารถทำงานพื้นฐานได้ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของกระบวนการทดสอบ ซึ่งทั้งผู้ทดสอบและโปรแกรมเมอร์จะทำงานขนานกันไป

3. การทดสอบฟังก์ชัน(function testing) เป็นการทดสอบมุ่งเน้นไปที่การทำงานตามที่ลูกค้าต้องการ โดยตรวจสอบจากเอกสารระบุความต้องการ โดยเปรียบเทียบระหว่างระบบที่สร้างขึ้นกับเอกสารที่ระบุความต้องการ ในระยะนี้ที่งานทดสอบไม่สนใจโครงสร้างของระบบแต่สนใจเฉพาะกิจกรรมที่ระบบสามารถกระทำได้นั้นเป็นลักษณะกล่องปิด(closed box)ดังนั้นในการทดสอบจึงจำเป็นต้องอ้างอิงที่ต้องทราบถึงหน้าที่และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการให้ระบบสามารถกระทำได้

กิจกรรมหรือหน้าที่ต่าง ๆ ที่ระบบกระทำนั้นประกอบด้วยกลุ่มมอดูลต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันเรียกว่าเธรด (thread) ซึ่งการทดสอบในระยะนี้บางครั้งเรียกว่าการทดสอบเธรด(thread testing) สำหรับกลุ่มมอดูลที่มีขนาดเล็ก ผู้ทดสอบสามารถค้นพบหาความผิดพลาดได้ง่ายกว่ากลุ่มของมอดูลที่มีขนาดใหญ่ ดังนั้นกิจกรรมหรือหน้าที่อาจถูกกำหนดเป็นระดับที่ซ้อนกันเรียกว่าสปิน(spin)

วิธีการวิเคราะห์ความต้องการเพื่อสร้างกรณีทดสอบนั้นสามารถสร้างเป็นความสัมพันธ์ทางตรรกะระหว่างอินพุตและเอาต์พุต หรือระหว่างอินพุตและการเปลี่ยนรูป เรียกอินพุตว่าเหตุ (cause) เรียกเอาต์พุตและการเปลี่ยนรูปว่าผล (effect) ผลลัพธ์จะอยู่ในรูปของกราฟฟลูอินซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์เรียกว่ากราฟเหตุและผล (cause and effect graph)

4. การทดสอบประสิทธิภาพ(performance testing) เป็นการเปรียบเทียบมอดูลที่ผ่านการทดสอบรวม (integrated module) กับความต้องการที่ไม่เป็นฟังก์ชัน โดยการทดสอบสามารถกระทำในสภาพแวดล้อมผู้ใช้งานจริง เรียกว่าระบบตรวจสอบความสมเหตุสมผล(validated system) หรือทดสอบในสภาพแวดล้อมจำลอง เรียกว่าระบบทวนสอบ(verified system) อ้างอิงกับวัตถุประสงค์ของลูกค้าบนพื้นฐานของความต้องการ ได้แก่

4.1 การทดสอบความตึงเครียด (stress test) เป็นการทดสอบความสามารถของระบบเมื่อเกิดความตึงเครียดในช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น การทดสอบอุปกรณ์และผู้ใช้ระบบตามที่ระบุไว้พร้อมกันโดยปกติเป็นจำนวนที่มากที่สุดที่ระบบสามารถปฏิบัติได้

4.2 การทดสอบปริมาณ (volume test) เป็นการทดสอบปริมาณของข้อมูลที่มากที่สุดที่ระบบสามารถจัดการได้ รวมทั้งตรวจสอบขนาดและการใส่ข้อมูลในรายการข้อมูล (field) ระเบียน (record) และแฟ้มข้อมูล(file)ว่ามีขนาดที่เหมาะสมกับปริมาณข้อมูล

4.3 การทดสอบโครงสร้าง (configuration test) เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ระบุในเอกสารความต้องการ โดยระบบอาจมีการให้บริการหลายกลุ่มหลายโครงสร้าง ผู้ใช้คนเดียวหรือผู้ใช้หลายคน การทดสอบโครงสร้างจะประเมินโครงสร้างที่เป็นไปได้ทั้งหมดเพื่อให้แน่ใจว่าระบบสามารถทำงานตามความต้องการได้

4.4 การทดสอบความเข้ากันได้ (compatibility test) เป็นการทดสอบที่จำเป็นสำหรับระบบที่มีการปฏิสัมพันธ์กับระบบอื่น ถ้าระบบมีการติดต่อสื่อสารกับฐานข้อมูลขนาดใหญ่

การทดสอบความเข้ากันได้จะตรวจสอบความเร็ว ความถูกต้องในการดึงข้อมูล

4.5 การทดสอบความถดถอย (regression test) เป็นการทดสอบที่จำเป็นสำหรับการนำระบบงานใหม่แทนที่ระบบงานที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อรับประกันว่าระบบใหม่มีประสิทธิภาพดีกว่า ใช้ทดสอบสำหรับการพัฒนาที่มีหลายระยะ(phased development)

4.6 การทดสอบความปลอดภัย (security test) เป็นการทดสอบความปลอดภัยของระบบ ซึ่งได้ระบุไว้ในเอกสารความต้องการ โดยตรวจสอบการเข้าถึงฟังก์ชันการทำงาน การเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ

4.7 การทดสอบระยะเวลา (timing test) เป็นการประเมินผลเวลาตอบสนองของผู้ใช้งานที่กระทำหน้าที่ต่าง ๆ ของระบบ

4.8 การทดสอบสภาพแวดล้อม (environmental test) เป็นการพิจารณาความสามารถของระบบที่สามารถปฏิบัติงานในสถานที่ติดตั้ง รวมถึงความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากความร้อน(heat) ความชื้นสัมพัทธ์ (humidity) การเคลื่อนไหว (motion) การปรากฏของสารเคมี (chemical presence) ความชื้น(moisture) ความสามารถในการเคลื่อนย้าย(portability) สนามไฟฟ้าหรือแม่เหล็ก(electrical and magnetic field) การหยุดชะงักของการใช้พลังงาน (disruption of power) หรือ คุณลักษณะอื่น ๆ เพื่อรับประกันว่าระบบมีประสิทธิภาพภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

4.9 การทดสอบคุณภาพ(quality test) เป็นการประเมินผลความน่าเชื่อถือ (reliability)การบำรุงรักษาระบบ(maintainability) และความพร้อมของระบบ(availability)

4.10 การทดสอบการกู้คืน (recovery test) เป็นการทดสอบการตอบสนองของระบบกรณีเกิดข้อผิดพลาด การสูญหายของข้อมูล อุปกรณ์ หรือพลังงานไฟฟ้า เพื่อให้เห็นว่าระบบสามารถกู้คืนได้อย่างถูกต้อง

4.11 การทดสอบการบำรุงรักษา (maintenance test) เป็นการตรวจสอบเครื่องมือหรือกระบวนการที่ช่วยสำหรับวิเคราะห์ความผิดพลาด ได้แก่ โปรแกรมวิเคราะห์ความผิดพลาด (diagnostic) แผนผังแสดงการใช้หน่วยความจำ (memory map) ร่องรอยของการทำรายการ (trace of transaction) แผนภาพของวงจร (diagram of circuitry) เป็นต้น โดยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการบำรุงรักษาระบบที่ระบุไว้ในเอกสารความต้องการเหล่านี้มีอยู่จริงสามารถนำมาใช้งานได้อย่างถูกต้อง

4.12 การทดสอบเอกสาร (documentation test) เป็นการตรวจสอบเอกสารคู่มือผู้ใช้ เอกสารบำรุงรักษาระบบ เอกสารทางเทคนิคที่จำเป็น ที่มีอยู่ว่ามีความคงที่ ถูกต้อง และง่ายต่อการอ่าน มีรูปแบบตรงตามที่ระบุไว้

4.13 การทดสอบมนุษย์ปัจจัย (human factor test) มุ่งเน้นไปที่การปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้โดยทดสอบการแสดงผลทางจอภาพ ข่าวสารต่าง ๆ ที่แสดง รูปแบบของรายงาน หรือ ด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ใช้สะดวกสบาย ใช้งานได้ง่าย

5. การทดสอบการยอมรับ (acceptance testing) การทดสอบในขั้นตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของระบบกับความคาดหวังของลูกค้า โดยตรวจสอบจากเอกสารกำหนดความต้องการ (requirement definition document) ตรวจสอบคุณลักษณะของระบบเพื่อให้แน่ใจว่าระบบสามารถทำงานตามที่ได้กำหนดไว้ได้ วิธีการในการทดสอบการยอมรับมีหลายวิธีการ ดังกล่าวต่อไปนี้

5.1 ทดสอบเกณฑ์มาตรฐาน (benchmark test) การทดสอบด้วยวิธีนี้ลูกค้าจะเตรียมกลุ่มของกรณีทดสอบซึ่งแทนการปฏิบัติงานของระบบจริง ๆ ลูกค้าจะทดสอบประสิทธิภาพของระบบในแต่ละกรณีทดสอบ โดยใช้ผู้ใช้ที่กระทำงานจริง ๆ ในระบบหรืออาจเป็นทีมงานทดสอบที่ปฏิบัติงานเฉพาะกรณีก็ได้ วิธีนี้ลูกค้าสามารถทดสอบความต้องการพิเศษเฉพาะ เช่น ทดสอบความเร็วของรายงานเสียงหรือทดสอบการใช้งานข้อมูล สำหรับระบบงานที่ต้องการจัดซื้อจากผู้จำหน่าย ลูกค้าสามารถทดสอบระบบโดยใช้วิธีการนี้เพื่อตัดสินใจเลือกระบบที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด

5.2 ทดสอบนำร่อง (pilot test) เป็นการทดสอบบนพื้นฐานของการทดลอง โดยผู้ใช้ทำการทดสอบฟังก์ชันทั้งหมดที่ต้องทำงานเป็นประจำทุกวัน การทดสอบวิธีนี้เป็นโครงสร้างและเป็นทางการน้อยกว่าวิธีการแรก แต่วิธีนี้เหมาะสำหรับระบบที่มีปรับปรุงหรือแก้ไขการทำงานของระบบเดิม เช่น ระบบสำนักงานอัตโนมัติ หรือระบบปฏิบัติงานเวอร์ชันใหม่ การทดสอบนำร่องอาจกระทำการทดสอบรอบแรก(alpha test) และทดสอบรอบสอง(beta test) โดย

- การทดสอบรอบแรก(alpha test) หมายถึง การนำเอาโปรแกรมไปให้ผู้ใช้ทดลองใช้โดยใช้ข้อมูลสมมติ เพื่อให้ผู้ใช้ตรวจสอบเบื้องต้น
- ทดสอบรอบสอง(beta test) หมายถึง การนำเอาโปรแกรมไปให้ผู้ใช้ทดลองใช้เป็นครั้งที่สอง โดยใช้ข้อมูลจริงภายใต้สถานการณ์จริงในการทดสอบ

5.3 ทดสอบแบบขนาน(parallel test) ถ้าพัฒนาระบบใหม่แทนที่ระบบปัจจุบันหรือระบบใหม่เป็นส่วนหนึ่งของระยะของการพัฒนา(phase development) การทดสอบแบบขนาน

เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมเพราะเป็นวิธีการทดสอบที่ทำให้ผู้ใช้คุ้นเคยกับระบบใหม่ก่อน วิธีการทดสอบแบบขนานนั้นระบบเก่าและระบบใหม่ทำงานขนานกันไป ผู้ใช้ระบบสามารถเปรียบเทียบและเห็นความแตกต่างระหว่างระบบใหม่กับระบบเก่าทำให้ผู้ใช้ระบบเกิดความเชื่อมั่น

6. การทดสอบการติดตั้ง(installation testing) เป็นการทดสอบระบบเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถกระทำงานได้จริง โดยทดสอบการติดตั้งระบบในสภาพแวดล้อมจริง เป็นการตั้งค่าระบบในสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ ติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ จัดสรรแฟ้มข้อมูลกำหนดการเข้าถึงฟังก์ชันและข้อมูล การติดต่อสื่อสารกับระบบอื่นได้ การทดสอบวิธีนี้มุ่งไปที่ความสมบูรณ์(completeness)ของการติดตั้งระบบและการตรวจสอบ(verification)คุณลักษณะที่เป็นฟังก์ชันและไม่เป็นฟังก์ชันที่ส่งผลกระทบต่อสถานที่ติดตั้ง ถ้าลูกค้าพอใจในผลของการทดสอบ ระบบพร้อมส่งมอบให้ลูกค้าต่อไป

เครื่องมือทดสอบซอฟต์แวร์

เครื่องมือที่สามารถนำมาช่วยในการทดสอบซอฟต์แวร์นั้นมีมากมาย ส่วนมากเป็นเครื่องมืออัตโนมัติเพื่อใช้สำหรับจับ(capture)ข้อมูล เพื่อใช้สำหรับคำนวณประสิทธิภาพของระบบ เช่น

1 .เครื่องมือจำลอง (simulator) เป็นเครื่องมือที่ช่วยแสดงคุณลักษณะของอุปกรณ์และระบบที่ไม่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์จริง เช่น การจำลองการบินที่ไม่มีเครื่องบินจริง ๆ แต่มีอุปกรณ์จำลองที่สามารถให้ผู้ใช้ได้เรียนรู้การบินจากเครื่องบินจำลองนี้ เป็นต้น เครื่องมือจำลองจะรายงานสถานะเมื่อเกิดความผิดพลาด ช่วยหาแหล่งของข้อผิดพลาด ช่วยทดสอบความตึงเครียด(stress test)และทดสอบปริมาณ (volume test)

2. ระบบเฝ้าสังเกต (monitor) เป็นอุปกรณ์ในการดักจับข้อมูลที่ผ่านมาจากโปรเซสหรืออุปกรณ์ตัวหนึ่งไปยัง โปรเซสหรืออุปกรณ์อีกตัวหนึ่ง เช่น ระบบเฝ้าสังเกตข้อมูลเข้าและข้อมูลออกระหว่างโปรเซสเซอร์ 2 ตัว ซึ่งสามารถเก็บเหตุการณ์ก่อนและหลังจากเหตุการณ์ที่มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นโดยบันทึกเป็นสำเนาชั่วคราว(snapshot) ซึ่งช่วยให้ค้นหาแหล่งของความผิดพลาดและตรวจสอบประสิทธิภาพที่เหมาะสม

3. เครื่องมือการวิเคราะห์(analyzer) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆตามระเบียบที่กำหนด ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์แบบคงที่(static analysis) เป็นเครื่องมือที่ช่วยทีมงานทดสอบและโปรแกรมเมอร์วิเคราะห์ความถูกต้องของโปรแกรมต้นฉบับ(source program)ก่อนทำงาน (run) ได้แก่

- เครื่องมือวิเคราะห์คำสั่ง(code analyzer) เป็นเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์ความถูกต้องของรูปแบบหรือไวยากรณ์ภาษาโดยอัตโนมัติ ประโยคหรือคำสั่งใดที่ผิดรูปแบบภาษา จะถูกกำหนดแถบสว่างเพื่อบอกถึงตำแหน่งที่ผิดให้แก่ผู้ทดสอบ

- เครื่องมือตรวจสอบโครงสร้าง(structure checker) เป็นเครื่องมือที่ตรวจสอบโครงสร้างของมอดูล อาจสร้างในรูปของกราฟ หรือลำดับชั้นของมอดูลหรือกลุ่มของมอดูล เพื่อหาข้อบกพร่องของโครงสร้าง

- เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล(data analyzer) เป็นเครื่องมือตรวจสอบโครงสร้างข้อมูล การประกาศข้อมูลและการโต้ตอบของมอดูล เครื่องมือชนิดนี้จะบันทึกความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างมอดูลรวมทั้งการกำหนดข้อมูลและการใช้ข้อมูลที่เกิดผิดพลาด

- เครื่องมือตรวจสอบลำดับ(sequence checker) เป็นเครื่องมือที่ตรวจสอบลำดับของเหตุการณ์ต่างๆ

ที่เกิดขึ้นในมอดูล ถ้าเกิดความผิดพลาดจะทำให้เครื่องหมายหรือบันทึกตำแหน่งที่ผิดพลาดเพื่อให้ผู้ทดสอบทราบ

3.2 การวิเคราะห์แบบไดนามิก(dynamic analysis)

เป็นเครื่องมือที่ช่วยทีมงานทดสอบและโปรแกรมเมอร์ทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานของโปรแกรมต้นฉบับ(source program) ซึ่งจะทำหน้าที่ดูและรายงานพฤติกรรมของโปรแกรม รายงานเวลาที่ปฏิบัติงานในแต่ละมอดูล รายงานจุดตัดสินใจที่มีการกระโดดเข้าไปในโปรแกรม บันทึกจำนวนครั้งที่มอดูลย่อยถูกเรียกหรือบรรทัดของคำสั่งที่ถูกปฏิบัติการ ซึ่งข่าวสารต่างๆที่ได้รับนี้ช่วยทีมงานทดสอบในการคำนวณประสิทธิภาพของระบบ อีกทั้งสถิติต่างๆในการปฏิบัติงานของโปรแกรมสามารถนำไปเป็นข้อมูลใช้สร้างตัวแปรเฉพาะต่าง ๆ เช่น ค่าเริ่มต้น ค่าสุดท้าย ค่าน้อยสุด ค่ามากที่สุด หรือ จุดพัก (breakpoint) ในการทดสอบ เป็นต้น

เอกสารทดสอบซอฟต์แวร์

ระบบที่มีความซับซ้อนที่มีการประมวลผลแบบกระจายหรือการประมวลผลแบบทันที(real time) การทดสอบระบบที่มีผู้ใช้จำนวนมากในลักษณะนี้ทำให้การทดสอบมีความซับซ้อนและยากวิธีการในการควบคุมความซับซ้อนและความยากในการทดสอบนั้นสามารถกระทำได้โดยออกแบบเอกสารทดสอบที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมเอกสารที่จำเป็นมีหลายชนิด ได้แก่ แผนทดสอบ (test plan) ข้อกำหนดการทดสอบและประเมินผล (test specification and evaluation) รายละเอียดการทดสอบ(test description) และรายงานการวิเคราะห์การทดสอบ(test analysis report) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.แผนทดสอบ (test plan) เป็นเอกสารในการวางรูปแบบของการทดสอบระบบทั้งหมด โดยแบ่งระบบเป็นฟังก์ชันย่อย องค์ประกอบของแผนทดสอบประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์ (objective) โดยทั่วไปการวางแผนการทดสอบเริ่มจากกระบวนการวัตถุประสงค์ของการทดสอบโดยแนะนำวิธีการจัดการทดสอบแนะนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในระหว่างการทดสอบสร้างแผนงานและกำหนดระยะเวลาในการทดสอบรวมทั้งระบุอุปกรณ์ที่จำเป็น วิธีการทดสอบผลลัพธ์ที่ต้องการ อธิบายลักษณะและขอบเขตของแต่ละการทดสอบ อธิบายถึงวิธีการของการทดสอบที่สามารถประเมินหน้าที่และประสิทธิภาพของระบบได้ บรรยายข้อมูลทดสอบและผลที่คาดว่าจะได้รับ

- การอ้างอิงเอกสาร(document reference) แผนการทดสอบต้องอ้างอิงกับเอกสารที่ผลิตขึ้นระหว่างการพัฒนาโครงการ ซึ่งแผนทดสอบจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเอกสารระบุความต้องการ เอกสารการออกแบบ เอกสารการสร้างระบบ และกระบวนการทดสอบ

- การสรุประบบ (system summary) เป็นการกำหนดแผนงานและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทดสอบโดยคร่าว ๆ เช่นข้อมูลนำเข้าและผลลัพธ์ที่สำคัญเท่านั้น

- การทดสอบที่สำคัญ(major test) เป็นการบรรยายวิธีการที่ใช้ในการทดสอบ ซึ่งแผนทดสอบมีความแตกต่างกันในการทดสอบฟังก์ชันทดสอบประสิทธิภาพ ทดสอบการยอมรับ และทดสอบการติดตั้ง

- แผนงาน (schedule) เป็นการวางแผนกรอบเวลาในรูปของแผนผังหลักชัย (milestone) หรือกราฟ

- กิจกรรม (activity graph) ประกอบด้วยระยะเวลาการทดสอบทั้งหมด เวลาเริ่มต้นและเวลาหยุดของการทดสอบแต่ละส่วนย่อย ความต้องการก่อนการทดสอบ เวลาสำหรับเตรียมและทบทวนรายงาน การวิเคราะห์การทดสอบ ถ้าการทดสอบมีสถานที่หลายแห่ง แผนการทดสอบต้องมีแผนงานการทดสอบของแต่ละ สถานที่ ซึ่งแสดงฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ และบุคคลที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการทดสอบ ช่วงเวลาของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ การฝึกอบรมพิเศษและการบำรุงรักษาที่จำเป็น

- วัสดุที่จำเป็น (material need) การวางแผนทดสอบต้องกำหนดวัสดุหรือปัจจัยที่จำเป็นในการส่งมอบระบบ เช่น ผู้ใช้ คู่มือผู้ควบคุมเครื่องรายการตัวอย่าง อุปกรณ์ทดสอบ ตารางฐานข้อมูลหรือสื่อเก็บข้อมูล ซึ่งปัจจัยหรือวัสดุเหล่านี้จะถูกส่งไปยังสถานที่ทดสอบ เช่นการทดสอบระบบการจัดการฐานข้อมูล ผู้ทดสอบสร้างฐานข้อมูลสมมุติขึ้นมาเพื่อให้ผู้ใช้จริงทดลองใช้ก่อนที่ทีมงานทดสอบจริงจะทำการทดสอบ หรือการทดสอบความปลอดภัยหรือสิทธิต่าง ๆ ในการทำงาน ผู้ใช้อาจสร้างรหัสผ่าน(password) หรือ สิทธิในการเข้าถึงพิเศษสำหรับทีมงานทดสอบ ก่อนที่การทดสอบจะเริ่มขึ้น เป็นต้น

2. ข้อกำหนดการทดสอบและประเมินผล (test specification and evaluation) เริ่มจากเขียนรายการความต้องการของระบบย่อยซึ่งอ้างอิงจากเอกสารกำหนดความต้องการ เพื่อให้ผู้ทดสอบสามารถมองเห็นความสัมพันธ์(correspondence) ระหว่างความต้องการและการทดสอบ โดยทั่วไปจะสร้างอยู่ในรูปของตารางหรือแผนผัง เป็นแนวทางที่ผู้ทดสอบสามารถนำมาใช้กำหนดวิธีการในการทดสอบได้

3. รายละเอียดการทดสอบ (test description) เป็นเอกสารที่ถูกเขียนขึ้นสำหรับ

ทดสอบข้อกำหนดต่างๆของความต้องการอย่างละเอียดและชัดเจน ประกอบด้วยข้อมูลกระบวนการ และวิธีการควบคุม สำหรับการทดสอบข้อมูลสามารถพิจารณาได้ในหลายส่วน ได้แก่ ข้อมูลนำเข้า (input data) คำสั่งนำเข้า (input command) ข้อมูลผลลัพธ์(output data) และข่าวสารที่สร้างโดยระบบ (system message) โดยทั่วไปเรียกกระบวนการทดสอบว่าบททดสอบ (test script) เนื่องจากมีรายละเอียดการทดสอบทีละขั้น (step-by-step) บททดสอบนี้จะอธิบายให้เห็นเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติการการปรากฏสารสนเทศบนหน้าจอ หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานเป็นลำดับของกิจกรรมที่ต้องการทดสอบไปจนกระทั่งสิ้นสุดการทดสอบ

4. รายงานการวิเคราะห์การทดสอบ (test analysis report) เป็นเอกสารที่บรรยายผลลัพธ์ของการทดสอบและในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาด เอกสารนี้จะเตรียมสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อให้ทราบแหล่งของความผิดพลาดทำให้สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลที่จำเป็นในการตรวจสอบเมื่อโครงการที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบบ ข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นสามารถบันทึกไว้ในแบบรายงานความคลาดเคลื่อน (discrepancy report form : DRF) ซึ่งประกอบไปด้วยสถานะของระบบก่อนเกิดข้อผิดพลาด เหตุการณ์ที่เกิดข้อผิดพลาด กิจกรรมหรือกระบวนการที่ปรากฏขึ้นนำไปสู่ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รายละเอียดของระบบที่ควรทำงานในกรณีที่ไมเกิดความผิดพลาด การอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ผลกระทบของ

ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในระบบ ระดับความรุนแรง เป็นต้น ผู้พัฒนาสามารถใช้สารสนเทศของแบบรายงานความคลาดเคลื่อนเพื่อตัดสินใจถึงสิ่งที่ควรกระทำ แบบรายงานความคลาดเคลื่อนถูกกำหนดรูปแบบโดยทีมจัดการโครงสร้าง (configuration management team) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ทราบตำแหน่งที่เกิดความผิดพลาด และผลกระทบต่าง ๆ โดยอ้างอิงกับข้อกำหนดการทดสอบ สำหรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมีระดับความรุนแรงแตกต่างกัน ซึ่งกรณีที่มีความรุนแรงระดับต่ำทีมงานทดสอบสามารถทำการทดสอบในขั้นตอนอื่นๆต่อไปได้ แต่ถ้าเป็นความรุนแรงระดับสูงอาจตัดสินใจหยุดการทดสอบเพื่อแก้ไข

สรุป

การทดสอบความผิดพลาดของซอฟต์แวร์แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ การทดสอบระดับโปรแกรม และการทดสอบระดับระบบ แบ่งเป็น 6 ระยะได้แก่ การทดสอบมอดูลหรือทดสอบหน่วย การทดสอบรวม การทดสอบฟังก์ชัน การทดสอบประสิทธิภาพ การทดสอบการยอมรับและการทดสอบการติดตั้ง เครื่องมือทดสอบซอฟต์แวร์ได้แก่ เครื่องมือจำลอง (simulator) ระบบเฝ้าสังเกต (monitor) และเครื่องมือการวิเคราะห์(analyzer) เอกสารทดสอบซอฟต์แวร์ได้แก่ แผนทดสอบ (test plan) ข้อกำหนดการทดสอบและประเมินผล (test specification and evaluation) รายละเอียดการทดสอบ(test description) และรายงานการวิเคราะห์การทดสอบ(test analysis report)

บรรณานุกรม

- S.A. Kelkar. (2007). **Software Engineering - A concise Study**. Prentice Hall of India Private Limited. New Delhi.
- Shari Lawrence Pfleeger. (1991). **Software Engineering - The Production of Quality Software**. Macmillan Publishing.

การยกเว้นภาษีจากการขายหรือการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดก

อรรณพ พจนานรัตน์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท ผลจากการวิจัยพบว่าการยกเว้นภาษีเงินได้จากการที่ทายาทขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับโดยทางมรดกหรือจากการให้โดยเสน่หาได้รับการยกเว้นไม่เกินสองแสนบาทเฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น และการยกเว้นภาษีเงินได้ที่บิดามารดาโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายโดยไม่มีค่าตอบแทนและการโอนให้โดยทางมรดกโดยไม่จำกัดจำนวนอสังหาริมทรัพย์ที่ยกให้ นอกจากนี้ยังได้ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่ทายาทผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดกหรือที่ได้รับจากการให้โดยเสน่หาภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้รับมา กฎหมายยกเว้นให้เฉพาะทายาทผู้รับมรดกเท่านั้น ซึ่งการยกเว้นดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับทายาทหรือบุคคลอื่นที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับยกเว้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาทเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมและทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารประเทศต่อไป

คำสำคัญ: ประมวลรัษฎากร การยกเว้นภาษีเงินได้ อสังหาริมทรัพย์

¹ รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

Tax Exemption with Respect to Sales or Transfer of Inherited Realty.

Orawan Potjananurat ¹

Abstract

The main objective of this research was to look into the issues related to tax exemption when the realty was inherited or sold to the third person. The studies found that tax exemption of not more than baht 200,000 was applicable only when the inherited realty in the Sub-District Administration Organization was sold to the third person. Moreover, it was also applicable when any realty was transferred to lawful children without payment for unlimited quantity of the realty. Furthermore business tax exemption was applied when the inherited realty was sold within five years since the day it was transferred. However, income tax exemption, as mentioned, causes unfairness to people who are not entitled to the exemption. As a result, amendment should be made to bring about equality and fairness. The government, under this circumstance, could earn more income from taxation for the administration of the country.

Key words: Revenue Code, Exemption of income tax, Realty.

¹Assoc.Prof., Faculty of Law, Kasem Bundit University

บทนำ

ที่ดินมีความสำคัญในการทำมาหากินและการอยู่อาศัย คนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองก็ชวนขายเพื่อให้ได้ที่ดินมาเป็นของตน ในปัจจุบันจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นความต้องการที่ดินก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แต่ที่ดินกลับลดน้อยลงเพราะที่ดินรายใหญ่ไปอยู่ในความครอบครองของผู้ที่มีฐานะร่ำรวยซึ่งเป็นประชากรกลุ่มน้อยของประเทศ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะถือครองที่ดินรายละไม่มาก เนื่องจากกฎหมายไม่ได้จำกัดสิทธิในการถือครองที่ดิน และการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่โดยองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราต่ำมาก เพราะ พ.ร.บ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 กำหนดให้นาราคาปานกลางของปี พ.ศ. 2521 ถึง 2524 มาใช้เป็นราคาปานกลางเพื่อคำนวณภาษีในปีปัจจุบัน (พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, 2544: 190) และอัตราภาษีบำรุงท้องที่สูงสุดร้อยละ 80 บาท (พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, 2544: 215) เท่านั้น จึงทำให้ผู้ถือครองที่ดินที่มีฐานะร่ำรวยยอมไม่เดือดร้อนในการเสียภาษีบำรุงท้องที่

นอกจากนี้มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรได้บัญญัติยกเว้นการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาทไม่ว่าเป็นทายาทผู้รับพินัยกรรมหรือทายาทโดยธรรมโดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ และไม่ได้จำกัดจำนวนอสังหาริมทรัพย์ที่ยกให้แก่ทายาท จึงทำให้เจ้ามรดกที่มีฐานะร่ำรวยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ทั้ง ๆ ที่มีความสามารถจะเสียภาษีได้ และยังมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ข้อ 2 (17) ยกเว้นเงินได้จากการที่ทายาทขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสนหาที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา หรือการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ให้ได้รับยกเว้นเงินได้จากการขายในส่วนที่ไม่เกินสองแสนบาทตลอดปีภาษีนั้น ข้อยกเว้นข้อนี้ให้ประโยชน์แก่ทายาทในกรณีที่ยกอสังหาริมทรัพย์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งทำให้ทายาทผู้รับมรดกหรือจากการได้รับอสังหาริมทรัพย์โดยเสนหาขาย

อสังหาริมทรัพย์นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้รับยกเว้น จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ทายาทผู้มั่งคั่งที่ตั้งอยู่นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ได้ยกเว้นเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทน บุตรชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมด้วย การยกเว้นข้อนี้ไม่มีการจำกัดจำนวนของอสังหาริมทรัพย์ที่โอนให้แก่บุตรโดยเสนหาซึ่งในปัจจุบันผู้ครอบครองที่ดินบางรายมีที่ดินจำนวนมากเป็นพันเป็นหมื่นไร่ เมื่อยกเว้นภาษีการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวนทำให้รัฐสูญเสียรายได้ปีหนึ่งๆ เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ยังมีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์ทางการค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 (6) (ข) ที่ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่ทายาทที่ขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดกภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น ซึ่งการที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์มาแล้วขายไปภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นเช่นเดียวกัน

จากข้อยกเวดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นประมวลรัษฎากร กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) หรือพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 ล้วนแล้วแต่อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าของที่ดินและทายาททั้งสิ้นทำให้รัฐสูญเสียภาษีที่ควรจะได้แต่ละปีเป็นจำนวนมิใช่น้อย จึงสมควรจะหาแนวทางแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้รัฐจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์

หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาทโดย
นำแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นธรรมดาประกอบการวิเคราะห์

2. เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทางกฎหมาย
เกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือ
สิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท

3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
การยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ
ครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท เพื่อให้
กรมสรรพากรสามารถนำกฎหมายดังกล่าวไปแก้ไข เพื่อ
ให้เกิดความเป็นธรรมกับทายาทรายอื่น ๆ และรัฐก็สามารถ
จัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีวิจัยที่ใช้การวิจัยเชิง
คุณภาพ (Qualitative research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์
เอกสาร (Documentary research) ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษา
กรณีการยกเว้นภาษีเงินได้จากประมวลรัษฎากรและศึกษา
กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติสภา
ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราช
กฤษฎีกาและกฎกระทรวงเพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนว
ทางแก้ไขต่อไป

สาระสำคัญของประมวลรัษฎากร

กรมสรรพากรมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีโดยอาศัย
ประมวลรัษฎากรเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษี แต่
ประมวลรัษฎากรก็มีทั้งการบังคับจัดเก็บภาษีและการ
ยกเว้นภาษี โดยประมวลรัษฎากรได้บัญญัติให้ยกเว้นทั้งใน
ประมวลรัษฎากร กฎกระทรวง และพระราชกฤษฎีกา ซึ่งการ
บัญญัติยกเว้นการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์
หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท
ดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึง
ก่อให้เกิดปัญหาดังจะได้นำวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงิน
ได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองใน

อสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท ปัจจุบันไม่สมควรจะยกเว้น
ให้แล้ว เพราะที่ดินในปัจจุบันมีราคาสูงขึ้นตามภาวะ
เศรษฐกิจ และผู้ครอบครองที่ดินบางรายก็ครอบครองที่ดิน
เป็นจำนวนมาก การยกเว้นจึงทำให้คนที่มีความฐานะต่างกัน
และครอบครองอสังหาริมทรัพย์จำนวนแตกต่างกัน แต่
ได้รับการยกเว้นภาษีเหมือนกัน ซึ่งตามหลักความเป็นธรรม
ไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะผู้มีเงินได้มากต้องเสียภาษีมาก
ผู้มีเงินได้น้อยต้องเสียภาษีน้อย การที่กฎหมายบัญญัติให้
ยกเว้นภาษีเงินได้เหมือนกันจึงทำให้เกิดปัญหาแยก
วิเคราะห์ได้เป็น 3 กรณีดังต่อไปนี้คือ

กรณีที่หนึ่ง การยกเว้นภาษีเงินได้จากการขาย
อสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกที่ได้รับโดยเสน่หาในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่ไม่เกินสองแสนบาท

การยกเว้นภาษีเงินได้ตามกฎหมายนี้ กฎกระทรวง
ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ข้อ 2
(17) กำหนดว่า “เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อัน
เป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดย
เสน่หา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล
หรือเมืองพัทยา หรือการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย
จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ทั้งนี้ เฉพาะเงินได้จากการขายในส่วน
ที่ไม่เกินสองแสนบาทตลอดปีภาษีนั้น”

จากบทบัญญัติดังกล่าวยกเว้นให้แก่ทายาทผู้ได้รับ
อสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือจากการให้โดยเสน่หา
แล้วนำอสังหาริมทรัพย์นั้นไปขาย เงินได้จากการขาย
อสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับดังกล่าวถ้าอสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่
นอกเขตกรุงเทพมหานครก็ได้รับยกเว้นเฉพาะเงินได้จาก
การขายในส่วนที่ไม่เกินสองแสนบาทตลอดปีภาษีนั้น ซึ่ง
ปัจจุบันอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพฯ ไม่มี
แล้ว เพราะกรุงเทพฯ ในปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น
50 เขต อสังหาริมทรัพย์จึงอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ทั้งสิ้น
ทายาทขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือจากการให้
โดยเสน่หาจึงไม่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายนี้ ซึ่ง
ผู้ขายจะต้องเสียภาษีจากเงินที่ขายได้ทั้งจำนวน

ส่วนสุขาภิบาลในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติ
เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542
(พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, 2544: 549) เมื่อสุขาภิบาล
กลายเป็นเทศบาล ถ้าทายาทขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็น

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

มรดกหรือจากการให้โดยเสนหาในเขตเทศบาลก็จะไม่ได้รับยกเว้นเช่นเดียวกัน แต่ถ้าขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว นอกเขตเทศบาลก็จะได้รับยกเว้นอสังหาริมทรัพย์นั้น แต่ถ้าอสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลก็ต้องตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามหลักการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการบริหารตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลก็มีใช้การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเช่นกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา ซึ่งเมืองพัทยาก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเหมือนกับกรุงเทพมหานคร มีการกำหนดอาณาเขตพื้นที่ของเมืองพัทยา ถ้าทายาทขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือจากการให้โดยเสนหาในเขตเมืองพัทยาก็ไม่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายกระทรวงฉบับนี้เช่นเดียวกัน ส่วนอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่นอกเขตเมืองพัทยาก็ต้องไปตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรือในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่ง อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่

เล็กที่สุดในประเทศไทยตามหลักการกระจายอำนาจและไม่ถือว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีใช้การปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ดังนั้นทายาทผู้ขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือจากการให้โดยเสนหา และอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขต อบต. ย่อมได้รับยกเว้นสองแสนบาทตลอดปีภาษี ภายในหนึ่งปีจะแบ่งขายอสังหาริมทรัพย์นั้นก็ครั้งก็ตามจะได้รับยกเว้นรวมกันแล้วไม่เกินสองแสนบาท ในกรณีนี้ถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างทายาทผู้ขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือจากการให้โดยเสนหาในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตเทศบาลหรือในเขตเมืองพัทยากับทายาทผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะมีความแตกต่างกัน เพราะผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะต้องเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 นายแดงได้รับมรดกที่ดินหนึ่งแปลงจากบิดา เมื่อปี พ.ศ. 2553 เมื่อครอบครองมาได้ 4 ปี นายแดงได้นำที่ดินแปลงนั้นไปขายในปี พ.ศ. 2556 ในราคา 2,000,000 บาท เท่าราคาที่เขาพนักงานประเมินกำหนดไว้ ที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตเทศบาล นายแดงจะต้องเสียภาษีเงินได้ โดยการถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ดังนี้

(1)	ตั้งราคาขาย (ราคาประเมิน)	=	2,000,000 บาท
(2)	หัก ค่าใช้จ่ายร้อยละ 50	=	1,000,000 บาท
	เหลือเงินได้สุทธิ	=	1,000,000 บาท
(3)	หารจำนวนปีที่ถือครอง (4 ปี)	=	1,000,000 บาท
			4
	เหลือเงินได้เฉลี่ยต่อปี	=	250,000 บาท
(4)	คำนวณภาษี $250,000 \times 5$	=	12,500 บาท
			100
(5)	คูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง $12,500 \times 4$	=	50,000 บาท
(6)	นายแดงจะต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย	=	50,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2 นายดำได้รับมรดกที่ดินหนึ่งแปลงจากมารดา เมื่อปี พ.ศ. 2553 เมื่อครอบครองมาได้ 4 ปี นายดำได้นำที่ดินแปลงนั้นไปขายในปี พ.ศ. 2556 ในราคา 2,000,000 บาท เท่าราคาที่เขาพนักงานประเมินกำหนดไว้ ที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นายดำจะต้องเสียภาษีเงินได้ โดยการถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ดังนี้

(1) ตั้งราคาขาย (ราคาประเมิน)	=	2,000,000	บาท
(2) หัก เงินได้ที่ได้รับยกเว้นไม่เกิน	=	200,000	บาท
เหลือเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย	=	1,800,000	บาท
(3) หัก ค่าใช้จ่ายร้อยละ 50	=	900,000	บาท
เหลือเงินได้สุทธิ	=	900,000	บาท
(4) หารจำนวนปีที่ถือครอง (4 ปี)	=	900,000	บาท
	4		
เหลือเงินได้เฉลี่ยต่อปี	=	225,000	บาท
(5) คำนวณภาษี $225,000 \times 5$	=	11,250	บาท
	100		
(6) คูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง $11,250 \times 4$	=	45,000	บาท
(7) นายแดงจะต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย	=	45,000	บาท

จากตัวอย่างที่ 1 ขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับมรดกในราคา 2,000,000 บาท แต่ที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลไม่ได้รับยกเว้นสองแสนบาทตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (17) จึงเสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย จำนวน 50,000 บาท ส่วนตัวอย่างที่ 2 ขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับมรดกในราคา 2,000,000 บาท เช่นเดียวกัน แต่ที่ดินตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จึงได้รับยกเว้นสองแสนบาทตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (17) จึงเสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย จำนวน 45,000 บาท จำนวนภาษีที่แตกต่างกันจำนวน 5,000 บาท ซึ่งถ้าไม่ได้รับยกเว้น รัฐจะได้รับภาษีเต็มจำนวน 50,000 บาท แต่เมื่อกฎหมายยกเว้นให้ทำให้รัฐได้รับภาษีน้อยลง 5,000 บาท ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั่วประเทศมีจำนวน 5,335 แห่ง แต่ละแห่งมีการโอนขายที่ดินอยู่ตลอดเวลาที่ดินบางแปลงอาจจะมีราคาสูงหรือต่ำกว่า 2 ล้านบาท แต่ อบต. มีจำนวนมากย่อมทำให้รัฐได้รับภาษีน้อยลงเป็นจำนวนมากเช่นกัน และในขณะเดียวกันการยกเว้นในกรณีนี้ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ได้รับมรดกหรือได้รับจากการให้โดยเสนหา แต่ที่ดินไม่ได้ตั้งอยู่ในเขต อบต. แต่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรือกรุงเทพมหานคร หรือเขตเมืองพัทยา แล้วได้ขายที่ดินไปก็ไม่ได้รับยกเว้นเช่นเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันรัฐมีภาระที่จะต้องใช้จ่ายเงินในการบริหารประเทศจำนวนมาก ถ้าเก็บภาษีส่วนนี้ได้

เพิ่มขึ้น รัฐก็นำเงินที่เพิ่มขึ้นนี้มาใช้ในการบริหารประเทศ ในปัจจุบันการยกเว้นเงินจำนวนสองแสนบาทจึงไม่เหมาะสมและไม่มีควมจำเป็นจะต้องยกเว้นให้ เพราะผู้ที่ได้รับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือได้รับจากการให้โดยเสนหา เป็นการได้มาโดยไม่ได้เสียค่าตอบแทนและยังยกเว้นภาษีเงินได้ให้กับเจ้ามรดกด้วย ดังนั้นเมื่อทายาทขายไปจึงไม่ควรได้รับยกเว้นอีก ถ้าเทียบกับผู้ที่ซื้ออสังหาริมทรัพย์มาแล้วต่อมาขายไปก็ต้องเสียภาษีโดยไม่ได้รับยกเว้น แม้จะขายได้กำไรก็ตาม เช่นเดียวกับผู้ที่ได้อสังหาริมทรัพย์โดยทางมรดกหรือที่ได้รับมาโดยเสนหา เมื่อขายไปก็ได้กำไรเช่นเดียวกัน เพราะภาษีจัดเก็บตามราคาประเมินทุนทรัพย์ของสำนักงานที่ดินตามราคาในวันที่มีการโอนกรรมสิทธิ์ ไม่ว่าจะได้มาโดยมีค่าตอบแทนหรือไม่มีค่าตอบแทน ในการจัดเก็บภาษีก็ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน จึงไม่สมควรที่จะยกเว้นภาษีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือที่ได้รับจากการให้โดยเสนหาที่ตั้งอยู่ในเขต อบต. ต่อไป เพราะแต่ละปีทำให้รัฐสูญเสียภาษีเงินได้ในส่วนนี้เป็นจำนวนมิใช่น้อย

กรณีที่สอง การยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่มีค่าตอบแทนและการโอนมรดกให้แก่ทายาท

ตามหลักผู้โอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่มีค่าตอบแทน ถือว่าเป็นการขาย

ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อถือว่าเป็นการขายแล้ว มาตรา 41 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติว่า “ในกรณีการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ โดยไม่มีค่าตอบแทนให้ถือว่าผู้โอนเป็นผู้มีเงินได้ และต้องเสียภาษีตามบทบัญญัติในส่วนนี้” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่มีค่าตอบแทนก็ตาม ก็ต้องเสียภาษีโดยผู้โอนเป็นผู้เสียภาษี แต่กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ได้ยกเว้นเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทน บุตรชอบด้วยกฎหมายไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมด้วย

ข้อยกเว้นตามข้อนี้ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรบุญธรรม ถ้าโอนให้แก่บุตรบุญธรรมถือว่าขาย ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องเสียภาษี แต่ถ้าบิดามารดาโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะให้เสียแต่ค่าเช่าธรรมเนียม ร้อยละ 0.5 และค่าอากรแสตมป์อีกร้อยละ 0.5 รวมเป็นเงินร้อยละ 1 ของราคาประเมินทุนทรัพย์ ผู้เขียนเห็นด้วยที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ยกเว้นการเสียภาษีเงินได้ให้แก่บิดามารดาที่โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายเพราะบิดามารดาไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ จากบุตรและถ้าเก็บภาษีจากบิดามารดาผู้โอน บิดามารดาอาจจะไม่มีเงินจ่ายภาษีและอาจจะได้รับความเดือดร้อนจากการโอนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรเพราะตามปกติบิดามารดาออมสะสมทรัพย์สินสมบัติเพื่อยกให้แก่บุตรของตน การยกเว้นดังกล่าวย่อมเหมาะสมแล้ว แต่ข้อยกเว้นข้อ 2 (18) นี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลา 30 กว่าปีแล้ว กฎหมายออกมาในเวลานั้นถือว่าเหมาะสมกับสมัยนั้น แต่การยกเว้นดังกล่าวในปัจจุบันอาจจะไม่เหมาะสมแล้ว เพราะปัจจุบันที่ดินมี

จำนวนลดน้อยลงแต่ที่ดินจำนวนมากกลับไปอยู่ในความครอบครองของนายทุนและผู้ที่มีฐานะร่ำรวย และปัจจุบันราคาสูงขึ้นมาก ในกรณีที่บิดามารดาโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจำนวนมากน้อยเพียงใดก็ได้รับยกเว้นเช่นเดียวกับบิดามารดาที่โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์เพียงเล็กน้อยให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย จะเห็นได้ว่าข้อยกเว้นข้อนี้ไม่สามารถนำหลักความเป็นธรรมมาใช้ได้ เพราะสิ่งที่จะใช้วัดความเท่าเทียมกันหรือความแตกต่างกันเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นธรรมนั้นแตกต่างกันไปตามยุคตามสมัย ในปัจจุบันมาตรวัดความเท่าเทียมหรือความแตกต่างที่ควรพิจารณาได้มีอยู่ 2 อย่าง คือ ความเท่าเทียมกันหรือแตกต่างกันในประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐ (Benefit basis) และความสามารถของผู้เสียภาษีอากร (Ability basis) (วิทย์ ตันตยกุล, 2528: 24)

สิ่งที่ใช้วัดความเท่าเทียมกันหรือความแตกต่างกันเพื่อความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีที่สุดในปัจจุบันคือความสามารถในการเสียภาษี ซึ่งถือว่าผู้มีความสามารถเสียภาษีมากก็ควรเสียมาก ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยก็ควรจะเสียน้อยหรือไม่เสียภาษีเลย ความสามารถในการเสียภาษีในปัจจุบันนิยมวัดจากทรัพย์สิน รายได้หรือรายจ่ายของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

จากกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ไม่สอดคล้องกับหลักความสามารถในการเสียภาษีอากร เพราะผู้ที่มีที่ดินจำนวนมากก็คือผู้ที่มีทรัพย์สินและเงินทองมากจึงได้นำเงินไปซื้อที่ดินสะสมไว้มากเมื่อโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมมีความสามารถในการเสียภาษี แต่กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 ข้อ 2 (18) ได้ยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ทายาทโดยธรรมโดยไม่มีค่าตอบแทน ถ้ายึดหลักอำนาจรายได้ให้แก่รัฐกรณีนี้ทำให้รัฐสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรในส่วนของความหมายของคำว่า “ขาย” ยังไม่รวมถึง (2)

คือการโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาทซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ไม่ถือเป็นการขายจึงได้รับยกเว้น สำหรับการยกเว้นภาษีเงินได้ตามข้อนี้ไม่มีการกำหนดจำนวนที่ดินที่ยกให้โดยทางมรดก และทายาทผู้รับมรดกก็ไม่จำเป็นต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย จะเป็นใครก็ได้ที่เจ้ามรดกพอใจจะยกมรดกให้ ซึ่งอาจไม่ใช่บุตรชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นบุคคลอื่นที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกให้ก็ได้รับยกเว้นเช่นเดียวกัน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) ถ้าการยกให้โดยไม่มีค่าตอบแทนแก่ผู้ใดก็ตาม คำว่าขายตามมาตรา 39 ย่อมถือว่าเป็นการขายทั้งสิ้น เมื่อถือเป็นการขายก็ต้องเสียภาษีเงินได้ แต่เมื่อกฎหมายยกเว้นการโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาทซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ผู้โอน จึงไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ไม่ว่าทายาทนั้นจะเป็นผู้ใดก็ตามที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งสิ้น การโอนอสังหาริมทรัพย์จะแตกต่างกันที่การเสียค่าธรรมเนียม ถ้าเป็นการโอนมรดกกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดานหรือระหว่างคู่สมรสจะเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 0.5 แต่ถ้าเป็นการโอนมรดกให้แก่บุคคลอื่นแต่เป็นทายาทผู้รับพินัยกรรมจะเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 2 แต่ภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะจะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ในกรณีนี้การโอนโดยทางมรดกก็ไม่ได้จำกัดเนื้อที่ของอสังหาริมทรัพย์ เช่นเดียวกับการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายที่ไม่มีการกำหนดจำนวนเช่นเดียวกัน ในปัจจุบันผู้มีฐานะร่ำรวยนิยมซื้อที่ดินสะสมไว้เป็นจำนวนมากเพราะที่ดินมีจำนวนมากขึ้น เมื่อผู้มีฐานะร่ำรวยจากการประกอบธุรกิจจึงได้ซื้อที่ดินเก็บสะสมไว้เพื่อทำประโยชน์ในภาคหน้าหรือเพื่อให้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน เมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตายอสังหาริมทรัพย์ก็จะตกเป็นมรดกแก่ทายาท เจ้ามรดกเหล่านี้ไม่ได้มีเฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่โอนให้เท่านั้น แต่ยังมีทรัพย์สินเงินทองอย่างอื่นรวมทั้งธุรกิจอีกมากมายที่ตกเป็นของทายาท ทายาทย่อมมีความสามารถในการเสียภาษีเพราะเงินได้ที่ได้รับจากการรับมรดกก็ได้รับยกเว้นตามมาตรา 42 (10) แห่งประมวล

รัษฎากร เมื่อได้รับอสังหาริมทรัพย์โดยทางมรดกก็ได้รับยกเว้นอีก ทั้ง ๆ ที่มรดกที่ได้รับอาจจะมีจำนวนมหาศาล และทายาทก็มีความสามารถที่จะเสียภาษีเงินได้จากมรดกที่ได้รับเช่นกัน

การที่ประมวลรัษฎากรได้บัญญัติให้ยกเว้นภาษีเงินได้แก่ผู้ที่โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือการโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาทซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ ผู้เขียนเห็นด้วยกับบทบัญญัติดังกล่าว เพราะส่วนมากไม่ว่าจะเป็นการให้โดยเสนหาหรือโอนให้โดยทางมรดกก็เป็นการโอนให้โดยไม่มีค่าตอบแทน ถ้าต้องเสียภาษีอีกผู้โอนก็จะได้รับความเดือดร้อน กรณีนี้ผู้เขียนไม่ต้องการให้ยกเลิกบทบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่อยากจะให้กำหนดจำนวนเนื้อที่ของอสังหาริมทรัพย์ที่ยกให้ว่าจำนวนเนื้อที่เท่าใดควรจะได้รับการยกเว้นและเกินจำนวนเท่าใดที่ต้องเสียภาษีเงินได้ ถ้ามีการกำหนดจำนวนเนื้อที่ที่ได้รับยกเว้นก็จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนมีทรัพย์สินมากกับคนมีทรัพย์สินน้อยและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐโดยการจัดเก็บภาษีเงินได้เพิ่มมากขึ้น

กรณีที่สาม การยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดก

ผู้ที่ขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไรไม่ว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้มาโดยวิธีใดก็ตามย่อมต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2 (6) แห่งประมวลรัษฎากร แม้จะครอบครองที่ดินนั้นมาเกิน 5 ปีก็ตาม แต่ถ้าการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไรและขายไปภายใน 5 ปี ก็ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะเช่นเดียวกันในอัตราร้อยละ 3.3 รวมภาษีท้องถิ่น ตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 แต่พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ก็ยังมีข้อยกเว้นถ้าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดกตามมาตรา 4 (6) (ข) แม้จะขายไปภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้มาก็ไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ

ทายาทที่ได้รับมรดกไม่ว่าจะเป็นทายาทโดยธรรมหรือทายาทผู้รับพินัยกรรม เมื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่

ได้รับไปขายจะได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะในอัตราร้อยละ 3.3 แม้จะขายไปภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับมรดกมาก็ตาม เช่น ทายาทได้รับมรดกที่ดินมาหนึ่งแปลงจากเจ้ามรดกในปี พ.ศ. 2555 แล้วนำที่ดินแปลงดังกล่าวไปขายในปี พ.ศ. 2556 เจ้าพนักงานที่ดินประเมินราคา 5 ล้านบาท ถ้าต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจะเป็นเงินจำนวน 165,000 บาท แต่เมื่อพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 342 มาตรา 4 (6) (ข) ได้ยกเว้นภาษีเงินได้ธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดกจึงไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจำนวน 165,000 บาท จึงทำให้แต่ละปีรัฐได้สูญเสียภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นจำนวนมากเพราะมีการขายตลอดปี และยังทำให้ท้องถิ่นขาดรายได้ไปด้วย เพราะท้องถิ่นจะได้รับส่วนแบ่งภาษีธุรกิจเฉพาะในอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะร้อยละ 3.0 คือร้อยละ 0.3

การโอนอสังหาริมทรัพย์ทางมรดกให้แก่ทายาทเจ้ามรดกก็ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้กับภาษีธุรกิจเฉพาะไปแล้ว เสียแต่ค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 0.5 เมื่อทายาทได้รับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกมาแล้วได้นำไปขาย กฎหมายก็ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้อีก เป็นการยกเว้นทั้งการรับ และการขาย ถ้าเปรียบกับผู้ที่ซื้อ

อสังหาริมทรัพย์มาโดยไม่ได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไรเมื่อครอบครองมายังไม่ครบ 5 ปี แต่มีความจำเป็นต้องขายไปภายในห้าปีย่อมต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ทั้ง ๆ ที่ตอนซื้อมาก็เสียค่าตอบแทนตอนขายไปก็ต้องเสียทั้งภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะในอัตราร้อยละ 3.3 ของรายรับ และยังต้องเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามราคาประเมินทุนทรัพย์ของเจ้าพนักงานที่ดินในอัตราร้อยละ 2 ส่วนอากรแสตมป์ในอัตราร้อยละ 0.5 ได้รับยกเว้นเพราะเสียภาษีธุรกิจเฉพาะไปแล้วย่อมได้รับยกเว้นค่าอากรแสตมป์ ส่วนทายาทผู้ได้รับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกแล้วนำอสังหาริมทรัพย์นั้นไปขายภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้รับมรดกจะเสียภาษีเงินได้ ส่วนภาษีธุรกิจเฉพาะในอัตราร้อยละ 3.3 ของรายรับได้รับยกเว้น เสียแต่ค่าธรรมเนียมร้อยละ 2 และค่าอากรแสตมป์ในอัตราร้อยละ 0.5 การเสียภาษีธุรกิจเฉพาะกับอากรแสตมป์ต้องเสียอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อภาษีธุรกิจเฉพาะได้รับยกเว้นในอัตราร้อยละ 3.3 จึงต้องเสียค่าอากรแสตมป์ในอัตราร้อยละ 0.5 อัตราภาษีธุรกิจเฉพาะเสียมากกว่าจึงทำให้รัฐขาดรายได้ในส่วนนี้ไปเป็นจำนวนแตกต่างกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 นายแดงได้ซื้อที่ดินมาหนึ่งแปลงเมื่อปี พ.ศ. 2553 แล้วขายที่ดินแปลงดังกล่าวในปี พ.ศ. 2556 ในราคา 3 ล้านบาทตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของเจ้าพนักงานประเมิน นายแดงครอบครองที่ดินมา 4 ปีจะต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจำนวนเท่าใด

วิธีคำนวณ

นายแดงขายที่ดินในราคา	= 3,000,000 บาท
อัตราภาษีธุรกิจเฉพาะร้อยละ 3.3	= $\frac{3,000,000 \times 3.3}{100} = 99,000$ บาท
นายแดงจะต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจำนวน	= 99,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2 นายดำได้รับโอนที่ดินมรดกมาหนึ่งแปลงเมื่อปี พ.ศ. 2553 และนำที่ดินแปลงดังกล่าวไปขายในปี พ.ศ. 2556 ในราคา 3 ล้านบาท ตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของเจ้าพนักงานประเมิน นายดำครอบครองที่ดินมา 4 ปีได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ นายดำจะต้องเสียค่าอากรแสตมป์จำนวนเท่าใด

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{นายดำขายที่ดินมรดกจำนวน} &= 3,000,000 \text{ บาท} \\
 \text{เสียค่าอากรแสตมป์ในอัตราร้อยละ 0.5} &= \frac{3,000,000 \times 0.5}{100} = 15,000 \text{ บาท} \\
 \text{นายแดงจะเสียค่าอากรแสตมป์จำนวน} &= 15,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่านายแดงหรือนายดำต่างก็ขายที่ดิน ซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ครอบครองมา 4 ปี ถือว่าขายไปภายในห้าปีเหมือนกัน ขายในราคาเท่ากัน แต่การเสียภาษีต่างกัน เพราะนายแดงไม่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะจึงต้องเสียภาษีจำนวน 99,000 บาท ส่วนนายดำได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 (6) (ข) จึงไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ เสียแต่ค่าอากรแสตมป์จำนวน 15,000 บาท จำนวนเงินที่นายแดงและนายดำเสียต่างกันจำนวน 84,000 บาท ตามตัวอย่างเป็นการสมมติจำนวนเงินที่ขายได้เพียง 3 ล้านบาท แต่การซื้อขายในปัจจุบันที่สำนักงานที่ดินทั้งประเทศมีจำนวนมากมาย ทำให้รัฐสูญเสียภาษีธุรกิจที่รัฐจะได้รับแต่ละปีเป็นจำนวนมิใช่น้อย ซึ่งการยกเว้นดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้ในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการที่กฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาท ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับทายาทอื่น แม้จะได้รับอสังหาริมทรัพย์เหมือนกัน แต่บางรายก็ไม่ได้รับยกเว้นและบางกรณีก็ทำให้รัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้เนื่องจากกฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้ จึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายออกเป็น 3 กรณีดังต่อไปนี้

1. แนวทางแก้ไขกรณียกเว้นการขายอสังหาริมทรัพย์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เกินสองแสนบาทตลอดปีภาษี เสนอแนะให้ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (17)

เหตุให้ยกเลิกเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นทายาทผู้ได้รับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือได้รับจากการให้โดยเสนหาที่ตั้งอยู่ในหรือนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ต้องนำเงินได้ที่ขายอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมดมาเสียภาษีโดยไม่มีการยกเว้นใดๆทั้งสิ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมตามหลักภาษีอากรที่ดีและหลักอำนาจ

2. แนวทางแก้ไขปัญหาคกรณีโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทายาทโดยเสนหาและโดยทางมรดกขอเสนอแนะแก้ไขเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (18) โดยให้เพิ่มจำนวนอสังหาริมทรัพย์ที่ยกเว้นไม่เกินหนึ่งร้อยไร่

เหตุที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมเช่นนี้เพราะไม่ทำให้ผู้ที่โอนที่ดินให้แก่ทายาทไม่เกิน 100 ไร่ ได้รับผลกระทบ นอกจากผู้ที่มีฐานะร่ำรวยหรือนายทุนบางคนมีที่ดินเป็นจำนวนพัน ไร่ หรือเป็นหมื่น ไร่ ขึ้นไป ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะไม่ได้รับความเดือดร้อนเพราะมีฐานะดีเพียงพอที่จะเสียภาษีได้ ถ้าโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่บุตรชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทนไม่เกิน 100 ไร่ จะได้รับยกเว้นเช่นเดียวกัน ส่วนที่เกิน 100 ไร่ขึ้นไป จึงนำมาคำนวณเสียภาษีจะทำให้รัฐได้รับภาษีเพิ่มขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจนได้

2.2 ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร “กรณีการโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาท ซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์จำนวนไม่เกิน 100 ไร่”

กรณีการโอนโดยทางมรดกก็ควรที่จะกำหนดจำนวนไม่เกิน 100 ไร่ เหมือนการให้โดยเสนหาเช่นกัน ส่วนที่เกิน 100 ไร่ขึ้นไป ควรต้องนำมาคำนวณ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

เพื่อเสียภาษีให้แก่รัฐเพื่อให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นตามหลักการอำนาจรายได้ให้แก่รัฐ

3. แนวทางแก้ไขควรยกเลิกพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 ข้อ (6) (ข) ที่ให้ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะจากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางมรดกภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้อสังหาริมทรัพย์นั้น

เหตุที่ให้ยกเลิกเพราะจะได้เกิดความเสมอภาคระหว่างผู้ที่ได้อสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก

ภายในห้าปี ให้เสียภาษีเหมือนกับผู้ที่ซื้ออสังหาริมทรัพย์มาแล้วขายไปภายในห้าปี เช่นเดียวกันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ขายอสังหาริมทรัพย์โดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะได้มาโดยทางใดก็ตามและทำให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2546). การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจายอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โกศล แก้วบุญส่ง. (2546). มาตรการในทางภาษีอากรเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: ศึกษากรณี

มาตรการในทางภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม และ ดุลยลักษณ์ ตราชูธรรม. (2538). ซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ต้องเสียภาษีอย่างไร อย่างไรไม่ต้องเสียภาษี. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. (2544) กฎหมายว่าด้วยการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่น สำหรับภาครัฐและเอกชน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

วิทย์ ตันตยกุล. (2528) กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษานิติบัณฑิตยสภา

ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล. (2550). คำอธิบายภาษีท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน

อเนก เขียวถาวร. (2532). การคลังรัฐบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นำงการพิมพ์

อาภรณ์ นารถติก และ โกเมนทร์ สืบวิเศษ. (2556). ประมวลรัษฎากร. พิมพ์ครั้งที่ 37. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสาส์น.

บทวิจารณ์หนังสือ

Raa, Thijs ten (2013) *Microeconomics: Equilibrium and Efficiency*.
New York: Palgrave Macmillan (348pp.).

ณัฐพล ชันธไชย¹

I

เศรษฐศาสตร์ (Economics) คือ องค์ความรู้ว่าด้วยการจัดสรร (Allocation) ทรัพยากร ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด (Scarce resources) เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัด (Unlimited human wants) (Lipsey and Courant, 1996: 4) เศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) การแบ่งแยกมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาในรายละเอียดและการสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) สำหรับนักศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์อาชีพ (Professional economists) โดยตระหนักดีว่าในทางทฤษฎี และทางปฏิบัติเศรษฐศาสตร์ทั้ง 2 ภาค เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันโดยใกล้ชิด และต่างก็มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านนโยบายเศรษฐกิจ นโยบายเศรษฐกิจมหภาค เช่น นโยบายการเงิน (Monetary policy) จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจจุลภาค หรือองค์กรธุรกิจ ผู้ประกอบการและผู้ใช้งาน ในทางตรงกันข้าม ภาวะเศรษฐกิจภาคจุลภาค เช่น ภาวะการผลิตในภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ก็จะประมวลเป็นภาพเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ หรือเศรษฐกิจมหภาคด้วยเช่นกัน

ในด้านการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ตำราเศรษฐศาสตร์มักจัดทำเป็น 3 ภาค คือ ภาคหลัก เศรษฐศาสตร์ (Principles of Economics) เช่น ตำราเรียบเรียงโดย Mankiw (1997), Lipsey and Courant (1996) และ Boyes and Melvin (1997) เป็นต้น โดยไม่แบ่งเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาคโดยชัดเจน เพราะต้องการนำเสนอหลักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ภาคเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) ว่าด้วยการศึกษา ทางเลือกต่าง ๆ ของ ผู้บริโภค (Consumers) องค์กรธุรกิจ (Firms) และรัฐบาล และผลกระทบของการตัดสินใจต่อตลาดสินค้าและบริการแต่ละประเภท นั่นคือ การศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับหน่วยเศรษฐกิจย่อย และตลาดของสินค้า หรือบริการแต่ละประเภท ตำราเศรษฐศาสตร์ซึ่งมุ่งเน้นรายละเอียดดังกล่าวนี้ได้แก่ ตำราเรียบเรียงโดย Perloff (2004) และ O' Sullivan and Shefflin (2001) เป็นต้น และภาคเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) ว่าด้วยการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับระบบเศรษฐกิจ (Economy) หรือโดยส่วนรวมของบุคคล องค์กร และตลาดสินค้าและบริการ

¹ Ph.D. รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะและการจัดการมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

II

Thijs ten Rua ผู้เขียนตำรา Microeconomics: Equilibrium and Efficiency เป็นรองศาสตราจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ใน Tilburg University ประเทศเนเธอร์แลนด์ เคยได้รับรางวัล Wassily Leontief Centennial Medal และแต่งตำราซึ่งได้รับการตีพิมพ์หลายเล่ม เช่น Economics of Benchmarking (2009) เป็นต้น

หนังสือ Microeconomics: Equilibrium and Efficiency เป็นตำราสำหรับการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ภาคเศรษฐศาสตร์จุลภาคโดยเฉพาะในด้านสาระ(Content)แบ่งออกเป็น 6 ภาค (Parts) และ 16 บท (Chapters) ดังนี้

Part I Economic Principles

Chapter 1 Economic building blocks and the importance of elasticities

Chapter 2 Scarcities and how they are priced

Part II The Demand Side of the Economy

Chapter 3 Utility and expenditures

Chapter 4 Demand: Income and substitution effects

Chapter 5 Measuring consumer well – being

Part III The Supply Side of the Economy

Chapter 6 Production analysis: Inputs, outputs, coefficients, and productivity.

Chapter 7 Production functions

Chapter 8 Supply and market power

Part IV Building the Model of the Economy

Chapter 9 Equilibrium

Chapter 10 Efficiency theory

Part V Putting the Model to Use

Chapter 11 Measuring economic performance

Chapter 12 Market forms and competition policy

Chapter 13 Public economics

Part VI Market Perfections

Chapter 14 Game theory and the new industrial organization

Chapter 15 Analyzing uncertainty and missing information

Chapter 16 Search, transaction, and switching costs

III

ตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาค อาจแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือระดับเบื้องต้น (Principles of microeconomics) สำหรับนักศึกษาวิชาเอก เศรษฐศาสตร์ในระดับปริญญาตรี (Undergraduate) เช่น ตำราแต่งโดย Perloff (2004) และ O' Sullivan and Sheffirin (2001) เป็นต้น เศรษฐศาสตร์จุลภาคระดับกลาง (Intermediate microeconomics) สำหรับ นักศึกษาวิชาเอกเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรี เรียนเป็นตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาคต่อจาก ระดับเบื้องต้น เช่น ตำราแต่งโดย Pindyck and Rubinfeld (2001) และ Varian (1990) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากสาระ(Content) ของตำรา Microeconomics: Equilibrium and Efficiency ของ Thijs ten Raa จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างจากเนื้อหาสาระในตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาคระดับทั่วไป และระดับกลางดังกล่าวแล้ว จึงกล่าวได้ว่าเป็นตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาคขั้นสูง (Advanced)ทั้งในระดับลึก และขอบเขต (Coverage)

ในระดับลึกมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ และกำหนดราคาของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดใน ภาคที่ 2 และ การวัดความอยู่ดีมีสุข(Well-being)ของผู้บริโภคในบทที่ 5 เป็นต้น

ส่วนในด้านขอบเขต หรือทางกว้าง มีการนำเสนอ การวิเคราะห์ความไม่แน่นอน และข้อมูล-

ข่าวสารที่ขาดหายไป (Uncertainty and missing information) ในบทที่ 15 เศรษฐศาสตร์สาธารณะ (Public economics)ในบทที่ 13 และต้นทุนการ ค้นหา ธุรกรรม และการปรับเปลี่ยน (Search, transaction, and switching costs) ในบทที่ 16 เป็นต้น

เมื่อพิจารณาในด้านเนื้อหาที่น่าสนใจ จึงกล่าวได้ว่าตำรา Microeconomics : Equilibrium and Efficiency เป็นตำราที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษา วิชาเอกเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิต ศึกษา(Graduate studies) และผู้มีวิชาชีพเป็นนัก เศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ซึ่งต้องการพัฒนา ความเชี่ยวชาญ (Specialization)ทาง ด้าน เศรษฐศาสตร์จุลภาค

อย่างไรก็ดีในด้านการนำเสนอทฤษฎีหลัก เศรษฐศาสตร์และการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ตำรา Microeconomics: Equilibrium and Efficiency เล่มนี้ใช้แนวทางการนำเสนอด้วยวิธีการทาง คณิตศาสตร์ขั้นสูง เช่น แคลคูลัส (Calculus) และ เศรษฐมิติ (Econometrics) ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้ กันทั่วไปในการศึกษาและการวิเคราะห์ทาง เศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้อ่านที่จะสามารถ เข้าใจ ทฤษฎี และการวิเคราะห์ที่น่าสนใจในตำรา เล่มนี้จึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ขั้นสูง และเศรษฐมิติ เป็นอย่างดี

IV

จุดเด่นของตำรา Microeconomics: Equilibrium and Efficiency อาจสรุปได้ดังนี้

1. การนำเสนอมีความกระชับและให้ แนวคิดที่ดี (Concise and intuitive) ดังนั้น ผู้อ่าน จึงไม่เพียงแต่จะมีความเข้าใจสาระที่น่าสนใจ

แต่จะสามารถเข้าใจทฤษฎี และตัวแบบทาง เศรษฐศาสตร์จุลภาคได้ดีอีกด้วย

2. มีตัวอย่างข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ (Empirical, real-world examples) กล่าวคือ แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มีการนำเสนอใน ตำราได้พัฒนาในแนวทางที่สามารถวัดค่าได้ เช่น

การวัดการดำเนินงาน (Performance measures) สามารถนำไปประยุกต์ได้ในระดับ องค์กรธุรกิจ (Firms) อุตสาหกรรม และระดับชาติ

3. ใช้ การ พิจารณา ที่เป็น ระบบ (Systematic approach) กล่าวคือพิจารณาเศรษฐกิจเป็นระบบ (system) โดยพิจารณาการทำงานเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ การกำหนดราคาและความสัมพันธ์กันของตลาด เป็นต้น

4. เป็นตำราที่มีการนำเสนอสิ่งใหม่ที่เด่นชัด (Unique innovations) เช่น การนำเสนอ ทฤษฎี

ดุลยภาพทั่วไป โดยใช้วิธีของ Negishi กล่าวคือ การวิเคราะห์ดุลยภาพโดยใช้เทคนิคซึ่งใช้ในตัวแบบข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ (Empirical models)

5. มีการนำเสนอหัวข้อใหม่ ๆ (Modern topics) เช่น เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม การค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์สูงสุด และ ทฤษฎีการวัดอสมภาพ (Theory of inequality measurement)

6. มีบทสรุป และแบบฝึกหัดท้ายบท (End-of-chapter summaries and exercises) พร้อมด้วยคำตอบแบบฝึกหัดในภาคผนวก

V

กล่าวโดยสรุป ตำรา Microeconomics: Equilibrium and Efficiency เป็นตำราที่กล่าวได้ว่าเป็น นวัตกรรมของตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาค ซึ่งนำเสนอทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคในเชิงประยุกต์ โดยการใช้ตัวอย่างข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเกิดขึ้นในโลกของความเป็นจริง เป็นตำราซึ่งสามารถปิดช่องว่างระหว่างทฤษฎี และการประยุกต์

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค ซึ่งจะสามารถอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาหรือผู้อ่าน(ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์) สามารถเข้าใจตัวแบบทางเศรษฐศาสตร์ (Economic models) ที่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในอุตสาหกรรม การวางแผนเศรษฐกิจ การค้า และการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Boyes, William and Michael Melvin.(1999). **Economics.(4th edition)**. Boston, New York: Hoghton Mifflin Company.
- Lipsey, Richard G. and Paul N. Courant.(1996). **Economics.(11th edition)**. New York: Harper Collins College Publisher.
- Mankiw, N. Gregory.(1997). **Principles of Economics**. London: The Dryden Press.
- O'Sullivan, Arthur and Steven M.Sheffrin.(2001). **Microeconomics: Principles and Tools. (2nd edition)**. New Jersey: Prentice Hall.
- Perloff, Jeffrey M.(2004). **Microeconomics (3rd Edition)**. New York: Pearson-Addison Wesley.
- Pindyck, Robert s. and Danaiel L. Rubinfeld.(2001). **Microeconomics (5th edition)**. London: Prentice Hall International,Inc.
- Varian, Hal R.(1999). **Intermediate Microeconomics : A modern Approach (5th edition)**. London: W.W.Norton & Company.

**แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารเกษมบัณฑิต**
(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง ☐ บทความจากงานวิจัย ☐ บทความวิชาการ
☐ บทความปริทัศน์ (review article) ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keyword (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในบทความ (กรอกแบบJKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....
(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ
(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่านอื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หนึ่งเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า ให้พิมพ์ด้วยอักษร TH Sarabun ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (review article) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานของผู้เขียน โดยเขียนเป็นเชิงอรรถ(footnote) ในหน้าแรกของบทความ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** (เฉพาะบทความจากงานวิจัย) กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** ให้นำเสนอแยกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ :

Abstract

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป
ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ใน
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
 - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับข้อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

เอกสารอ้างอิง (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 3)

การเขียนบรรณานุกรม

1. จิริอี กำไร.(2547). **ก้าวแรกสู่ e-Commerce**. กรุงเทพฯ: เอส ซี พี บุ๊คส์
2. ทวีศักดิ์ อินทรรักษา. (2549). **การยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ลักขณา สรวิวัฒน์.(2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
4. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.(2551). **สถิตินักท่องเที่ยว 2008** [ออนไลน์].เข้าถึงจาก : <http://www.tourism.go.th/2009/th/statistic/tourism.phb?cid=12>. [วันที่10 มีนาคม 2551].
5. Beek,Thorsten and Demircuc-Kurt,Asli. (2549). “Small and Medium Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint.” **Journal of Banking and Finance**. Volume 30, 2931-2943.
6. Hughes, Allen. (2540). “Finance for SMEs: A U.K. Perspective.” **Small Business Economics**.Volume 9, 151-166.

การเขียนอ้างอิงภายในสารบทความ

วารสารเกษมบัณฑิตใช้ระบบ นาม-ปี และระบุหน้า (เมื่อเป็นการอ้างอิงเฉพาะประเด็น) ไม่ใช้ระบบหมายเลขหรือเชิงอรรถดังนี้

- 1.....(จิริอี กำไร, 2547: 4-5)
- 2.....(ทวีศักดิ์ อินทรรักษา, 2549)
- 3.....(สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2551)
- 4.....(Beek,Thorsten and Demircuc-Kurt, 2549)
- 5.....(Hughes,2540:161-162)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... :(ชื่อตาราง).....

ที่มา : (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับได้ภาพประกอบ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

ภาพประกอบที่..... :(ชื่อภาพประกอบ).....

ที่มา :(แหล่งที่มา และปี).....(ถ้ามี)

**การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารเกษมบัณฑิต**

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอเป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ กระทำได้ 3 วิธีดังนี้
 - วิธีที่ 1 : ส่งผ่านระบบ online : www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu
 - วิธีที่ 2 : ส่งผ่าน E-mail journal@kbu.ac.th
 - วิธีที่ 3 : ส่งทางไปรษณีย์ไปยังอยู่ข้างล่างนี้

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250
--

กรณีส่งทางไปรษณีย์ให้ส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น โดยนำส่งพร้อมแบบ JKBU-1 และแบบ JKBU-2 (ถ้ามี)

4. เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วยวิธีที่ 3 กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่ 02-3202777 ต่อ 1129